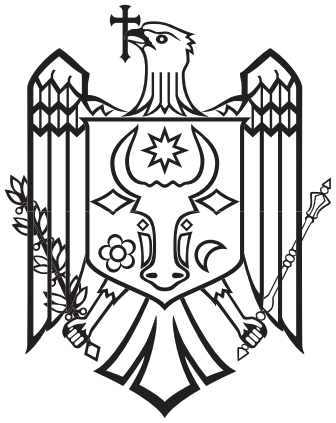

MONITORUL OFICIAL
AL
REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 355-357 (9293-9295) · Joi, 15 august 2024 · Anul XXXI

Legi,
hotărâri, decrete,
dispoziții, tratate,
acte normative
ale organelor centrale
de specialitate ale administrației
publice, informații, anunțuri,
comunicate

moldpres
Agenția Informațională de Stat

ISSN 2587-389X
E-ISSN 2587-3903

MONITORUL OFICIAL
AL
REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 355-357 (9293-9295) • Joi, 15 august 2024 • Anul XXXI

MOLDPRES atenţionează că „Monitorul Oficial al Republicii Moldova" este un produs protejat legal. Orice formă de utilizare a acestuia în scopuri de multiplicare şi difuzare este interzisă.

MOLDPRES îşi rezervă dreptul de a lua măsurile necesare în cazurile în care nu se respectă prevederile legale de utilizare a produselor sale.

moldpres Agenţia Informaţională de Stat

EDITOR: Instituţia Publică Agenţia Informaţională de Stat "MOLDPRES"

Editorul şi redacţia: 2012, mun. Chişinău, str. Al. Puşkin 22, Casa Presei, et. 3.

Numărul de înregistrare 475. Certificatul de înregistrare al mărcii nr. 12578.

Abonamentele se pot contracta la orice oficiu poştal. Indicele de abonare 21128. Tirajul total 1186.

Telefoane: editorul (022) 23-34-28, fax (022) 23-26-98; e-mail: monitor@moldpres.gov.md

Publicaţii ale agenţilor economici, comunicate informative (022)23-35-86; avize pierderi de acte persoane fizice (022)23-43-82; tel./fax (022)23-34-39; e-mail: mo@moldpres.gov.md

IBAN MDL - MD55TRPCCC518430A01497AA la MF-TR Chişinău-bugetul de stat BIC: TREZMD2X

Instituţia Publică „Agenţia Informaţională de Stat „MOLDPRES", MD-2012, Chişinău, str. Al. Puşkin 22.

ISSN 2587-389X

E-ISSN 2587-3903

Cod fiscal 1003600071952.

Tiparul: Editura „Universul", str. Vlaicu Pîrcălab 45, mun. Chişinău.

Comanda nr. 765.

"Monitorul Oficial al Republicii Moldova" nu poartă răspundere pentru veridicitatea avizelor publicate.

Actele oficiale pot fi publicate în alte ediţii periodice numai cu trimitere la "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PARTEA I
Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova, decrete ale Președintelui Republicii Moldova

532. Decret cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea unor acte normative (consolidarea prevederilor ce țin de fișa cu date de securitate reglementată prin Legea nr. 277/2018 privind substanțele chimice) (nr. 1574-IX, 9 august 2024). 7
533. Lege pentru modificarea unor acte normative (consolidarea prevederilor ce țin de fișa cu date de securitate reglementată prin Legea nr. 277/2018 privind substanțele chimice) (nr. 197, 25 iulie 2024). 7
534. Decret cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice (nr. 1571-IX, 9 august 2024). 13
535. Lege pentru modificarea Legii nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice (nr. 200, 25 iulie 2024). 13
536. Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 283/2011 cu privire la Poliția de Frontieră (nr. 1572-IX, 9 august 2024). 15
537. Lege pentru modificarea Legii nr. 283/2011 cu privire la Poliția de Frontieră (nr. 201, 25 iulie 2024). 15
538. Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare (nr. 1575-IX, 9 august 2024). 16
539. Lege pentru modificarea Legii nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare (nr. 202, 25 iulie 2024). . 16
540. Decret privind promulgarea Legii cu privire la modificarea unor acte normative (nr. 1573-IX, 9 august 2024). . 18
541. Lege cu privire la modificarea unor acte normative (nr. 203, 25 iulie 2024). 18
542. Decret cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea unor acte normative (privind măsurile de sprijin acordate rezidenților zonelor economice libere) (nr. 1586-IX, 13 august 2024). 22
543. Lege pentru modificarea unor acte normative (privind măsurile de sprijin acordate rezidenților zonelor economice libere) (nr. 212, 31 iulie 2024). 22
544. Decret cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea unor acte normative (ce vizează politica bugetar-fiscală și vamală) (nr. 1584-IX, 12 august 2024). 24
545. Lege pentru modificarea unor acte normative (ce vizează politica bugetar-fiscală și vamală) (nr. 214, 31 iulie 2024). 24
546. Decret cu privire la promulgarea Legii pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării Programului „Operațiunea Politica de dezvoltare pentru sprijinirea creșterii și reziliență în Moldova” (nr. 1576-IX, 9 august 2024). 38
547. Lege pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării Programului „Operațiunea Politica de dezvoltare pentru sprijinirea creșterii și reziliență în Moldova” (nr. 215, 31 iulie 2024). 38
548. Decret cu privire la promulgarea Legii pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statelor Unite ale Americii privind achiziționarea proprietății pentru noul sediu al Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova (nr. 1577-IX, 9 august 2024). 49
549. Lege pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statelor Unite ale Americii privind achiziționarea proprietății pentru noul sediu al Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova (nr. 219, 31 iulie 2024). 49
550. Decret cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea unor acte normative (administrarea și delimitarea după apartenență și pe domenii a infrastructurii de irigare și desecare proprietate publică) (nr. 1578-IX, 9 august 2024). 61
551. Lege pentru modificarea unor acte normative (administrarea și delimitarea după apartenență și pe domenii a infrastructurii de irigare și desecare proprietate publică) (nr. 220, 31 iulie 2024). 62
552. Decret cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor (nr. 1579-IX, 9 august 2024). 62
553. Lege pentru modificarea Legii nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor (nr. 221, 31 iulie 2024). 63
554. Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea unor acte normative (nr. 1587-IX, 13 august 2024). 64
555. Lege pentru modificarea unor acte normative (nr. 223, 31 iulie 2024). 64
556. Decret cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 552/2001 privind evaluarea și acreditarea în sănătate (nr. 1581-IX, 9 august 2024). 65
557. Lege pentru modificarea Legii nr. 552/2001 privind evaluarea și acreditarea în sănătate (nr. 227, 31 iulie 2024). 65
558. Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea unor acte normative (nr. 1582-IX, 9 august 2024). 66
559. Lege pentru modificarea unor acte normative (nr. 230, 31 iulie 2024). 66
560. Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie (nr. 1588-IX, 13 august 2024). 67

561. Lege pentru modificarea Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie (nr. 231, 31 iulie 2024). 67
562. Decret cu privire la promulgarea Legii pentru interpretarea articolului 3 alineatul (5) din Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative în raport cu prevederile articolului 40 alineatele (5) și (6) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură (nr. 1583-IX, 9 august 2024). 70
563. Lege pentru interpretarea articolului 3 alineatul (5) din Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative în raport cu prevederile articolului 40 alineatele (5) și (6) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură (nr. 232, 31 iulie 2024). 70
564. Hotărâre cu privire la Raportul Consiliului Concurenței privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2022 (nr. 192, 18 iulie 2024). 70
565. Decret privind eliberarea din serviciul militar în termen și cu termen redus și trecerea în rezervă a militarilor, durata serviciului militar al cărora a expirat, precum și încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen și cu termen redus, în octombrie 2024 - ianuarie 2025 (nr. 1585-IX, 12 august 2024). 71

Acte ale Curții Constituționale a Republicii Moldova

131. Hotărâre pentru controlul constituționalității unor prevederi din articolul 54 alin. (7) și a articolului 102 alin. (5) lit. f) din Codul electoral (anularea înregistrării subiecților electorali) (sesizarea nr. 126a/2024) (nr. 18, 19 iulie 2024). 72
132. Decizie de inadmisibilitate a sesizării nr. 129g/2024 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 10 din Legea nr. 371 din 1 decembrie 2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală (computarea duratei arestului efectuat în străinătate) (nr. 82, 18 iulie 2024). 78
133. Decizie de inadmisibilitate a sesizării nr. 26g/2024 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 85 alin. (1) din Codul penal (aplicarea pedepsei în cazul unui cumul de sentințe [nr. 4]) (nr. 85, 25 iulie 2024). 80
134. Decizie de inadmisibilitate a sesizării nr. 46g/2024 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești (dreptul la repararea prejudiciului) (nr. 86, 25 iulie 2024). 83

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova

34. Hotărâre cu privire la Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale în anul 2023 (nr. 41, 26 iulie 2024). 86
35. Hotărâre cu privire la Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime” în anul 2023 (nr. 44, 31 iulie 2024). 87
36. Hotărâre cu privire la Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail” în anul 2023 (nr. 45, 31 iulie 2024).. 88

PARTEA III

Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei

Acte ale Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova

642. Ordin cu privire la aprobarea standardului ocupațional „Specialist/specialistă în lucrul cu tinerii” (nr. 851, 14 iunie 2024). 90

Acte ale Ministerului Sănătății al Republicii Moldova și ale Companiei Naționale de Asigurări în Medicină

643. Ordin cu privire la instituirea Consiliului coordonator pentru stabilirea priorităților de utilizare a mijloacelor financiare din fondul măsurilor de profilaxie și aprobarea Regulamentului privind modalitatea de finanțare din fondul măsurilor de profilaxie în bază de proiecte a activităților de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire (nr. 666/167-A, 8 august 2024)..... 95

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare

644. Hotărâre cu privire la înregistrarea în Registrul emitenților de valori mobiliare a valorilor mobiliare conform dării de seamă privind rezultatele emisiunii de obligațiuni de clasa a VI-a, emise de Banca Comercială „MOLDOVA-AGROINDBANK” SA (nr. 37/5, 6 august 2024). 103
645. Hotărâre cu privire la înregistrarea în Registrul emitenților de valori mobiliare, aferentă Centrului de Știință și Inginerie „Informinstrument” S.A. (nr. 37/6, 6 august 2024)..... 103

Acte ale Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova

646. Hotărâre pentru aprobarea Instrucțiunii privind identificarea alegătorilor de la distanță prin mijloace digitale (nr. 2688, 8 august 2024). 104

Acte ale Serviciului Fiscal de Stat

647. Ordin cu privire la modificarea Instrucțiunii privind evidența obligațiilor față de buget, aprobată prin Ordinul IFPS nr. 400/2014 (nr. 375, 6 august 2024). 107

Acte ale Serviciului Vamal al Republicii Moldova

648. Ordin cu privire la modificarea anexei nr.16 la Ordinul directorului Serviciului Vamal nr.563-O/2023 cu privire la aprobarea Normelor tehnice privind cerințele în materie de date pentru completarea declarației vamale (nr. 284-O, 2 august 2024). 109

Acte ale Băncii Naționale a Moldovei

649. Hotărâre cu privire la menținerea ratei amortizorului anticiclic pentru expunerile din credite situate în Republica Moldova (nr. 205, 8 august 2024)..... 110
650. Ordonanță cu privire la înlocuirea temporară a lichidatorului BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. în proces de lichidare și B.C. „UNIBANK” S.A. în proces de lichidare (nr. 23-01009/2/3998, 8 august 2024). 110

PARTEA I

Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova, decrete ale Președintelui Republicii Moldova

532 D E C R E T

cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea unor acte normative (consolidarea prevederilor ce țin de fișa cu date de securitate reglementată prin Legea nr. 277/2018 privind substanțele chimice)

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 197 din 25 iulie 2024 pentru modificarea unor acte normative (consolidarea prevederilor ce țin de fișa cu date de securitate reglementată prin Legea nr. 277/2018 privind substanțele chimice).

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1574-IX. Chișinău, 9 august 2024.

533 L E G E

UE

pentru modificarea unor acte normative (consolidarea prevederilor ce țin de fișa cu date de securitate reglementată prin Legea nr. 277/2018 privind substanțele chimice)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune parțial art. 31 și Anexa II din Regulamentul (CE) nr. 1907/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 decembrie 2006 privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice (REACH), de înființare a Agenției Europene pentru Produse Chimice, de modificare a Directivei 1999/45/CE și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 793/93 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 1488/94 al Comisiei, precum și a Directivei 76/769/CEE a Consiliului și a Directivelor 91/155/CEE, 93/67/CEE, 93/105/CE și 2000/21/CE ale Comisiei, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 396 din 30 decembrie 2006, CELEX: 32006R1907, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2023/2482 al Comisiei din 13 noiembrie 2023 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1907/2006 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește substanța ftalat de bis(2-etilhexil) (DEHP) din dispozitivele medicale.

Art. I. – La punctul 13^2 din Regulamentul cu privire la regimul comercial și reglementarea utilizării hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon, aprobat prin Legea nr. 852/2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 54–55, art. 383), cu modificările ulterioare, subpunctul 3) va avea următorul cuprins:

„3) fișa cu date de securitate reglementată prin Legea nr. 277/2018 privind substanțele chimice;”.

Art. II. – Legea nr. 277/2018 privind substanțele chimice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 49–58, art. 109), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. În clauza de armonizare, după textul „125 și 126,” se introduce textul „anexa II,”.

2. În cuprinsul legii, cuvintele „fișă tehnică de securitate” și „consimțământ prealabil de import în cunoștință de cauză”, la orice formă gramaticală, se substituie, respectiv, cu cuvintele „fișă cu date de securitate” și „consimțământ prealabil în cunoștință de cauză” la forma gramaticală corespunzătoare.

3. Articolul 9:

la litera f), cuvintele „consimțământului prealabil de import al produselor chimice periculoase” se substituie cu cuvintele „consimțământului prealabil în cunoștință de cauză”;

la litera g), cuvintele „consimțământul prealabil de import în cunoștință de cauză al produselor chimice periculoase” se substituie cu cuvintele „consimțământul prealabil în cunoștință de cauză”;

litera h) va avea următorul cuprins:

„h) eliberează, în baza Regulamentului cu privire la regimul comercial și reglementarea utilizării hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon, aprobat prin Legea nr. 852/2002, a Legii nr. 43/2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră și a art. 24 al prezentei legi, autorizații pentru importul, exportul sau reexportul substanțelor ce distrug stratul de ozon și al gazelor fluorurate cu efect de seră, al echipamentelor și al produselor ce conțin astfel de gaze;”

la litera i), textul „lit. a)–f)” se exclude;

la litera j), textul „a),” se exclude;

la litera o), după cuvintele „Ministerului Mediului” se introduc cuvintele „și cu alte organe de control”.

4. La articolul 11:

alineatul (1) se completează cu litera l) cu următorul cuprins:

„l) deține, prin intermediul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, mandat cu dreptul de a primi date din Sistemul informațional automatizat „Registrul produselor chimice plasate pe piața Republicii Moldova”.”

la alineatul (2), literele b) și c) se abrogă;

la alineatul (3) litera c) și la alineatul (4) litera c), cuvintele „sesizează Inspectoratul pentru Protecția Mediului asupra cazurilor de încălcare a” se substituie cu cuvintele „stabilește și examinează contravenții privind încălcarea”, iar în final se introduce textul „ , iar în cazul unui eventual impact asupra componentelor de mediu, sesizează Inspectoratul pentru Protecția Mediului”;

articolul se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică:

a) cooperează cu Inspectoratul pentru Protecția Mediului în procesul de supraveghere și control al executării prevederilor prezentei legi și ale regulamentelor aprobate în temeiul acesteia;

b) sesizează Inspectoratul pentru Protecția Mediului asupra încălcărilor prevederilor prezentei legi și ale regulamentelor aprobate în temeiul acesteia, care sunt depistate în cadrul controalelor efectuate în conformitate cu competențele atribuite."

5. Articolul 13:

la alineatul (2), textul „sau ca substanță cu risc major pentru sănătatea umană și pentru mediu trebuie să prezinte destinatarului o fișă tehnică de securitate, în forma stabilită de Guvern," se substituie cu textul „ori ca substanță sau amestec cu risc major pentru sănătatea umană și pentru mediu trebuie să prezinte destinatarului o fișă cu date de securitate, prevăzută în anexa nr. 2^1,";

articolul se completează cu alineatele (2^1) și (2^2) cu următorul cuprins:

„(2^1) Fișa cu date de securitate completată și prezentată de furnizorul produsului chimic este datată și constituită din 16 secțiuni:

1) identificarea substanței/amestecului și a societății/întreprinderii;

2) identificarea pericolelor;

3) compoziție/informații privind componenții (ingredientele);

4) măsuri de prim-ajutor;

5) măsuri de combatere a incendiilor;

6) măsuri împotriva pierderilor accidentale;

7) manipulare și depozitare;

8) controlul expunerii/protecția personală;

9) proprietăți fizico-chimice;

10) stabilitate și reactivitate;

11) informații toxicologice;

12) informații ecologice;

13) considerații privind eliminarea;

14) informații privind transportul;

15) informații privind reglementarea;

16) alte informații.

(2^2) Furnizorul fișei cu date de securitate trebuie identificat, indiferent dacă acesta este producător, importator, reprezentant unic, utilizator din aval sau distribuitor. În fișă se indică adresa juridică, sediul și numărul de telefon ale furnizorului, precum și adresa electronică a unei persoane competente responsabile de fișa cu date de securitate."

6. La articolul 17:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„**Articolul 17.** Restricții și interdicții la producerea, plasarea pe piață și utilizarea anumitor substanțe, amestecuri și articole periculoase";

la alineatul (1), cuvintele „unele substanțe și amestecuri chimice deosebit de periculoase" se substituie cu textul „unele substanțe, amestecuri chimice și articole periculoase și deosebit de periculoase";

la alineatul (5), textul „inclusiv a unor poluanți organici persistenți, cum ar fi" se substituie cu textul „cum ar fi poluanții organici persistenți,".

7. La articolul 18 alineatul (2), cuvintele „aplicabilă anumitor produse chimice periculoase și pesticide" se substituie cu cuvintele „aplicabilă anumitor produși chimici periculoși și pesticidelor".

8. Articolul 23:

la alineatul (1), litera f) va avea următorul cuprins:

„f) substanțele chimice care distrug stratul de ozon, gazele fluorurate cu efect de seră, echipamentele și produsele ce conțin astfel de gaze."

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Substanțele chimice care distrug stratul de ozon și gazele fluorurate cu efect de seră, echipamentele și produsele ce conțin astfel de gaze se autorizează de către Agenția Națională în conformitate cu prevederile Legii nr. 852/2002 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la regimul comercial și reglementarea utilizării hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon și ale Legii nr. 43/2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră."

9. Articolul 24:

la alineatul (1), literele a) și f) vor avea următorul cuprins:

„a) autorizația pentru produsele de protecție a plantelor – conform Legii nr. 403/2023 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare și pentru modificarea unor acte normative;"

„f) autorizația pentru importul, exportul sau reexportul substanțelor ce distrug stratul de ozon și al gazelor fluorurate cu efect de seră, al echipamentelor și al produselor ce conțin astfel de gaze – conform art. 9 lit. h) și art. 23 alin. (4)."

la alineatele (2) și (3), textul „lit. a)–e)" se substituie cu textul „lit. b)–e)".

10. La articolul 40:

alineatul (1) se completează cu textul „ , în conformitate cu prevederile Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat";

la alineatul (2), cuvintele „asupra activității de întreprinzător" se exclud.

11. La articolul 41 alineatul (1), cuvintele „asupra activității de întreprinzător", în ambele cazuri, se exclud.

12. La articolul 45, alineatele (7) și (8) se abrogă.

13. Legea se completează cu anexa nr. 2^1 cu următorul cuprins:

„Anexa nr. 2[1]

FIŞA CU DATE DE SECURITATE

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

1. Prezenta anexă stabileşte formatul şi elementele de cuprins ale unei fişe cu date de securitate (în continuare – *FDS*) pentru substanţele şi amestecurile chimice, care este datată pe prima pagină a acesteia, se completează şi se prezintă destinatarului în conformitate cu cerinţele art. 13 alin. (2), (2[1]) şi (3).

2. FDS permite destinatarilor şi utilizatorilor să adopte măsurile necesare referitoare la protecţia sănătăţii umane şi securitatea la locul de muncă, precum şi la protecţia mediului. Persoana care completează FDS trebuie să ţină cont de faptul că o astfel de fişă trebuie să informeze persoanele care o citesc cu privire la pericolele pe care le prezintă o substanţă sau un amestec şi să ofere informaţii privind depozitarea, manipularea şi eliminarea în condiţii de siguranţă a substanţei sau a amestecului.

3. FDS, constituită din 16 secţiuni obligatorii, divizate în subsecţiuni şi, după necesitate, în alte elemente structurale, nu este un document cu dimensiuni fixe. Dimensiunea FDS este direct proporţională cu pericolul prezentat de substanţa sau amestecul în cauză şi cu informaţiile disponibile.

4. Furnizorul completează FDS în conformitate cu prevederile prezentei legi şi ale Instrucţiunii cu privire la completarea fişei cu date de securitate pentru substanţele şi amestecurile chimice.

5. FDS a fiecărui produs disponibil pe piaţă trebuie să respecte cerinţele stabilite la art. 13, ceea ce înseamnă că fiecare fişă cu date de securitate se completează conform formatului propus în prezenta anexă.

6. FDS completată nu trebuie să conţină subsecţiuni goale. Informaţiile trebuie formulate clar şi concis.

7. Furnizorul FDS poate indica, după necesitate, şi alte subsecţiuni sau anexe la FDS, cu condiţia să nu conţină informaţii contradictorii cu cele din secţiunile FDS.

Secţiunea a 2-a
Elementele de cuprins ale fişei cu date de securitate

Denumirea produsului

Data de emitere:
Data de revizuire:
Versiunea:

SECŢIUNEA 1: IDENTIFICAREA SUBSTANŢEI/AMESTECULUI ŞI A SOCIETĂŢII/ÎNTREPRINDERII

1.1. Element de identificare a produsului
1.1.1. Forma produsului: substanţă/amestec
1.1.2. Denumirea produsului
1.1.3. Număr de înregistrare
1.1.4. Tipul produsului
1.2. Utilizări relevante identificate ale substanţei sau ale amestecului şi utilizări contraindicate
1.2.1. Utilizări relevante identificate
1.2.2. Utilizări contraindicate
1.3. Detalii privind furnizorul fişei cu date de securitate
1.3.1. Denumirea furnizorului
1.3.2. Informaţii de contact (adresa, numărul de telefon/fax, e-mail, pagina web)
1.4. Număr de telefon la care se poate apela în caz de urgenţă

SECŢIUNEA 2: IDENTIFICAREA PERICOLELOR

2.1. Clasificarea substanţei sau a amestecului
2.1.1.Clasificarea (conform Regulamentului privind clasificarea, etichetarea şi ambalarea substanţelor şi amestecurilor)
2.1.2. Efecte adverse fizico-chimice asupra sănătăţii umane şi asupra mediului
2.2. Elemente de etichetare
2.2.1. Pictogramă (pictograme) de pericol
2.2.2. Cuvânt (cuvinte) de avertizare
2.2.3. Frază (fraze) de pericol
2.2.4. Frază (fraze) de precauţie
2.3. Alte pericole

SECŢIUNEA 3: COMPOZIŢIE/INFORMAŢII PRIVIND COMPONENŢII (INGREDIENTELE)

3.1. Substanţe
3.1.1. Denumirea substanţei chimice
3.1.2. Denumiri comune şi sinonime
3.1.3. Numărul CAS (CAS – *registrul Chemical Abstracts Service*)
3.1.4. Impurităţi şi aditivi stabilizatori care sunt ei înşişi clasificaţi şi care contribuie la clasificarea substanţei chimice
3.2. Amestecuri
3.2.1. Denumirea chimică
3.2.2. Concentraţia (% după greutate)
3.2.3. Numărul CAS
3.2.4. Numărul CE
3.2.5. Numărul index
3.2.6. Clasificarea (conform Regulamentului privind clasificarea, etichetarea şi ambalarea substanţelor şi amestecurilor)

SECŢIUNEA 4: MĂSURI DE PRIM-AJUTOR

4.1. Descrierea măsurilor de prim-ajutor
4.1.1. Indicaţii generale
4.1.2. Măsuri în caz de inhalare

4.1.3. Măsuri în caz de contact cu pielea
4.1.4. Măsuri în caz de contact cu ochii
4.1.5. Măsuri în caz de ingestie
4.2. Cele mai importante simptome și efecte, atât acute, cât și întârziate
4.2.1. Simptome și efecte acute
4.2.2. Simptome și efecte întârziate
4.3. Indicații privind orice fel de asistență medicală imediată și tratamentele speciale necesare
4.3.1. Indicația privind posibilitățile de asistență medicală imediată
4.3.2. Indicația privind posibilitățile de tratamente speciale necesare

SECȚIUNEA 5: MĂSURI DE COMBATERE A INCENDIILOR

5.1. Mijloace de stingere a incendiilor
5.1.1. Mijloace de stingere corespunzătoare
5.1.2. Mijloace de stingere necorespunzătoare
5.2. Pericole speciale cauzate de substanță sau de amestec
5.2.1. Pericole provocate în caz de încălzire
5.2.2. Pericole provocate în caz de căldură ambientală
5.2.3. Pericole cauzate datorită degajării de oxigen
5.2.4. Pericole provocate în caz de incendiu
5.3. Recomandări destinate pompierilor
5.3.1. Măsuri de protecție
5.3.2. Echipamente de protecție

SECȚIUNEA 6: MĂSURI ÎMPOTRIVA PIERDERILOR ACCIDENTALE

6.1. Precauții personale, echipament de protecție și proceduri de urgență
6.1.1. Precauții pentru personalul alocat altor situații decât cele de urgență
6.1.2. Precauții pentru personalul care intervine în situații de urgență
6.2. Precauții pentru mediu
6.2.1. Precauții pentru pătrunderea în apele de suprafață și în sistemul de canalizare
6.2.2. Precauții pentru pătrunderea în subsoluri sau zone închise
6.2.3. Precauții pentru pierderea produselor în canalele de scurgere
6.3. Metode și material pentru izolarea incendiilor și pentru curățenie
6.3.1. Metode și material pentru izolare
6.3.2. Metode și material pentru curățare
6.3.3. Alte informații
6.4. Trimiteri către alte secțiuni

SECȚIUNEA 7: MANIPULARE ȘI DEPOZITARE

7.1. Precauții pentru manipularea în condiții de securitate
7.1.1. Măsuri de manipulare în condiții de securitate (măsuri tehnice și prevenirea riscurilor)
7.1.2. Recomandări privind igiena generală la locul de muncă
7.2. Condiții de depozitare în condiții de securitate, inclusiv eventuale incompatibilități
7.2.1. Recomandări privind gestionarea riscurilor asociate cu proprietățile fizico-chimice
7.2.2. Recomandări pentru controlarea efectelor asociate cu condițiile ambientale (meteorologice și de vibrații)
7.2.3. Recomandări pentru menținerea integrității substanței
7.2.4. Condiții de proiectare, ventilare și ambalare
7.3. Utilizări finale specifice

SECȚIUNEA 8: CONTROLUL EXPUNERII/PROTECȚIA PERSONALĂ

8.1. Parametri de control
8.1.1. Valori-limită naționale de expunere
8.1.2. Proceduri de monitorizare recomandate
8.1.3. Valori-limită de expunere profesională/biologice
8.1.4. Date privind determinarea nivelurilor calculate fără efect (DNELs) și a concentrației predictibile fără efect (PNEC)
8.1.5. Abordare de control specific pe intervale de expunere (*abordarea prin benzi de control*)
8.2. Controale ale expunerii
8.2.1. Controale tehnice corespunzătoare
8.2.2. Măsuri de protecție individuală, cum ar fi echipamentul de protecție personală:
a) protejarea ochilor/feței;
b) protecția pielii;
c) protecție respiratorie;
d) pericole termice.
8.2.3. Controlul expunerii mediului

SECȚIUNEA 9: PROPRIETĂȚI FIZICO-CHIMICE

9.1. Informații privind proprietățile fizico-chimice de bază
9.1.1. Starea fizică
9.1.2. Culoarea
9.1.3. Mirosul
9.1.4. Punctul de topire/punctul de înghețare
9.1.5. Punctul de fierbere sau punctul inițial de fierbere și intervalul de fierbere
9.1.6. Inflamabilitatea
9.1.7. Limita inferioară și superioară de explozie

9.1.8. Punctul de inflamabilitate
9.1.9. Temperatura de autoaprindere
9.1.10. Temperatura de descompunere
9.1.11. pH
9.1.12. Viscozitatea cinematică
9.1.13. Solubilitatea
9.1.14. Coeficientul de partiție n-octanol/apă (valoarea log)
9.1.15. Presiunea vaporilor
9.1.16. Densitatea și/sau densitatea relativă
9.1.17. Densitatea relativă a vaporilor
9.1.18. Caracteristicile particulei

9.2. Alte informații

9.2.1. Informații cu privire la clasele de pericol fizic:
a) explozibili;
b) gaze inflamabile;
c) aerosoli;
d) gaze oxidante;
e) gaze sub presiune;
f) lichide inflamabile;
g) solide inflamabile;
h) substanțe și amestecuri autoreactive;
i) lichide piroforice;
j) solide piroforice;
k) substanțe și amestecuri care se autoîncălzesc;
l) substanțe și amestecuri care emit gaze inflamabile în contact cu apă;
m) lichide oxidante;
n) solide oxidante;
o) peroxizi organici;
p) corozive pentru metale;
q) explozivi desensibilizați.

9.2.2. Alte caracteristici de siguranță:
a) sensibilitatea mecanică;
b) temperatura autoaccelerată de polimerizare;
c) formarea amestecurilor explozive de praf/aer;
d) rezerva acidă/alcalină;
e) viteza de evaporare;
f) miscibilitatea;
g) conductivitatea;
h) corozivitatea;
i) grupul de gaze;
j) potențialul redox;
k) potențialul formării de radicali;
l) proprietățile fotocatalitice.

SECȚIUNEA 10: STABILITATE ȘI REACTIVITATE

10.1. Reactivitate

10.1.1. Descrierea pericolelor de reactivitate a substanței sau a amestecului
10.1.2. Furnizarea datelor privind substanțele din amestec

10.2. Stabilitate chimică

10.2.1. Informația privind stabilitatea sau instabilitatea substanței sau a amestecului
10.2.2. Descrierea stabilizatorilor
10.2.3. Informația privind explozivii desensibilizați și modul de verificare a desensibilizării

10.3. Posibilitatea de reacții periculoase

10.3.1. Informația privind posibilitatea substanței sau a amestecului să creeze reacții periculoase
10.3.2. Informația privind condițiile de creare a reacțiilor periculoase

10.4. Condiții de evitat

10.4.1. Enumerarea condițiilor de evitat
10.4.2. Măsuri de gestionare a riscurilor asociate pericolelor
10.4.3. Măsuri de evitare a îndepărtării neintenționate a agentului desensibilizant
10.4.4. Condiții de evitat dacă substanța sau amestecul este desensibilizat insuficient

10.5. Materiale incompatibile

10.5.1. Enumerarea categoriilor de substanțe sau amestecuri ori a substanțelor specifice cu care substanța sau amestecul ar putea reacționa și produce o situație periculoasă
10.5.2. Măsuri de gestionare a riscurilor asociate acestor pericole

10.6. Produși de descompunere periculoși

10.6.1. Lista produselor de descompunere periculoase generate în urma utilizării, depozitării, vărsării și încălzirii

SECȚIUNEA 11: INFORMAȚII TOXICOLOGICE

11.1. Informații privind clasele de pericol (definite conform Regulamentului privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și amestecurilor)

11.1.1. Informații pentru fiecare dintre următoarele clase de pericole:
a) toxicitatea acută;
b) corodarea/iritarea pielii;
c) lezarea gravă/iritarea ochilor;
d) sensibilizarea căilor respiratorii sau a pielii;
e) mutagenitatea celulelor germinative;

f) cancerigenitatea;
g) toxicitatea pentru reproducere;
h) STOT (toxicitatea asupra organelor țintă specifice) – expunere unică;
i) STOT (toxicitatea asupra organelor țintă specifice) – expunere repetată;
j) pericolul prin aspirare.
11.1.2. Informații privind căile probabile de expunere
11.1.3. Descrierea simptomelor legate de caracteristicile fizico-chimice și toxicologice
11.1.4. Informații privind efectele întârziate și cele imediate cunoscute, precum și efectele cronice induse de o expunere pe termen lung și de o expunere pe termen scurt
11.1.5. Informații privind efectele interactive
11.1.6. Abordarea în cazul absenței datelor specifice
11.1.7. Abordarea în cazul în care un amestec nu a fost testat
11.1.8. Informații referitoare la amestec în raport cu substanța
11.2. Informații privind alte pericole
11.2.1. Proprietăți de perturbator endocrin
11.2.2. Alte informații

SECȚIUNEA 12: INFORMAȚII ECOLOGICE

12.1. Toxicitate
12.1.1. Informații obținute în urma testelor efectuate asupra organismelor acvatice și/sau terestre
12.1.2. Informații obținute prin intermediul unor modele (în lipsa datelor experimentale)
12.2. Persistență și degradabilitate
12.2.1. Degradabilitate
12.2.2. Persistență
12.3. Potențial de bioacumulare
12.3.1. Acumularea în biocenoză și trecerea prin lanțul trofic (rezultatele testelor)
12.3.2. Prognozele modelelor (în lipsa datelor experimentale)
12.4. Mobilitate în sol
12.4.1. Adsorbție/desorbție
12.4.2. Levigare și mobilitate
12.5. Rezultatele evaluărilor PBT și vPvB
12.5.1. Rezultatele evaluării PBT
12.5.2. Rezultatele evaluării vPvB
12.6. Proprietăți de perturbator endocrin
12.6.1. Efectele adverse asupra mediului
12.7. Alte efecte adverse
12.7.1. Evoluția în mediul înconjurător (expunerea)
12.7.2. Potențialul de formare fotochimică a ozonului
12.7.3. Potențialul de epuizare a stratului de ozon
12.7.4. Potențialul de încălzire globală

SECȚIUNEA 13: CONSIDERAȚII PRIVIND ELIMINAREA

13.1. Metode de tratare a deșeurilor
13.1.1. Recipiente și metode de tratare
13.1.2. Proprietăți fizico-chimice care ar putea afecta opțiunile de tratare
13.1.3. Eliminarea apelor uzate
13.1.4. Eventuale precauții speciale pentru orice opțiune recomandată de tratare

SECȚIUNEA 14: INFORMAȚII PRIVIND TRANSPORTUL

14.1. Numărul ONU sau numărul de identificare
14.2. Denumirea corectă ONU pentru expediție
14.3. Clasa (clasele) de pericol pentru transport
14.4. Grupul de ambalare
14.5. Pericole pentru mediu
14.6. Precauții speciale pentru utilizatori
14.7. Transportul maritim în vrac în conformitate cu instrumentele OMI

SECȚIUNEA 15: INFORMAȚII PRIVIND REGLEMENTAREA

15.1. Regulamente/legislație în domeniul securității, sănătății și al mediului specifice (specifică) pentru substanța sau amestecul în cauză
15.2. Evaluarea securității chimice

SECȚIUNEA 16: ALTE INFORMAȚII”.

14. În anexa nr. 3 partea 2, poziția „Autorizația pentru importul, exportul sau reexportul substanțelor care distrug stratul de ozon, al echipamentelor și al produselor care conțin astfel de substanțe” va avea următorul cuprins:

Autorizația pentru importul, exportul sau reexportul substanțelor ce distrug stratul de ozon și al gazelor fluorurate cu efect de seră, al echipamentelor și produselor ce conțin astfel de gaze	10 zile	gratuit	1 an – pentru substanțele specificate în anexa nr. 1 secțiunile 2, 3 și în anexa nr. 2 la Legea nr. 43/2023; până la 31 decembrie a anului pentru care a fost alocat contingentul – pentru importul, exportul sau reexportul hidrofluorcarburilor specificate în anexa nr. 1

			secțiunea 1 la Legea nr. 43/2023 și a hidroclorofluorocarburilor specificate în anexa C grupa I din anexa nr. 1 la Regulamentul cu privire la regimul comercial și reglementarea utilizării hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon, aprobat prin Legea nr. 852/2002

Art. III. – Legea nr. 43/2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 113–116, art. 178) se modifică după cum urmează:

1. La articolul 7, litera h) va avea următorul cuprins:

„h) coordonează activitatea Unității pentru implementarea Protocolului de la Montreal privind substanțele ce distrug stratul de ozon din cadrul Oficiului Național de Implementare a Proiectelor în domeniul Mediului, responsabilă de monitorizarea și raportarea implementării prevederilor Programului de suprimare eșalonată a hidrofluorcarburilor, conform angajamentelor asumate în cadrul Convenției de la Viena pentru protecția stratului de ozon și al Protocolului de la Montreal;”.

2. La articolul 20 alineatul (4) litera c), cuvintele „fișa tehnică de securitate” se substituie cu cuvintele „fișa cu date de securitate”.

3. La articolul 36 alineatul (5), cuvântul „Oficiul” se substituie cu cuvântul „Unitatea”.

4. La articolul 39 alineatul (2), litera b) se abrogă.

Art. IV. – Guvernul, în termen de 9 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va modifica actele sale normative în conformitate cu aceasta.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 197. Chișinău, 25 iulie 2024.

534 D E C R E T
cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 200 din 25 iulie 2024 pentru modificarea Legii nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1571-IX. Chișinău, 9 august 2024.

535 L E G E
pentru modificarea Legii nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 11–12, art. 17), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 4, alineatele (1)–(3) vor avea următorul cuprins:

„(1) Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul de Informații și Securitate:

a) formează și actualizează în permanență bazele de date privind criminalitatea informatică;

b) dispun, prin ordinul emis de conducătorul subdiviziunii specializate în prevenirea și combaterea criminalității informatice, sistarea accesului la pagini web, în condițiile prevăzute la art. 7 alin. (1) lit. e^1), precum și sistarea transmiterii într-o rețea de comunicații electronice sau a stocării conținutului online, găzduit sau furnizat de către furnizorii de servicii de găzduire sau furnizorii de conținut, prin eliminarea acestuia la sursă, în condițiile prevăzute la art. 7 alin. (1) lit. h).

(2) Ministerul Afacerilor Interne:

a) efectuează măsuri speciale de investigații, de urmărire penală, de cooperare internațională, de identificare a persoanelor care comit infracțiuni informatice;

b) dispune, prin ordinul emis de conducătorul subdiviziunii specializate în prevenirea și combaterea criminalității informatice, conservarea imediată, de către furnizorii de servicii, a datelor informatice sau a datelor referitoare la traficul informatic față de care există pericolul distrugerii sau alterării, în cazul solicitărilor autorităților competente străine transmise prin punctul de contact, disponibil 24/7, în conformitate cu art. 10.

(3) Serviciul de Informații și Securitate desfășoară activități de prevenire și combatere a criminalității informatice ce prezintă amenințări la adresa securității statului, precum și de depistare a legăturilor organizațiilor criminale internaționale.”

2. Legea se completează cu articolele 4^1–4^3 cu următorul cuprins:

„**Articolul 4^1.** Emiterea ordinului de sistare a accesului la o pagină web sau de eliminare a conținutului online la sursă

(1) Emiterea ordinului de sistare a accesului la o pagină web sau de eliminare a conținutului online la sursă, în condițiile prevăzute la art. 7 alin. (1) lit. e^1) sau h), se face cu respectarea următoarelor principii:

a) proporționalitatea;

b) aplicarea celei mai puțin restrictive măsuri tehnice de sistare;

c) informarea despre motivele sistării accesului și despre căile de atac;

d) revizuirea periodică a necesității sistării în continuare a accesului la o anumită pagină web;

e) respectarea dreptului furnizorilor de servicii de a aplica, din proprie inițiativă, alte măsuri pentru prevenirea utilizării abuzive a serviciilor acestora;

f) respectarea prevederilor Legii nr. 284/2004 privind serviciile societății informaționale.

(2) Sistarea accesului la o pagină web ce cuprinde informații destinate și utilizate pentru pregătirea sau comiterea infracțiunilor poate fi dispusă pe un termen de 30 de zile, cu posibilitatea prelungirii acestuia, dar nu mai mult de 90 de zile. Fiecare prelungire nu poate depăși termenul de 30 de zile.

Articolul 4². Criterii privind sistarea accesului la o pagină webce cuprinde informații destinate și utilizate pentru pregătirea sau comiterea infracțiunilor sau privind eliminarea la sursă a conținutului online ce cuprinde informații destinate și utilizate pentru pregătirea sau comiterea infracțiunilor

(1) O pagină web poate fi considerată ca fiind destinată și utilizată pentru pregătirea sau comiterea infracțiunilor în cazul în care informația publicată sau oferită în orice mod pe aceasta, inclusiv sub formă de linkuri, corespunde unuia sau mai multor dintre următoarele criterii:

a) afișarea sau distribuirea informației respective reprezintă în sine o faptă infracțională prevăzută la art. 173, 175[1], 177, 178, 186, 189, 190, 208[1], 237, 245[10] sau 259–261[1] din Codul penal nr. 985/2002;

b) informația respectivă este utilizată pentru determinarea potențialei victime a infracțiunii să furnizeze anumite date sau să întreprindă alte acțiuni cu scopul de a obține un beneficiu material pentru sine sau pentru o altă persoană;

c) informația respectivă este utilizată pentru recrutarea sau determinarea persoanei în vederea favorizării sau comiterii infracțiunilor prevăzute la lit. a);

d) informația respectivă este utilizată pentru răspândirea programelor malițioase utilizate la comiterea infracțiunilor, în special a celor informatice și din domeniul comunicațiilor electronice;

e) informația respectivă este utilizată pentru comercializarea, oferirea sau promovarea în orice mod a obiectelor sau substanțelor interzise prin lege sau a căror circulație este limitată prin legea penală;

f) informația respectivă este utilizată pentru distribuirea, difuzarea, importarea, procurarea, schimbarea, folosirea sau păstrarea de imagini sau alte reprezentări ale unui sau mai multor copii implicați în activități sexuale explicite, reale sau simulate, ori de imagini sau alte reprezentări ale organelor sexuale ale unui copil, reprezentate într-o manieră lascivă sau obscenă;

g) informația respectivă este utilizată pentru conversații online îndreptate spre propagarea pedofiliei (interesului sexual față de minori sau actului de abuz sexual asupra copiilor).

(2) Ordinul de sistare a accesului la o pagină web se emite numai dacă conținutul online nu poate fi eliminat la sursă de către furnizorii de servicii de găzduire a conținutului online sau de către furnizorii de conținut online de pe teritoriul Republicii Moldova.

(3) Ordinul de sistare a accesului la o pagină web sau de eliminare a conținutului online la sursă se publică pe pagina web oficială a autorității competente emitente.

(4) Autoritatea competentă, prin intermediul conducătorului subdiviziunii specializate în prevenirea și combaterea criminalității informatice, este obligată să dispună încetarea sistării accesului la pagina web înainte de expirarea perioadei pentru care a fost dispusă sistarea imediat ce au dispărut temeiurile și motivele care au justificat-o.

Articolul 4³. Contestarea ordinului de sistare a accesului la o pagină web sau de eliminare a conținutului online la sursă

(1) Ordinul de sistare a accesului la o pagină web sau de eliminare a conținutului online la sursă poate fi contestat direct în instanța de judecată în a cărei rază teritorială este amplasat sediul autorității care a emis ordinul.

(2) Ordinul de sistare a accesului la o pagină web sau de eliminare a conținutului online la sursă poate fi contestat de către furnizorul de servicii, inclusiv furnizorul serviciilor de găzduire a conținutului online, și/sau de către titularul paginii web (furnizorul de conținut online).

(3) Depunerea contestației nu suspendă acțiunea ordinului de sistare a accesului la o pagină web sau de eliminare a conținutului online la sursă. Contestația se examinează de către instanța de judecată în termen de 15 zile, cu sau fără prezența părților, cărora li se comunică locul, data și ora examinării contestației.

(4) Autoritatea care a emis ordinul de sistare a accesului la pagina web sau de eliminare a conținutului online la sursă este obligată să prezinte în instanța de judecată, în termen de 3 zile de la primirea înștiințării, materialele care au servit la emiterea ordinului.

(5) Instanța de judecată, în urma examinării contestației, emite o încheiere care va conține una dintre următoarele soluții:

a) admiterea contestației și anularea ordinului prin care s-a dispus sistarea accesului la pagina web sau eliminarea conținutului online la sursă;

b) admiterea parțială a contestației și modificarea ordinului prin care s-a dispus sistarea accesului la pagina web sau eliminarea conținutului online la sursă;

c) respingerea contestației ca fiind neîntemeiată.

(6) Copia de pe încheiere se expediază părților în termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii, iar autoritatea care a emis ordinul anulat înștiințează furnizorul de servicii despre anularea acestuia în termen de 3 zile lucrătoare de la data recepționării încheierii de anulare.

(7) Prevederile Codului administrativ se aplică în măsura în care nu contravin prevederilor prezentei legi."

3. La articolul 7 alineatul (1):

litera e[1]) va avea următorul cuprins:

„e[1]) să sisteze, la solicitarea autorităților competente, folosind metodele și mijloacele tehnice din posesie, accesul din propriul sistem informatic la paginile web ce cuprind informații destinate și utilizate pentru pregătirea sau comiterea infracțiunilor;"

la litera g), textul ,,de 90 de zile calendaristice" se substituie cu textul ,,de cel mult 90 de zile";

alineatul se completează cu litera h) cu următorul cuprins:

„h) să sisteze, la solicitarea autorităților competente, transmiterea într-o rețea de comunicații electronice sau stocarea conținutului online ce cuprinde informații destinate și utilizate pentru pregătirea sau comiterea infracțiunilor, furnizat sau găzduit de aceștia, prin eliminarea conținutului respectiv la sursă."

4. La articolul 9:

în denumirea articolului, cuvintele „Activitatea operativă de investigații" se substituie cu cuvintele „Activitatea specială de investigații";

la alineatul (1), cuvintele „activități operative de investigații" se substituie cu cuvintele „activități speciale de investigații".

Art. II. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Guvernul, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aproba instrucțiunile privind modul de emitere și executare a ordinelor emise în temeiul art. 4 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 200. Chișinău, 25 iulie 2024.

536 D E C R E T
privind promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 283/2011 cu privire la Poliția de Frontieră

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 201 din 25 iulie 2024 pentru modificarea Legii nr. 283/2011 cu privire la Poliția de Frontieră.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1572-IX. Chișinău, 9 august 2024.

537 L E G E
pentru modificarea Legii nr. 283/2011 cu privire la Poliția de Frontieră

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 283/2011 cu privire la Poliția de Frontieră (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 76–80, art. 245), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 5:

la alineatul (1):

litera c) se abrogă;

alineatul se completează cu litera d) cu următorul cuprins:

„d) subdiviziuni specializate ale Poliției de Frontieră.”

la alineatul (3), după textul „alin. (1)” se introduce textul „lit. a) și b)”;

alineatul (7) va avea următorul cuprins:

„(7) Structura și efectivul unităților specificate la alin. (1) lit. b) și d) se aprobă de către șeful Inspectoratului, în coordonare cu ministrul afacerilor interne.”

2. Legea se completează cu articolul 5^2 cu următorul cuprins:

„**Articolul 5^2.** Subdiviziunile specializate ale Poliției de Frontieră

(1) În vederea îndeplinirii atribuțiilor specifice ale Poliției de Frontieră, prin ordinul ministrului afacerilor interne, la propunerea șefului Inspectoratului, se înființează subdiviziuni specializate.

(2) Subdiviziunile specializate sunt unități subordonate șefului Inspectoratului, fără statut de persoană juridică, cu competență teritorială generală.

(3) Regulamentele de activitate ale subdiviziunilor specializate se aprobă de către șeful Inspectoratului.”

3. Articolul 6:

la alineatul (1):

litera b) va avea următorul cuprins:

„b) asigură menținerea regimului frontierei de stat, a regimului zonei de frontieră, precum și a regimului și ordinii publice în punctele de trecere a frontierei de stat rutiere, aeriene, fluviale, portuare și feroviare;”

alineatul se completează cu litera b^1) cu următorul cuprins:

„b^1) asigură securitatea publică și securitatea aeronautică în conformitate cu Legea nr. 192/2019 privind securitatea aeronautică;”

la alineatul (3) litera b), cuvintele „acte normative departamentale” se substituie cu cuvintele „acte administrative normative”.

4. La articolul 10, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Pentru executarea eficientă a atribuțiilor sale, Poliția de Frontieră are dreptul de a colecta, a prelucra și a păstra informațiile privind persoanele și mijloacele de transport care traversează frontiera de stat, aceste informații stocându-se direct în centre de date proprii, necesare pentru funcționarea sistemelor informaționale, a rețelelor de telecomunicații speciale deținute și administrate, precum și de a utiliza date din sisteme informaționale terțe, în conformitate cu prevederile cadrului normativ din domeniul schimbului de date și al interoperabilității.”

5. Articolul 14 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 14.** Personalul Poliției de Frontieră

(1) Personalul Poliției de Frontieră este constituit din funcționari publici cu statut special, funcționari publici și personal contractual (de deservire tehnică și auxiliar).

(2) Polițistul de frontieră este un funcționar public cu statut special angajat în cadrul Inspectoratului, în subdiviziunile regionale și în subdiviziunile specializate ale Poliției de Frontieră, care deține grade speciale și exercită atribuții ce țin de competența entității din care face parte, în conformitate cu cadrul normativ, în vederea implementării politicii statului în domeniul managementului integrat al frontierei de stat, al combaterii migrației ilegale și criminalității transfrontaliere.

(3) Raporturile de serviciu ale funcționarilor publici sunt reglementate de Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, iar raporturile de muncă ale personalului contractual – de Codul muncii.”

6. La articolul 60, alineatul (5) se abrogă.

Art. II. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va aduce actele sale normative în conformitate cu prezenta lege;

b) va aproba actele normative necesare pentru executarea prezentei legi.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 201. Chișinău, 25 iulie 2024.

538 D E C R E T
privind promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 202 din 25 iulie 2024 pentru modificarea Legii nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1575-IX. Chișinău, 9 august 2024.

539 L E G E
pentru modificarea Legii nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 102, art. 773), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. În cuprinsul legii, sintagma „Agenția Relații Funciare și Cadastru", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „autoritatea administrativă centrală în domeniul cadastrului bunurilor imobile" la forma gramaticală corespunzătoare.

2. Articolul 1:

la noțiunea „certificat al evaluatorului", textul „bunurilor imobile (în continuare – *Comisie de certificare*)" se exclude;

la noțiunea „raport de evaluare", cuvintele „pe suport electronic" se substituie cu cuvintele „în formă electronică";

la noțiunea „valoare estimată", cuvintele „metodelor de evaluare" se substituie cu cuvintele „abordărilor în evaluare".

3. Articolul 3:

la litera b), cuvintele „activele nemateriale" se substituie cu cuvintele „activele necorporale";

literele e) și g) vor avea următorul cuprins:

„e) valorile mobiliare, alte instrumente financiare, cu respectarea particularităților prevăzute de Legea nr. 171/2012 privind piața de capital și de actele normative ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare;"

„g) bunurile imobile în proces de construire (bunuri viitoare), aflate la o etapă de finisare a construcției de 50% și mai mult;"

articolul se completează cu litera h) cu următorul cuprins:

„h) alte obiecte."

4. Articolul 5:

la alineatul (3), după cuvintele „și locale" se introduc cuvintele „sau a autorităților publice autonome";

alineatul (4):

la litera a), textul „(sechestru, inclusiv în urma insolvabilității proprietarului obiectului etc.)" se substituie cu cuvintele „proprietate publică";

litera b) va avea următorul cuprins:

„b) transmiterii dreptului de folosință asupra obiectelor proprietate publică a statului/autorităților administrației publice locale propuse pentru darea în arendă/locațiune/superficie către persoane fizice întreprinzători individuali sau persoane juridice, altele decât cele de drept public și autoritățile administrației publice centrale și locale;"

litera m) va avea următorul cuprins:

„m) altor situații în care legislația prevede evaluarea."

litera n) se abrogă.

5. Articolul 6 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 6.** Abordări în evaluare

(1) La estimarea valorii obiectelor evaluării se aplică următoarele abordări:

a) abordarea prin piață, care se bazează pe estimarea valorii obiectului prin compararea lui cu alte obiecte similare, vândute sau propuse spre vânzare;

b) abordarea prin venit, care se bazează pe estimarea viitoarelor venituri și cheltuieli, legate de utilizarea obiectului evaluării;

c) abordarea prin cost, care se bazează pe estimarea cheltuielilor pentru crearea unui obiect analogic celui evaluat sau a cheltuielilor pentru înlocuirea obiectului supus evaluării.

(2) Condițiile și modul de aplicare a abordărilor în evaluare menționate la alin. (1) sunt stabilite de standardele de evaluare, aprobate de autoritatea administrativă centrală în domeniul cadastrului bunurilor imobile."

6. La articolul 7:

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Rezultatele evaluării masive sunt valabile pentru perioada dintre două evaluări sau reevaluări."

la alineatul (4), cuvintele „în limita mijloacelor prevăzute în bugetul de stat" se substituie cu textul „din contul bugetului de stat, al bugetelor locale și al altor surse care nu contravin legislației";

la alineatul (5), cuvântul „Registrul" se substituie cu textul „capitolul-supliment al Registrului".

7. La articolul 8 alineatul (3), cuvintele „metodelor de evaluare" se substituie cu cuvintele „abordărilor în evaluare".

8. Articolul 9 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Activitatea de evaluare a valorilor mobiliare și a altor instrumente financiare se desfășoară în baza contractului de prestare a serviciilor de evaluare, încheiat între beneficiar și întreprinderea de evaluare, care poate fi doar o persoană juridică înregistrată în registrul persoanelor autorizate ținut de către Comisia Națională a Pieței Financiare în modul stabilit de aceasta, iar în cadrul întreprinderii activează cel puțin un evaluator care deține certificatul de calificare în domeniul valorilor mobiliare."

9. La articolul 11:

alineatul (1) se completează cu textul „ , cu excepția evaluării masive sau reevaluării bunurilor imobile în scopul impozitării";

la alineatul (3) litera h), cuvântul „metodelor" se substituie cu cuvântul „abordărilor";

articolul se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) În cazul prezentării raportului de evaluare în formă electronică trebuie să fie respectate prevederile Legii nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere."

10. Articolul 15 se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins:

„(9) Evaluatorul în domeniul valorilor mobiliare este obligat să dețină certificatul de calificare, eliberat de Comisia Națională a Pieței Financiare, în modul stabilit de aceasta."

11. La articolul 15[1], alineatul (1) se completează cu litera a[1]) cu următorul cuprins:

„a[1]) sunt cetățeni ai Republicii Moldova;”.

12. Articolul 18 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 18.** Standardele de evaluare

(1) Standardele de evaluare se elaborează de către autoritățile centrale de specialitate în comun cu organizațiile necomerciale ale evaluatorilor și se aprobă în conformitate cu legislația.

(2) Standardele de evaluare se aplică de către evaluatori în mod obligatoriu, potrivit scopului și obiectului evaluării.”

13. Articolul 19:

în denumirea și în cuprinsul articolului, cuvintele „asociațiile obștești” se substituie cu cuvintele „organizațiile necomerciale”, iar cuvântul „asociației” se substituie cu cuvintele „organizației necomerciale”;

litera k) se completează cu textul „ , întocmite de membrii săi și de alți evaluatori certificați cu acordul acestora”.

14. Capitolul III se completează cu articolul 20[1] cu următorul cuprins:

„**Articolul 20[1].** Monitorizarea de stat a activității de evaluare a bunurilor imobile

(1) Monitorizarea de stat a activității de evaluare a bunurilor imobile se efectuează de către autoritatea administrativă centrală în domeniul cadastrului bunurilor imobile.

(2) Evaluatorii bunurilor imobile prezintă trimestrial autorității administrative centrale în domeniul cadastrului bunurilor imobile, prin intermediul întreprinderilor de evaluare, dările de seamă și rapoartele de evaluare întocmite. Prezentarea dărilor de seamă și a rapoartelor de evaluare se efectuează prin intermediul unui modul special din cadrul Sistemului informațional automatizat „Registrul prețurilor”.

(3) Darea de seamă prezentată de evaluatorii bunurilor imobile prin intermediul întreprinderilor de evaluare include următoarele informații din rapoartele de evaluare întocmite:

a) numărul raportului de evaluare și data întocmirii raportului de evaluare;

b) denumirea întreprinderii de evaluare;

c) numele, prenumele evaluatorului (seria, numărul, data eliberării certificatului evaluatorului bunurilor imobile);

d) tipul obiectului evaluării (teren, construcție, încăpere izolată);

e) modul de folosință a obiectului evaluării (apartament, casă de locuit individuală, teren destinat construcțiilor, teren cu destinație agricolă, casă de vacanță, garaj, bun imobil comercial, bun imobil industrial, bun imobil administrativ);

f) adresa bunului imobil (raion/municipiu, oraș, stradă);

g) scopul evaluării;

h) data evaluării;

i) suprafața totală a obiectului evaluării în metri pătrați;

j) valoarea stabilită în raportul de evaluare, în lei;

k) statutul juridic al beneficiarului serviciilor de evaluare.

(4) Modul de prezentare a informațiilor indicate la alin. (3) se stabilește de către autoritatea administrativă centrală în domeniul cadastrului bunurilor imobile.”

15. La articolul 21 alineatul (1):

litera b) va avea următorul cuprins:

„b) să determine abordările în evaluare conform standardelor de evaluare;”

la litera g), cuvintele „asociațiilor obștești” se substituie cu cuvintele „organizațiilor necomerciale”.

16. Articolul 22:

la litera a), cuvântul „naționale” se exclude;

articolul se completează cu litera e) cu următorul cuprins:

„e) să prezinte trimestrial autorității administrative centrale în domeniul cadastrului bunurilor imobile, prin intermediul întreprinderii de evaluare, darea de seamă și rapoartele de evaluare prevăzute la art. 20[1] alin. (2).”

17. La articolul 26 alineatul (2), după cuvintele „Rezultatele evaluării” se introduc cuvintele „și reevaluării”.

18. La articolul 27:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Evaluarea sau reevaluarea masivă a bunurilor imobile tip se efectuează în modul stabilit de Guvern, în baza modelelor de evaluare aprobate de autoritatea administrativă centrală în domeniul cadastrului bunurilor imobile. Evaluarea individuală a obiectelor specifice se efectuează în conformitate cu abordările în evaluare menționate la art. 6 alin. (1), în baza metodologiei aprobate de autoritatea administrativă centrală în domeniul cadastrului bunurilor imobile.”

alineatul (3):

în partea introductivă, cuvintele „masive a” se exclud;

litera b) se completează la început cu cuvintele „colectarea datelor de piață și”;

litera c) se abrogă;

la litera e), cuvintele „în interiorul cărora obiectele similare au valoare egală” se exclud;

la litera g), cuvântul „Registrul” se substituie cu textul „capitolul-supliment al Registrului”;

articolul se completează cu alineatele (5) și (6) cu următorul cuprins:

„(5) Datele de piață utilizate la elaborarea, calibrarea și monitorizarea în timp a calității modelelor de evaluare sunt acumulate în Sistemul informațional automatizat „Registrul prețurilor”, creat și ținut de autoritatea administrativă centrală în domeniul cadastrului bunurilor imobile.

(6) Crearea și funcționarea Sistemului informațional automatizat „Registrul prețurilor” se efectuează în conformitate cu Legea nr. 71/2007 cu privire la registre.”

19. Articolul 28 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 28.** Examinarea contestațiilor și soluționarea litigiilor privind evaluarea în scopul impozitării

(1) Contestațiile privind evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării se examinează de către organele cadastrale teritoriale și de către autoritatea administrativă centrală în domeniul cadastrului bunurilor imobile, în conformitate cu Regulamentul cu privire la procedura de examinare a contestațiilor privind rezultatele evaluării în scopul impozitării, aprobat de Guvern.

(2) Litigiile privind evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării se soluționează de către instanța de judecată.”

Art. II. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția prevederilor art. I pct. 18, în partea ce ține de completarea articolului 27 cu alineatele (5) și (6), care intră în vigoare în termen de 18 luni de la data publicării.

(2) Guvernul:

1) în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta;

b) va elabora Regulamentul cu privire la procedura de examinare a contestațiilor privind rezultatele evaluării în scopul impozitării;

2) în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va elabora Sistemul informațional automatizat „Registrul prețurilor”.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 202. Chișinău, 25 iulie 2024.

540 D E C R E T
privind promulgarea Legii cu privire la modificarea unor acte normative

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 203 din 25 iulie 2024 cu privire la modificarea unor acte normative.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1573-IX. Chișinău, 9 august 2024.

541 L E G E
cu privire la modificarea unor acte normative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Articolul 16 din Legea nr. 835/1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 1–2, art. 2), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatele (1^1) și (3)–(7) cu următorul cuprins:

„(1^1) Prin derogare de la prevederile alin. (1), planificarea și desfășurarea operațiunilor de urbanism pentru amplasarea construcțiilor specificate la alin. (3) pe terenurile din extravilanul localității pot fi realizate în lipsa planului urbanistic general sau a celui zonal aprobat.”

„(3) Planificarea și desfășurarea operațiunilor de urbanism pe terenurile din extravilanul localității, efectuate în scopul emiterii certificatului de urbanism pentru proiectare pentru obiectivele de infrastructură agricolă, pentru structurile de primire turistică din categoria pensiunilor agroturistice, pentru construcțiile industriale, pentru obiectivele cu destinație comunală, pentru obiectivele aferente rețelelor edilitare (inginerești), pentru instalațiile de producere a energiei, inclusiv din surse regenerabile, pentru obiectivele infrastructurii de transport, precum și pentru unitățile de comerț, unitățile de alimentație publică și stațiile de deservire tehnică a vehiculelor rutiere amplasate pe laturile terenurilor adiacente drumurilor publice, se realizează în baza planului urbanistic de detaliu și a memoriului explicativ aferent care includ reglementări în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului, elaborate și aprobate conform prevederilor legislației.

(4) Proiectarea obiectivelor și construcțiilor, altele decât cele menționate la alin. (3), se realizează doar conform planului urbanistic general, aprobat potrivit prevederilor legislației.

(5) Schimbarea destinației și a funcțiilor construcțiilor edificate în conformitate cu prevederile alin. (3) se realizează doar în baza planului urbanistic general, aprobat conform prevederilor legislației.

(6) Amplasarea construcțiilor în zonele de protecție și în zonele de siguranță ale drumurilor publice se efectuează cu respectarea prevederilor Legii drumurilor nr. 509/1995, iar planul urbanistic de detaliu corespunzător se avizează de către organul central de specialitate în domeniul infrastructurii drumurilor înainte de aprobarea acestuia de către consiliul local respectiv, în modul stabilit de legislație.

(7) Amplasarea construcțiilor pe terenurile care cuprind obiective de patrimoniu cultural construit și arheologic și în zonele de protecție a acestora se efectuează cu respectarea prevederilor Legii nr. 1530/1993 privind ocrotirea monumentelor, ale Legii monumentelor de for public nr. 192/2011, ale Legii nr. 218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic și ale Legii nr. 161/2017 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război.”

Art. II. – Legea nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 155–158, art. 549), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 4 se completează cu alineatul (1^1) cu următorul cuprins:

„(1^1) În lipsa documentației de urbanism și de amenajare a teritoriului, pentru terenurile din extravilan, solicitantul (beneficiarul), în baza deciziei consiliului local respectiv, asigură elaborarea planului urbanistic de detaliu conform prevederilor art. 16 alin. (3) din Legea nr. 835/1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului, care să servească drept temei pentru eliberarea certificatului de urbanism pentru proiectare. Planul urbanistic de detaliu în cauză, elaborat și verificat de specialiști atestați în construcții, se avizează de autoritatea competentă în domeniul sănătății publice, de autoritatea responsabilă de implementarea politicii statului în domeniul relațiilor funciare – pentru obiectivele de infrastructură a agriculturii, de organul central de specialitate responsabil de domeniul patrimoniului cultural – pentru intervențiile asupra monumentelor istorice și pentru lucrările executate pe terenurile care cuprind obiective de patrimoniu cultural construit și arheologic și în zonele de protecție a acestora, de autoritatea competentă în domeniul protecției mediului, de organul supravegherii de stat a măsurilor contra incendiilor și de instituția publică Oficiul Amenajarea Teritoriului, Urbanism, Construcții și Locuințe, după care se aprobă de consiliul local respectiv.”

2. La articolul 12, alineatele (6) și (7) se abrogă.

Art. III. – În anexa nr. 1 la Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 170–175, art. 494), cu modificările ulterioare, compartimentul II se modifică după cum urmează:

după poziția 43 se introduc șase poziții noi cu următorul cuprins:

după poziția 43 se introduc șase poziții noi cu următorul cuprins:

43[1]	Certificat de urbanism pentru proiectare pentru lucrările declarate de utilitate publică de interes național	Oficiul Amenajarea Teritoriului, Urbanism, Construcții și Locuințe	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică Agenția de Mediu Agenția Națională pentru Sănătate Publică Ministerul Culturii Alte autorități publice, în funcție de obiect și dacă legea prevede expres implicarea acestora	Gratuit	36 de luni
43[2]	Autorizație de construire pentru lucrările declarate de utilitate publică de interes național	Oficiul Amenajarea Teritoriului, Urbanism, Construcții și Locuințe	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică Agenția de Mediu Agenția Națională pentru Sănătate Publică Ministerul Culturii Alte autorități publice, în funcție de obiect și dacă legea prevede expres implicarea acestora	Gratuit	Pentru durata de execuție a lucrărilor de construcții
43[3]	Autorizație de desființare pentru lucrările declarate de utilitate publică de interes național	Oficiul Amenajarea Teritoriului, Urbanism, Construcții și Locuințe	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică Agenția de Mediu Agenția Națională pentru Sănătate Publică Ministerul Culturii Alte autorități publice, în funcție de obiect și dacă legea prevede expres implicarea acestora	Gratuit	Pentru durata de execuție a lucrărilor de construcții
43[4]	Certificat de urbanism pentru proiectare pentru construcțiile cu caracter militar sau secret ori pentru construcțiile misiunilor diplomatice ale statelor străine în Republica Moldova	Conform deciziei organelor centrale de specialitate ale administrației publice în domeniile vizate	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică Agenția de Mediu Agenția Națională pentru Sănătate Publică Ministerul Culturii Alte autorități publice, în funcție de obiect și dacă legea prevede expres implicarea acestora	Gratuit	36 de luni
43[5]	Autorizație de construire pentru construcțiile cu caracter militar sau secret ori pentru construcțiile misiunilor diplomatice ale statelor străine în Republica Moldova	Conform deciziei organelor centrale de specialitate ale administrației publice în domeniile vizate	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică Agenția de Mediu Agenția Națională pentru Sănătate Publică Ministerul Culturii Alte autorități publice, în funcție de obiect și dacă legea prevede expres implicarea acestora	Gratuit	Pentru durata de execuție a lucrărilor de construcții
43[6]	Autorizație de desființare pentru construcțiile cu caracter militar sau secret ori pentru construcțiile misiunilor diplomatice ale statelor străine în Republica Moldova	Conform deciziei organelor centrale de specialitate ale administrației publice în domeniile vizate	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică Agenția de Mediu Agenția Națională pentru Sănătate Publică Ministerul Culturii Alte autorități publice, în funcție de obiect și dacă legea prevede expres implicarea acestora	Gratuit	Pentru durata de execuție a lucrărilor de construcții

la pozițiile 44–46, rubrica a patra, sintagma „Agenția Servicii Publice” se exclude.

Art. IV. – La articolul 62 alineatul (8) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193–203, art. 415), cu modificările ulterioare, textul „Legii nr. 721/1996 privind calitatea în construcții" se substituie cu cuvintele „Codului urbanismului și construcțiilor".

Art. V. – La articolul 3 alineatul (1) litera a) din Legea nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 109–118, art. 155), cu modificările ulterioare, cuvintele „planurile urbanistice generale și zonale" se substituie cu textul „planurile urbanistice generale, planurile urbanistice zonale și planurile urbanistice de detaliu elaborate pentru construcțiile amplasate pe terenurile din teritoriul extravilan al localității".

Art. VI. – Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 41–44, art. 61) se modifică după cum urmează:

1. La articolul 3, la noțiunea „acordul scris al proprietarului terenului pentru obținerea certificatului de urbanism pentru proiectare, a autorizației de construire sau a autorizației de desființare, solicitat de superficiar de la proprietarul terenului (acord scris al proprietarului)", cuvintele „proprietate a autorității administrației publice locale" se substituie cu cuvintele „proprietate a unității administrativ-teritoriale".

2. La articolul 44:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Planul urbanistic de detaliu este întocmit în baza planului urbanistic general și a celui zonal, cu excepția cazurilor în care construcțiile menționate la alin. (3^1) urmează să fie amplasate pe terenurile din teritoriul extravilan."

articolul se completează cu alineatele (3^1)–(3^5) cu următorul cuprins:

„(3^1) Planificarea și desfășurarea operațiunilor de urbanism pe terenurile din teritoriul extravilan, efectuate în scopul emiterii certificatului de urbanism pentru proiectare pentru obiectivele de infrastructură agricolă, pentru structurile de primire turistică din categoria pensiunilor agroturistice, pentru construcțiile industriale, pentru obiectivele cu destinație comunală, pentru obiectivele aferente rețelelor edilitare (inginerești), pentru instalațiile de producere a energiei, inclusiv din surse regenerabile, pentru obiectivele infrastructurii de transport, precum și pentru unitățile de comerț, unitățile de alimentație publică și stațiile de deservire tehnică a vehiculelor rutiere amplasate pe laturile terenurilor adiacente drumurilor publice, se realizează în baza planului urbanistic de detaliu și a memoriului explicativ aferent care includ reglementări în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului, elaborate și aprobate conform prevederilor legislației.

(3^2) Proiectarea obiectivelor și construcțiilor, altele decât cele menționate la alin. (3^1), se efectuează doar conform planului urbanistic general, aprobat potrivit prevederilor legislației.

(3^3) Schimbarea destinației și funcțiilor construcțiilor edificate în conformitate cu prevederile alin. (3^1) se realizează doar în baza planului urbanistic general, aprobat conform prevederilor legislației.

(3^4) Amplasarea construcțiilor în zonele de protecție și în zonele de siguranță ale drumurilor publice se efectuează cu respectarea prevederilor Legii drumurilor nr. 509/1995, iar planul urbanistic de detaliu corespunzător se avizează de către organul central de specialitate în domeniul infrastructurii drumurilor înainte de aprobarea acestuia de către consiliul local respectiv, în modul stabilit de legislație.

(3^5) Amplasarea construcțiilor pe terenurile care cuprind obiective de patrimoniu cultural construit și arheologic și în zonele de protecție a acestora se efectuează cu respectarea prevederilor Legii nr. 1530/1993 privind ocrotirea monumentelor, ale Legii monumentelor de for public nr. 192/2011, ale Legii nr. 218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic și ale Legii nr. 161/2017 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război."

3. La articolul 55 alineatul (2), al doilea enunț se exclude.

4. La articolul 56 alineatul (4), sintagma „Consiliului național de amenajare a teritoriului" și sintagma „Consiliului Național de Amenajare a Teritoriului" se substituie, în ambele cazuri, cu sintagma „Consiliului arhitectural-urbanistic național".

5. Articolul 107 se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins:

„(11) În lipsa documentației de urbanism și de amenajare a teritoriului, pentru terenurile din teritoriul extravilan, solicitantul, în baza deciziei consiliului local respectiv, asigură elaborarea unui plan urbanistic de detaliu (PUD), care să servească drept temei pentru eliberarea certificatului de urbanism pentru proiectare. Planul urbanistic de detaliu în cauză, elaborat și verificat de specialiști atestați în construcții, se avizează de către autoritatea competentă în domeniul sănătății publice, de autoritatea responsabilă de implementarea politicii statului în domeniul relațiilor funciare – pentru obiectivele de infrastructură a agriculturii, de organul central de specialitate responsabil de domeniul patrimoniului cultural – pentru intervențiile asupra monumentelor istorice și pentru lucrările executate pe terenurile care cuprind obiective de patrimoniu cultural construit și arheologic și în zonele de protecție a acestora, de autoritatea competentă în domeniul protecției mediului, de organul supravegherii de stat a măsurilor contra incendiilor și de instituția publică Oficiul Amenajarea Teritoriului, Urbanism, Construcții și Locuințe, după care se aprobă de consiliul local respectiv, în modul stabilit de legislație."

6. La articolul 127 alineatul (2), litera i) va avea următorul cuprins:

„i) planul topografic în sistemul de coordonate MOLDREF 99 în limitele termenului de valabilitate, înregistrat în Registrul lucrărilor topografo-geodezice;".

7. La articolul 129 alineatul (5), textul „prevăzute la art. 150 alin. (1)" se substituie cu textul „prevăzute la art. 150 alin. (1) lit. d), k), m), q) și r)".

8. La articolul 150:

alineatul (1):

litera l) va avea următorul cuprins:

„l) lucrările de execuție a construcțiilor auxiliare sau anexelor, cu suprafața construită de până la 15 metri pătrați, la casele individuale, amplasate pe terenuri proprietate privată, cu excepția celor cu statut de monument și a celor din zonele protejate, cu condiția retragerii normative față de hotarul terenului și respectării normelor sanitare și antiincendiare. În cazul executării construcțiilor auxiliare, în lipsa certificatului de urbanism pentru proiectare și a autorizației de construire, cu depășirea suprafeței construite de până la 15 metri pătrați, investitorul este obligat să notifice, pe propria răspundere, autoritatea administrației publice locale respective, cu asumarea consecințelor aferente demolării;"

alineatul se completează cu litera z) cu următorul cuprins:

„z) lucrările de consolidare a construcțiilor care necesită intervenție urgentă, care prezintă pericol iminent pentru viața sau sănătatea persoanelor ori pentru integritatea construcției, apărut în urma unor evenimente excepționale. Lucrările în cauză sunt executate în baza expertizei tehnice elaborate la solicitarea Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică. În cazul lucrărilor de intervenție asupra monumentelor istorice, expertiza tehnică este coordonată cu organul central de specialitate responsabil de domeniul patrimoniului cultural."

articolul se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins:

„(11) Elaborarea documentației de proiect este facultativă pentru lucrările indicate la alin. (1) lit. a)–c), e)–h), o), p), s) și w)–z), cu excepția lucrărilor de intervenție asupra monumentelor istorice. În cazul în care lucrările respective sunt finanțate din mijloace publice, acestea se execută în baza documentației de proiect sau în baza caietelor de sarcini elaborate de specialiști atestați în construcții, precum și a documentației de deviz."

9. Articolul 162 se completează cu alineatul (2^1) cu următorul cuprins:

„(2^1) Nu se percepe plată pentru emiterea autorizațiilor de construire și a autorizațiilor de desființare în cazul obiectivelor finanțate din surse publice, precum și în cazul lucrărilor de utilitate publică de interes național."

10. La articolul 176, alineatul (3) se completează cu următorul enunț: „În cazul în care dispozițiile de șantier vizează modificarea documentației de proiect, acestea se coordonează în scris cu autorul proiectului."

11. La articolul 197 alineatul (2), după textul „din cel puțin 5 membri," se introduce textul „specialiști atestați în domeniu,".

12. Articolul 211 se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins:

„(11) În cazul proceselor-verbale de recepție semnate cu semnătură electronică, data recepției construcției se consideră data la care a fost aplicată ultima semnătură electronică pe procesul-verbal de recepție a construcției respective."

13. Articolul 220:

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) În cazul rețelelor edilitare (inginerești) nou-construite, în termen de 30 de zile de la data punerii în funcțiune a acestora, operatorii de sistem prezintă autorităților administrației publice locale planul topografic de execuție pentru a fi transpus în materialele topografo-geodezice și cartografice."

la alineatul (5), cuvintele „de control" se substituie cu cuvintele „de execuție".

14. La articolul 234, litera g) va avea următorul cuprins:

„g) planul topografic de execuție, înregistrat în Registrul lucrărilor topografo-geodezice."

15. La articolul 347:

alineatele (5)–(7) vor avea următorul cuprins:

„(5) Investitorii, atât persoanele juridice, cât și persoanele fizice care desfășoară activitate de întreprinzător în alte scopuri decât cel pentru asigurarea cu locuință de bază, astfel cum este definită la art. 5 pct. 46) din Codul fiscal nr. 1163/1997, participă la formarea mijloacelor pentru elaborarea normativelor tehnice în construcții prin transferul la bugetul de stat al defalcărilor în mărime de 0,5 la sută din volumul investițiilor în capitalul fix pentru obiectivele care nu sunt finanțate din bugetul public național.

(6) Administrarea defalcărilor prevăzute la alin. (5) se efectuează de către Serviciul Fiscal de Stat, în coordonare cu organul central de specialitate și în mod similar celui stabilit pentru administrarea impozitelor și a taxelor, în conformitate cu legislația fiscală.

(7) Suma defalcărilor prevăzute la alin. (5) se calculează de către investitorii menționați la alin. (5), anual, corespunzător volumului investițiilor în capitalul fix efectuate în anul gestionar."

articolul se completează cu alineatul (7^1) cu următorul cuprins:

„(7^1) Investitorii menționați la alin. (5) din prezentul articol sunt obligați să achite anual, până la data de 25 ianuarie a anului următor anului gestionar, suma defalcărilor indicată la alin. (7) din prezentul articol. În același termen, investitorii menționați la alin. (5) din prezentul articol sunt obligați să prezinte Serviciului Fiscal de Stat darea de seamă anuală privind defalcările prevăzute la alin. (5) din prezentul articol, în forma stabilită de Serviciul Fiscal de Stat. Darea de seamă anuală privind defalcările prevăzute la alin. (5) din prezentul articol se prezintă utilizând, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condițiile stipulate la art. 187 alin. (2^1) din Codul fiscal nr. 1163/1997."

alineatul (8) va avea următorul cuprins:

„(8) Pentru neachitarea defalcărilor prevăzute la alin. (5) din prezentul articol, diminuarea acestora și/sau neachitarea în termen, Serviciul Fiscal de Stat aplică măsurile prevăzute la titlul V din Codul fiscal nr. 1163/1997."

16. Articolul 387:

alineatele (4) și (5) vor avea următorul cuprins:

„(4) Construcțiile executate după anul 1996 în lipsa sau cu încălcarea autorizației de construire și/sau a documentației de proiect, care la data de 30 ianuarie 2024 erau funcționale, și anume casele de vacanță cu cel mult două etaje, cu anexele gospodărești, construite pe terenurile întovărășirilor pomicole, casele individuale cu cel mult două etaje, cu anexele gospodărești, situate în intravilanul localităților, precum și anexele gospodărești care pot constitui obiect independent al înregistrării de stat în Registrul bunurilor imobile, situate pe terenurile întovărășirilor pomicole în limitele terenului pe care sunt amplasate casele de vacanță înregistrate sau în limitele terenului pe care sunt amplasate casele individuale înregistrate, situate în intravilanul localităților, se înregistrează în Registrul bunurilor imobile în următoarele condiții:

a) în baza declarației, autentificate notarial, a proprietarului construcției de asumare a răspunderii personale privind corespunderea construcției respective cu cerințele fundamentale aplicabile construcțiilor prevăzute de actele normative și de asumare a răspunderii pentru asigurarea integrității construcției în cauză pe întreaga durată a termenului de exploatare, precum și în baza acordurilor, autentificate notarial, ale proprietarilor terenurilor învecinate în cazul nerespectării retragerii normative față de limitele terenului. Declarația prevăzută de prezenta literă este însoțită de certificatul privind edificarea construcției, emis de către autoritatea administrației publice locale în care sunt incluse informațiile privind condițiile stipulate la alin. (5);

b) concomitent cu înregistrarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil, subcapitolul III al Registrului bunurilor imobile se completează cu notarea: „Bunul imobil este construit în lipsa documentației de urbanism ori cu abateri de la documentația de urbanism și/sau normativele tehnice în construcții.". Notarea în cauză nu poate fi radiată pe durata de existență a bunului imobil;

c) proprietarul poartă răspundere civilă, contravențională sau penală, după caz, pentru eventuale prejudicii cauzate persoanelor terțe pe durata ciclului de viață a construcției respective;

d) modelul declarației și al certificatului privind edificarea construcției, indicate la lit. a), se aprobă de către autoritatea administrativă centrală care asigură realizarea politicii de stat în domeniul geodeziei, cartografierii și cadastrului.

(5) Este interzisă înregistrarea, conform prevederilor alin. (4), a caselor individuale, a caselor de vacanță și a anexelor gospodărești în următoarele cazuri:

a) construcția este executată în zonă inundabilă sau în zonă cu riscuri de alunecări de teren;

b) construcția este executată în zonă protejată și nu există acordul autorității care a atribuit statutul de zonă protejată;

c) construcția este executată în zona de protecție a drumului sau a rețelelor edilitare (inginerești) și nu există acordul entităților responsabile;

d) construcția este executată fără acordul scris al proprietarului – în cazul în care proprietarul construcției nu deține drept de proprietate asupra terenului respectiv;

e) lipsa declarației și, după caz, a acordurilor, autentificate notarial, prevăzute la alin. (4) lit. a)."

articolul se completează cu alineatul (5[1]) cu următorul cuprins:

„(5[1]) În cazul lipsei informației privind zonele inundabile sau zonele cu riscuri de alunecări de teren, autoritatea administrației publice locale indică acest fapt în certificatul privind edificarea construcției, iar solicitantul este în drept fie să finanțeze elaborarea și realizarea de cercetări, studii și expertize corespunzătoare, fie să înregistreze casa individuală, casa de vacanță sau anexa gospodărească conform prevederilor alin. (4), cu asumarea riscului și a răspunderii pentru efectele unor potențiale inundații sau alunecări de teren."

17. Articolul 390 se completează cu alineatul (1[1]) cu următorul cuprins:

„(1[1]) Prin derogare de la prevederile alin. (1) din prezentul articol, dispozițiile art. 129 alin. (1), (2), (4) și (6)–(8), ale art. 130, ale art. 324, ale art. 387 alin. (5[1]) și ale art. 389 alin. (6) intră în vigoare la data de 1 septembrie 2024."

Art. VII. – Prin derogare de la art. 56 alin. (1) și (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, prezenta lege intră în vigoare la data de 1 septembrie 2024, cu excepția prevederilor art. IV și ale art. VI pct. 1–6 și pct. 9–15 care intră în vigoare la data de 30 ianuarie 2025.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 203. Chișinău, 25 iulie 2024.

542 DECRET
cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea unor acte normative (privind măsurile de sprijin acordate rezidenților zonelor economice libere)

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova decretează:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 212 din 31 iulie 2024 pentru modificarea unor acte normative (privind măsurile de sprijin acordate rezidenților zonelor economice libere).

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1586-IX. Chișinău, 13 august 2024.

543 LEGE
pentru modificarea unor acte normative (privind măsurile de sprijin acordate rezidenților zonelor economice libere)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 625/1995 cu privire la Zona Antreprenoriatului Liber „Expo-Business-Chișinău" (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 3 octombrie 2006), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 1 alineatul (2):

litera d) va avea următorul cuprins:

„d) un teren cu suprafața de 2,24 ha, cu numărul cadastral 0111222052, și părțile componente ale acestuia, construcțiile cu numerele cadastrale 011122205201 și 011122205202, amplasate în orașul Sângera, strada Industrială nr. 3/1;"

alineatul se completează cu litera e) cu următorul cuprins:

„e) un teren cu suprafața de 1,2826 ha, cu numărul cadastral 0111222073, și părțile componente ale acestuia, construcțiile cu numerele cadastrale 011122207301 și 011122207302, amplasate în orașul Sângera."

2. La articolul 4 alineatul (1), textul „28 decembrie 2025" se substituie cu textul „28 decembrie 2035".

3. Articolul 5 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 5.** Garanții în cazul modificării legislației

(1) Persoanele fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei libere până la data de 31 decembrie 2023 sunt în drept, până la data de 1 ianuarie 2034, să desfășoare genurile de activitate în regimul vamal reglementat de Legea nr. 440/2001 cu privire la zonele economice libere.

(2) Facilitățile fiscale aferente impozitului pe venit acordate persoanelor fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei libere până la data de 31 decembrie 2023 se stabilesc în modul prevăzut la art. 49 din Codul fiscal nr. 1163/1997."

Art. II. – Articolul 5 din Legea nr. 626/1995 privind Zona Antreprenoriatului Liber „Tvardița" (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 78–80, art. 571), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„**Articolul 5.** Garanții în cazul modificării legislației

(1) Persoanele fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei libere până la data de 31 decembrie 2023 sunt în drept, până la data de 28 decembrie 2025, să desfășoare genurile de activitate în regimul vamal reglementat de Legea nr. 440/2001 cu privire la zonele economice libere.

(2) Facilitățile fiscale aferente impozitului pe venit acordate persoanelor fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei libere până la data de 31 decembrie 2023 se stabilesc în modul prevăzut la art. 49 din Codul fiscal nr. 1163/1997."

Art. III. – Codul fiscal nr. 1163/1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 49:

alineatul unic devine alineatul (1);

articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Facilitățile aferente impozitului pe venit prevăzute la alin. (1) se acordă până la data de 1 iulie 2034, dar fără depășirea termenului de funcționare a zonei economice libere, persoanelor fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei economice libere până la data de 31 decembrie 2023, în funcție de mărimea investițiilor realizate până la 1 iulie 2024. Modalitatea de acordare a facilităților

fiscale respective se stabilește de Guvern prin schema de ajutor de stat regional pentru întreprinderile din zonele economice libere, în conformitate cu actele normative adoptate de Consiliul Concurenței și cu respectarea următoarelor condiții:

a) întreprinderile au încheiat un contract cu administrația zonei economice libere până la data de 31 decembrie 2023 și semnează un act adițional cu privire la cuantumul ajutorului de stat în conformitate cu prevederile schemei de ajutor de stat;

b) sunt eligibile cheltuielile ce țin de investițiile în active corporale și necorporale, localizate în zonele economice libere din Republica Moldova și înregistrate în evidențele întreprinderii;

c) intensitatea maximă a ajutorului de stat acordat în baza schemei de ajutor de stat regional, calculată ca procent din valoarea cheltuielilor eligibile, nu va depăși pragul de 50%."

2. Codul se completează cu articolul 49^3 cu următorul cuprins:

„**Articolul 49^3.** Întreprinderile beneficiare ale schemei de ajutor de stat regional pentru investiții

(1) Impozitul pe venitul obținut de întreprinderile din industria prelucrătoare beneficiare ale schemei de ajutor de stat regional pentru investiții se percepe în proporție de 50% din cota stabilită la art. 15 lit. b).

(2) Facilitățile aferente impozitului pe venit prevăzute la alin. (1) se acordă întreprinderilor din industria prelucrătoare până la data de 1 ianuarie 2034, în funcție de mărimea investițiilor realizate și în limitele valorii intensității aprobate de Guvern prin schema de ajutor de stat regional pentru investiții, stabilite conform actelor normative adoptate de Consiliul Concurenței. Facilitățile fiscale respective se acordă doar cu respectarea următoarelor condiții de bază:

a) întreprinderile își desfășoară activitatea și realizează proiectele investiționale în sectoarele din industria prelucrătoare stabilite în schema de ajutor de stat;

b) sunt eligibile cheltuielile ce țin de investițiile în active corporale și necorporale, localizate în Republica Moldova și înregistrate în evidențele întreprinderii;

c) intensitatea maximă a ajutorului de stat acordat în baza schemei de ajutor de stat regional nu va depăși nivelul intensității maxime stabilite de actele normative adoptate de Consiliul Concurenței.

(3) Întreprinderile din industria prelucrătoare înregistrate în calitate de rezident al zonei economice libere nu pot cumula ajutorul de stat acordat prin schema de ajutor de stat regional pentru investiții cu ajutorul de stat acordat prin schema de ajutor de stat regional pentru întreprinderile din zonele economice libere prevăzută la art. 49 alin. (2)."

Art. IV. – Articolul 5 din Legea nr. 1527/1998 privind Zona Antreprenoriatului Liber – Parcul de Producție „Valkaneș" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 36–37, art. 236), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„**Articolul 5.** Garanții în cazul modificării legislației

(1) Persoanele fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei libere până la data de 31 decembrie 2023 sunt în drept, până la data de 1 ianuarie 2034, să desfășoare genurile de activitate în regimul vamal reglementat de Legea nr. 440/2001 cu privire la zonele economice libere.

(2) Facilitățile fiscale aferente impozitului pe venit acordate persoanelor fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei libere până la data de 31 decembrie 2023 se stabilesc în modul prevăzut la art. 49 din Codul fiscal nr. 1163/1997."

Art. V. – Articolul 5 din Legea nr. 1529/1998 privind Zona Antreprenoriatului Liber – Parcul de Producție „Taraclia" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 36–37, art. 238), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„**Articolul 5.** Garanții în cazul modificării legislației

(1) Persoanele fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei libere până la data de 31 decembrie 2023 sunt în drept, până la data de 1 ianuarie 2034, să desfășoare genurile de activitate în regimul vamal reglementat de Legea nr. 440/2001 cu privire la zonele economice libere.

(2) Facilitățile fiscale aferente impozitului pe venit acordate persoanelor fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei libere până la data de 31 decembrie 2023 se stabilesc în modul prevăzut la art. 49 din Codul fiscal nr. 1163/1997."

Art. VI. – Legea nr. 440/2001 cu privire la zonele economice libere (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 108–109, art. 834), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 6 alineatul (7), litera e) se abrogă.

2. Articolul 13 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 13.** Garanțiile de stat

(1) Persoanele fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei libere până la data de 31 decembrie 2023 sunt în drept, până la data de 1 ianuarie 2034, dar fără să depășească termenul de funcționare a zonei libere concrete, să desfășoare genurile de activitate în regimul vamal reglementat de prezenta lege.

(2) Facilitățile fiscale aferente impozitului pe venit acordate persoanelor fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei libere până la data de 31 decembrie 2023 se stabilesc în modul prevăzut la art. 49 din Codul fiscal nr. 1163/1997."

3. La articolul 14 alineatul (2), textul „art. 13 alin. (2)" se substituie cu textul „art. 13".

Art. VII. – Legea nr. 1295/2002 privind Zona Economică Liberă „Ungheni-Business" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 113–114, art. 898), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 1 alineatul (2):

litera e) se abrogă;

litera g) va avea următorul cuprins:

„g) un teren cu suprafața de 23,7083 ha, cu numărul cadastral 6001305036, amplasat în extravilanul orașului Nisporeni;".

2. Articolul 5 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 5.** Garanții în cazul modificării legislației

(1) Persoanele fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei libere până la data de 31 decembrie 2023 sunt în drept, până la data de 1 ianuarie 2034, să desfășoare genurile de activitate în regimul vamal reglementat de Legea nr. 440/2001 cu privire la zonele economice libere.

(2) Facilitățile fiscale aferente impozitului pe venit acordate persoanelor fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei libere până la data de 31 decembrie 2023 se stabilesc în modul prevăzut la art. 49 din Codul fiscal nr. 1163/1997."

Art. VIII. – Articolul 5 din Legea nr. 26/2010 privind Zona Economică Liberă „Bălți" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 39–40, art. 105), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„**Articolul 5.** Garanții în cazul modificării legislației

(1) Persoanele fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei libere până la data de 31 decembrie 2023 sunt în drept, până la data de 1 ianuarie 2034, să desfășoare genurile de activitate în regimul vamal reglementat de Legea nr. 440/2001 cu privire la zonele economice libere.

(2) Facilitățile fiscale aferente impozitului pe venit acordate persoanelor fizice sau juridice înregistrate în calitate de rezident al zonei libere până la data de 31 decembrie 2023 se stabilesc în modul prevăzut la art. 49 din Codul fiscal nr. 1163/1997."

Art. IX. – La articolul 3 din Legea nr. 139/2012 cu privire

la ajutorul de stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 166–169a, art. 565), cu modificările ulterioare, alineatul (1) se modifică după cum urmează:

noțiunea „furnizor al ajutorului de stat" va avea următorul cuprins:

„*furnizor al ajutorului de stat* – orice autoritate publică sau orice persoană juridică care administrează direct ori indirect resursele statului sau ale unităților administrativ-teritoriale;"

după noțiunea „furnizor al ajutorului de stat" se introduce o noțiune nouă cu următorul cuprins:

„*administrator al ajutorului de stat* – orice autoritate publică sau orice persoană juridică desemnată de către furnizorul ajutorului de stat să administreze în numele său resursele statului sau ale unităților administrativ-teritoriale în raporturile cu beneficiarul ajutorului de stat;".

Art. X. – (1) Prin derogare de la art. 56 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Guvernul, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va elabora actele normative necesare pentru implementarea acesteia.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 212. Chișinău, 31 iulie 2024.

544 D E C R E T
cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea unor acte normative (ce vizează politica bugetar-fiscală și vamală)

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 214 din 31 iulie 2024 pentru modificarea unor acte normative (ce vizează politica bugetar-fiscală și vamală).

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1584-IX. Chișinău, 12 august 2024.

545 L E G E
pentru modificarea unor acte normative (ce vizează politica bugetar-fiscală și vamală)

UE

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune art. 89 alin. (8) lit. (a) și (d) din Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (reformare), CELEX: 32013R0952, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 269 din 10 octombrie 2013, așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (UE) 2022/2399 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 noiembrie 2022.

Art. I. – La articolul 10 din Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi (Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1994, nr. 2, art. 33), cu modificările ulterioare, punctul 5^1 va avea următorul cuprins:

„5^1. Nerespectarea prevederilor art. 7^1 se sancționează cu amendă de la 4000 la 6000 de lei pentru fiecare caz. Controlul și aplicarea sancțiunilor se efectuează de către Serviciul Fiscal de Stat."

Art. II. – Codul fiscal nr. 1163/1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. În cuprinsul codului, cuvintele „sau filiala acesteia", la orice formă gramaticală, se exclud, iar cuvintele „încălcare fiscală", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „încălcare a legislației" la forma gramaticală corespunzătoare.

2. Articolul 5:

la punctul 29), textul „filială," se exclude;

la punctul 32) litera g), cifrele „1000" se substituie cu cifrele „2000";

punctul 36) va avea următorul cuprins:

„36) *Servicii profesionale* – activități independente în domeniul științific, literar, artistic, educativ, pedagogic, activități independente ale inginerilor, ale arhitecților, ale auditorilor, ale contabililor, precum și oricare altă activitate independentă desfășurată în conformitate cu legislația. Prevederile prezentului punct nu se extind asupra persoanelor menționate la pct. 36^2) și 36^3)."

la punctul 46), litera b) se completează cu textul „ , inclusiv în cazul în care domiciliul/reședința a fost anulat/ anulată cu cel mult 90 de zile înainte de data înstrăinării";

articolul se completează cu punctele 47) și 48) cu următorul cuprins:

„47) *Program de stimulare pe termen lung (stock option plan)* – program inițiat în cadrul unei persoane juridice sau în cadrul persoanelor juridice interdependente acesteia, aprobat de către adunarea generală a asociaților/acționarilor, prin care se acordă salariaților și/sau administratorilor acesteia, care au statut de rezident în sensul prezentului cod, dreptul de a achiziționa la un preț preferențial sau de a primi cu titlu gratuit un număr determinat de titluri (cote) de participare, emise de persoana juridică respectivă, dar nu mai mult de 25% din capitalul social, în raport cu toți participanții la program. Pentru calificarea unui program ca fiind *stock option plan*, programul respectiv trebuie să cuprindă o perioadă minimă de 3 ani între momentul acordării dreptului și momentul exercitării acestuia (achiziționării/primirii titlurilor (cotelor) de participare).

48) *Titlu (cotă) de participare* – orice acțiune sau altă parte socială într-o persoană juridică."

3. Articolul 6:

la alineatul (6), litera m) se abrogă;

alineatul (11) se abrogă.

4. La articolul 8 alineatul (2) litera f), după cuvintele „la prima cerere" se introduc cuvintele „sau maximum în decursul unei zile lucrătoare din data finalizării controlului fiscal operativ", iar cuvintele „și taxelor" se substituie cu textul „ , a taxelor și a altor plăți obligatorii".

5. Articolul 19:

la litera a), textul „și a primelor de asigurare obligatorie de stat, a plăților menționate la art. 24 alin. (19^3), (19^4) și (20), precum și a plăților aferente cheltuielilor suportate și determinate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale angajatului, conform modului stabilit de Guvern" se substituie cu textul „ , a plăților menționate la art. 24 alin. (19) și (24) care nu depășesc plafonul stabilit de Guvern și a plăților menționate la art. 24 alin. (19^3), (20) și (26) care nu depășesc plafonul prevăzut de art. 24";

literele a^2) și a^3) se abrogă.

6. La articolul 20:

litera c^2) va avea următorul cuprins:

„c^2) cadourile în natură, inclusiv voucherele oferite salariaților, al căror cuantum anual în raport cu un salariat nu depășește cumulativ valoarea de 10% din salariul mediu lunar pe economie, prognozat și aprobat de Guvern pentru anul pentru care a fost acordat;"

litera d^6) va avea următorul cuprins:

„d^6) plățile menționate la art. 24 alin. (19), (19^3), (19^4), (20), (24) și (26) care nu depășesc plafonul stabilit de Guvern sau de prezentul cod;"

litera y) va avea următorul cuprins:

„y) veniturile obținute de persoanele fizice, cu excepția întreprinzătorilor individuali și a gospodăriilor țărănești (de fermier), de la predarea ambalajului returnabil, a reziduurilor și a deșeurilor de hârtie, carton, cauciuc, plastic, sticlă (cioburi de sticlă), a acumulatoarelor electrice uzate, predate separat sau ca părți componente dintr-un deșeu de echipament electric sau electronic;"

litera y^3) se completează cu textul „și de la înstrăinarea unui autoturism care a fost în proprietatea contribuabilului cel puțin 3 ani până la data înstrăinării, cu excepția autovehiculelor de colecție de interes istoric sau etnografic";

articolul se completează cu literele z^{20})–z^{23}) cu următorul cuprins:

„z^{20}) veniturile persoanelor fizice rezidente obținute sub formă de creștere de capital sau dobânzi aferente valorilor mobiliare de stat și/sau aferente obligațiunilor emise de autoritățile administrației publice locale;

z^{21}) veniturile obținute din vânzarea energiei electrice de către persoanele fizice rezidente care produc energie regenerabilă și cărora li se aplică mecanismul de contorizare netă/facturare netă conform Legii nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile;

z^{22}) drepturile acordate în cadrul *stock option plan*, în momentul acordării, în conformitate cu condițiile stabilite de Guvern;

z^{23}) venitul obținut de către operatorul de sistem și/sau unitatea termoenergetică în urma primirii cu titlu gratuit:

– a liniilor și a stațiilor electrice, conform Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică;

– a instalațiilor de gaze naturale, conform Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale;

– a rețelelor termice și/sau a instalațiilor termoenergetice, conform Legii nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării."

7. La articolul 21, alineatul (6) va avea următorul cuprins:

„(6) Veniturile obținute de contribuabilii care desfășoară activitate de întreprinzător din tranzacțiile economice cu fondatorii persoane fizice sau alte persoane fizice interdependente care nu desfășoară activitate de întreprinzător, realizate la un preț mai mic decât prețul de piață se ajustează în scopuri fiscale la prețul de piață.

Prevederile prezentului alineat nu se aplică tranzacțiilor pentru care a fost aplicat principiul lungimii brațului la stabilirea prețului, precum și pentru care au fost aplicate prevederile art. 19."

8. Articolul 24:

la alineatul (8), primul enunț se completează cu textul „ , cu excepția tranzacțiilor pentru care a fost aplicat principiul lungimii brațului la stabilirea prețului";

la alineatul (19^2), după textul „în folosul angajatului," se introduce textul „al studentului stagiar și/sau al elevului în baza raporturilor reglementate de Codul educației și/sau de Legea nr. 110/2022 cu privire la învățământul dual,";

alineatul (19^3) va avea următorul cuprins:

„(19^3) Se permite deducerea cheltuielilor suportate și determinate de angajator, în folosul salariatului, pentru:

a) cadouri în natură, inclusiv vouchere, oferite salariaților, al căror cuantum anual în raport cu un salariat nu depășește cumulativ valoarea de 10% din salariul mediu lunar pe economie, prognozat și aprobat de Guvern pentru anul pentru care a fost acordat;

b) perfecționarea salariaților, alta decât cea prevăzută la alin. (19), precum și pentru activitățile aferente consolidării culturii corporative și a spiritului de echipă, în modul stabilit de Guvern, în cuantum anual ce nu depășește 5% din valoarea calculată ca diferență între fondul de retribuire a muncii total pe întreprindere, determinat pentru anul precedent sau pentru anul curent, și fondul de retribuire a muncii persoanelor specificate la grupele minore 112 și 121 din Clasificatorul ocupațiilor din Republica Moldova din anul respectiv. În sensul prezentei litere, prin fond de retribuire a muncii se înțelege salariul, alte recompense pentru munca depusă, inclusiv ajutorul material;

c) abonamente pentru utilizarea facilităților sportive în vederea practicării sportului și educației fizice cu scop de întreținere, profilactic sau terapeutic, achiziționate de la furnizori ale căror activități sunt încadrate la codurile 93.11, 93.12 sau 93.13 din Clasificatorul activităților din economia Moldovei, precum și de la intermediarii acestora, în mărime anuală de până la 50% din salariul mediu lunar pe economie, prognozat și aprobat de Guvern pentru anul pentru care a fost acordat, în raport cu un salariat;

d) contractarea serviciilor medicale în cuantumul unui salariu mediu lunar pe economie, prognozat și aprobat de Guvern pentru anul pentru care a fost acordat, în raport cu un salariat.

Prevederile prezentului alineat nu limitează dreptul la deducere în scopuri fiscale a cheltuielilor enumerate la lit. a)–d) dacă pentru cuantumul ce depășește plafonul menționat se aplică alin. (19^2)."

la alineatul (26), ultimul enunț se exclude;

articolul se completează cu alineatul (27) cu următorul cuprins:

„(27) Nu se permite deducerea cheltuielilor suportate de persoana juridică în scopul răscumpărării/anulării opțiunilor din *stock option plan*."

9. La articolul 26^1, alineatul (6^1) va avea următorul cuprins:

„(6^1) Prin derogare de la prevederile alin. (6), agenții economici, alții decât cei care desfășoară activități financiare, de asigurări/reasigurări prevăzute în secțiunea K din Clasificatorul activităților din economia Moldovei, pot utiliza metoda amortizării accelerate pentru primul an de punere în funcțiune a mijlocului fix. Mărimea amortizării mijlocului fix ce urmează a fi dedusă se determină după cum urmează:

a) pentru primul an de utilizare, amortizarea nu poate depăși 50% din costul de intrare al mijlocului fix;

b) pentru următorii ani de utilizare, amortizarea se calculează prin raportarea valorii neamortizate a mijlocului fix la durata de funcționare utilă rămasă a acestuia."

10. Articolul 31:

la alineatul (2), textul „pentru bănci," se substituie cu textul „pentru băncile și organizațiile de creditare nebancară,";

la alineatul (3), după cuvântul „Băncilor" se introduc

cuvintele „și organizațiilor de creditare nebancară";

alineatul (4) se completează cu cuvintele „pentru cei care țin evidența conform Standardelor Naționale de Contabilitate";

la alineatul (5), textul „contribuțiilor inițiale, contribuțiilor trimestriale și contribuțiilor speciale ale băncilor în fondul menționat" se substituie cu cuvintele „contribuțiilor în Fondul de acoperire a depozitelor bancare".

11. Articolul 33:

la alineatul (1), cifrele „27000" se substituie cu cifrele „29700";

la alineatul (2) partea introductivă, cifrele „31500" se substituie cu cifrele „34620".

12. La articolul 34 alineatul (2), cifrele „19800" se substituie cu cifrele „21780".

13. Articolul 35:

la alineatul (1), cifrele „9000" se substituie cu cifrele „9900", iar cifrele „19800" – cu cifrele „21780";

la alineatul (2) litera b), cifrele „11280" se substituie cu cifrele „12400".

14. La articolul 35^2:

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Se permite deducerea sumei achitate de către persoana fizică pentru procurarea primei de asigurare în baza contractului de asigurare încheiat în temeiul claselor de asigurări de viață, asigurări de sănătate, asigurări de incendiu și de alte calamități naturale, în cuantumul unui salariu mediu lunar pe economie, prognozat și aprobat de Guvern pentru anul pentru care a fost acordat, pentru toate tipurile de contracte cumulativ."

la alineatul (5), primul enunț va avea următorul cuprins: „Se permite deducerea dobânzilor achitate de către persoana fizică, pe parcursul perioadei fiscale, în cazul procurării primei locuințe în baza contractului de credit, altul decât cel contractat prin programele de stat, în cuantumul unui salariu mediu lunar pe economie, prognozat și aprobat de Guvern pentru anul pentru care a fost acordat.", iar în al doilea enunț, cuvântul „ipotecar" se exclude;

articolul se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Se permite deducerea cheltuielilor achitate de către persoana fizică, pe parcursul perioadei fiscale, pentru învățământul persoanelor întreținute copii oferit de instituțiile de învățământ prevăzute la art. 15 din Codul educației nr. 152/2014, în cuantumul unui salariu mediu lunar pe economie, prognozat și aprobat de Guvern pentru anul pentru care a fost acordat. Cuantumul deductibil se aplică cumulativ pentru numărul total de copii și pentru toate tipurile de învățământ."

15. La articolul 39 alineatul (1), litera a) va avea următorul cuprins:

„a) titlurile (cotele) de participare, obligațiunile, alte titluri de proprietate în activitatea de întreprinzător;".

16. Articolul 40 se completează cu alineatul (6^2) cu următorul cuprins:

„(6^2) Creșterea sau pierderea de capital în cazul tranzacțiilor cu titluri (cote) de participare dobândite la preț preferențial sau gratuit în cadrul *stock option plan* se determină ca diferența dintre prețul de vânzare (suma încasată/venitul obținut) a titlurilor (cotelor) de participare și baza valorică a acestora."

17. La articolul 42, alineatul (1) se completează cu literele j) și k) cu următorul cuprins:

„j) valoarea titlurilor (cotelor) de participare tranzacționate în cadrul *stock option plan*, care reprezintă prețul de achiziție preferențial stabilit la data acordării dreptului. Pentru titlurile (cotele) de participare dobândite cu titlu gratuit, baza valorică a acestora este considerată egală cu zero;

k) valoarea contribuției, exprimată în mijloace bănești, conform documentelor de constituire a agentului economic, a activelor de capital sub formă de acțiuni sau alte titluri de proprietate în activitatea de întreprinzător, obținută ca rezultat al contribuției la capitalul unui agent economic efectuate după 1 ianuarie 1998, inclusiv contribuțiile suplimentare ulterioare."

18. La articolul 49 alineatul (1) litera e), textul „c) și d)" se substituie cu textul „c) sau d)".

19. La articolul 52 alineatul (1):

litera c) se abrogă;

alineatul se completează cu litera h) cu următorul cuprins:

„h) organele de autoadministrare a profesiilor conexe justiției."

20. La articolul 54^4, alineatul (2^1) se abrogă.

21. În titlul II, capitolul 7^3 se abrogă.

22. La articolul 69^{19}, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Pentru desfășurarea activității prevăzute de prezentul capitol, subiectul se ia în evidență fiscală de către Serviciul Fiscal de Stat."

23. Articolul 74:

se completează cu alineatul (1^1) cu următorul cuprins:

„(1^1) Prin derogare de la prevederile alin. (1), veniturile nerezidenților specificate la art. 71 alin. (1) lit. k) și k^1) obținute de la alte persoane decât cele menționate la art. 90 urmează a fi supuse impozitului pe venit în mărime de 12% din valoarea lunară a contractului. Persoanele menționate sunt obligate să înregistreze contractul încheiat, în termen de 7 zile de la data încheierii acestuia, la Serviciul Fiscal de Stat. Impozitul se achită lunar, cel târziu la data de 25 a lunii în curs, în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

În cazul în care contractul este încheiat după data de 25, termenul de plată în această lună va fi data de 25 a lunii următoare lunii transmiterii în posesie și/sau în folosință a bunului imobil.

În cazul neînregistrării contractului de locațiune, arendă, uzufruct, superficie privind proprietatea imobiliară și al neachitării impozitului din venitul obținut, Serviciul Fiscal de Stat estimează venitul persoanei fizice care nu desfășoară activitate de întreprinzător prin metode și surse indirecte, în conformitate cu prevederile art. 189 și 225."

alineatul (3) se abrogă;

la alineatul (4), textul „menționate la alin. (3)," se exclude.

24. La articolul 83 alineatul (11), textul „nu depășește 3 unități" se substituie cu textul „nu depășește 5 unități".

25. Articolul 87 alineatul (1^1):

la litera a), textul „distribuite/achitate" se substituie cu cuvântul „achitate";

la litera b), cuvintele „profitului net" se substituie cu cuvintele „profitului până la impozitare", iar textul „distribuie/achită" – cu cuvântul „achită".

26. La articolul 88:

alineatul (1) se completează cu următorul enunț: „Angajatorul nu are obligația să urmărească pierderea dreptului de utilizare a scutirii personale."

articolul se completează cu alineatele (1^2) și (6) cu următorul cuprins:

„(1^2) În sensul prezentului articol, noțiunea de „angajator" urmează a fi aplicată prin analogie și aferent noțiunilor „beneficiar de lucrări" și „unitate în învățământ dual"."

„(6) Raporturile de mandat dintre persoana juridică și administrator se recunosc în scopuri fiscale drept raporturi de muncă și se impozitează similar salariului."

27. Articolul 90^1:

la alineatul (3^7), după cuvântul „obligațiuni" se introduce textul „ , altele decât cele prevăzute la art. 20 lit. z^{20}),";

alineatul (3^8) se abrogă;

la alineatul (4), textul „(3^7) și (3^8)” se substituie cu textul „și (3^7)”.

28. Articolul 92:

la alineatul (4), textul „art. 36 alin. (6) și (7)” se substituie cu textul „art. 35^2 alin. (1) și (2)”;

la alineatul (8), textul „nu depășește 3 unități” se substituie cu textul „nu depășește 5 unități”;

la alineatul (9), cuvintele „Organele cadastrale teritoriale” se substituie cu sintagma „Instituția publică Cadastrul Bunurilor Imobile”.

29. La articolul 95, alineatul (2) se completează cu litera i) cu următorul cuprins:

„i) decontarea costurilor sau a veniturilor suplimentare provenite din echilibrarea sistemului, conform pct. 707 din Regulile pieței energiei electrice, aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică.”

30. La articolul 96 litera b), în cuprinsul liniuței a cincea, textul „ex.” se substituie cu cuvântul „exclusiv”.

31. Articolul 102:

la alineatul (5), textul „și h)” se substituie cu textul „ , h) și i)”;

alineatul (7) va avea următorul cuprins:

„(7) Sumele TVA raportate la costuri sau la cheltuieli pe mărfurile, serviciile procurate se deduc în cazul modificării regimului fiscal pentru livrarea mărfurilor, serviciilor, imobilizărilor corporale și necorporale în procesul desfășurării activității de întreprinzător din scutit de TVA fără drept de deducere în impozabil sau în cazul schimbării destinației utilizării mărfurilor pentru efectuarea livrărilor impozabile în locul livrărilor scutite de TVA fără drept de deducere.

Se deduc sumele TVA în mărimea atribuită anterior la costuri sau la cheltuieli pentru stocurile de mărfuri rămase, iar pentru imobilizările corporale (inclusiv în curs de execuție) și imobilizările necorporale – în mărimea sumei TVA aferente valorii contabile, fără a lua în considerare valoarea reevaluată.

Deducerea sumelor TVA în cazul modificării regimului fiscal se efectuează în perioada fiscală în care a avut loc modificarea regimului fiscal din livrare scutită de TVA fără drept de deducere în livrare impozabilă.

Deducerea sumelor TVA în cazul schimbării destinației utilizării mărfurilor se efectuează la momentul utilizării mărfurilor în calitate de materie primă, materiale sau imobilizări corporale și imobilizări necorporale pentru efectuarea livrărilor impozabile în locul livrărilor scutite de TVA fără drept de deducere.”

la alineatul (8^1), cuvintele „a calamităților naturale” se substituie cu textul „a situațiilor excepționale, definite conform Regulamentului cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1076/2010,”;

alineatul (18) se abrogă.

32. La articolul 103:

alineatul (1):

punctul 11) va avea următorul cuprins:

„11) produsele de fabricație proprie ale cantinelor studențești, școlare și ale cantinelor altor instituții de învățământ, ale spitalelor și instituțiilor preșcolare, precum și ale cantinelor specializate în alimentarea bătrânilor nevoiași din contul organizațiilor de binefacere;”

punctul 27) se abrogă;

la punctul 29) primul enunț, cuvintele „mijloacele fixe” se substituie cu textul „mijloacele fixe clasificate la cap. 84–90 din Nomenclatura combinată a mărfurilor (în continuare – *mijloace fixe*)”;

alineatul (8) se abrogă;

la alineatul (9^3), după cuvintele „deducere mărfurile” se introduce textul „ , cu excepția celor prevăzute la art. 220 din Codul vamal nr. 95/2021,”, iar cuvintele „valoarea în vamă” se substituie cu cuvintele „valoarea intrinsecă”.

33. Articolul 104:

la litera c^1):

prima liniuță se completează cu cuvintele „și a contractelor de stat încheiate”;

în ultimul enunț, după textul „la care Republica Moldova este parte,” se introduce textul „lista contractelor de stat,”;

la litera g), textul „ , iar lista agenților economici se aprobă de Ministerul Economiei” se exclude.

34. La articolul 109 alineatul (1), textul „art. 124 alin. (1^2) din Codul vamal” se substituie cu textul „art. 113 alin. (1) și (2) din Codul vamal nr. 95/2021”.

35. Articolul 117 se completează cu alineatele (1^4)–(1^6) cu următorul cuprins:

„(1^4) Subiectul impozabil la efectuarea livrărilor de mărfuri/servicii către agentul economic care se află pe teritoriul Republicii Moldova și care nu are relații fiscale cu sistemul ei bugetar este obligat să prezinte cumpărătorului (beneficiarului) pentru livrări de mărfuri/servicii factura fiscală electronică (*e*-factura). Prevederile prezentului alineat nu se aplică pentru livrările de energie electrică, de energie termică, de gaz natural, pentru serviciile de comunicații electronice și serviciile comunale.

(1^5) Subiectul impozabil care efectuează livrări de mărfuri și servicii destinate realizării proiectelor prevăzute la art. 104 lit. c^1) este obligat să prezinte cumpărătorului (beneficiarului) pentru livrări de mărfuri/servicii factura fiscală electronică (*e*-factura). Prevederile prezentului alineat nu se aplică pentru livrările de energie electrică, de energie termică, de gaz natural, pentru serviciile de comunicații electronice și serviciile comunale.

(1^6) Informațiile cu privire la persoanele care se află pe teritoriul Republicii Moldova și care nu au relații fiscale cu sistemul ei bugetar se oferă de către Agenția de Guvernare Electronică sau, după caz, de către Agenția Servicii Publice.”

36. Articolul 119:

la punctul 1), litera f) se abrogă;

la punctul 7), litera a^1) va avea următorul cuprins:

„a^1) rezerve din tutun, rezerve din tutun reconstituit sau rezerve din înlocuitori de tutun pentru dispozitive de încălzire a tutunului;”.

37. La articolul 124:

alineatul (3):

litera a) se completează cu cuvintele „și a contractelor de stat încheiate”;

în ultimul enunț, după textul „la care Republica Moldova este parte,” se introduce textul „lista contractelor de stat,”;

la alineatul (11^1), după textul „supuse accizelor,” se introduce textul „cu excepția celor prevăzute la art. 220 din Codul vamal nr. 95/2021,”.

38. În anexa nr. 1 din titlul IV, pozițiile tarifare ex. 2404 și 240412000 vor avea următorul cuprins:

ex. 2404	Rezerve din tutun, rezerve din tutun reconstituit sau rezerve din înlocuitori de tutun pentru dispozitive de încălzire a tutunului	1000 bucăți	1318,62 lei	1384,55 lei	1453,78 lei
ex. 2404	Cartușe/rezervoare pentru țigarete electronice, inclusiv țigarete electronice de unică folosință	litru	2690,87 lei	3094,50 lei	3558,68 lei
240412000	Flacoane de reumplere care conțin nicotină destinate cartușelor și țigaretelor electronice	litru	2690,87 lei	3094,50 lei	3558,68 lei

39. Articolul 129:

la punctul 6), cuvintele „obligatorii stabilite în cotă procentuală” se exclud;

la punctul 9^1), textul „nu depășește 3 unități” se substituie cu textul „nu depășește 5 unități”;

la punctul 13), litera g) se abrogă.

40. Articolul 131:

la alineatul (5), literele k) și n) se completează cu textul „ , precum și actele administrative emise de Serviciul Fiscal de Stat în privința acestuia în rezultatul controalelor fiscale”;

la alineatul (5^3), cuvintele „portalul guvernamental al antreprenorului”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „portalul guvernamental al unităților de drept” la forma gramaticală corespunzătoare.

41. La articolul 132^3 alineatul (13), litera i) va avea următorul cuprins:

„i) angajează, eliberează funcționarii publici de conducere din subordine, evaluează performanța profesională a acestora, aplică sancțiuni disciplinare, stimulează și soluționează problemele ce țin de mișcarea de personal în cadrul Serviciului Fiscal de Stat;”.

42. La articolul 133:

alineatul (1) se completează cu punctul 29) cu următorul cuprins:

„29) negociază și încheie acorduri de preț în avans unilaterale, bilaterale/multilaterale.”

alineatul (2):

la punctul 37), cuvintele „Registrul conturilor de plăți și bancare ale persoanelor fizice și juridice” se substituie cu textul „Registrul conturilor de plăți și bancare, al casetelor de siguranță ale persoanelor fizice și juridice și informația cu privire la beneficiarul efectiv al acestora”;

alineatul se completează cu punctul 38) cu următorul cuprins:

„38) gestionează și actualizează Registrul fiduciilor și informațiile cu privire la beneficiarul efectiv al acestora.”

43. La articolul 134, alineatul (1) se completează cu punctul 12^3) cu următorul cuprins:

„12^3) să negocieze și să încheie acorduri de preț în avans unilaterale, bilaterale/multilaterale;”.

44. În cuprinsul articolului 145, după cuvintele „de control” se introduce textul „ , tehnica de calcul sau dispozitivele de stocare a datelor” la forma gramaticală corespunzătoare.

45. La articolul 161 alineatul (8), cuvintele „sistarea temporară a” se substituie cu textul „suspendarea/încetarea”.

46. Articolul 164:

alineatul (2):

în primul enunț, textul „art. 162 alin. (1) lit. a) și c)” se substituie cu textul „art. 162 alin. (1) lit. c)”;

în al doilea enunț, cuvintele „și din Registrul de stat al organizațiilor necomerciale” se substituie cu textul „ , din Registrul de stat al organizațiilor necomerciale și din alte registre, după caz, deținute de către organele competente”;

în al patrulea enunț, cuvintele „la momentul depunerii cererii de înregistrare în calitate de contribuabil” se substituie cu cuvintele „în conformitate cu cadrul de reglementare în vigoare”;

la alineatul (3), textul „manual (în partea ce ține de atribuirea codurilor fiscale de către Serviciul Fiscal de Stat) și computerizat” se substituie cu cuvintele „în mod electronic”;

alineatul (4):

la litera e), textul „alin. (1) lit. a) și c)” se substituie cu textul „alin. (1) lit. c)”;

litera g) se completează cu textul „ , alte date relevante procesului de administrare”;

la alineatul (5), textul „regulament aprobat/contract încheiat” se substituie cu cuvintele „acord încheiat”, iar textul „regulamentul/contractul” – cu cuvântul „acordul”;

alineatul (6) se abrogă;

alineatul (7) va avea următorul cuprins:

„(7) Radierea din Registrul fiscal de stat se face în condițiile legii.”

47. La articolul 166:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat prezintă Serviciului Fiscal de Stat informația privind atribuirea numerelor de identificare de stat prin intermediul platformei de interoperabilitate.”

la alineatul (2), textul „alin. (1) lit. a)” se substituie cu textul „alin. (1) lit. a), b) și c)”, iar textul „ , în termen de 3 zile lucrătoare de la data înregistrării respective,” se exclude;

la alineatul (3), textul „ , până la data de 10 a fiecărei luni,” se exclude;

alineatul (4) se abrogă.

48. Articolul 166^1:

în denumirea articolului, cuvintele „băncilor licențiate” se substituie cu cuvintele „prestatorilor de servicii de plată”;

în alineatul unic, textul „băncile și filialele acestora, participante la sistemul automatizat de plăți interbancare” se substituie cu cuvintele „prestatorii de servicii de plată participanți la sistemul automatizat de plăți interne”.

49. La articolul 188:

alineatul (2) se completează cu următorul enunț: „Cu excepția dărilor de seamă fiscale prin care se efectuează corectări aferente contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, contribuabilul este în drept să prezinte darea de seamă fiscală corectată nu mai târziu de 6 ani de la termenul-limită de prezentare a dării de seamă fiscale care se corectează.”

alineatul (4) se completează cu litera d) cu următorul cuprins:

„d) mai târziu de 6 ani de la termenul-limită de prezentare a dării de seamă fiscale care se corectează, cu excepția dărilor de seamă fiscale prin care se efectuează corectări aferente contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii.”

50. La articolul 189 alineatul (3), cuvintele „cetățeni ai Republicii Moldova” se substituie cu cuvântul „rezidente”.

51. La articolul 193 litera d), textul „în procedură de lichidare (dizolvare) sau” se exclude.

52. La articolul 198 alineatul (5), cuvintele „se expediază recomandat contribuabilului” se substituie cu cuvintele „se comunică contribuabilului conform modalităților prevăzute de prezentul cod”.

53. La articolul 200 alineatele (14)–(15^1), cuvintele „fiind expediat recomandat contribuabilului” se substituie cu cuvintele „fiind comunicat contribuabilului conform modalităților prevăzute de prezentul cod”.

54. Articolul 206 alineatul (1):

la litera b), textul „în proces de lichidare (dizolvare) sau” se exclude;

litera d) va avea următorul cuprins:

„d) există actul respectiv al instanței de judecată sau al executorului judecătoresc potrivit căruia perceperea restanței este imposibilă;”.

55. La articolul 207 alineatul (3), textul „ordinele incaso,” se exclude.

56. Codul se completează cu articolul 215^1 cu următorul cuprins:

„**Articolul 215^1.** Controlul fiscal simplificat la oficiul Serviciului Fiscal de Stat

(1) Dacă în cadrul controlului fiscal cameral se constată nerespectarea termenului de prezentare a dării de seamă

fiscale de către contribuabilii specificați la art. 232 lit. b), prin derogare de la prevederile art. 216 alin. (5), (6) și (8), se adoptă decizia asupra cazului de încălcare a legislației, fără întocmirea actului de control doar în cazul în care se întrunesc concomitent următoarele condiții:

a) suma impozitului indicat în darea de seamă fiscală coincide cu datele din sistemul informațional al Serviciului Fiscal de Stat;

b) contribuabilul nu a avut înstrăinări cu active de capital în perioada supusă verificării.

Descrierea încălcării legislației se efectuează în partea constatatoare a deciziei asupra cazului de încălcare a legislației.

(2) Controlul fiscal menționat la alin. (1) se efectuează fără emiterea deciziei privind inițierea controlului."

57. Articolul 216:

la alineatul (12), textul „deciziei de inițiere a controlului fiscal, a delegației de control" se substituie cu cuvintele „deciziei privind inițierea controlului";

la alineatul (13), cuvintele „Decizia de inițiere a" se substituie cu cuvintele „Decizia privind inițierea", iar cuvintele „actul de control fiscal" – cu cuvintele „actul de control fiscal și decizia asupra cazului de încălcare a legislației".

58. Articolul 226^2 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 226^2.** Termenul de prescripție pentru determinarea venitului impozabil estimat

(1) Termenul de prescripție pentru determinarea venitului impozabil estimat al persoanei fizice nu va depăși termenul stabilit la art. 264 alin. (1).

(2) În cazul în care în procesul aplicării metodelor indirecte de estimare pentru o perioadă fiscală concretă se stabilesc legături cauzale cu alte perioade fiscale sau la solicitarea scrisă a contribuabilului supus controlului, Serviciul Fiscal de Stat poate extinde perioada supusă controlului, care nu va depăși 6 ani de la ultima dată stabilită pentru prezentarea declarației cu privire la impozitul pe venit."

59. La articolul 226^6 alineatul (8), enunțul al doilea se exclude.

60. La articolul 226^{11}:

alineatul (2):

punctul 2) se completează cu textul „și tranzacțiile efectuate prin sisteme de remitere de bani";

punctul 12) se completează cu textul „ , precum și informația privind înregistrarea/stingerea datoriilor față de salariat pe parcursul unui an fiscal, cu excepția datoriilor privind retribuirea muncii";

la punctele 13) și 14), cuvintele „în numerar" se exclud;

alineatul (5):

la litera a), după textul „conturile de plăți ale unei persoane fizice," se introduce textul „precum și tranzacțiile efectuate prin sisteme de remitere de bani,", iar după cuvintele „al conturilor respective" – cuvintele „și al tranzacțiilor efectuate prin sisteme de remitere de bani";

litera i^1) va avea următorul cuprins:

„i^1) înregistrarea/stingerea datoriilor față de personal pe parcursul unui an fiscal, cu excepția datoriilor privind retribuirea muncii, al căror sold la finele anului depășește suma de 200 mii de lei;"

alineatul se completează cu litera k) cu următorul cuprins:

„k) informațiile obținute în baza protocoalelor sau a acordurilor internaționale la care Republica Moldova este parte privind schimbul de informații în scopul efectuării administrării fiscale."

61. La articolul 226^{15}, alineatele (2), (6) și (24) vor avea următorul cuprins:

„(2) Persoana citată este obligată să prezinte, în termen de 45 de zile din data înmânării sau comunicării deciziei privind inițierea controlului, declarația cu privire la proprietate conform formularului și modului stabilite de Ministerul Finanțelor.

La cererea motivată a subiectului, acest termen este prelungit cu cel mult 45 de zile, în baza deciziei Serviciului Fiscal de Stat."

„(6) Controlul fiscal se inițiază nu mai devreme de 15 zile de la data înmânării/comunicării procesului-verbal de înștiințare, cu prezentarea deciziei privind inițierea controlului fiscal, întocmit în prezența contribuabilului sau de la data când contribuabilul urma să se prezinte pentru a fi anunțat despre inițierea controlului fiscal."

„(24) Controlul fiscal repetat se efectuează în conformitate cu prezentul cod, fiind omisă procedura prevăzută la art. 226^{15} alin. (2)–(6) și (10)."

62. La articolul 226^{17} alineatul (1):

punctele 6) și 9) vor avea următorul cuprins:

„6) *Tranzacție* – orice vânzare, cumpărare, prestare și primire de serviciu, cesiune, leasing, credit, împrumut sau orice alt transfer al oricărui interes sau dreptul de a utiliza orice proprietate corporală și necorporală."

„9) *Tranzacție locală* – tranzacție realizată între contribuabili rezidenți, în care unul sau ambii contribuabili sunt rezidenți ai zonelor economice libere/parcurilor pentru tehnologia informației sau care aplică cote diferite și/sau au baza impozabilă diferită a impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător."

alineatul se completează cu punctele 11)–14) cu următorul cuprins:

„11) *Acord de preț în avans* – decizie emisă de Serviciul Fiscal de Stat prin care sunt stabilite și justificate condițiile, modalitățile de formare a prețurilor de transfer pe parcursul unei perioade determinate, aferent tranzacției/tranzacțiilor controlate efectuate între persoane afiliate.

12) *Acord de preț în avans unilateral* – acord emis de către Serviciul Fiscal de Stat la cererea contribuabilului, aferent tranzacției/tranzacțiilor controlate efectuate între persoane afiliate.

13) *Acord de preț în avans bilateral/multilateral* – acord emis de către Serviciul Fiscal de Stat și autoritățile străine competente din statele în a căror jurisdicție se află persoanele afiliate ale solicitantului, aferent tranzacției/tranzacțiilor controlate efectuate între persoane afiliate.

14) *Autoritate străină competentă* – autoritate fiscală competentă să emită acord de preț în avans pentru o societate străină afiliată."

63. La articolul 226^{18}:

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) În cazul în care prețul sau alte elemente care participă la formarea prețului obiectului tranzacției între persoane afiliate sunt reglementate/stabilite prin acte normative sau judecătorești, se consideră că acesta corespunde principiului lungimii brațului."

alineatul (5) se abrogă.

64. Articolul 226^{19}:

la alineatele (1) și (2), cuvântul „încheie" se substituie cu textul „înregistrează și/sau derulează";

articolul se completează cu alineatele (4^1)–(4^4) cu următorul cuprins:

„(4^1) Dosarul prețurilor de transfer este întocmit și prezentat de contribuabilul specificat la alin. (2) în termen de 6 luni după finele perioadei fiscale de gestiune.

(4^2) În scopul determinării pragurilor și al documentării tranzacțiilor prevăzute la alin. (1) și (2), valoarea totală a tranzacțiilor reprezintă veniturile și/sau cheltuielile recunoscute conform evidenței contabile care decurg din tranzacțiile efectuate cu toate persoanele afiliate.

(4³) Tranzacțiile controlate care fac obiectul unui acord de preț în avans nu participă la stabilirea pragurilor și documentării tranzacțiilor prevăzute la alin. (1) și (2).

(4⁴) În scopul determinării pragurilor și documentării tranzacțiilor prevăzute la alin. (1) și (2) nu se iau în considerare diferențele de curs și de reevaluare a activelor și a datoriilor reflectate în evidența contabilă ca rezultat al tranzacțiilor efectuate cu persoanele afiliate, cu excepția tranzacțiilor de schimb valutar."

65. La articolul 226²³ alineatul (1), textul „ , cu condiția ca aceasta să nu micșoreze impozitul pe venit declarat la buget" se substituie cu textul „veniturilor și/sau a cheltuielilor".

66. Capitolul 11² din titlul V se completează cu articolele 226²⁵–226³⁰ cu următorul cuprins:

„**Articolul 226²⁵.** Emiterea/extinderea/revizuirea acordului de preț în avans

(1) Acordul de preț în avans se emite în baza cererii contribuabilului. Cererea trebuie să fie însoțită de documente relevante și de dovada plății taxei de emitere. Acordul de preț în avans bilateral/multilateral se emite doar în cazul în care există acord de evitare a dublei impuneri încheiat între statul persoanei afiliate nerezidente și Republica Moldova.

(2) Un acord de preț în avans poate fi solicitat de către un contribuabil rezident sau de o reprezentanță permanentă/sucursală a persoanei juridice nerezidente înregistrată în Republica Moldova.

(3) Nu poate fi emis un acord de preț în avans pentru tranzacțiile controlate care, la data depunerii cererii, au fost obiectul unui control fiscal în derulare sau finisat efectuat prin prisma determinării respectării lungimii de braț.

(4) Un acord de preț în avans poate fi emis pentru tranzacțiile finisate, în curs de derulare și/sau viitoare.

(5) Dacă tranzacțiile controlate au fost încheiate cu persoane afiliate nerezidente, Serviciul Fiscal de Stat, la cererea contribuabilului, comunică cu autoritatea străină competentă în scopul emiterii unui acord de preț în avans bilateral/multilateral.

(6) În cazul în care autoritatea străină competentă refuză încheierea unui acord de preț în avans bilateral/multilateral sau, în termen de 6 luni de la data depunerii cererii de către contribuabil, nu a fost recepționat un răspuns de la autoritatea străină competentă, Serviciul Fiscal de Stat informează contribuabilul despre acest fapt.

(7) În cazul prevăzut la alin. (6), contribuabilul este în drept, în termen de 30 de zile de la data comunicării:

a) să retragă cererea de încheiere a unui acord de preț în avans și să beneficieze de restituirea taxei de emitere;

b) să modifice cererea de încheiere a unui acord de preț în avans bilateral/multilateral prin solicitarea de a încheia un acord de preț în avans unilateral;

c) să modifice cererea de încheiere a unui acord de preț în avans multilateral prin solicitarea de a încheia un acord de preț în avans bilateral, dacă o autoritate străină competentă și-a manifestat acordul de a încheia un acord de preț în avans.

(8) În perioada de valabilitate, acordul de preț în avans poate fi modificat prin extindere sau revizuire la solicitarea contribuabilului deținător al acordului, prin depunerea unei cereri. Cererea poate fi depusă cu cel puțin 60 de zile înainte de expirarea termenului de valabilitate, sub sancțiunea decăderii.

(9) Extinderea acordului de preț în avans poate avea loc în situația în care contribuabilul solicită includerea în acordul de preț în avans încheiat a altor tranzacții cu persoane afiliate, în limitele perioadelor fiscale pentru care a fost încheiat acordul.

(10) Revizuirea acordului de preț în avans poate avea loc în situația în care intervin circumstanțe, elemente de fapt și de drept ce nu au fost previzionate sau au fost inexact previzionate la momentul emiterii acordului de preț în avans și care pot influența termenii și condițiile acordului, în limitele perioadelor fiscale pentru care a fost încheiat acordul.

(11) Modelul și conținutul cererii, documentele ce urmează a fi anexate, modul de soluționare a cererii de emitere/modificare se stabilesc de Ministerul Finanțelor.

(12) Modul, conținutul și termenul de emitere/modificare a acordului de preț în avans se stabilesc de Ministerul Finanțelor.

Articolul 226²⁶. Perioadele acoperite de acordul de preț în avans

(1) Un acord de preț în avans poate fi emis pentru tranzacțiile controlate în derulare sau viitoare și nu poate depăși 5 perioade fiscale, inclusiv perioada fiscală în care este depusă cererea.

(2) Un acord de preț în avans poate fi emis pentru tranzacțiile controlate finisate în ultimele două perioade fiscale și nu va include perioada fiscală în care este depusă cererea.

Articolul 226²⁷. Încetarea acordului de preț în avans

(1) Acordul de preț în avans încetează în următoarele cazuri:

a) expirarea termenului pentru care a fost emis, dacă nu a fost depusă o cerere de prelungire;

b) revocarea acordului de preț în avans de către Serviciul Fiscal de Stat;

c) anularea acordului de preț în avans de către Serviciul Fiscal de Stat.

(2) Modul și temeiurile de revocare și anulare a acordului de preț în avans se stabilesc de Ministerul Finanțelor.

Articolul 226²⁸. Taxele de emitere/modificare a acordului de preț în avans

(1) Emiterea acordului de preț în avans se supune taxei de emitere/modificare după cum urmează:

a) în cazul acordurilor de preț în avans unilaterale – 30000 de lei per tip de tranzacție;

b) în cazul acordurilor de preț în avans bilaterale/multilaterale – 50000 de lei per tip de tranzacție.

(2) Modul de percepere a taxei de emitere/modificare a acordului de preț în avans se stabilește de Ministerul Finanțelor.

Articolul 226²⁹. Raportarea aplicării acordului de preț în avans

(1) Contribuabilul care deține un acord de preț în avans este obligat să întocmească și să prezinte un raport anual privind modul de respectare și executare a acordului de preț pentru fiecare perioadă fiscală acoperită de către acesta. Raportul se depune până la data-limită stabilită pentru depunerea declarației pe venit.

(2) Forma, conținutul și modul de prezentare a raportului menționat la alin. (1) se stabilesc de Ministerul Finanțelor.

Articolul 226³⁰. Verificarea aplicării acordului de preț în avans

Verificarea respectării acordului de preț în avans se efectuează de către organul fiscal în cadrul controlului fiscal."

67. Articolul 228:

la alineatul (5), litera a) se completează cu textul: „ . Prevederile prezentei litere pot fi aplicate și la inițiativa Serviciului Fiscal de Stat, inclusiv în cazul stingerii obligației fiscale prin compensare la inițiativa Serviciului Fiscal de Stat";

la alineatul (6), textul „art. 186 alin. (5)" se substituie cu textul „art. 174 alin. (7)".

68. La articolul 229 alineatul (8), cuvintele „se anulează o dată" se substituie cu cuvintele „se anulează în cazul lichidării contribuabilului sau odată".

69. La articolul 231 alineatul (4), textele „contribuțiilor de

asigurări sociale de stat obligatorii, stabilite în cotă procentuală," și „contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, stabilite în cotă procentuală" se substituie cu cuvintele „contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii".

70. La articolul 232 litera c), cuvintele „și contribuabilul care practică activitate profesională în sectorul justiției" se substituie cu textul „ , contribuabilul care practică activitate profesională în sectorul justiției sau în domeniul sănătății și contribuabilul persoană fizică care desfășoară activități în domeniul achizițiilor de produse din fitotehnie și/sau horticultură și/sau de obiecte ale regnului vegetal".

71. La articolul 233 alineatul (3), după cuvântul „taxei" se introduce textul „ , altor plăți".

72. Articolul 243 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Prin derogare de la prevederile alin. (1) și (2), în cazul în care controlul fiscal a fost efectuat în conformitate cu prevederile art. 215[1], cazul de încălcare a legislației se examinează în lipsa persoanei trase la răspundere pentru săvârșirea încălcării și fără expedierea în adresa acesteia a citației, cu excepția cazului în care citarea este absolut necesară pentru derularea procedurii."

73. La articolul 246 alineatul (2[1]), după textul „rezultatele controlului," se introduce textul „precum și în cazul în care controlul fiscal a fost efectuat în conformitate cu prevederile art. 215[1],".

74. La articolul 249:

alineatul (1):

litera a) va avea următorul cuprins:

„a) aplicarea de sancțiune în conformitate cu prevederile legislației și/sau încasarea de impozit, taxă sau alte plăți, calculate suplimentar, de majorare de întârziere;"

alineatul se completează cu literele d) și e) cu următorul cuprins:

„d) modificarea/rectificarea deciziei asupra cazului de încălcare a legislației fiscale;

e) recalcularea obligației fiscale estimate."

la alineatul (2) litera b), textul „sancțiunii fiscale, sumei impozitului, taxei," se substituie cu textul „sancțiunii în conformitate cu prevederile legislației, sumei impozitului, taxei sau altor plăți,".

75. La articolul 250 alineatul (2), cuvintele „se expediază recomandat" se substituie cu cuvintele „se comunică conform modalităților prevăzute de prezentul cod".

76. La articolul 253:

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Neexecutarea deciziei organului cu atribuții de administrare fiscală de suspendare a operațiunilor la conturile bancare și/sau conturile de plăți ale contribuabilului ori anularea unilaterală a deciziei menționate de către prestatorul de servicii de plată se sancționează cu amendă de la 25% la 35% din suma trecută la scăderi în perioada de nesuspendare a operațiunilor."

la alineatul (8), textul „150 de mii de lei" se substituie cu textul „100 de mii de lei".

77. La articolul 254 alineatul (1), textul „50 de lei" se substituie cu textul „150 de lei".

78. La articolul 254[1] alineatul (1), textul „foaie de parcurs," se exclude.

79. La articolul 260:

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Neprezentarea facturii fiscale în termenele prevăzute la art. 117 și 117[1] de către subiecții impunerii cu TVA, inclusiv pentru livrările ce se scutesc de TVA fără drept de deducere, se sancționează cu o amendă de la 3000 la 3600 de lei pentru fiecare factură fiscală neprezentată, dar nu mai mult de 72000 de lei pentru toate facturile fiscale neprezentate."

la alineatul (8), textul „150000 la 200000" se substituie cu textul „60000 la 90000";

la alineatul (9), textul „300000 la 500000" se substituie cu textul „100000 la 150000";

la alineatul (11), după cuvântul „neautentice" se introduc cuvintele „care au determinat diminuarea sau eschivarea obligațiilor fiscale".

80. Articolul 264:

la alineatul (1), textul „alin. (2)" se substituie cu textul „alin. (3)";

alineatul (2) se abrogă;

articolul se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Serviciul Fiscal de Stat poate extinde perioada supusă controlului prevăzută la alin. (1), dar care nu va depăși 6 ani de la ultima dată stabilită pentru prezentarea dării de seamă fiscale, în cazul în care contribuabilul nu a prezentat darea de seamă fiscală sau în cazul în care solicită restituirea sumelor plătite în plus sau a sumelor care, conform legislației fiscale, urmează a fi restituite."

81. Articolul 265:

la alineatul (1), după cuvintele „prezentul titlu" se introduce textul „ , de către serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale", iar după cuvintele „acțiunile Serviciului Fiscal de Stat" – textul „ , ale serviciului de colectare a impozitelor și taxelor locale";

alineatul (2):

la litera f), textul „ . Aceste prevederi nu se aplică obligațiilor fiscale curente" se exclude;

alineatul se completează cu litera h) cu următorul cuprins:

„h) există încheierea executorului judecătoresc privind intentarea procedurii de executare, emisă în temeiul documentului executoriu înaintat de Serviciul Fiscal de Stat."

82. La articolul 274[1] alineatul (2) litera a), textul „250000 de lei – pentru persoane juridice și peste 125000 de lei – pentru persoane fizice" se substituie cu textul „335000 de lei – pentru persoane juridice și peste 170000 de lei – pentru persoane fizice".

83. Articolul 280 se completează cu alineatul (1[1]) cu următorul cuprins:

„(1[1]) Prin derogare de la prevederile alin. (1), consiliul local poate majora impozitul până la 300% pentru:

- clădirile și terenurile neîngrijite situate în intravilan. Criteriile de încadrare în categoria clădirilor și terenurilor neîngrijite se adoptă prin decizia autorității reprezentative și deliberative a administrației publice locale;

- terenul agricol nelucrat timp de doi ani consecutivi, impozitul fiind perceput începând cu al treilea an, în condițiile stabilite prin decizia autorității reprezentative și deliberative a administrației publice locale."

84. La articolul 281 alineatul (1[2]), după cuvintele „persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător" se introduc cuvintele „și persoanele fizice care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției sau în domeniul sănătății".

85. Articolul 281[1]:

la alineatul (1), după cuvintele „persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător" se introduc cuvintele „și persoanele fizice care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției sau în domeniul sănătății";

la alineatul (2), textul „nu depășește 3 unități" se substituie cu textul „nu depășește 5 unități".

86. Articolul 282:

la alineatul (1), cuvintele „și ale persoanelor fizice înregistrate în calitate de întreprinzător" se substituie cu textul „ , ale persoanelor fizice înregistrate în calitate de întreprinzător și ale persoanelor fizice care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției sau în domeniul sănătății";

la alineatul (3), textul „nu depășește 3 unități” se substituie cu textul „nu depășește 5 unități”;

la alineatul (4), cuvintele „și persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător” se substituie cu textul „ , persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător și persoanele fizice care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției sau în domeniul sănătății”.

87. La articolul 285 alineatul (1), sintagma „Agenția Servicii Publice” se substituie cu sintagma „Instituția publică Cadastrul Bunurilor Imobile”.

88. Articolul 287[3]:

la alineatul (1) litera a), textul „2 milioane și mai mult” se substituie cu textul „cel puțin 200 de salarii medii lunare pe economie prognozate și aprobate de Guvern pentru perioada pentru care se calculează impozitul”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Nu constituie obiect al impunerii bunurile imobiliare cu destinație locativă, inclusiv casele de vacanță (cu excepția terenurilor), precum și cotele-părți, aflate în proprietatea persoanei, a căror valoare totală este mai mică de 200 de salarii medii lunare pe economie prognozate și aprobate de Guvern pentru perioada pentru care se calculează impozitul și a căror suprafață totală este mai mică de 120 m^2.”

89. La articolul 289 alineatul (2), litera k) se abrogă.

90. La articolul 290:

litera c) va avea următorul cuprins:

„c) taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei) – persoanele juridice sau persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător care plasează și/sau difuzează publicitate prin intermediul mijloacelor cinematografice, video, al rețelelor telefonice, telegrafice, telex, al dispozitivelor de publicitate exterioară și al altor mijloace (cu excepția TV, a internetului, a radioului, a presei periodice, a tipăriturilor);”

litera k) se abrogă;

litera p) va avea următorul cuprins:

„p) taxa pentru salubrizare – persoanele fizice înregistrate la adresa declarată ca domiciliu, conform situației din 1 martie a anului în curs;”

litera q) se completează cu cuvintele „destinate amplasării publicității proprii”.

91. La articolul 291 alineatul (1):

litera c) va avea următorul cuprins:

„c) la taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei)– serviciile de plasare și/sau difuzare a publicității prin intermediul mijloacelor cinematografice, video, al rețelelor telefonice, telegrafice, telex, prin dispozitivele difuzorului de publicitate exterioară, prin alte mijloace (cu excepția TV, a internetului, a radioului, a presei periodice, a tipăriturilor);”

litera k) se abrogă;

literele p) și q) vor avea următorul cuprins:

„p) la taxa pentru salubrizare – numărul de persoane fizice înregistrate la adresa declarată ca domiciliu, conform situației din 1 martie a anului în curs;

q) la taxa pentru dispozitivele publicitare – suprafața feței (fețelor) dispozitivului publicitar destinată (destinate) amplasării publicității proprii.”

92. La articolul 292 alineatul (1), textul „nu depășește 3 unități” se substituie cu textul „nu depășește 5 unități”.

93. Articolul 293:

la alineatele (1) și (2), textul „k),” se exclude;

articolul se completează cu alineatul (2[1]) cu următorul cuprins:

„(2[1]) Perioada fiscală în cazul taxei pentru salubrizare este anul calendaristic.”

94. La articolul 294 alineatul (2), textul „k),” se exclude.

95. La articolul 295, litera k) va avea următorul cuprins:

„k) taxei pentru dispozitivele publicitare și taxei de plasare (amplasare) a publicității (reclamei) – persoanele juridice sau persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător care plasează și/sau difuzează publicitate cu mesaj de interes public, pentru perioada afișării mesajului de interes public.”

96. La articolul 297 alineatul (7), textul „k),” se exclude.

97. La articolul 298 alineatele (1) și (2), textul „k),” se exclude.

98. În anexa la titlul VII:

la literele a)–j) coloana a patra, textul „Trimestrial, până la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului gestionar” se substituie cu textul „Semestrial, până la data de 25 a lunii imediat următoare semestrului gestionar”;

la litera c), coloana a doua va avea următorul cuprins: „Venitul din vânzări ale serviciilor de plasare și/sau difuzare a publicității prin intermediul mijloacelor cinematografice, video, prin rețelele telefonice, telegrafice, telex, prin dispozitivele difuzorului de publicitate exterioară, prin alte mijloace (cu excepția TV, a internetului, a radioului, a presei periodice, a tipăriturilor)”;

litera k) se abrogă;

literele p) și q) vor avea următorul cuprins:

p) Taxă pentru salubrizare	Numărul de persoane fizice înregistrate la adresa declarată ca domiciliu, conform situației din 1 martie a anului în curs	Lei anual pentru fiecare domiciliat înscris la adresa respectivă	Anual, până la data de 25 septembrie a anului în curs
q) Taxă pentru dispozitivele publicitare	Suprafața feței (fețelor) dispozitivului publicitar pe care se amplasează publicitatea exterioară proprie	Lei anual pentru fiecare metru pătrat	Semestrial, până la data de 25 a lunii imediat următoare semestrului gestionar

99. Articolul 301:

la alineatul (1) partea introductivă, cuvântul „trimestrului” se substituie cu cuvântul „semestrului”;

la alineatul (4), textul „nu depășește 3 unități” se substituie cu textul „nu depășește 5 unități”.

100. La articolul 305 alineatul (1[1]), cuvântul „trimestrial” se substituie cu cuvântul „semestrial”, iar cuvântul „trimestrului” – cu cuvântul „semestrului”.

101. La articolul 310 alineatul (1), cuvântul „trimestrial” se substituie cu cuvântul „semestrial”.

102. La articolul 314 alineatul (2), cuvântul „trimestrial” se substituie cu cuvântul „semestrial”.

103. La articolul 336 punctul 7), textul „a cărui masă totală, sarcină masică pe axă sau ale cărui dimensiuni depășesc limitele admise” se substituie, în ambele cazuri, cu textul „care depășește masa totală, sarcina masică pe osie sau dimensiunile maxime admise”.

104. La articolul 347 alineatul (5), cuvintele „a căror sarcină masică pe axă nu depășește limitele admise” se substituie cu cuvintele „care nu depășesc sarcina masică pe osie maximă admisă”.

105. În denumirea capitolului 4 din titlul IX, textul „**A CĂROR MASĂ TOTALĂ, SARCINĂ MASICĂ PE AXĂ SAU ALE CĂROR DIMENSIUNI DEPĂȘESC LIMITELE ADMISE**” se substituie cu textul „**CARE DEPĂȘESC MASA TOTALĂ, SARCINA MASICĂ PE OSIE SAU DIMENSIUNILE MAXIME ADMISE**”.

106. La articolul 349, textul „a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depășesc limitele admise” se substituie cu textul „care depășesc masa totală, sarcina masică pe osie sau dimensiunile maxime admise”.

107. La articolul 350 alineatul (1), textul „a căror masă

totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depășesc limitele admise" se substituie cu textul „care depășesc masa totală, sarcina masică pe osie sau dimensiunile maxime admise".

108. Articolul 351:

la alineatele (1) și (4), textul „a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depășesc limitele admise" se substituie cu textul „care depășesc masa totală, sarcina masică pe osie sau dimensiunile maxime admise";

la alineatul (3), cuvântul „limitele" se substituie cu cuvântul „maximele".

109. În cuprinsul articolului 352, textul „a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depășesc limitele admise" se substituie cu textul „care depășesc masa totală, sarcina masică pe osie sau dimensiunile maxime admise".

110. Articolul 357 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 357.** Subiecții impunerii

Subiecți ai impunerii sunt persoanele fizice care desfășoară activitate de întreprinzător și persoanele juridice care dețin în posesie și/sau în folosință obiective de publicitate exterioară în zona drumului public și/sau în zonele de protecție a acestuia din afara perimetrului localităților."

111. Articolul 362 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 362.** Subiecții impunerii

Subiecți ai impunerii sunt persoanele fizice care desfășoară activitate de întreprinzător și persoanele juridice care dețin în posesie și/sau în folosință obiective de prestare a serviciilor rutiere și obiective comercial-economice, amplasate în zona drumului public și/sau în zonele de protecție a acestuia din afara perimetrului localităților."

112. În anexa nr. 2 la titlul IX poziția 4, cuvintele „a căror sarcină masică pe axă nu depășește limitele admise" se substituie cu cuvintele „care nu depășesc sarcina masică pe osie maximă admisă".

113. Anexa nr. 3 la titlul IX va avea următorul cuprins:

„Anexa nr. 3

Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate și neînmatriculate în Republica Moldova care depășesc masa totală, sarcina masică pe osie sau dimensiunile maxime admise

Nr. crt.	Obiectul impunerii	Taxa, lei
1	Eliberarea avizului preliminar al autorizației speciale la cerere	100
2	Depășirea sarcinii masice pe osie admise:	
	a) până la 2 t inclusiv	20 000
	b) peste 2 t	60 000
3	Depășirea masei totale admise a autovehiculelor cu încărcătură (fără depășirea sarcinii masice pe osie)	2000 pentru fiecare tonă depășire
4	Depășirea dimensiunilor admise cu respectarea condițiilor pentru sarcina masică:	
	a) lățimea sau înălțimea până la 50 cm ori lungimea până la 100 cm	4 pentru fiecare km
	b) lățimea sau înălțimea cu 51–100 cm ori lungimea cu 100–200 cm	6 pentru fiecare km
	c) lățimea sau înălțimea cu 101–150 cm ori lungimea cu 201–350 cm	10 pentru fiecare km
	d) lățimea sau înălțimea cu 151–200 cm ori lungimea cu 351–600 cm	14 pentru fiecare km
	e) lățimea sau înălțimea cu 201–250 cm ori lungimea cu 601–900 cm	18 pentru fiecare km
	f) lățimea sau înălțimea cu 251–300 cm ori lungimea cu 901–1200 cm g) lățimea sau înălțimea cu peste 300 cm ori lungimea cu peste 1200 cm	24 pentru fiecare km 30 pentru fiecare km
5	Cântărirea autovehiculului sau măsurarea dimensiunilor	140 pentru o operațiune"

Art. III. – La articolul 24 alineatul (15) din Legea nr. 1164/1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007), cu modificările ulterioare, litera a) se abrogă.

Art. IV. - La articolul 4 din Legea nr. 1417/1997 pentru punerea în aplicare a Titlului III al Codului fiscal (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007), cu modificările ulterioare, alineatele (13^9), (20) și (20^3)–(20^7) se abrogă.

Art. V. – Articolul 4 din Legea nr. 1056/2000 pentru punerea în aplicare a Titlului VI din Codul fiscal (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

la alineatul (2), textul „Până la 1 ianuarie 2025" se substituie cu textul „Până la 1 ianuarie 2026";

alineatul (7):

la litera a), după textul „(de fermier)," se introduc cuvintele „precum și persoanele fizice care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției sau în domeniul sănătății";

la litera d), textul „nu depășește 3 unități" se substituie cu textul „nu depășește 5 unități";

alineatul (9):

în cuprinsul literei a), după cuvintele „de întreprinzător" se introduce textul „ , precum și persoanele fizice care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției sau în domeniul sănătății";

la litera c), textul „nu depășește 3 unități" se substituie cu textul „nu depășește 5 unități".

Art. VI. – La articolul 23 alineatul (4) din Legea salarizării nr. 847/2002 (Monitorul Oficial al Republici Moldova, 2002, nr. 50–52, art. 336), cu modificările ulterioare, după cuvintele „cu caracter unic" se introduce textul „ , cu excepția recompensei în baza rezultatelor activității anuale acordate în condițiile art. 138 din Codul muncii nr. 154/2003,".

Art. VII. - Articolul 345 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 285–294, art. 436), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

litera i) va avea următorul cuprins:

„i) rezultă din restanțele aferente obligațiilor fiscale în conformitate cu prevederile Codului fiscal;"

litera j) se abrogă;

la litera l), cuvintele „și juridice" se exclud.

Art. VIII. – Articolul 4 din Legea nr. 94/2004 pentru punerea în aplicare a titlului VII al Codului fiscal (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Prin derogare de la prevederile art. 292 alin. (1^1) și ale art. 293 alin. (6) din Codul fiscal nr. 1163/1997, pentru perioada fiscală 1 iulie 2023 – 31 decembrie 2023, organele împuternicite de autoritatea administrației publice locale efectuează calculul taxei pentru unitățile de comerț și/sau de prestări servicii și înștiințează persoanele fizice care practică activitate independentă privitor la suma taxei ce urmează a fi achitată prin intermediul avizelor de plată,

expediate cel târziu până la 1 octombrie 2024, cu achitarea taxei de către persoanele fizice care practică activitate independentă în termen de până la 25 octombrie 2024."

Art. IX. - La articolul 296 alineatul (2) din Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 214–220, art. 704), cu modificările ulterioare, cuvintele „Serviciului Vamal" se substituie cu textul „Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, cu instituirea consemnului la frontieră".

Art. X. - La articolul 31[1] din Legea nr. 135/2007 privind societățile cu răspundere limitată (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 127–130, art. 548), cu modificările ulterioare, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Societatea are dreptul să formeze, prin decizie unanimă a asociaților, un capital de stimulare pentru a-i stimula și interesa în activități eficiente, participări active, inițiative de creație în favoarea societății pe beneficiarii (salariații angajați) care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

a) au statut de rezident conform art. 5 pct. 5) lit. a) din Codul fiscal nr. 1163/1997;

b) sunt angajați în cadrul societății de cel puțin 12 luni depline la data acordării plăților;

c) suma achitată fiecărui salariat nu depășește 100% din cuantumul anual al salariului primit de către acesta în anul din care se formează capitalul de stimulare;

d) cuantumul capitalului de stimulare nu depășește 25% din profitul net."

Art. XI. - Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 78–84, art. 100), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 287:

la alineatul (17), după cuvintele „a vehiculelor" se introduce textul „ , inclusiv a celor";

alineatul (18) va avea următorul cuprins:

„(18) Folosirea vehiculelor plasate în regim de admitere temporară, inclusiv a celor declarate prin acțiune, de alte persoane decât titularul regimului de admitere temporară sau de alte persoane decât cele care le-au declarat prin acțiune organului vamal, cu excepția soțului/soției și a rudelor pe linie ascendentă și descendentă directă ale titularului regimului de admitere temporară sau ale persoanei care a declarat prin acțiune vehiculul,

se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale."

2. La articolul 403:

alineatul (2) se completează cu textul „și șefii secțiilor de procedură contravențională din cadrul birourilor vamale";

la alineatul (3), textul „(16)–(18), cu aplicarea procedurilor prevăzute la art. 447 și 451[1]," se substituie cu textul „(10), (10[1]), (16)–(18), inclusiv cu aplicarea procedurilor prevăzute la art. 447 sau 451[1],".

Art. XII. - Legea 302/2017 cu privire la Serviciul Vamal (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 68–76, art. 143), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 15:

la alineatul (3), literele a) și b) vor avea următorul cuprins:

„a) o altă funcție sau activitate remunerată, cu excepția activităților didactice, științifice și de creație, a activităților de participare în proiecte de dezvoltare finanțate integral din surse externe nerambursabile/rambursabile în cadrul unității bugetare în care este angajat, în condițiile stabilite la art. 20 din Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar;

b) activitatea de întreprinzător, cu excepția deținerii calității de fondator al unei societăți comerciale, cu condiția că domeniile de activitate ale acesteia nu sunt în legătură directă sau indirectă cu atribuțiile exercitate în calitate de funcționar public potrivit fișei postului;"

alineatul (7) se abrogă.

2. La articolul 19, alineatul (7) se abrogă.

Art. XIII. - Codul vamal nr. 95/2021 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr. 219–225, art. 238), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. În clauza de armonizare prima liniuță, textul „ultima oară prin Regulamentul (UE) 2016/2339 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 decembrie 2016" se substituie cu textul „ultima dată prin Regulamentul (UE) 2022/2399 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 noiembrie 2022".

2. Articolul 5:

se completează cu punctul 6[1]) cu următorul cuprins:

„6[1]) *contract la distanță* - orice contract încheiat între comerciant și consumator în cadrul unui sistem de vânzări sau de prestare de servicii la distanță, organizat fără prezența fizică simultană a comerciantului și a consumatorului, cu utilizarea exclusivă a unui sau mai multor mijloace de comunicare la distanță, până la și inclusiv în momentul în care este încheiat contractul;"

la punctul 12), textul „o notificare sumară de intrare, o notificare sumară de ieșire" se substituie cu textul „o declarație sumară de intrare, o declarație sumară de ieșire";

articolul se completează cu punctele 15[1]) și 26[1]) cu următorul cuprins:

„15[1]) *declarație de tranzit* - act prin care o persoană manifestă, sub forma și în modalitatea prevăzute, voința de a plasa o marfă sub regim de tranzit;"

„26[1]) *instalație de transport fixă* – mijloc tehnic utilizat pentru transportul unor mărfuri precum energia electrică, gazul, petrolul și apa potabilă;"

la punctele 44) și 45), cuvântul „notificare" se substituie cu cuvântul „declarație";

articolul se completează cu punctele 63[1]) și 65[1]) cu următorul cuprins:

„63[1]) *schimb electronic de date* - transmitere pe cale electronică a datelor structurate, conform mesajelor standardizate stabilite de comun acord, între două sisteme informatice;"

„65[1]) *tehnici de prelucrare electronică a datelor* - schimb de informații pe cale electronică între operatorii economici și Serviciul Vamal, între Serviciul Vamal și autoritățile vamale din alte state, precum și între Serviciul Vamal și alte agenții sau instituții guvernamentale, realizat într-un format agreat și definit, în scopul prelucrării și stocării automate a datelor primite, utilizându-se oricare dintre următoarele mijloace:

a) schimb electronic de date;

b) schimb de date de la computer la computer;

c) transfer electronic de date structurate prin mesaje sau servicii standardizate de la un mediu de prelucrare electronică la altul fără intervenție umană;

d) introducerea online a datelor în sistemele informatice vamale de stocare și prelucrare care generează răspunsuri online;".

3. Articolul 11:

la alineatul (2), cuvintele „notificări sumare" se substituie cu cuvintele „declarații sumare";

la alineatul (4), textul „ , în funcție de tipul de reprezentare" se exclude.

4. Articolul 12:

se completează cu alineatul (4[1]) cu următorul cuprins:

„(4[1]) Serviciul Vamal verifică întrunirea condițiilor pentru utilizarea sistemului informațional vamal de către angajatul brokerului vamal în cazul în care se solicită autorizarea acestuia ca utilizator al sistemului informațional vamal.

Condițiile pentru utilizarea sistemului informațional vamal și procedura de verificare a acestora sunt stabilite de Serviciul Vamal."

la alineatul (5), litera e) se abrogă;

articolul se completează cu alineatul (5[1]) cu următorul cuprins:

„(5[1]) Întrunirea condițiilor de eliberare a licenței pentru activitatea de broker vamal prevăzute la alin. (5) lit. a)–c) și f) este verificată de către Agenția Servicii Publice."

alineatul (13):

la litera b), cuvintele „pozițiile tarifare" se substituie cu cuvântul „clasificarea", iar textul „ , în funcție de tipul de reprezentare" se exclude;

la literele d)–g), textul „ , în funcție de tipul de reprezentare" se exclude.

5. Articolul 15:

la alineatul (9), cuvântul „notificare" se substituie cu cuvântul „declarație";

la alineatul (12), textul „a deciziei de clasificare a mărfurilor, a deciziei privind determinarea definitivă a valorii în vamă," se exclude.

6. Articolul 19:

la litera f), cuvântul „notificarea" se substituie cu cuvântul „declarația";

articolul se completează cu literele k) și l) cu următorul cuprins:

„k) există o decizie cu privire la cererea prealabilă;

l) există o decizia cu privire la suspendarea unei decizii favorabile."

7. La articolul 20 alineatul (1) litera f), cuvântul „notificare" se substituie cu cuvântul „declarație".

8. La articolul 33, alineatul (13) va avea următorul cuprins:

„(13) Dacă sunt îndeplinite formalități vamale de către titularul unei decizii referitoare la informațiile obligatorii sau în numele acestuia pentru mărfuri care fac obiectul deciziei respective, acest lucru se indică în declarația vamală prin menționarea numărului de referință al deciziei."

9. Codul se completează cu articolul 33[1] cu următorul cuprins:

„**Articolul 33[1].** Limitarea aplicării normelor privind reevaluarea și suspendarea

Prevederile art. 24–27 privind reevaluarea și suspendarea deciziilor nu se aplică în cazul deciziilor referitoare la informațiile obligatorii."

10. La articolul 34, alineatul (2) se abrogă.

11. La articolul 37 alineatele (4) și (7), cuvintele „notificare sumară" se substituie cu cuvintele „declarație sumară".

12. La articolul 42 alineatul (1) punctul 3), litera c) va avea următorul cuprins:

„c) o asociație profesională sau un operator economic recunoscut de către Serviciul Vamal."

13. Articolul 98 alineatul (8):

la punctul 2) litera b), după cuvântul „cazul" se introduc cuvintele „aeronavelor și în cazul";

alineatul se completează cu punctele 3) și 4) cu următorul cuprins:

„3) în cazul transportului mărfurilor pe cale aeriană, atunci când se utilizează regimul de tranzit bazat pe un document electronic de transport ca declarație de tranzit pentru transportul aerian;

4) în cazul transportului mărfurilor pe Dunăre sau pe căile ei navigabile."

14. Codul se completează cu articolul 98[1] cu următorul cuprins:

„**Articolul 98[1].** Tipurile garanției constituite

Garanția constituită poate fi de următoarele tipuri:

a) garanție izolată, care acoperă o singură operațiune, declarație sau un singur regim vamal;

b) garanție globală, care acoperă două sau mai multe operațiuni, declarații sau regimuri vamale."

15. La articolul 102 alineatul (3), cuvântul „solicită" se substituie cu cuvintele „poate solicita".

16. La articolul 104 alineatul (1) litera b), cuvintele „procedurii legale" se substituie cu textul „art. 39".

17. La articolul 118 alineatul (10), cuvintele „unei dobânzi" se substituie cu textul „unei majorări de întârziere (penalități)".

18. La articolul 119, alineatul (7) va avea următorul cuprins:

„(7) În cazul în care subdiviziunea Serviciului Vamal consideră că rambursarea sau remiterea ar trebui acordată în baza art. 122 sau 123, pentru cuantumul drepturilor de import sau de export ce este egal sau depășește 500000 de lei, dosarul este transmis aparatului central al Serviciului Vamal pentru luarea deciziei."

19. În denumirea capitolului I din titlul IV, cuvântul „**NOTIFICAREA**" se substituie cu cuvântul „**DECLARAȚIA**".

20. În cuprinsul articolului 140, inclusiv în denumire, cuvântul „notificare", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvântul „declarație" la forma gramaticală corespunzătoare.

21. La articolul 141[1], alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Introducerea și plasarea sub orice regim vamal a anvelopelor din cauciuc uzate (codul din Nomenclatura combinată a mărfurilor (în continuare – *cod NC*) 4012 20 000), a deșeurilor, cu excepția deșeurilor obținute sau generate în urma activității rezidenților pe teritoriul zonelor libere, a bavurilor și resturilor de cauciuc, nedurificat, chiar în pulbere sau granule (codul NC 4004 00 000), a frânelor și servofrânelor și a părților acestora, uzate (codurile NC 8708 30 și 8505 20 000), a volanelor, a coloanelor și a cutiilor de direcție și a părților acestora, uzate (codul NC 8708 94) pentru autovehicule de la codurile NC 8701–8705, sunt interzise."

22. Articolul 145:

la alineatul (4), cuvântul „notificarea" se substituie cu cuvântul „declarația";

la alineatul (5), cuvântul „notificare" se substituie cu cuvântul „declarație".

23. La articolul 149 alineatul (4) literele a) și b), cuvântul „notificare" se substituie cu cuvântul „declarație".

24. Articolul 160 alineatul (4), după cuvintele „Agenția Servicii Publice" se introduce textul „ , cu excepția mijloacelor de transport obținute ca urmare a unei tranzacții de vânzare de către Serviciul Vamal ca urmare a confiscării, sechestrării sau abandonării în favoarea statului", iar al doilea enunț se exclude.

25. La articolul 179 alineatul (5) litera a), cuvântul „notificări" se substituie cu cuvântul „declarații".

26. La articolul 183 alineatul (3), cuvintele „poziție tarifară", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „cod NC" la forma gramaticală corespunzătoare.

27. La articolul 186 alineatul (4), cuvintele „poziție tarifară", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „cod NC" la forma gramaticală corespunzătoare.

28. La articolul 198 punctul 3), textul „pozițiile tarifare 220300–2208 din Nomenclatura combinată a mărfurilor" se substituie cu textul „codurile NC 220300–2208".

29. La articolul 200 litera a), cuvintele „și Integrării Europene" se exclud.

30. La articolul 201 alineatul (2), cuvintele „și Integrării Europene" se exclud.

31. La articolul 251 alineatul (1) litera c), cuvintele „și Integrării Europene" se exclud.

32. La articolul 277[25]:

punctele 1) și 12) vor avea următorul cuprins:

„1) importul de bancnote de la poziția tarifară 490700300 și monede metalice de la codul NC 7118 (inclusiv de bancnote și monede jubiliare și comemorative) în monedă națională, de bancnote de la poziția tarifară 490700300 și monede metalice de la codul NC 7118 în valută străină (inclusiv în scopuri numismatice) și alte operațiuni legate de circulația monedei naționale și a valutei străine (inclusiv operațiunile legate de folosirea acestora în scopuri numismatice), precum și importul de mărfuri de la codul NC 7108 de către Banca Națională a Moldovei și alte livrări către/de către Banca Națională a Moldovei cu aceste mărfuri;"

„12) dializoarele de la codul NC 8421 29;"

la punctul 13), în cuprinsul literei b), cuvintele „poziție tarifară", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „cod NC" la forma gramaticală corespunzătoare;

punctul 14) va avea următorul cuprins:

„14) producția de carte și publicațiile periodice (cu excepția celor cu caracter publicitar și erotic) de la codurile NC 4901, 4902, 4903 00 000, 4904 00 000 și 4905, producția de carte electronică și/sau audio și publicațiile periodice electronice și/sau audio (cu excepția celor cu caracter publicitar și erotic)."

33. La articolul 293 alineatul (1), litera c) se completează cu cuvintele „care ar putea apărea în raport cu mărfurile plasate sub regimul de tranzit".

34. Articolul 295:

în cuprinsul articolului, inclusiv în denumire, cuvintele „extern" și „intern" se exclud;

alineatul (1) se abrogă.

35. Articolul 318^1 se completează cu alineatul (3^1) cu următorul cuprins:

„(3^1) Pe toată durata regimului de admitere temporară, mijloacele de transport utilizate în scop privat nu pot fi folosite pe teritoriul vamal de alte persoane decât titularul regimului, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul cod sau de Regulamentul de punere în aplicare a Codului vamal nr. 95/2021."

36. Articolul 319 se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Prin derogare de la prevederile alin. (4), Serviciul Vamal prelungește termenul de aflare sub regim vamal de admitere temporară a mărfurilor și mijloacelor de transport din posesia misiunilor diplomatice, oficiilor consulare și organizațiilor internaționale pe perioada solicitată de către acestea."

37. Articolul 319^1 punctul 3):

la litera a), după cuvântul „studenți" se introduce textul „ , cu excepția celor care dețin cetățenia Republicii Moldova";

punctul se completează cu litera d) cu următorul cuprins:

„d) în cazul persoanelor fizice care nu sunt stabilite pe teritoriul vamal. Acestora li se acordă un alt regim de ședere pe teritoriul Republicii Moldova. Documentele confirmative sunt prezentate organului vamal în vederea prelungirii termenului de aflare a mijlocului de transport auto declarat prin altă acțiune, iar informația respectivă este inclusă în Registrul de stat al vehiculelor. Prelungirea termenului de admitere temporară se face în baza declarației vamale standard sau conform procedurii stabilite de Serviciul Vamal și fără obligativitatea depunerii garanției;"

38. La articolul 333 alineatul (5) litera b), cuvântul „notificării" se substituie cu cuvântul „declarației".

39. În denumirea capitolului III din titlul VIII, cuvântul „**NOTIFICAREA**" se substituie cu cuvântul „**DECLARAȚIA**".

40. În cuprinsul articolului 336, inclusiv în denumire, cuvântul „notificare", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvântul „declarație" la forma gramaticală corespunzătoare.

41. În cuprinsul articolului 337, inclusiv în denumire, cuvântul „notificare", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvântul „declarație", la forma gramaticală corespunzătoare.

42. La articolul 345, cuvintele „notificare sumară" se substituie, în ambele cazuri, cu cuvintele „declarație sumară".

43. La articolul 352 alineatul (8), cifrele „20" se substituie cu cifrele „30".

44. La articolul 355 alineatul (4) litera e), cifrele „20" se substituie cu cifrele „30".

45. În denumirea capitolului III din titlul IX, cuvântul „**PERSOANELOR**" se substituie cu cuvântul „**CĂLĂTORILOR**".

46. Articolul 357 se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Procedura de efectuare a controlului corporal asupra călătorilor care trec frontiera vamală a Republicii Moldova sau care se află în zona de tranzit din cadrul aeroportului/portului internațional se stabilește de Serviciul Vamal."

47. La articolul 381, cuvintele „notificării sumare" se substituie cu cuvintele „declarației sumare".

48. Articolul 384 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Dacă contravenția prevăzută la alin. (2) a fost constatată în urma controlului ulterior și dacă la momentul vămuirii mărfurile au fost supuse controlului fizic total și a fost acordat liberul de vamă, persoana se sancționează cu amendă în mărime de la 2 la 4% din suma diminuată a drepturilor de import."

49. Articolul 385 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 385.** Nerespectarea obligațiilor și a cerințelor prevăzute în acordurile care reglementează originea preferențială a mărfurilor

Prezentarea de informații neautentice în documentele care confirmă originea preferențială a mărfurilor exportate, nerespectarea cerințelor de păstrare a documentelor care confirmă originea preferențială a mărfurilor se sancționează cu amendă în mărime de la 2000 la 15000 de lei."

50. Articolul 425^1 se completează cu alineatele (4) și (5) cu următorul cuprins:

„(4) Mărfurile pasibile comercializării se expun în vânzare de către Serviciul Vamal utilizând, după caz, următoarele moduri de comercializare:

a) prin negocieri directe cu contravenientul;

b) direct de către Serviciul Vamal;

c) prin comerțul de comision;

d) pe bază de licitație.

(5) Procedura de comercializare a mărfurilor direct de către Serviciul Vamal, precum și prin comerțul de comision, este stabilită de Guvern."

51. La articolul 425^6 alineatul (5) partea introductivă, textul „în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, precum și pe pagina web oficială a Serviciului Vamal," se substituie cu cuvintele „pe pagina web oficială a Serviciului Vamal".

52. Articolul 426 alineatul (1):

la litera a), textul „49," se exclude;

la litera c), textul „art. 140" se substituie cu textul „art. 49, 140".

53. Codul se completează cu articolul 426^1 cu următorul cuprins:

„**Articolul 426^1.** Planul de acțiuni privind cerințele și necesitățile tehnice prioritare aferente sistemelor informaționale necesare implementării prevederilor prezentului cod

(1) În procesul de racordare și dezvoltare a sistemelor informaționale conform noilor reglementări, Serviciul Vamal

va elabora un plan de acțiuni în acest sens.

(2) Planul de acțiuni menționat în alin. (1) are următoarele priorități:

a) schimbul armonizat de informații pe baza modelelor de date și formatelor de mesaje acceptate la nivel internațional;

b) reproiectarea birourilor vamale, precum și a proceselor conexe acestora, în vederea consolidării eficienței, a eficacității și a aplicării lor uniforme.

(3) Planul de acțiuni menționat în alin. (1) este actualizat periodic."

54. Articolul 427:

la alineatul (3), textul: „Continuarea derulării regimurilor vamale (antrepozit vamal, admitere temporară, perfecționare activă, perfecționare pasivă) se va efectua în conformitate cu prevederile legale în vigoare la 31 decembrie 2023, pe o perioadă de un an din momentul intrării în vigoare a prezentului cod. În această perioadă, Serviciul Vamal va reexamina condițiile care stau la baza derulării regimului vamal respectiv și, în caz de neconformitate, va retrage autorizațiile/acordurile în cauză imediat după expirarea termenului menționat în prezentul alineat. Autorizațiile cu o perioadă de valabilitate limitată care sunt acordate în baza Codului vamal nr. 1149/2000 și sunt valabile la 1 ianuarie 2024 rămân valabile până la 31 decembrie 2024 sau până la expirarea perioadei indicate în autorizație, dacă aceasta expiră înainte de data de 31 decembrie 2024." se substituie cu textul: „Continuarea derulării regimurilor vamale (antrepozit vamal, admitere temporară, perfecționare activă, perfecționare pasivă) se va efectua în conformitate cu prevederile legale în vigoare la 31 decembrie 2023, pe o perioadă de 3 ani din momentul intrării în vigoare a prezentului cod. În această perioadă, Serviciul Vamal va reexamina condițiile care stau la baza derulării regimului vamal respectiv și, în caz de neconformitate, va retrage autorizațiile/acordurile în cauză imediat după expirarea termenului menționat în prezentul alineat. Autorizațiile cu o perioadă de valabilitate limitată care sunt acordate în baza Codului vamal nr. 1149/2000 și sunt valabile la 1 ianuarie 2024 rămân valabile până la 31 decembrie 2026 sau până la expirarea perioadei indicate în autorizație, dacă aceasta expiră înainte de data de 31 decembrie 2026. La expirarea acestor autorizații în perioada respectivă, prelungirea termenului nu se va acorda, dar se vor elibera autorizații noi în baza prezentului cod. Termenul de valabilitate a garanției acceptate de Serviciul Vamal, până la 1 ianuarie 2024, pentru mărfurile aflate sub regimurile vamale antrepozit vamal sau admitere temporară, care sunt în derulare, poate fi prelungit prin amendamentul garantului până la 31 decembrie 2026, fără obligativitatea deținerii autorizației pentru garanția globală. De asemenea, garanția poate fi constituită prin angajamentul garantului sau mijloace bănești depuse la contul trezorerial de garanții, în conformitate cu prevederile prezentului cod."

la alineatul (19), textul „lit. b)" se substituie cu textul „lit. a) și b)", iar al doilea enunț se substituie cu textul: „Plasarea sub regimul de admitere temporară a mijloacelor de transport prevăzute în prezentul alineat, de către persoanele stabilite pe teritoriul vamal, se efectuează prin declararea verbală sau altă acțiune a mijlocului de transport, fără deținerea autorizației și cu exonerare de la prezentarea garanției. Pentru mijloacele de transport neînmatriculate în Republica Moldova care au fost introduse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova prin declarare prin acțiune până la momentul intrării în vigoare a prezentului cod, termenul de declarare prin acțiune de 180 de zile este calculat din data intrării în vigoare a prezentului cod. Mijloacele de transport rutier înmatriculate în Ucraina pot rămâne sub regimul vamal de admitere temporară până la 1 august 2025 cu condiția obținerii de către cetățenii ucraineni a unui statut conform Legii nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova."

la alineatul (20), cuvintele „în vigoare la" se substituie cu cuvintele „în vigoare de la";

articolul se completează cu alineatele (21) și (22) cu următorul cuprins:

„(21) Prin derogare de la prevederile art. 279 alin. (5) lit. c), până la data de 31 decembrie 2026, nu se solicită nicio garanție pentru utilajul, sculele și instrumentele speciale puse la dispoziția unei persoane stabilite pe teritoriul vamal al Republicii Moldova pentru a fi utilizate în procesul de perfecționare activă a mărfurilor, dacă aceste mărfuri rămân în proprietatea unei persoane străine pe toată perioada derulării regimului vamal de admitere temporară.

(22) Până la 31 decembrie 2026 nu se solicită nicio garanție pentru mărfurile introduse în regim vamal de admitere temporară destinate:

a) proiectelor de asistență tehnică realizate pe teritoriul Republicii Moldova de către organizațiile internaționale și țările donatoare, în limita tratatelor la care aceasta este parte și a contractelor de stat încheiate;

b) proiectelor de asistență investițională finanțate din contul granturilor acordate Guvernului, precum și din contul granturilor acordate instituțiilor finanțate de la buget.

Lista tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, lista contractelor de stat, lista proiectelor de asistență tehnică, lista granturilor acordate Guvernului și instituțiilor finanțate de la buget se stabilesc de Guvern."

55. În anexele nr. 1–4 denumirea primei coloane, cuvintele „Poziția tarifară" se substituie cu cuvintele „Codul NC".

56. În anexa nr. 4, poziția tarifară „4802 57 00" se substituie cu poziția tarifară „4802 57 000", iar poziția tarifară „6602 00 00" – cu poziția tarifară „6602 00 000".

Art. XIV. – La articolul 2 alineatul (1) din Legea nr. 248/2022 privind acordarea scutirii de plata drepturilor de import pentru cetățenii Republicii Moldova care revin cu traiul în Republica Moldova și modificarea Codului contravențional nr. 218/2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 257–263, art. 528), cu modificările ulterioare, litera a) va avea următorul cuprins:

„a) la data depunerii cererii de acordare a scutirii, termenul de exploatare a vehiculului, calculat în conformitate cu art. 160 din Codul vamal nr. 95/2021, nu este mai mare de 9 ani;".

Art. XV. – La articolul 6 litera b) din Legea nr. 337/2022 privind Programul de rambursare a TVA pentru producătorii agricoli (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 413–425, art. 764), cu modificările ulterioare, cifrele „2024" se substituie cu cifrele „2025".

Art. XVI. - Legea nr. 69/2023 privind implementarea prevederilor Acordului multilateral al autorităților competente pentru schimbul automat de informații privind conturile financiare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 126, art. 199) se modifică după cum urmează:

1. Articolul 2 se completează cu o noțiune nouă cu următorul cuprins:

„*număr de identificare fiscală* - combinație unică de litere sau de cifre atribuită de o jurisdicție unei persoane fizice sau unei entități și folosită pentru a identifica persoana fizică sau entitatea în scopul aplicării legislației fiscale ale respectivei jurisdicții ori, în lipsa acestei combinații, echivalentul ei funcțional."

2. Articolul 3:

la punctul 1), textul „codul fiscal (în continuare – *CF*), definit conform Codului fiscal" se substituie cu cuvintele „numărul de identificare fiscală", textul „CF-ul entității" – cu cuvintele „numărul de identificare fiscală ale entității", iar textul „CF-ul," – cu textul „numărul de identificare fiscală,";

la punctul 3), textul „CF-ul" se substituie cu cuvintele „codul fiscal al";

la punctul 4), cuvintele „la închiderea contului" se substituie cu cuvintele „închiderea contului".

3. Articolul 6 se completează cu litera g) cu următorul cuprins:

„g) să informeze Serviciul Fiscal de Stat despre apariția/dispariția obligației de raportare a informațiilor conform prezentei legi, în termen de cel mult 30 de zile de la data îndeplinirii condițiilor."

4. La articolul 8:

alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Prezentarea unor informații false într-o declarație pe propria răspundere depusă în scopul aplicării prezentei legi și a reglementărilor aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 102/2023 se sancționează cu amendă de la 3000 la 5000 de lei."

articolul se completează cu alineatele (7) și (8) cu următorul cuprins:

„(7) Neasigurarea păstrării în termenul stabilit de prezenta lege a datelor despre măsurile luate sau a oricăror informații deținute și/sau obținute în scopul respectării prezentei legi și a reglementărilor aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 102/2023 se sancționează cu amendă de la 3000 la 5000 de lei.

(8) Neinformarea, informarea tardivă sau în mod eronat a Serviciului Fiscal de Stat cu privire la apariția/dispariția obligației de raportare a informațiilor conform prezentei legi se sancționează cu amendă de la 4000 la 6000 de lei."

Art. XVII. – (1) Prin derogare de la prevederile art. 56 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2025, cu excepția:

a) art. II pct. 6 partea ce vizează literele y), z^{20}), z^{21}), z^{23}) din articolul 20, pct. 7, 27, 29, pct. 32 partea ce modifică alineatul (9^3) din articolul 103, pct. 33 partea ce modifică litera c^1) din articolul 104, pct. 34, pct. 36 partea ce abrogă litera f) din articolul 119 punctul 1), pct. 37, 58, pct. 79 partea ce modifică alineatul (9) din articolul 260, pct. 80, pct. 90 părțile ce modifică literele c) și q) din articolul 290, pct. 91 părțile ce modifică literele c) și q) din articolul 291, pct. 98 părțile ce modifică coloana a doua de la literele c) și q) din anexa la titlul VII, precum și a art. IV, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, care intră în vigoare la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;

b) art. II pct. 21, pct. 62 ce modifică punctele 6) și 9) din articolul 226^{17} alineatul (1), pct. 63, pct. 64, cu excepția completării articolului 226^{19} cu alineatul (4^3), pct. 65, precum și a art. XIII pct. 54 partea ce modifică alineatul (19) din articolul 427, care intră în vigoare la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se pun în aplicare începând cu 1 ianuarie 2024;

c) art. II pct. 31 partea ce abrogă alineatul (18) din articolul 102, care intră în vigoare la 1 ianuarie 2026.

(2) Sancțiunile prevăzute la art. 260 alin. (8) și (11) din Codul fiscal nr. 1163/1997 se aplică în cadrul controalelor fiscale inițiate de Serviciul Fiscal de Stat aferent perioadelor fiscale care încep cu anul 2028.

(3) Guvernul, în termen de 4 luni de la data publicării prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 214. Chișinău, 31 iulie 2024.

546 DECRET

cu privire la promulgarea Legii pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării Programului „Operațiunea Politica de dezvoltare pentru sprijinirea creșterii și rezilienței în Moldova"

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 215 din 31 iulie 2024 pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării Programului „Operațiunea Politica de dezvoltare pentru sprijinirea creșterii și rezilienței în Moldova".

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1576-IX. Chișinău, 9 august 2024.

547 LEGE

pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării Programului „Operațiunea Politica de dezvoltare pentru sprijinirea creșterii și rezilienței în Moldova"

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1. – Se ratifică Acordul de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării Programului ,,Operațiunea Politica de dezvoltare pentru sprijinirea creșterii și rezilienței în Moldova", semnat la 11 iulie 2024.

Art. 2. – Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor acordului menționat.

Art. 3. – Ministerul Finanțelor va notifica Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare cu privire la ratificarea acordului menționat.

Art. 4. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 215. Chișinău, 31 iulie 2024.

PROIECT CONFIDENȚIAL
Alexandra Lelouch/Ana Khouri
23 martie 2023

NUMĂRUL ÎMPRUMUTULUI _____-__

Acord de finanțare

(Operațiunea Politica de Dezvoltare pentru Sprijinirea Creșterii și Rezilienței în Moldova)

între

REPUBLICA MOLDOVA

și

BANCA INTERNAȚIONALĂ PENTRU RECONSTRUCȚIE ȘI DEZVOLTARE

ACORD DE FINANȚARE

ACORD datat la Data semnării, încheiat între REPUBLICA MOLDOVA ("Împrumutat") și BANCA INTERNAȚIONALĂ PENTRU RECONSTRUCȚIE ȘI DEZVOLTARE ("Banca") în scopul acordării finanțării în sprijinul Programului (așa cum este definit în Anexa la prezentul Acord). Banca a decis să furnizeze finanțarea respectivă pe baza, *inter alia*, a:

ÎNTRUCÂT (A) s-a convins de fezabilitatea și prioritatea Programului care urmărea să sprijine Împrumutatul pentru: (i) consolidarea rezistenței refugiaților și a gospodăriilor, (ii) promovarea creșterii durabile prin concurență sporită și creștere condusă de sectorul privat și (iii) susține rezistența la climă;

(B) în urma unui efort internațional de a oferi sprijin pentru dezvoltare țărilor cele mai afectate de refugiați, finanțare din Facilitatea de finanțare concesională globală a fost primită de către bancă în scopul acordării de concesionalitate a acestui Acord;

(C) în conformitate cu termenii unui Acord privind procedurile financiare cu administratorul Fondului Global de Finanțare Concesională din data de 10 august 2016, Banca a fost de acord să ofere Împrumutatului o contribuție concesională (Porțiunea Concesională a Finanțarii, așa cum este definită în continuare), ca parte a unei finanțări integrate în conformitate cu termenii prezentului acord (finanțarea definită în continuare); și

(D) în plus, Banca a decis să acorde această finanțare pe baza, inter alia, a: (i) acțiunilor pe care Împrumutatul le-a întreprins deja în cadrul Programului și care sunt descrise în Secțiunea I.A din Anexa 1 la prezentul Contract; și (ii) menținerea de către Împrumutat a unui cadru de politică macroeconomică adecvat.

ÎNTRUCÂT, Împrumutatul și Banca sunt de acord după cum urmează:

ARTICOLUL I - CONDIȚII GENERALE; DEFINIȚII

1.01. Condițiile generale (după cum sunt definite în Anexa la prezentul Acord) se aplică și constituie parte integrală a prezentului Acord.

1.02. Cu excepția cazului în care contextul impune altfel, termenii scriși cu majusculă, utilizați în prezentul Acord, au semnificațiile care le sunt prescrise în Condițiile generale sau în Anexa la prezentul Acord.

ARTICOLUL II – ÎMPRUMUTUL

2.01. Banca este de acord să acorde Împrumutatului finanțare, după cum urmează:
(a) Un împrumut în valoare de treizeci și șapte de milioane trei sute de mii de euro, (37.300.000 EUR) („Împrumut"), deoarece o astfel de sumă poate fi convertită din când în când printr-o Conversie valutară; și

(b) O contribuție concesională în valoare de cinci milioane de dolari (5.000.000 USD) ("Porțiunea concesională a finanțării".

2.02. Comisionul inițial este de un sfert de procent (0,25%) din valoarea Împrumutului.

2.03 Comisionul de angajament este de un sfert de procent (0,25%) anual la soldul Împrumutului neutilizat.

2.04. Rata dobânzii este Rata de referință plus Marja/spreadul variabilă sau rata care se poate aplica în urma unei conversii; sub rezerva Secțiunii 3.02(e) din Condițiile generale.

2.05. Datele efectuării plății sunt 15 martie și 15 septembrie în fiecare an..

2.06. Suma principalului Împrumutului va fi rambursată în conformitate cu Suplimentul 2 la prezentul Acord.

2.07. Fără a se limita la prevederile Secțiunii 5.05 din Condițiile Generale, Împrumutatul va furniza imediat Băncii informațiile referitoare la dispozițiile prezentului Articol II, pe care Banca le poate solicita, din când în când, în mod rezonabil.

ARTICOLUL III – PROGRAMUL

3.01. Împrumutatul își declară angajamentul față de Program și punerea în aplicare a acestuia. În acest scop și în conformitate cu Secțiunea 5.05 din Condițiile Generale:

(a) Împrumutatul și Banca vor face din când în când, la cererea oricăreia dintre părți, un schimb de opinii cu privire la cadrul de politică macroeconomică al Împrumutatului și la progresele înregistrate în realizarea Programului;

(b) înainte de fiecare astfel de schimb de opinii, Împrumutatul va furniza Băncii, spre revizuire și comentarii, un raport privind progresele înregistrate în realizarea Programului, la un nivel de detaliere pe care Banca îl va solicita în mod rezonabil; și

(c) fără a se limita la lit. (a) și (b) din prezenta Secțiune, Împrumutatul va informa imediat Banca cu privire la orice situație care ar avea ca efect inversarea semnificativă a obiectivelor Programului sau a oricărei acțiuni întreprinse în cadrul Programului, inclusiv orice acțiune specificată în Secțiunea I din Suplimentul 1 la prezentul Acord.

ARTICOLUL IV - CĂILE DE ATAC ALE BĂNCII

4.01. Evenimentul suplimentar de suspendare constă în următoarele, și anume, a apărut situația care va face improbabilă realizarea Programului, sau a unei părți semnificative a acestuia.

4.02. Evenimentul suplimentar de accelerare constă în producerea evenimentului specificat în Secțiunea 4.01 din prezentul Acord.

ARTICOLUL V - INTRAREA ÎN VIGOARE; REZILIEREA

5.01. Condițiile suplimentare de intrare în vigoare constau in următoarele, si anume, ca Banca să fie mulțumită de progresele realizate de Împrumutat in derularea Programului și de caracterul adecvat al cadrului de politică macroeconomică al Împrumutatului.

5.02. Termenul de intrare în vigoare este nouăzeci (90) de zile de la Data semnării.

ARTICOLUL VI - REPREZENTANTUL; ADRESELE

6.01. Reprezentantul Împrumutatului este ministrul Finanțelor.

6.02. În sensul Secțiunii 10.01 din Condițiile generale:

(a) adresa Împrumutatului este:

Ministerul Finanțelor
Strada Constantin Tănase, nr. 7
MD-2005 Chișinău
Republica Moldova; și

(b) Adresa electronică a Împrumutatului este:

Fax:	E-mail:
(373 22) 262600	cancelaria@mf.gov.md

6.03. În sensul Secțiunii 10.01 din Condițiile generale:

(a) adresa Băncii este:

Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
1818 H Street, N.W.
Washington, D.C. 20433
United States of America; și

(b) Adresa electronică a Băncii este:

Telex:	Fax:	E-mail:
248423(MCI) sau 64145(MCI)	1-202-477-6391	abanjeri@worldbank.org

CONVENIT la Data semnării.

REPUBLICA MOLDOVA

De către

_____
Reprezentant autorizat

Nume: _____

Funcție: _____

Data: _____

BANCA INTERNAȚIONALĂ PENTRU RECONSTRUCȚIE ȘI DEZVOLTARE

De către

_____
Reprezentant autorizat

Nume: _____

Funcție: _____

Data: _____

ANEXA 1

Acțiuni ale programului; Disponibilitatea veniturilor din împrumut

Secțiunea I. Acțiuni în cadrul Programului

A. **Acțiunile întreprinse în cadrul programului**. Acțiunile întreprinse de Împrumutat în cadrul Programului includ următoarele:

1. Împrumutatul a modificat Legea nr. 133/2008 privind ajutorul social pentru a implementa o abordare de gestionare a cazurilor pentru identificarea și evaluarea nevoilor beneficiarilor și pentru a oferi acces la servicii care să răspundă nevoilor acestora, astfel cum reiese din Legea nr. 23/2024 din data de 15 februarie 2024 și publicat în Monitorul Oficial în data de 22 februarie 2024.

2. Împrumutatul a modificat Codul Muncii pentru: (i) creșterea flexibilității privind angajarea (a) lucrătorilor de tineret pentru sarcini ușoare și (b) refugiaților pentru a îndeplini sarcini temporare sau permanente; și (ii) să elimine restricțiile privind angajarea femeilor însărcinate, inclusiv pentru oferirea de muncă în timpul sărbătorilor nelucrătoare, la sfârșit de săptămână sau în schimburi de noapte, permițând o astfel de angajare la cererea femeilor care îndeplinesc cerințele, așa cum reiese din art. I din Legea nr. 46/2024 din data de 14 martie 2024 și publicată în Monitorul Oficial în data de 18 martie 2024.

3. Împrumutatul a adoptat modificări la legislația Fondului de Reducere a Vulnerabilității Energetice pentru (i) îmbunătățirea țintirii prin introducerea a două categorii suplimentare de vulnerabilitate energetică, după cum reiese din Legea nr. 261/2023 din 17 august 2023 și publicată în Monitorul Oficial din 15 septembrie 2023, și (ii) introducerea unui beneficiu monetizat pentru gospodăriile clasificate cu vulnerabilitate energetică foarte mare sau extremă, evidențiată prin Hotărârea Guvernului nr. 920/2023, din 22 noiembrie 2023, și publicată în Monitorul Oficial din 24 noiembrie 2023.

4. Împrumutatul a adoptat modificări ale Legii concurenței pentru: (i) stabilirea independenței Consiliului Concurenței și alocarea resurselor necesare pentru punerea în aplicare a mandatului acestuia; (ii) creșterea pragului de notificare pentru a se concentra asupra fuziunilor și achizițiilor importante; (iii) consolidarea capacității de investigare cu instrumente mai bune pentru colectarea de probe directe privind încălcările; (iv) majorarea cuantumului maxim al amenzilor pentru comportament anticoncurențial; și (v) să consolideze echitatea procedurală și să protejeze confidențialitatea informațiilor confidențiale în procedurile judiciare, astfel cum reiese din Legea nr. 199/2023 din 25 iulie 2023 și publicatîn Monitorul Oficial la 15 septembrie 2023.

5. Împrumutatul a modificat Legea ajutorului de stat, prin: (i) majorarea plafonului pentru Ajutorul *de Minimis*, care nu face obiectul notificării prealabile către Consiliul Concurenței; (ii) introducerea unei proceduri simplificate de notificare a ajutoarelor de stat; și (iii) creșterea transparenței prin stabilirea publicării deciziilor Consiliului Concurenței ca fiind de interes public și definirea informațiilor care nu pot fi tratate ca fiind confidențiale, așa cum reiese din Legea nr. 341 din 24 noiembrie 2023 și publicată în Monitorul Oficial în data de 13 decembrie 2023.

6. Împrumutatul a consolidat guvernanța și concurența în sectorul energetic prin: (i) realizarea separării provizorii a transportului gazelor naturale, așa cum reiese din modificările aduse Legii gazelor naturale aprobate prin Legea nr.201/2023 la 26 iunie 2023 și Deciziilor ANRE nr. 434, din data de 07 iulie 2023 și nr. 79 din data de 16 februarie 2024, publicat pe pagina web oficială a Agenției; (ii) aprobarea modificărilor aduse Legii energiei electrice pentru alinierea acesteia la Cerințele UE privind integritatea și transparența pieței energiei (REMIT), astfel cum sunt evidențiate de art. IV din Legea nr. 414/2023, din data de 22 decembrie 2023 și publicată în Monitorul Oficial în data de 23 decembrie 2023; și (iii) a introdus reforme privind guvernanța corporativă și sustenabilitatea financiară care au condus la certificarea ca operator independent al sistemului de

transport al energiei electrice a Moldelectrica, așa cum reiese din Decizia ANRE nr. 447, din 11 iulie 2023, și publicată în Monitorul Oficial la 17 iulie 2023.

7. Împrumutatul, prin Fondul de Garantare a Depozitelor în Sectorul Bancar ("FGDSB"): (i) a emis reglementări care stabilesc cerințele de raportare pentru băncile membre în baza metodologiei de calcul a contribuțiilor periodice care trebuie plătite de bănci către FGDSB; (ii) a emis reglementări privind cerințele impuse băncilor membre și FGDSB de a furniza publicului informații privind schema de garantare a depozitelor; și (ii) a aprobat politica investițională a FGDSB, astfel cum reiese din Hotărârea nr. 03. din data de 29 noiembrie 2023 și publicată în Monitorul Oficial în data de 7 decembrie 2023; și Decizia nr. 05/1/2023 din data de 21 decembrie 2023 și publicată în Monitorul Oficial în data de 1 februarie 2024, și Decizia nr. 07/5 din data de 27 februarie 2024.

8. Împrumutatul a adoptat Noua Lege a Performanței Energetice a Clădirilor pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor, așa cum reiese din Legea nr. 282/2023 din data de 05 octombrie 2023 și publicată în Monitorul Oficial în data de 27 octombrie 2023.

9. Împrumutatul a modificat Legea energiei regenerabile pentru a reduce barierele de reglementare și pentru a stabili scheme eficiente de sprijin pentru a stimula investițiile în tehnologii regenerabile atât de către producătorii mici, cât și de cei mari, după cum reiese din Legea nr. 331/2023 din 11 noiembrie 2023 și publicată în Monitorul Oficial pe 08 decembrie 2023.

10. Împrumutatul a adoptat o lege privind acțiunile climatice pentru a permite dezvoltarea cu emisii reduse de carbon și rezistența la schimbările climatice, după cum reiese din Legea nr.74/2024 din 11 aprilie 2024 și publicată în Monitorul Oficial din 16 mai 2024.

11. Împrumutatul a întreprins acțiuni pentru îmbunătățirea managementului durabil al pădurilor prin (i) definirea competențelor instituționale ale guvernului central și ale autorităților locale în gestionarea pădurilor, (ii) reglementarea produselor silvice și a serviciilor ecosistemice forestiere precum și plata pentru silvicultură. activități, și (iii) stabilirea măsurilor de protecție și conservare biologică a pădurilor; după cum reiese din capitolele 2, 5, 6 și 8 din Codul Forestier, Cod CS69/2024 din 28 martie 2024 și publicat în Monitorul Oficial la 26 aprilie 2024.

Secțiunea II. <u>Disponibilitatea veniturilor din împrumut</u>

A. **Generalități.** Împrumutatul poate retrage veniturile împrumutului în conformitate cu prevederile prezentei secțiuni și cu instrucțiunile suplimentare pe care Banca le poate specifica printr-o notificare adresată împrumutatului.

B. **Alocarea sumelor împrumutate.** Finanțarea este alocată într-o singură tranșă, din care Împrumutatul poate efectua retrageri din încasările din finanțare. Alocarea sumelor de finanțare în acest scop este prezentată în tabelul de mai jos

Alocări	Valoarea împrumutului Alocate (exprimate în Euro)	Valoarea părții concesionale a finanțării alocate (exprimată în dolari)
(1) Tranșa unică de retragere	37,300,000	5,000,000
SUMA TOTALĂ	37,300,000	5,000,000

D. **Condițiile de eliberare a tranșei de retragere.** Nu se va efectua nicio retragere din Tranșa unică de retragere decât dacă: (a) fiecare retragere se face pe o bază pari passu și într-un raport de optzeci și nouă la sută (89%) la unsprezece la sută (11%) între suma Împrumutului alocat și valoarea părții concesionale a finanțării alocate; iar Banca este mulțumită: (b) de derularea Programului de către Împrumutat; și (c) cu caracterul adecvat al cadrului de politică macroeconomică al Împrumutatului

E. **Depunerea sumelor împrumutului.**

1.Împrumutatul, în termen de șapte (7) zile de la retragerea împrumutului din contul de credit, trebuie să raporteze băncii: (a) suma exactă primită în contul menționat în secțiunea 2.03 litera (a) din Condițiile generale; (b) detaliile contului în care va fi creditat echivalentul în lei moldovenești al veniturilor din împrumut; (c) înregistrarea faptului că o sumă echivalentă a fost contabilizată în sistemele de gestiune bugetară ale Împrumutatului; și (d) extrasul de încasări și de plată a contului menționat în secțiunea 2.03 litera (a) din Condițiile generale.

F. **Data-limită.** Data de închidere este 30 iunie, 2026.

ANEXA 2

Următorul tabel prezintă Datele de plată a principalului împrumutului și procentul din valoarea totală a principalului împrumutului plătibil la fiecare dată de plată a principalului ("Cotă în rate").

Nivelul rambursărilor principalului

Data plății principalului	Partajare în rate
În fiecare 15 martie și 15 septembrie, începând cu 15 septembrie 2033 până la 15 martie 2053	2,5%

APENDICE

Secțiunea I. Definiții

1. "Ajutor social" înseamnă programul de asistență socială al Împrumutatului instituit în conformitate cu Legea nr. 133 din 13 iunie 2008 și publicată în Monitorul Oficial la 30 septembrie 2008.

2. "ANRE" înseamnă Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a Împrumutatului, înființată în temeiul Hotărârii Parlamentului nr. 334 din 14 decembrie 2018 și publicată în Monitorul Oficial din data de 18 ianuarie 2019.

3. "Fondul de garantare a depozitelor în sectorul bancar" sau "FGDSB" înseamnă Fondul de garantare a depozitelor debitorului în sistemul bancar, care funcționează în baza Legii nr. 160/2023 privind garantarea depozitelor bancare.

4. «abordare bazată pe gestionarea cazurilor» înseamnă un instrument de identificare a cauzelor care au condus la necesitatea de asistență socială și de conturare a măsurilor de asistență socială necesare pentru abordarea acestora, inclusiv servicii sociale și, după caz, măsuri de ocupare a forței de muncă în cazul familiilor cu beneficiari angajați;

5. "Consiliul Concurenței" înseamnă: o autoritate autonomă, subordonată Parlamentului Împrumutatului, înființată în temeiul Legii 183/2012, care asigură aplicarea și respectarea legislației în domeniul concurenței, ajutorului de stat și publicității în limitele competențelor sale. Obiectivul Consiliului Concurenței este de a asigura respectarea legislației în domeniul concurenței prin acțiuni de prevenire a practicilor anticoncurențiale, înlăturare a încălcărilor în materie de concurență, promovare și îmbunătățire a culturii concurenței.

6. "Legea concurenței" înseamnă Legea împrumutatului privind concurența, Legea 183/2012, din 11 iulie 2012 și publicată în Monitorul Oficial din 14 septembrie 2012, astfel cum a fost modificată la data prezentului acord.

7. "Ajutor de minimis" înseamnă: o sumă mică de ajutor, în limitele unui prag prestabilit, care sunt scutite de obligațiile de notificare conform Legii ajutorului de stat. Ajutorul de stat a cărui sumă totală acordată, indiferent de forma sa și de obiectivul pe care îl servește, nu depășește pragul de 5.000.000 lei per beneficiar pe o perioadă de trei ani. Pentru întreprinderile care oferă servicii de interes economic general, ajutorul de minimis cumulat pe care îl primesc nu depășește 1.000.000 de lei pe o perioadă de trei ani. Pentru întreprinderile implicate în transportul de mărfuri în numele terților sau contra cost, ajutorul total de minimis nu depășește 2.700.000 lei pe trei ani.

8. "UE" înseamnă Uniunea Europeană.

9. „Mecanismul global de finanțare concesională" și „GCFF" înseamnă fiecare facilitatea de finanțare stabilită cu accent pe furnizarea de finanțare concesională țărilor cu venituri medii, cele mai afectate de prezența unui număr mare de refugiați, și menționate în preambulul prezentului acord ca fiind contribuția la acordul concesional. O parte din finanțarea programului.

10. "Condiții generale" înseamnă "Condițiile generale ale Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru finanțarea BIRD, finanțarea politicii de dezvoltare", din 14 decembrie 2018 (revizuite ultima dată la 15 iulie 2023), cu modificările prevăzute în Secțiunea II din prezentul Apendice

11. "Acord de grant" înseamnă acordul dintre Împrumutat și Bancă/Asociație în calitate de administrator al Fondului fiduciar multidonator al Programului pentru Creștere, Reziliență și Oportunități pentru Bunăstare (M-Grow) din Moldova, în sprijinul Programului, la aceeași dată ca și prezentul Acord, deoarece un astfel de acord poate fi modificat din când în când. "Acordul de grant" include toate anexele, calendarele și acordurile suplimentare la acordul de grant.

12. "Codul silvic" înseamnă Codul Silvic al Împrumutatului aprobat prin Codul CS69/2024 din 28 martie 2024 și publicat în Monitorul Oficial din 26 aprilie 2024.

13. "Codul muncii" inseamna Codul Muncii al Imprumutatului aprobat prin Legea 154/2003 din 28 martie 2003 si publicat in Monitorul Oficial la data de 29 iulie 2003, cu modificarile si completarile ulterioare la data prezentului Contract.

14. "Legea privind acțiunile climatice" înseamnă Legea Împrumutatului privind acțiunile climatice, Legea nr.74/2024, din 11 aprilie 2024, publicată în Monitorul Oficial din 16 mai 2024.

15. "Sarcini ușoare" înseamnă, conform art. I din Legea nr. LP46/2024 din data de 14 martie 2024 și publicat în Monitorul Oficial în data de 18 martie 2024, atribuții care, prin natura sarcinilor pe care le implică și condițiile specifice în care sunt îndeplinite, nu pot afecta securitatea, sănătatea sau dezvoltarea lucrătorilor de tineret, nici studiile și formarea profesională a acestora.

16. "Moldelectrica" înseamnă operatorul de transport și de sistem și dispeceratul central de stat pentru întreaga Republică Moldova, fondat în anul 2000 conform Hotărârii Guvernului nr. 1000, din 5 octombrie 2000.

17. "Leu moldovenesc" înseamnă moneda locală a Împrumutatului.

18. "Legea gazelor naturale" înseamnă Legea împrumutatului privind gazele naturale, Legea nr. 108/2016, din data de 27 mai 2016 și publicată în Monitorul Oficial la data de 8 iulie 2016, astfel cum a fost modificată la data prezentului acord.

19. "Noua Lege privind performanța energetică a clădirilor" înseamnă noua Lege a Împrumutatului privind performanța energetică a clădirilor, Legea nr. 282/2023, din data de 10 mai 2023 și publicată în Monitorul Oficial la data de 27 octombrie 2023, astfel cum a fost modificată la data prezentului Contract.

20. "Monitorul Oficial" înseamnă Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

21. "Program" înseamnă: programul de obiective, politici și acțiuni stabilite sau menționate în scrisoarea din data de 16 mai 2024 din partea Împrumutatului către Bancă, prin care se declară angajamentul Împrumutatului față de executarea Programului și prin care se solicită asistență din partea Băncii în sprijinul Programului pe parcursul executării acestuia și care cuprinde acțiunile întreprinse, inclusiv cele prevăzute în secțiunea I din Anexa 1 la prezentul Acord, și acțiunile care trebuie întreprinse în concordanță cu obiectivele programului.

22. "Legea energiei regenerabile" înseamnă Legea împrumutatului privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, Legea nr. 2331/2023, din 9 noiembrie 2023 și publicată în Monitorul Oficial la 8 decembrie 2023, astfel cum a fost modificată la data prezentului acord.

23. "Cerințe privind integritatea și transparența pieței energiei" înseamnă Regulamentul UE nr. 1227/2011, din 28 decembrie 2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie, care vizează interzicerea manipulării pieței și a tranzacțiilor bazate pe informații privilegiate pe piețele angro de energie.

24. "Data semnării" înseamnă ultima dintre cele două date la care Împrumutatul și Banca au semnat prezentul Acord și o astfel de definiție se aplică tuturor referințelor la "data Contractului de împrumut" din Condițiile Generale.

25. "Tranșă unică de retragere" înseamnă valoarea împrumutului alocată categoriei intitulate "Tranșă unică de retragere" din tabelul prevăzut în partea B a secțiunii II din anexa 1 la prezentul acord.

26. "Legea privind ajutorul de stat" înseamnă Legea împrumutatului privind ajutorul de stat, Legea nr. 139/2012 din 15 iunie 2012 și publicată în Monitorul Oficial la data de 16 august 2012, astfel cum a fost modificată la data prezentului acord.

27. "Lucrători de tineret" înseamnă minori de 15 sau 16 ani cu acordul scris al părinților sau al reprezentantului legal pentru exercitarea sarcinilor ușoare.

Secțiunea II. Modificari ale Conditiilor Generale

Condițiile generale sunt modificate după cum urmează:

1. În Cuprins, referințele la secțiuni, numele secțiunilor și numerele secțiunilor sunt modificate pentru a reflecta modificările prezentate în paragrafele de mai jos.

2. Oriunde este folosit în Condițiile generale (inclusiv în Anexă), termenul „Moneda originală a împrumutului" este modificat pentru a citi „Moneda de finanțare inițială"; iar termenul „Moneda de înlocuire a împrumutului" este modificat pentru a citi „Moneda de finanțare de substituție". 7.03 (a) până la (d), 7.04 (a), 7.05, 9.03 (b), inclusiv titlurile acestora, termenul „împrumut" se modifică pentru a citi „Finanțare"; termenul „Cont de împrumut" este modificat pentru a citi „Cont de finanțare"; termenul „Moneda împrumutului" se modifică pentru a citi „Moneda de finanțare"; iar termenul „Sold de împrumut neretras" este modificat pentru a citi „Sold de finanțare neretras"

3. În Anexă, Definiții, se introduc următoarele paragrafe noi cu următoarele definiții pentru „Porțiunea concesională a finanțării", „Finanțare", „Cont de finanțare", „Moneda de finanțare", iar paragrafele rămase sunt renumerotate în mod corespunzător:

„Porțiunea concesională a finanțării" înseamnă partea din finanțare oferită Împrumutatului pe o bază nerambursabilă în Acordul de finanțare."

„Finanțare" înseamnă finanțarea prevăzută în Contractul de finanțare."
„Cont de Finanțare" înseamnă, în mod colectiv, Contul de Împrumut și contul deschis de Bancă în registrele sale în numele Împrumutatului la care este creditată suma Porțiunii Concesionale din Finanțare."

„Moneda de finanțare" înseamnă Moneda sau Monedele în care împrumutul și partea concesională a finanțării sunt dominate."

„Sold de finanțare neretras" înseamnă suma de finanțare rămasă neretrasă din contul de finanțare din când în când."

4. În Anexă, Definiții, oriunde sunt utilizate în următoarele definiții ale termenilor „Împrumutat"; "Data limită"; „Acord de finanțare"; „Moneda de finanțare inițială"; „Program"; și „Moneda de finanțare de substituție", termenii „Împrumut" și „Cont de împrumut" sunt modificați pentru a citi „Finanțare" și, respectiv, „Cont de finanțare".

LOAN NUMBER 9694-MD
GCFF GRANT NUMBER TF0C5486

Loan Agreement

(Moldova Supporting Growth and Resilience Development Policy Operation)

between

REPUBLIC OF MOLDOVA

and

INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT

LOAN AGREEMENT

AGREEMENT dated as of the Signature Date between REPUBLIC OF MOLDOVA ("Borrower") and INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT ("Bank") for the purpose of providing financing in support of the Program (as defined in the Appendix to this Agreement). The Bank has decided to provide this financing on the basis, *inter alia*, of:

WHEREAS (A) having satisfied itself as to the feasibility and priority of the Program that aimed to support the Borrower to: (i) strengthen resilience of refugees and households, (ii) foster sustainable growth through enhanced competition and private sector-led growth, and (iii) support climate resilience.

(B) following an international effort to provide development support to countries most affected by refugees, funding from the Global Concessional Financing Facility was received by the Bank for purposes of providing concessionality to this Agreement;

(C) under the terms of a Financial Procedures Arrangement with the Trustee of the Global Concessional Financing Facility dated August 10, 2016, the Bank has agreed to provide a concessional contribution to the Borrower (the Concessional Portion of the Financing as hereinafter defined) as part of an integrated financing under the terms of this Agreement (the Financing as hereinafter defined); and

(D) furthermore, the Bank has decided to provide this financing on the basis, *inter alia*, of: (i) the actions which the Borrower has already taken under the Program and which are described in Section I.A of Schedule 1 to this Agreement; and (ii) the Borrower's maintenance of an adequate macroeconomic policy framework.

NOW THEREFORE, the Borrower and the Bank hereby agree as follows:

ARTICLE I — GENERAL CONDITIONS; DEFINITIONS

1.01. The General Conditions (as defined in the Appendix to this Agreement) apply to and form part of this Agreement.

1.02. Unless the context requires otherwise, the capitalized terms used in this Agreement have the meanings ascribed to them in the General Conditions or in the Appendix to this Agreement.

ARTICLE II — LOAN

2.01. The Bank agrees to provide financing to the Borrower ("Financing"), consisting of the following:

(a) A loan in an amount of thirty-seven million three hundred thousand Euro, (€37,300,000) ("Loan"), as such amount may be converted from time to time through a Currency Conversion; and

(b) A concessional contribution in an amount of five million Dollars ($5,000,000) ("Concessional Portion of the Financing")

2.02. The Front-end Fee is one quarter of one percent (0.25%) of the Loan amount.

2.03 The Commitment Charge is one quarter of one percent (0.25%) per annum on the Unwithdrawn Loan Balance.

2.04. The interest rate is the Reference Rate plus the Variable Spread or such rate as may apply following a Conversion; subject to Section 3.02(e) of the General Conditions.

2.05. The Payment Dates are March 15 and September 15 in each year.

2.06. The principal amount of the Loan shall be repaid in accordance with Schedule 2 to this Agreement.

2.07. Without limitation upon the provisions of Section 5.05 of the General Conditions, the Borrower shall promptly furnish to the Bank such information relating to the provisions of this Article II as the Bank may, from time to time, reasonably request.

ARTICLE III — PROGRAM

3.01. The Borrower declares its commitment to the Program and its implementation. To this end, and further to Section 5.05 of the General Conditions:

(a) the Borrower and the Bank shall from time to time, at the request of either party, exchange views on the Borrower's macroeconomic policy framework and the progress achieved in carrying out the Program;

(b) prior to each such exchange of views, the Borrower shall furnish to the Bank for its review and comment a report on the progress achieved in carrying out the Program, in such detail as the Bank shall reasonably request; and

(c) without limitation upon paragraph (a) and (b) of this Section, the Borrower shall promptly inform the Bank of any situation that would have the effect of materially reversing the objectives of the Program or any action taken under the Program including any action specified in Section I of Schedule 1 to this Agreement.

ARTICLE IV — REMEDIES OF THE BANK

4.01. The Additional Event of Suspension consists of the following, namely, that a situation has arisen which shall make it improbable that the Program, or a significant part of it, will be carried out.

4.02. The Additional Event of Acceleration consists of the following, namely, that the event specified in Section 4.01 of this Agreement occurs.

ARTICLE V — EFFECTIVENESS; TERMINATION

5.01. The Additional Condition of Effectiveness consists of the following, namely, that the Bank is satisfied with the progress achieved by the Borrower in carrying out the Program and with the adequacy of the Borrower's macroeconomic policy framework.

5.02. The Effectiveness Deadline is the date ninety (90) days after the Signature Date.

ARTICLE VI — REPRESENTATIVE; ADDRESSES

6.01. The Borrower's Representative is its Minister of Finance.

6.02. For purposes of Section 10.01 of the General Conditions:

(a) the Borrower's address is:

Ministry of Finance
Constantin Tanase Street, 7
MD-2005 Chisinau
Republic of Moldova; and

(b) the Borrower's Electronic Address is:

Facsimile:	E-mail:
373-22262600	cancelaria@mf.gov.md

6.03. For purposes of Section 10.01 of the General Conditions:

(a) the Bank's address is:

International Bank for Reconstruction and Development
1818 H Street, N.W.
Washington, D.C. 20433
United States of America; and

(b) the Bank's Electronic Address is:

Telex:	Facsimile:	E-mail:
248423(MCI) or 64145(MCI)	1-202-477-6391	sbanerji@worldbank.org

AGREED as of the Signature Date.

REPUBLIC OF MOLDOVA

By

Hon. Petru Rotaru

Authorized Representative

Name: Hon. Petru Rotaru

Title: Minister

Date: 11-Jul-2024

INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT

By

Authorized Representative

Name: Ingona Dobraja

Title: Country Manager

Date: 10-Jul-2024

SCHEDULE 1

Program Actions; Availability of Loan Proceeds

Section I. Actions under the Program

A. Actions Taken Under the Program. The actions taken by the Borrower under the Program include the following:

1. The Borrower has amended Law No. 133/2008 on Ajutor Social to implement a Case Management Approach for identifying and assessing the needs of the beneficiaries and provide access to services that respond to their needs, as evidenced by Law No. LP23/2024, dated February 15, 2024, and published in the Official Gazette on February 22, 2024.

2. The Borrower has amended the Labor Code to: (i) increase flexibility on hiring (a) Youth Workers for Light Tasks and (b) refugees to perform temporary or permanent tasks; and (ii) remove restrictions on the employment of pregnant women, including for the offering of work during non-working holidays, weekends, or night shifts by allowing such employment at the request of women who meet the requirements, as evidenced by Art. I of Law No. LP46/2024 dated March 14, 2024, and published in the Official Gazette on March 18, 2024.

3. The Borrower has enacted amendments to the Energy Vulnerability Reduction Fund legislation to (i) improve the targeting through the introduction of two additional energy vulnerability categories, as evidenced by Law No. 261/2023, dated August 17, 2023, and published in the Official Gazette on September 15, 2023, and (ii) introduce a monetized benefit for households categorized with very high or extreme energy vulnerability, as evidenced by Government Decision No. HG920/2023, dated November 22, 2023, and published in the Official Gazette on November 24, 2023.

4. The Borrower has enacted amendments to the Competition Law to: (i) establish the independence of the Competition Council and allocate the necessary resources to implement its mandate; (ii) increase the notification threshold to focus on important mergers and acquisitions; (iii) strengthen investigation capacity with better tools to collect direct evidence of violations; (iv) increase the maximum amount of fines for anticompetitive behavior; and (v) strengthen procedural fairness and protect the privacy of confidential information in legal proceedings, as evidenced by LP199/2023 dated July 25, 2023 and published in the Official Gazette on September 15, 2023.

5. The Borrower has amended the State Aid Law to: (i) increase the ceiling amount for *De Minimis* Aid, which is not subject to notification to the Competition Council; (ii) introduce a simplified notification procedure for selected state aid; and (iii) enhance transparency by establishing the publication of the decisions of the Competition

Council as of public interest and defining information that cannot be treated as confidential, as evidenced by Law No. 341 dated November 24, 2023 and published in the Official Gazette on December 13, 2023.

6. The Borrower has enhanced governance and competition in the energy sector through: (i) achieving provisional unbundling of the gas transmission, as evidenced by amendments to the Natural Gas Law approved through LP201/2023 on June 26, 2023, and ANRE's Decision No. 434, dated July 7, 2023 and published in ANRE's official website, and ANRE's Decision No. 70, dated February 16, 2024 and published in ANRE's official website; (ii) approving amendments to the Electricity Law to align it with the EU Regulation of Energy Market Integrity and Transparency ("REMIT"), as evidenced by Article IV of Law No. 414/2023, dated December 22, 2023 and published in the Official Gazette on December 23, 2023; and (iii) has introduced reforms regarding corporate governance and financial sustainability that led to the certification as independent electricity transmission system operator of Moldelectrica, as evidenced by ANRE Decision No. 447, dated July 11, 2023, and published in the Official Gazette on July 17, 2023.

7. The Borrower, through the Banking Sector Deposit Guarantee Fund ("FGDSB") has: (i) issued regulations establishing the reporting requirements for member banks based on the methodology for calculating regular contributions to be paid by banks to FGDSB; (ii) issued regulations on the requirements for member banks and the FGDSB to provide information on the deposit guarantee scheme to the public; and (ii) approved the FGDSB investment policy, as evidenced by Decision No. HFGDSB03/3/2023 dated November 29, 2023 and published in the Official Gazette on December 7, 2023; and Decision No. HFGDSB05/1/2023 dated December 21, 2023 and published in the Official Gazette on February 1, 2024, and Decision No. 07/5 dated February 27, 2024.

8. The Borrower has enacted the New Energy Performance of Buildings Law to increase energy efficiency in buildings, as evidenced by Law No. LP282/2023 dated October 5, 2023, and published in the Official Gazette on October 27, 2023.

9. The Borrower has amended the Renewable Energy Law to reduce regulatory barriers and establish effective support schemes to incentivize investments in renewable technologies by both small and large producers, as evidenced by LP331/2023 dated November 11, 2023, and published in the Official Gazette on December 8, 2023.

10. The Borrower has enacted a Law on Climate Actions to enable low carbon development and climate change resilience, as evidenced by Law No. 74/2024 dated April 11, 2024 and published in the Official Gazette on May 16, 2024.

11. The Borrower has taken actions to improve the sustainable management of forests by (i) defining the institutional competencies of the central government and local authorities in the management of the forests, (ii) regulating the forestry products and forest ecosystem services as well as the payment for forestry activities, and (iii) establishing measures for the protection and biological conservation of the forests; as evidenced by Chapters 2, 5,6 and 8 of the Forest Code, Code CS69/2024 dated March 28, 2024 and published in the Official Gazette on April 26, 2024.

Section II. **Availability of Loan Proceeds**

A. **General.** The Borrower may withdraw the proceeds of the Loan in accordance with the provisions of this Section and such additional instructions as the Bank may specify by notice to the Borrower.

B. **Allocation of Loan Amounts.** The Financing is allocated in a single withdrawal tranche, from which the Borrower may make withdrawals of the Financing proceeds. The allocation of the amounts of the Financing to this end is set out in the table below:

Allocations	Amount of the Loan Allocated (expressed in Euro)	Amount of the Concessional Portion of the Financing Allocated (expressed in Dollars)
(1) Single Withdrawal Tranche	37,300,000	5,000,000
TOTAL AMOUNT	**37,300,000**	**5,000,000**

C. **Withdrawal Tranche Release Conditions.** No withdrawal shall be made of the Single Withdrawal Tranche unless: (a) each withdrawal is made on a *pari passu* basis and at a eighty nine percent (89%) to eleven percent (11%) ratio between the amount of the Loan allocated and the amount of the Concessional Portion of the Financing allocated; and the Bank is satisfied: (b) with the Program being carried out by the Borrower; and (c) with the adequacy of the Borrower's macroeconomic policy framework.

D. **Deposit of Loan Amounts.** The Borrower, within seven (7) days after the withdrawal of the Loan from the Loan Account, shall report to the Bank: (a) the exact sum received into the account referred to in Section 2.03 (a) of the General Conditions; (b) the details of the account to which the Moldovan Leu equivalent of the Loan proceeds will be credited; (c) the record that an equivalent amount has been accounted for in the Borrower's budget management systems; and (d) the statement of receipts and disbursement of the account referred to in Section 2.03 (a) of the General Conditions.

E. **Closing Date.** The Closing Date is June 30, 2026.

SCHEDULE 2

Commitment-Linked Amortization Repayment Schedule

The following table sets forth the Principal Payment Dates of the Loan and the percentage of the total principal amount of the Loan payable on each Principal Payment Date ("Installment Share").

Level Principal Repayments

Principal Payment Date	Installment Share
On each March 15 and September 15 Beginning September 15, 2033 through March 15, 2053	2.5%

APPENDIX

Section I. Definitions

1. "Ajutor Social" means the Borrower's social assistance program established pursuant to Law No. 133, dated June 13, 2008, and published in the Official Gazette on September 30, 2008.

2. "ANRE" means the Borrower's National Agency for Energy Regulation, established pursuant to Parliament Decision No. 334, dated December 14, 2018, and published in the Official Gazette on January 18, 2019.

3. "Banking Sector Deposit Guarantee Fund" or "FGDSB" means the Borrower's Deposit Guarantee Fund for the Banking System, operating under Law no. 160/2023 regarding the guarantee of bank deposits.

4. "Case Management Approach" means a tool for identifying the causes that led to the need for social assistance and for outlining the necessary social assistance measures to address them, including social services and, where appropriate, employment measures in the case of families with employed beneficiaries.

5. "Competition Council" means an autonomous authority, subordinated to the Borrower's Parliament, established pursuant to Law 183/2012, which ensures the enforcement and observance of the legislation in the domain of competition, state aid and advertising within its competences. The objective of Competition Council is to ensure the observance of competition legislation through actions of preventing anticompetitive practices, removal of competition infringements, promoting and improving the competition culture.

6. "Competition Law" means the Borrower's Law on competition, Law 183/2012, dated July 11, 2012, and published in the Official Gazette on September 14, 2012, as amended to the date of this Agreement.

7. "De Minimis Aid" means a small amount of aid, within a predetermined threshold, which are exempt from the notification requirements under the State Aid Law. State aid whose total amount granted, regardless of its form and the objective it serves, does not exceed a threshold of 5,000,000 lei per beneficiary over three years. For enterprises that offer services of general economic interest, the cumulative de minimis aid they receive does not exceed 1,000,000 lei over three years. For businesses involved in the transport of goods on behalf of third parties or for a fee, the total de minimis aid does not exceed 2,700,000 lei over three years.

8. "EU" means European Union.

9. "Global Concessional Financing Facility" and "GCFF" each means the financing facility established with a focus on providing concessional financing to middle income countries most affected by the presence of large numbers of refugees, and referred to in the *Preamble* to this Agreement, as having contributed the Concessional Portion of the Financing for the Program.

10. "General Conditions" means the "International Bank for Reconstruction and Development General Conditions for IBRD Financing, Development Policy Financing", dated December 14, 2018 (Last revised on July 15, 2023), with the modifications set forth in Section II of this Appendix.

11. "Grant Agreement" means the agreement between the Borrower and the Bank/Association as acting as administrator of the Moldova Growth, Resilience and Opportunities for Well-Being (M-Grow) Program Multi Donor Trust Fund, in support of the Program, of the same date as this Agreement, as such agreement may be amended from time to time. "Grant Agreement" includes all appendices, schedules and agreements supplemental to the Grant Agreement.

12. "Forest Code" means the Borrower's Forest Code approved by Code CS69/2024 dated March 28, 2024, and published in the Official Gazette on April 26, 2024.

13. "Labor Code" means the Borrower's Labor Code approved by Law 154/2003, dated March 28, 2003 and published in the Official Gazette on July 27, 2003, as amended to the date of this Agreement.

14. "Law on Climate Actions" means the Borrower's law on Climate Actions, Law No. 74/2024, dated April 11, 2024, and published in the Official Gazette on May 16.

15. "Light Tasks" means, according to Art. I of Law No. LP46/2024 dated March 14, 2024, and published in the Official Gazette on March 18, 2024, tasks which, because of the nature of the tasks they involve and the specific conditions in which they are performed, cannot affect the safety, health or development of Youth Workers, nor their studies and professional training.

16. "Moldelectrica" means the state-owned transmission system operator and central dispatcher for the whole Republic of Moldova, founded in 2000 as per Government Decision No. 1000, dated October 5, 2000.

17. "Moldovan Leu" means the Borrower's local currency.

18. "Natural Gas Law" means the Borrower's law on natural gas, Law No. 108/2016, dated May 27, 2016, and Published in the Official Gazette on July 8, 2016, as amended to the date of this Agreement.

1. In the **Table of Contents**, the references to Sections, Section names and Section numbers are modified to reflect the modifications set forth in the paragraphs below.

2. Wherever used throughout the General Conditions (including the Appendix) the term "*Original Loan Currency*" is modified to read "*Original Financing Currency*"; and the term "*Substitute Loan Currency*" is modified to read "*Substitute Financing Currency*". Furthermore, wherever used in Sections 2.01 to 2.04, 2.06, 3.08 (a), (b), and (d), 5.03 to 5.06, 7.01 to 7.03 (a) to (d), 7.04 (a), 7.05, 9.03 (b), including the titles thereof, the term "*Loan*" is modified to read "*Financing*"; the term "*Loan Account*" is modified to read "*Financing Account*", the term "*Loan Currency*" is modified to read "*Financing Currency*"; and the term "*Unwithdrawn Loan Balance*" is modified to read "*Unwithdrawn Financing Balance*".

3. In the Appendix, **Definitions**, the following new paragraphs are inserted with the following definitions of "Concessional Portion of the Financing", "Financing", "Financing Account", "Financing Currency", and the remaining paragraphs are renumbered accordingly:

"Concessional Portion of the Financing" means the portion of the Financing provided to the Borrower on a non-reimbursable basis in the Financing Agreement."

"Financing" means the financing provided for in the Financing Agreement."

"Financing Account" means, collectively, the Loan Account and the account opened by the Bank in its books in the name of the Borrower to which the amount of the Concessional Portion of the Financing is credited."

"Financing Currency" means the Currency or Currencies in which the Loan and Concessional Portion of the Financing are dominated."

"Unwithdrawn Financing Balance" means the amount of the Financing remaining unwithdrawn from the Financing Account from time to time."

4. In the Appendix, **Definitions**, wherever used in the following definitions of the terms "Borrower"; "Closing Date"; "Financing Agreement"; "Original Financing Currency"; "Program"; and "Substitute Financing Currency", the terms "*Loan*" and "*Loan Account*" are modified to read "*Financing*" and "*Financing Account*", respectively.

19. "New Energy Performance of Buildings Law" means the Borrower's new Law on energy performance of buildings, Law No. 282/2023, dated May 10, 2023, and Published in the Official Gazette on October 27, 2023, as amended to the date of this Agreement.

20. "Official Gazette" means the Borrower's official gazette: "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

21. "Program" means: the program of objectives, policies, and actions set forth or referred to in the letter dated May 16, 2024 from the Borrower to the Bank declaring the Borrower's commitment to the execution of the Program, and requesting assistance from the Bank in support of the Program during its execution and comprising actions taken, including those set forth in Section I of Schedule 1 to this Agreement, and actions to be taken consistent with the program's objectives.

22. "Renewable Energy Law" means the Borrower's Law on the promotion of energy use from renewable sources, Law No. 331/2023, dated November 9, 2023, and Published in the Official Gazette on December 8, 2023, as amended to the date of this Agreement.

23. "Regulation of Energy Market Integrity and Transparency" or "REMIT" means the EU Regulation No. 1227/2011, dated 28 December 2011 on wholesale energy market integrity and transparency, aiming to prohibit the market manipulation and the trade based on inside information in the wholesale energy markets.

24. "Signature Date" means the later of the two dates on which the Borrower and the Bank signed this Agreement and such definition applies to all references to "the date of the Loan Agreement" in the General Conditions.

25. "Single Withdrawal Tranche" means the amount of the Loan allocated to the category entitled "Single Withdrawal Tranche" in the table set forth in Part B of Section II of Schedule 1 to this Agreement.

26. "State Aid Law" means the Borrower's law on state aid, Law No. 139/2012 dated June 15, 2012, and published in the Official Gazette on August 16, 2012, as amended to the date of this Agreement.

27. "Youth Workers" means minors of 15 or 16 years of age with written consent of their parents or legal representative for the exercise of Light Tasks.

Section II. Modifications to the General Conditions

The General Conditions are hereby modified as follows:

548 D E C R E T

cu privire la promulgarea Legii pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statelor Unite ale Americii privind achiziționarea proprietății pentru noul sediu al Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 219 din 31 iulie 2024 pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statelor Unite ale Americii privind achiziționarea proprietății pentru noul sediu al Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1577-IX. Chișinău, 9 august 2024.

549 L E G E

pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statelor Unite ale Americii privind achiziționarea proprietății pentru noul sediu al Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1. – Se ratifică Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statelor Unite ale Americii privind achiziționarea proprietății pentru noul sediu al Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova, semnat la Chișinău la 11 iulie 2024.

Art. 2. – Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor acordului menționat.

Art. 3. – Ministerul Afacerilor Externe va notifica partea americană cu privire la ratificarea acordului nominalizat.

Art. 4. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 219. Chișinău, 31 iulie 2024.

ACORD ÎNTRE
GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA
ŞI GUVERNUL STATELOR UNITE ALE AMERICII
PRIVIND ACHIZIŢIONAREA PROPRIETĂŢII PENTRU NOUL SEDIU
AL AMBASADEI STATELOR UNITE ALE AMERICII
ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Guvernul Republicii Moldova şi Guvernul Statelor Unite ale Americii (împreună numite în continuare „Părţi" şi separat - „Parte"),

AVÂND ÎN VEDERE articolul 21 din Convenţia de la Viena din 18 aprilie 1961 cu privire la relaţiile diplomatice, conform căruia un stat acreditar trebuie fie să înlesnească achiziţionarea pe teritoriul său, potrivit legislaţiei sale, de către statul acreditant a localurilor necesare misiunii sale, fie să ajute statul acreditant să-şi procure localuri în alt fel,

AVÂND ÎN VEDERE că Republica Moldova deţine în proprietate terenul din mun. Chişinău, str. Tighina 12, cu suprafaţa totală de 5,1814 ha, înregistrat în Registrul bunurilor imobile, cu numărul cadastral 0100208.277 (în continuare „Lotul de Teren"), după cum este prezentat în planurile din Anexa nr.1. Termenul „Lotul de Teren" include de asemenea (i) toate construcţiile de pe Lotul de Teren aflate în proprietatea Republicii Moldova la data încheierii prezentului Acord; şi (ii) acele construcţii de pe Lotul de Teren care sunt dobândite în mod legal de Republica Moldova de la proprietarii privaţi ai acestora după data încheierii prezentului Acord,

RECUNOSCÂND că Lotul de Teren a fost exclus din domeniul public al Republicii Moldova şi actualmente face parte din domeniul său privat,

ŢINÂND CONT că Guvernul Statelor Unite ale Americii doreşte să efectueze studii de ordin juridic, tehnic şi de alt gen, precum şi pregătiri necesare cu privire la Lotul de Teren în vederea unei potenţiale achiziţii în scopul construirii şi exploatării unui nou sediu al Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova, ce ar include oficii, spaţii rezidenţiale, depozit, spaţii de recreere, şi pentru orice alt scop destinat sprijinirii activităţilor diplomatice şi consulare, aşa cum este stabilit de Guvernul Statelor Unite ale Americii („Spaţiul Ambasadei"), şi al creării unui parc şi altor spaţii deschise accesibile publicului larg („Spaţiul Parcului"),

ÎNTRUCÂT Guvernul Republicii Moldova recunoaşte importanţa construcţiei şi funcţionării Spaţiului Ambasadei, şi faptul că Guvernul Statelor Unite intenţionează să achiziţioneze Lotul de Teren,

DORIND să stabilească condiţiile de realizare a celor menţionate mai sus prin încheierea prezentului Acord („Acordul"),

CONVIN următoarele:

ARTICOLUL 1
ACORDAREA OPŢIUNII DE ACHIZIŢIE

(1) În schimbul unei plăţi în valoare de trei milioane două sute de mii de euro (3 200 000 EUR) (în continuare „Plata Aferentă Opţiunii") achitate de Guvernul Statelor Unite ale Americii (în

Iniţiale Guvernul Republicii Moldova: Iniţiale Guvernul Statelor Unite ale Americii:

continuare „Partea Americană") Guvernului Republicii Moldova (în continuare „Partea Moldovenească") în termen de cinci (5) zile lucrătoare de la data adoptării de către Parlamentul Republicii Moldova a unei legi privind declararea utilităţii publice de interes naţional a lucrărilor necesare pentru executarea prezentului Acord (care va fi folosită pentru orice plăţi legale de expropriere şi pentru eliberarea părţilor din Lotul de Teren ocupate de către terţi şi cheltuieli aferente), Partea Moldovenească acordă Părţii Americane o opţiune irevocabilă de a achiziţiona Lotul de Teren în condiţiile prezentului Acord („Opţiunea"), Opţiune care poate fi exercitată de Partea Americană în orice moment până la expirarea perioadei de 1 (un) an de la data intrării în vigoare a prezentului Acord („Termenul Opţiunii"). Partea Americană are dreptul să prelungească Termenul Opţiunii cu perioade suplimentare de câte un (1) an fiecare, prin transmiterea unei notificări către Partea Moldovenească, cu condiţia că poate exercita acest drept de maxim cinci (5) ori, fără costuri suplimentare pentru Partea Americană. Părţile recunosc faptul că Plata Aferentă Opţiunii ar putea fi insuficientă pentru efectuarea tuturor plăţilor legale de expropriere şi a cheltuielilor aferente, şi convin că Partea Americană va rambursa plăţile legale de expropriere şi cheltuielile aferente suportate de Partea Moldovenească, în limita sumei stabilite la art. 3 alin. (2), care include Plata Aferentă Opţiunii.

(2) În cazul în care Partea Americană îşi va exercita Opţiunea şi va achiziţiona Lotul de Teren, Plata Aferentă Opţiunii va fi utilizată în primul rând în contul Costurilor de Rambursare, după cum este definit în art. 3 alin. (2), iar dacă Plata Aferentă Opţiunii va fi suficientă pentru acoperirea Costurilor de Rambursare, orice sold al acesteia va fi dedus din Suma Bănească. Părţile convin că, în momentul achitării Plăţii Aferente Opţiunii, aceasta va fi disponibilă Părţii Moldoveneşti pentru a fi cheltuită în scopul îndeplinirii obligaţiilor sale conform art. 2 alin. (1) lit. (b).

(3) În cazul în care Partea Americană nu-şi va exercita Opţiunea, atât timp cât Partea Moldovenească nu şi-a încălcat obligaţiile în temeiul prezentului Acord, Plata Aferentă Opţiunii va fi reţinută de Partea Moldovenească ca remunerare completă pentru acordarea prezentei Opţiuni.

(4) În cazul în care achiziţia Lotului de Teren nu va fi efectuată în conformitate cu condiţiile şi prevederile prezentului Acord din cauza unor circumstanţe sau condiţii care constituie o neexecutare a obligaţiilor de către Partea Moldovenească în temeiul prezentului Acord, Partea Americană va avea dreptul să denunţe prezentul Acord, iar Partea Moldovenească va rambursa Plata Aferentă Opţiunii Părţii Americane în termen de cincisprezece (15) zile de la primirea notificării de denunţare.

ARTICOLUL 2
COOPERAREA ÎN SCOPUL TRANSFERULUI DREPTULUI DE PROPRIETATE

Părţile vor coopera cu bună-credinţă în vederea facilitării dobândirii de către Partea Americană a dreptului de proprietate asupra Lotului de Teren, în conformitate cu condiţiile prezentului Acord. În acest scop, Partea Moldovenească va asigura:

(1) posibilitatea dobândirii de către Partea Americană a dreptului de proprietate deplin şi exclusiv asupra Lotului de Teren, împreună cu toate drepturile accesorii acestuia, precum şi a drepturilor de executare a lucrărilor de demolare şi de construcţie sau a altor beneficii prevăzute

Iniţiale Guvernul Republicii Moldova: Iniţiale Guvernul Statelor Unite ale Americii:

(6) că Părții Americane i se vor acorda toate scutirile de impozite, speze, taxe și alte costuri oficiale asociate cu transferul și deținerea dreptului de proprietate asupra Lotului de Teren, la care are dreptul, în conformitate cu dreptul internațional sau legislația Republicii Moldova.

(7) că sunt depuse toate eforturile pentru a asigura disponibilitatea punctelor de conectare la utilitățile publice, inclusiv electricitate, telefonie/comunicații electronice, gaze, apă, canalizare menajeră/pluvială, la hotarele Lotului de Teren, în termen de șase (6) luni de la intrarea în vigoare a prezentului Acord.

ARTICOLUL 3
SUMA BĂNEASCĂ ACHITATĂ PENTRU TRANSFERUL DREPTULUI DE PROPRIETATE ȘI RAMBURSAREA

(1) Suma bănească care urmează a fi achitată pentru transferul dreptului de proprietate asupra Lotului de Teren („Suma Bănească") constă din optsprezece milioane de euro (18 000 000 EUR), excluzând construcțiile de pe Lotul de Teren dobândite în mod legal de Partea Moldovenească de la proprietarii privați ai acestora după data încheierii prezentului Acord, ale căror costuri sunt acoperite de Costurile de Rambursare, în conformitate cu art. 3 alin. (2).

(2) Suplimentar, Partea Americană va rambursa Părții Moldovenești cheltuielile documentate aferente transferului Lotului de Teren cu Posesia Vacantă (inclusiv orice plăți legale pentru expropriere și cheltuieli aferente), în limita sumei de șapte milioane cinci sute mii de euro (7 500 000 EUR) („Costurile de Rambursare"), în termen de 14 zile lucrătoare de la data prezentării de către Partea Moldovenească a tuturor documentelor confirmative care atestă sumele despăgubirilor stabilite de către instanțele judecătorești persoanelor expropriate, precum și dovada achitării efective a acestora către persoanele îndreptățite și a cheltuielilor aferente.

(3) În cazul în care Partea Americană nu își va exercita dreptul de achiziție a Lotului de Teren în temeiul art. 1, aceasta va achita totuși Costurile de Rambursare Părții Moldovenești, sub rezerva tuturor documentelor confirmative care atestă sumele despăgubirilor achitate către persoanele expropriate sau stabilite de către instanțele judecătorești în folosul acestora, precum și a dovezii achitării efective a acestora către persoanele îndreptățite și a altor cheltuieli aferente, în limita sumei de șapte milioane cinci sute mii de euro (7 500 000 EUR).

(4) În cazul în care Costurile de Rambursare vor depăși limita prevăzută la alin. (2), Partea Moldovenească poate solicita Părții Americane să înceapă discuții cu bună-credință pentru a examina posibila rambursare a acestor costuri.

ARTICOLUL 4
FINALIZAREA TRANZACȚIEI

(1) În cazul în care, în orice moment pe parcursul Termenului Opțiunii, inclusiv în perioadele de prelungire, și după finalizarea tuturor acțiunilor prevăzute la art. 2 alin. (1), și după ce Partea Moldovenească a emis nota diplomatică în temeiul art. 2 alin. (5) către Partea Americană, Partea Americană notifică Partea Moldovenească că își va exercita Opțiunea în temeiul art. 1 alin. (1) (în continuare „Notificarea de Exercitare"), dreptul de proprietate și titlul de proprietate asupra Lotului de Teren vor fi transferate imediat către Partea Americană.

Inițiale Guvernul Republicii Moldova: Inițiale Guvernul Statelor Unite ale Americii:

mai jos, în condiții libere de grevări, sarcini, ocupanți și orice alte angajamente sau restricții. În acest scop, se aplică următoarele prevederi:

(a) Partea Moldovenească va lua măsuri prompte după intrarea în vigoare a prezentului Acord pentru a prelua controlul asupra tuturor părților Lotului de Teren și a înceta orice ocupare care nu se bazează pe un drept.

(b) Partea Moldovenească va folosi toate măsurile și mijloacele necesare, în conformitate cu dreptul internațional și legislația Republicii Moldova, pentru a asigura, nu mai târziu de sfârșitul Termenului Opțiunii având inițial durata de un an, posibilitatea transferului posesiei vacante a Lotului de Teren în folosul Părții Americane, în sensul că Lotul de Teren este liber de orice formă de ocupare de către orice fel de posesor, pretendent sau deținător („Posesia Vacantă").

(c) Cu excepția cazului în care Partea Americană acceptă altfel în scris, în Registrul bunurilor imobile nu vor fi permise noi înregistrări, notări, rectificări sau alte înscrieri, restricții sau modificări de orice fel sau în orice temei, cu privire la Lotul de Teren, decât în scopul aplicării prevederilor art. 2 alin. (1). Partea Moldovenească va asigura notarea în timp util a acestei interdicții în Registrul bunurilor imobile și va prezenta o copie a acesteia Părții Americane.

(2) că, în orice moment după intrarea în vigoare a prezentului Acord, după coordonare prealabilă cu Agenția Proprietății Publice din subordinea Guvernului Republicii Moldova (în continuare „Agenția Proprietății Publice"), Partea Americană și reprezentanții, agenții, consultanții, contractorii și/sau angajații săi vor avea acces liber pe partea Lotului de Teren liberă de construcții sau drepturi ale terților, în orice moment, pentru a efectua teste de sol, studii tehnice și alte tipuri de inspecții, teste, evaluări sau studii ale Lotului de Teren, în conformitate cu necesitățile rezonabile ale Părții Americane, pentru evaluarea stării Lotului de Teren.

(3) că pe durata Termenului Opțiunii, inclusiv în perioadele de prelungire, Partea Moldovenească nu va pune în vânzare Lotul de Teren, nu-l va da în chirie, nu va semna niciun contract de locațiune sau alt contract privind folosința, ocuparea sau posesia Lotului de Teren sau a unei părți a acestuia. Partea Moldovenească nu va întreprinde nicio altă acțiune cu privire la Lotul de Teren sau a oricărei părți a acestuia, inclusiv efectuând sau permițând orice modificări substanțiale ale condiției fizice a acestuia, ce ar împiedica sau ar face mai dificilă desfășurarea testelor și inspecțiilor sau a unei eventuale dobândiri a Lotului de Teren de către Partea Americană.

(4) la Finalizarea Tranzacției, eliberarea autorizațiilor de desființare, care vor permite Părții Americane să demoleze, din propriile resurse financiare, orice construcții amplasate pe Lotul de Teren, cu excepția celor menționate la art. 5 alin. (4) lit. (a). În sensul prezentului Acord, Finalizarea Tranzacției reprezintă transmiterea dreptului de proprietate asupra Lotului de Teren în schimbul plății sumelor bănești descrise în art. 3.

(5) emiterea, pe parcursul Termenului Opțiunii inițial cu durata de un an, a unei note diplomatice cu asigurări în scris, precum că Lotul de Teren împreună cu drepturile de proprietate aferente pot fi transferate către Partea Americană pentru a fi utilizate ca locație pentru construcția Spațiului Ambasadei, ale cărui caracteristici sunt prevăzute în Anexa nr. 2, precum și a Spațiului Parcului.

Inițiale Guvernul Republicii Moldova: Inițiale Guvernul Statelor Unite ale Americii:

obținerea confirmărilor necesare în legătură cu regularitatea transferului și înregistrării dreptului de proprietate, Partea Americană va achita Părții Moldovenești Suma Bănească, plus orice Costuri de Rambursare care încă nu au fost achitate, sub rezerva primirii tuturor documentelor confirmative care atestă sumele despăgubirilor stabilite prin hotărârea instanțelor judecătorești persoanelor expropriate, precum și a dovezii achitării efective a acestora către persoanele îndreptățite în conformitate cu art. 3 alin. (2).

ARTICOLUL 5
PROCEDURI ULTERIOARE FINALIZĂRII TRANZACȚIEI

După Finalizarea Tranzacției, se aplică următoarele prevederi:

(1) Partea Americană are dreptul să utilizeze Lotul de Teren pentru lucrări de planificare, construcție și exploatare pe acest Lot de Teren a Spațiului Ambasadei și a Spațiului Parcului, fără restricții în utilizare ce ar împiedica desfășurarea lucrărilor de demolare, construcție și exploatare a Spațiului Ambasadei, după cum este prevăzut în prezentul Acord.

(2) Partea Americană:

(a) poate începe lucrările de demolare pe Lotul de Teren după eliberarea autorizației de desființare. Partea Moldovenească va asigura eliberarea autorizației de desființare de către autoritatea centrală desemnată de aceasta;

(b) poate începe lucrările de proiectare după eliberarea certificatului de urbanism pentru proiectare, iar lucrările de construcție după eliberarea autorizației de construire. Partea Moldovenească va asigura eliberarea ambelor acte permisive de către autoritatea centrală desemnată de aceasta.

Pentru a asigura drepturile Părții Americane prevăzute în prezentul articol, Partea Moldovenească va elibera certificate, autorizații, acte permisive și orice alte permise sau acorduri relevante, cel târziu la 60 de zile de la solicitarea acestora de către Partea Americană, și Partea Americană va coopera pentru a prezenta Părții Moldovenești proiectele solicitate în mod rezonabil de către Partea Moldovenească. La eliberarea certificatelor, autorizațiilor, actelor permisive și oricăror alte permise sau acorduri relevante de mai sus, Partea Moldovenească nu poate impune Părții Americane cerințe mai stricte decât standardele internaționale de construcție. Partea Americană va respecta condițiile acestor certificate, autorizații, acte permisive și orice alte permise sau acorduri relevante și poate solicita Părții Moldovenești ajustări relevante ale acestora, care vor fi aprobate cu condiția să nu fie nerezonabile sau incompatibile cu legislația relevantă sau condițiile prezentului Acord.

(c) poate finaliza lucrările, începe exploatarea și utilizarea construcțiilor, și înregistra orice construcții finalizate în Registrul bunurilor imobile în baza unui proces-verbal de recepție finală semnat de comisia de recepție desemnată de Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Moldova.

(d) poate implementa caracteristicile stabilite în Anexa nr. 2 la prezentul Acord, sub rezerva aprobării proiectului final executat de către Partea Americană și a autorizației.

Inițiale Guvernul Republicii Moldova: Inițiale Guvernul Statelor Unite ale Americii:

(2) Fără a aduce atingere dispozițiilor alineatului (1), în cazul în care Partea Moldovenească nu a finalizat acțiunile prevăzute la art. 2 alin. (1) sau nu a emis nota diplomatică în temeiul art. 2 alin.(5) pe parcursul Termenului Opțiunii inițial cu durata de un an, Partea Americană poate notifica, în orice alt moment ulterior, Partea Moldovenească despre intenția sa de a-și exercita Opțiunea. În acest caz, (a) Partea Moldovenească va finaliza toate acțiunile cât mai curând posibil după notificarea din partea Părții Americane, (b) Termenul Opțiunii va fi prelungit automat până la finalizarea, cât mai rapid posibil, a acțiunilor de către Partea Moldovenească, cu condiția că Partea Americană va putea renunța, la propria sa discreție, prin notificare scrisă, la orice cerință prevăzută la art. 2 alin. (1), în întregime sau parțial, în privința aplicării acestei cerințe față de orice grevare, drept de posesie, pretenție, înscriere nefavorabilă în Registrul bunurilor imobile sau alte circumstanțe care trebuie abordate în temeiul art. 2 alin. (1), și (c) dreptul de proprietate va fi transferat la finalizarea acțiunilor (sub rezerva oricăror renunțări) după certificarea în scris a acestei finalizări de către Partea Americană. Din considerente de claritate, Partea Americană poate scuti Partea Moldovenească de oricare dintre obligațiile sale în temeiul art. 2 alin. (1), în întregime sau condiționat (cum ar fi, în cel de-al doilea caz, solicitarea ca obligația în cauză să fie îndeplinită după Finalizarea Tranzacției).

(3) Prin dreptul de proprietate perfect și în circuitul civil asupra Lotului de Teren se înțelege că Partea Americană este proprietarul unic și cu drepturi depline al Lotului de Teren și al tuturor construcțiilor amplasate pe Lotul de Teren, că Lotul de Teren este liber de orice grevare, cu excepția cazului în care Părțile au convenit în mod expres altfel în scris; și că nu există drepturi ale terților sau alte restricții asupra Lotului de Teren.

(4) Partea Moldovenească va emite un act de primire-predare către Partea Americană pentru a documenta dreptul de proprietate al Părții Americane asupra Lotului de Teren și îl va înregistra în Registrul bunurilor imobile în termen de zece (10) zile de la transferul dreptului de proprietate în temeiul prezentului alineat. Partea Moldovenească va asigura că în Capitolele A (Terenul) și B (Construcțiile) din Registrul bunurilor imobile nu vor fi indicate drepturi, restricții sau notări ale terților.

(5) Suplimentar, Partea Moldovenească, prin intermediul Agenției Proprietății Publice, în termen de cincisprezece (15) zile după ce transmiterea dreptului de proprietate asupra Lotului de Teren către Partea Americană a fost înregistrat în Registrul bunurilor imobile, va transmite Posesia Vacantă a Lotului de Teren în folosul Părții Americane. De asemenea, Partea Moldovenească va asigura că, în momentul transmiterii Lotului de Teren cu Posesie Vacantă, acesta va fi liber de orice contaminare de mediu, pericole și defecte cunoscute, construcții necunoscute și alte impedimente susceptibile în mod rezonabil de a împiedica construcția și exploatarea Spațiului Ambasadei și Spațiului Parcului de către Partea Americană.

(6) La transferul Posesiei Vacante a Lotului de Teren către Partea Americană, Lotul de Teren și orice construcții amplasate pe acesta vor fi considerate spații inviolabile în sensul articolului 22 din Convenția de la Viena cu privire la relațiile diplomatice, iar agenți ai Republicii Moldova nu vor avea permisiunea să pătrundă în ele fără o renunțare expresă la inviolabilitate din partea Părții Americane.

(7) În termen de zece (10) zile lucrătoare de la transmiterea Posesiei Vacante asupra Lotului de Teren conform art. 4 alin. (5), termen care poate fi prelungit printr-un acord reciproc, în scris, al Părților, în situațiile în care Partea Americană va avea nevoie de timp suplimentar pentru

Inițiale Guvernul Republicii Moldova: Inițiale Guvernul Statelor Unite ale Americii:

(b) va rezerva o parte din Lotul de Teren pentru Spaţiul Parcului, al cărui proiect va fi elaborat în colaborare cu Partea Moldovenească şi proiectanţii locali;

(c) va finaliza Spaţiul Parcului;

(d) se va consulta cu Partea Moldovenească pentru a conveni asupra unei denumiri pentru Spaţiul Parcului care să reprezinte relaţia dintre ţări, un ideal sau un scop comun sau un alt nume potrivit pe care-l vor decide Părţile; şi

(e) va rezerva dreptul de a folosi o parte din Spaţiul Parcului pentru expoziţii de artă, organizarea de evenimente, amplasarea unei statui sau a unui monument, ori pentru activităţi similare.

(5) În orice moment după finalizarea Spaţiului Parcului, Partea Americană poate decide să separe în mod legal terenul aferent Spaţiului Parcului şi să transfere cu titlu gratuit dreptul de proprietate deplină asupra acestui teren către Partea Moldovenească, caz în care Partea Moldovenească va lua toate măsurile necesare pentru efectuarea acestui transfer în termen de trei (3) luni de la primirea unei notificării, prin notă diplomatică, de la Partea Americană prin care aceasta îşi indică intenţia de a efectua transferul. Părţile vor efectua transferul în baza unui act de predare-primire şi transferul va fi considerat că a fost efectuat în baza prezentului Acord. În cazul unui astfel de transfer, Partea Americană nu îşi asumă nicio responsabilitate pentru conformitatea Spaţiului Parcului oricărui scop sau oricăror legi sau regulamente, şi nu vor exista condiţii, declaraţii şi garanţii implicite privind titlul legal de proprietate sau starea Spaţiului Parcului.

ARTICOLUL 6
DIVERSE

(1) Nicio prevedere din prezentul Acord sau efectuarea studiilor şi testelor cu privire la Lotul de Teren nu vor fi interpretate ca transmitere în folosul Părţii Americane a dreptului sau posesiei efective a Lotului de Teren sau a oricărei părţi a acestuia, sau ca o obligaţie a Părţii Americane de a închiria, cumpăra, sau obţine în orice alt mod a oricărui drept privitor la Lotul de Teren, sau de a cheltui orice resurse financiare în legătură cu acesta, cu excepţia cazului în care Partea Americană a adoptat o decizie, la propria sa discreţie, de a-şi exercita dreptul de achiziţie a Lotului de Teren în conformitate cu articolul 1.

(2) Orice referire în prezentul Acord la orice autoritate a Părţii Moldoveneşti va include o referire la orice succesor al acesteia sau autoritate care o înlocuieşte în funcţia respectivă.

(3) Prezentul Acord intră în vigoare la data ultimei note din schimbul de note diplomatice care confirmă că Părţile şi-au îndeplinit procedurile interne necesare pentru intrarea în vigoare a Acordului.

(4) Partea Moldovenească va asigura notarea Opţiunii în temeiul prezentului Acord în Registrul bunurilor imobile imediat după intrarea în vigoare a Acordului.

(5) În cazul în care Partea Americană nu a transmis Părţii Moldoveneşti o Notificare de Exercitare înainte de expirarea Termenului Opţiunii, inclusiv cu perioadele sale de prelungire,

Iniţiale Guvernul Republicii Moldova: Iniţiale Guvernul Statelor Unite ale Americii:

(e) va respecta şi nu va depăşi înălţimea maximă de 35 de metri a clădirilor, precum şi înălţimea maximă de 3 metri a zidului de perimetru exterior, care nu poate să împrejmuiască Spaţiul Parcului. Zidul de perimetru şi alte construcţii vor fi situate pe Lotul de Teren la o distanţă de cel puţin 5 metri până la hotarul acestuia, cu excepţia zidului de perimetru şi a altor construcţii de-a lungul hotarului Spaţiului Parcului, care vor fi situate la o distanţă de cel puţin 2,65 metri de la hotarul acestuia. Cele de mai sus reprezintă singurele cerinţe de distanţă de retragere aplicabile Lotului de Teren.

(3) Partea Moldovenească va asigura că, cel târziu la Finalizarea Tranzacţiei, Lotului de Teren şi străzilor adiacente li se va aplica un regim special, după cum urmează:

(a) zonarea Lotului de Teren cu codul „S" (sau clasificarea corespunzătoare care o înlocuieşte, dacă este cazul) şi, în orice caz, în conformitate cu utilizarea preconizată de către Partea Americană de planificare, construcţie şi exploatare pe Lotul de Teren a Spaţiului Ambasadei, împreună cu Spaţiul Parcului, inclusiv o zonă de parc sau alte spaţii deschise accesibile publicului larg;

(b) nu există restricţii de dezvoltare, ce ar împiedica desfăşurarea lucrărilor de construcţie şi exploatare a Spaţiului Ambasadei, Spaţiului Parcului şi a renovării şi reparării porţilor istorice ale fostului stadion. Nu există restricţii de tip „linie roşie" aplicabile Lotului de Teren;

(c) Partea Americană are dreptul de a implementa caracteristicile Spaţiului Ambasadei stabilite în Anexa nr. 2 la prezentul Acord;

(d) nu există obiecţii din partea autorităţilor aeronautice civile cu privire la construcţia pe Lotul de Teren a unei clădiri cu o înălţime de până la 35 metri de la nivelul solului, iar Lotul de Teren nu este şi nu se va afla în viitor pe linia unei rute aeriene stabilite pentru decolare şi aterizare;

(e) niciun aspect sau structură de ordin istoric, religios, arheologic, cultural sau de orice alt gen nu limitează sau interzice în niciun fel declanşarea lucrărilor de demolare sau construcţie, sau utilizarea Lotului de Teren pentru amplasarea Spaţiului Ambasadei; şi

(f) Partea Americană poate construi, pe propria cheltuială, drumuri de acces şi benzi de circulaţie asociate de întoarcere de-a lungul tuturor celor patru hotare ale Lotului de Teren şi poate menţine accesul bidirecţional de pe Lotul de Teren spre cele patru străzi.

(4) După Finalizarea Tranzacţiei, atunci când va fi posibil şi fezabil în mod rezonabil pentru Partea Americană, sub rezerva primirii tuturor permiselor şi autorizaţiilor pentru începerea lucrărilor de construcţie a Spaţiului Ambasadei pe Lotul de Teren, aceasta

(a) va renova şi repara porţile stadionului, intrarea şi spaţiile asociate acesteia şi le va face accesibile publicului, în semn de omagiu adus semnificaţiei istorice a fostului stadion situat pe Lotul de Teren;

Iniţiale Guvernul Republicii Moldova: Iniţiale Guvernul Statelor Unite ale Americii:

prezentul Acord şi obligaţiile Părţilor în temeiul acestuia vor înceta începând cu prima zi calendaristică după expirarea perioadei respective. În cazul în care Partea Americană a transmis o Notificare de Exercitare, prezentul Acord va înceta la data ultimei note din schimbul de note diplomatice care confirmă îndeplinirea tuturor obligaţiilor în temeiul Acordului sau renunţarea la acestea de către Părţi.

(6) Toate declaraţiile şi garanţiile Părţii Moldoveneşti vor rămâne valabile şi în vigoare până la Finalizarea Tranzacţiei.

(7) Nicio prevedere din prezentul Acord nu va fi interpretată ca fiind o renunţare la orice privilegiu sau imunitate la care poate avea dreptul oricare dintre Părţi în virtutea dreptului internaţional, inclusiv a oricărui tratat aplicabil, cum ar fi Convenţia de la Viena cu privire la relaţiile diplomatice.

(8) În perioada în care se află în proprietatea Părţii Americane, Lotul de Teren va fi folosit exclusiv pentru construcţia şi funcţionarea Spaţiului Ambasadei Statelor Unite ale Americii, cu toate utilizările sale auxiliare sau ocazionale, precum şi pentru crearea unui parc şi a altor spaţii deschise accesibile publicului larg.

(9) La intrarea în vigoare a prezentului Acord îşi încetează valabilitatea Acordul dintre Guvernul Statelor Unite ale Americii şi Guvernul Republicii Moldova privind achiziţionarea terenului pentru construcţia Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova, încheiat prin schimb de note la Chişinău la 12 iulie 2019.

Semnat la Chişinău, la 11 iulie 2024, în două exemplare în limbile română şi engleză, ambele texte fiind egal autentice.

PENTRU GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA:

Nume: Roman Cojuhari
Funcţia: Director general al Agenţiei Proprietăţi Publice

PENTRU GUVERNUL STATELOR UNITE ALE AMERICII:

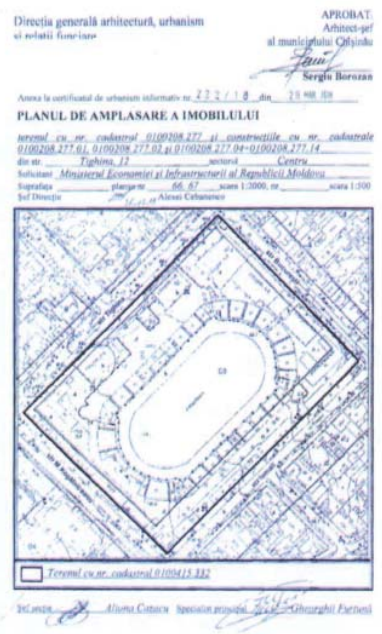
Nume: Nina Maria Fite
Funcţia: Însărcinat cu afaceri a.i. al Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova

Iniţiale Guvernul Republicii Moldova:

Iniţiale Guvernul Statelor Unite ale Americii:

ANEXA nr. 1

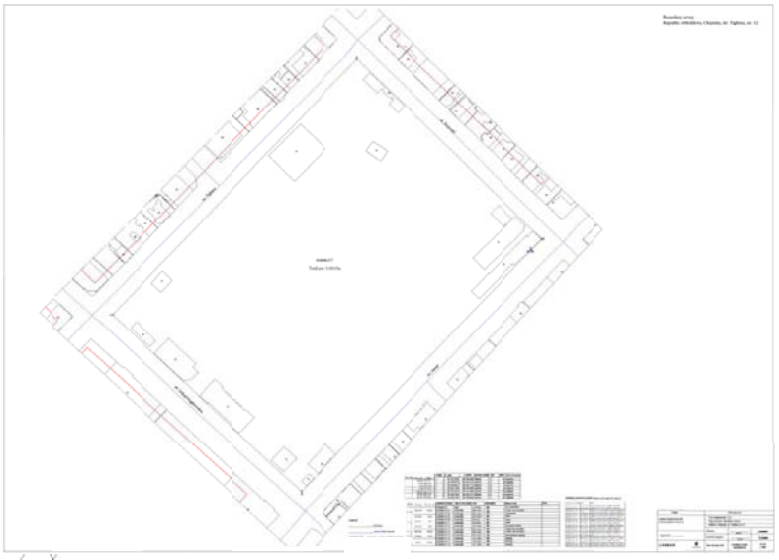
la Acordul între Guvernul Republicii Moldova şi Guvernul Statelor Unite ale Americii privind achiziţionarea proprietăţii pentru noul sediu al Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova

Iniţiale Guvernul Republicii Moldova:

Iniţiale Guvernul Statelor Unite ale Americii:

Schița topografică

Inițiale Guvernul Republicii Moldova: Inițiale Guvernul Statelor Unite ale Americii:

ANEXA nr. 2

la Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statelor Unite ale Americii privind achiziționarea proprietății pentru noul sediu al Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova

Caracteristicile Spațiului Ambasadei:

1. Clădiri cu o înălțime maximă de 35 metri (inclusiv echipamentele/utilajele/instalațiile amplasate pe acoperiș). Se preconizează că amprenta clădirii principale se va afla între 20 și 30,5 metri distanță de la partea interioară a zidului de perimetru.
2. Un zid de perimetru solid sau de alt tip cu înălțimea maximă de 3 metri. În afara perimetrului hotarului pot fi instalați piloni din beton/metal și/sau bariere, cu respectarea normelor de amenajare a teritoriului și urbanismului.
3. Trei construcții de control al accesului (cu porți) în apropierea hotarului lotului. Fiecare construcție de control al accesului are acces la stradă – una din acestea cu acces la Strada Ismail.
4. O reședință a gărzilor de securitate ale pușcașilor marini. Această reședință poate include un teren de baschet și un teren pentru activități de recreere în aer liber.
5. O construcție pentru mentenanța autovehiculelor și un depozit.
6. O construcție pentru utilități la hotarul lotului. Guvernul Statelor Unite ale Americii va coordona cu furnizorii de electricitate, apă, canalizare pluvială, canalizare menajeră, termoficare și comunicații electronice trasarea rețelelor necesare la această construcție de demarcare.
7. Un garaj cu capacitatea de circa 150 spații de parcare pentru angajații Guvernului Statelor Unite ale Americii și vizitatori.

Inițiale Guvernul Republicii Moldova: Inițiale Guvernul Statelor Unite ale Americii:

America (hereinafter referred to as "the American Side") to the Government of the Republic of Moldova (hereinafter referred to as "the Moldovan Side") within five (5) business days of the date the Parliament of the Republic of Moldova adopts a law on declaration of public utility of national interest of the works for the performance of this Agreement (to be used for any lawful expropriation payments and for the freeing of the portions of the Land that are subject to occupations by third parties, and related expenses), the Moldovan Side hereby grants to the American Side an irrevocable option to acquire the Land under the terms of this Agreement ("Option"), which Option may be exercised by the American Side at any time before the expiration of one (1) year from the date this Agreement enters into force ("Term of the Option"). The American Side may, by notice to the Moldovan Side, extend the Term of the Option by additional periods of one (1) year each, but may do so not more than five (5) times, at no additional cost to the American Side. The Parties acknowledge that the Option Fee may not be sufficient for all lawful expropriation payments and related expenses and agree that the American Side shall reimburse the lawful expropriation payments and related expenses incurred by the Moldovan Side up to the amount in Art. 3(2), inclusive of the Option Fee.

(2) If the American Side exercises its Option and acquires the Land, the Option Fee shall be used first for the Reimbursement Costs, as defined in Art. 3(2), and if the Option Fee is sufficient for the Reimbursement Costs, any balance shall be deducted from the Amount of Money. The Parties agree that the Option Fee shall, upon payment, be available to the Moldovan Side to expend in furtherance of its obligations under Art. 2(1)(b).

(3) In the event that the American Side does not exercise its Option, so long as the Moldovan Side has not breached its obligations under this Agreement, the Option Fee shall be retained by the Moldovan Side as full consideration for the granting of this Option.

(4) In the event that the acquisition of the Land is not consummated in accordance with the terms and provisions of this Agreement due to circumstances or conditions which constitute a default by the Moldovan Side under this Agreement, the American Side may terminate this Agreement and the Moldovan Side shall refund the Option Fee to the American Side within fifteen (15) days of receipt of the notice of such termination.

ARTICLE 2
COOPERATION WITH A VIEW TO TRANSFER OF OWERSHIP

The Parties shall cooperate in good faith with a view to facilitating the acquisition by the American Side of ownership of the Land, consistent with the terms of this Agreement. To this end, the Moldovan Side shall ensure the following:

(1) That the American Side may acquire full and exclusive ownership of the Land, together with all rights ancillary to it, as well as the demolition and development rights or other benefits provided for below, free and clear of all encumbrances, easements, occupants, and any other covenants or restrictions. In this connection, the following shall apply:

(a) The Moldovan Side shall take prompt action following entry into force of this Agreement to take control of all areas on the Land and stop any occupation not based on a right.

(b) The Moldovan Side shall use all necessary measures and means, as are consistent with international law and the laws of the Republic of Moldova, in order to ensure, not later than the end of the initial one-year Term of the Option, that vacant possession of the Land may be

Government of the Republic of Moldova Initials: Government of the United States of America Initials:

**AGREEMENT BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
AND THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA
REGARDING THE ACQUISITION OF PROPERTY FOR THE NEW LOCATION
OF THE EMBASSY OF THE UNITED STATES OF AMERICA
IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

The Government of the Republic of Moldova and the Government of the United States of America (collectively hereinafter referred to as "the Parties" and each of them "a Party"),

HAVING REGARD to Article 21 of the Vienna Convention on Diplomatic Relations, done at Vienna April 18, 1961, under which a receiving state shall either facilitate the acquisition on its territory, in accordance with its laws, by the sending state of premises necessary for its mission or shall assist the latter in obtaining accommodation in some other way,

CONSIDERING that the Republic of Moldova owns the land located in Chisinau municipality at 12 Tighina Street, with a total area of 5.1814 hectares, registered in the Register of Immovable Property under cadastral number 0100208.277 (hereinafter referred to as "the Land") as shown in the plans in Exhibit No 1. The term "the Land" also includes (i) all structures on the Land that are owned by the Republic of Moldova on the date on which this Agreement is concluded; and (ii) those structures on the Land that are legally acquired by the Republic of Moldova from their private owners after the date on which this Agreement is concluded,

ACKNOWLEDGING that the Land has been taken out of the public domain of the Republic of Moldova and is currently part of its private domain,

CONSIDERING that the Government of the United States of America wishes to conduct legal, technical, and other necessary investigations and preparations in respect of the Land with a view to a potential acquisition for the purposes of construction and operation of a new Embassy of the United States of America in the Republic of Moldova, to include office, residential, warehouse, recreational facilities, and any other uses supporting its diplomatic or consular activities as designated by the Government of the United States of America ("Embassy Facilities") and of the creation of a park and other open spaces accessible to the general public ("Park Facilities"),

CONSIDERING that the Government of the Republic of Moldova recognizes the importance of the construction and operation of the Embassy Facilities and that the Government of the United States of America intends to acquire the Land,

WISHING to establish terms to achieve the foregoing by entering into this Agreement ("Agreement"),

AGREE as follows:

ARTICLE 1
GRANT OF OPTION TO ACQUIRE

(1) For and in consideration of Three Million Two Hundred Thousand Euros (€3,200,000) (hereinafter referred to as the "Option Fee") paid by the Government of the United States of

Government of the Republic of Moldova Initials: Government of the United States of America Initials:

delivered to the American Side, meaning that the Land is free of any form of occupancy by any kind of possessor, claimant, or holder whatsoever ("Vacant Possession").

(c) Unless the American Side consents otherwise in writing, no new registrations, notations, rectifications, or other records, restrictions, or changes of any kind or on any basis shall be allowed in the Register of Immovable Property in respect of the Land, except in furtherance of this Art. 2(1). The Moldovan Side shall ensure that a timely notation of this prohibition is made in the Register of Immovable Property and shall provide a copy to the American Side.

(2) That at any time after this Agreement enters into force, with prior coordination with the Government of the Republic of Moldova Public Property Agency (hereinafter referred to as "the Public Property Agency"), the American Side and its representatives, agents, consultants, contractors, and/or employees shall have unrestricted access to the portion of the Land that is clear of structures or third-party rights at all times for the purpose of conducting soil tests, engineering studies, surveys and any other desired inspections, tests, evaluations or studies of the Land as the American Side may reasonably require for assessing the condition of the Land.

(3) That, during the Term of the Option, including as extended, it shall not market the Land for sale or lease nor make or enter into any lease or other agreement for the use, occupancy or possession of all or any part of it. The Moldovan Side shall not take any other actions with respect to the Land or any part of it, including making or allowing any material change in its physical condition, that would impede or render more difficult the conduct of tests and inspections or potential acquisition of the Land by the American Side.

(4) That, at Settlement, demolition permits are issued, which shall allow the American Side to demolish, with its own funds, any structures on the Land except for those referred to in Art. 5(4)(a). For the purposes of this Agreement, "Settlement" shall mean the transfer of ownership of the Land against the payment of the amounts of money described in Art. 3.

(5) That a diplomatic note is issued by the Moldovan Side within the initial one-year Term of the Option, with written assurances that the Land and its ownership rights may be transferred to the American Side for use as the site for the construction of the Embassy Facilities, which features are delineated in Exhibit No 2, and the Park Facilities.

(6) That the American Side shall be granted all exemptions to which it is entitled under international law or under the laws of the Republic of Moldova from taxes, charges, fees, and other official costs associated with the transfer and ownership of Land.

(7) That all efforts are made to ensure that connections to public utilities, including electricity, telephone/electronic communications, gas, water, and sewage/storm water, are made available at the boundaries of the Land within six (6) months after this Agreement enters into force.

ARTICLE 3
AMOUNT OF MONEY FOR TRANSFER OF OWNERSHIP AND REIMBURSEMENT

(1) The amount to pay for the transfer of ownership of the Land ("the Amount of Money") shall be Eighteen Million euros (€18,000,000), excluding those structures on the Land that are legally acquired by the Moldovan Side from their private owners after the date on which this Agreement is concluded, which costs are provided for by the Reimbursement Costs, pursuant to Article 3(2).

Government of the Republic of Moldova Initials: Government of the United States of America Initials:

(2) In addition, the American Side shall reimburse the Moldovan Side for its documented costs of delivering the Land with Vacant Possession (including any lawful expropriation payments and related expenses), up to the amount of Seven Million Five Hundred Thousand euros (€7,500,000) ("Reimbursement Costs") within 14 business days after the Moldovan Side submits all supporting documents that certify the amounts of the compensation awarded by the courts to the expropriated persons, as well as the actual payments to the entitled persons and related expenses.

(3) In the event the American Side does not exercise its right under Art. 1 to acquire the Land, the American Side shall still pay the Moldovan Side the Reimbursement Costs, subject to all supporting documents that certify the amounts of the compensation paid to or awarded by the courts to the expropriated persons, as well as the actual payments to the entitled persons and other related expenses, not to exceed the amount of Seven Million Five Hundred Thousand euros (€7,500,000).

(4) In the event that the Reimbursement Costs exceed the limit set out in paragraph (2), the Moldovan Side may request the American Side to enter good faith discussions to examine possible reimbursement of such costs.

ARTICLE 4
SETTLEMENT

(1) If, at any time during the Term of the Option, including as extended, and following the completion of all actions required by Art. 2(1), and after the Moldovan Side issues the diplomatic note to the American Side under Art. 2(5), the American Side gives notice to the Moldovan Side that it is exercising its Option under Art. 1(1) (hereinafter referred to as "the Exercise Notice"), good and marketable ownership and title in and to the Land shall be immediately transferred to the American Side.

(2) Notwithstanding the provisions in para. (1), if the Moldovan Side has not completed the actions required by Art. 2(1) or issued the diplomatic note under Art. 2(5) within the initial one-year Term of the Option, the American Side may, at any time thereafter, notify the Moldovan Side of its intent to exercise the Option. In such case, (a) the Moldovan Side shall complete all such actions as soon as possible following the American Side's notification, (b) the Term of the Option shall automatically be extended until such time as the Moldovan Side has completed such actions, which shall be done as expeditiously as possible, provided that the American Side may in its sole discretion waive, by written notice, any requirement of Art. 2(1) in whole or in part in its application to any particular encumbrance, possessory interest, claim, adverse entry in the Register of Immovable Property, or other circumstance required to be addressed under Art. 2(1), and (c) title shall transfer upon completion of these actions (subject to any waivers), once such completion is certified by the American Side in writing. For clarity, the American Side may waive any of the Moldovan Side's obligations under Art. 2(1) either completely or conditionally (such as, in the latter case, requiring that the subject obligation be completed after Settlement).

(3) Good and marketable ownership and title in and to the Land shall mean that the American Side is the full and sole owner of the Land and all structures on the Land; that the Land is free of any encumbrance except to the extent expressly agreed otherwise by the Parties in writing; and that no rights of third parties in, or other restrictions on, the Land exist.

(4) The Moldovan Side shall issue a deed of conveyance to the American Side documenting

Government of the Republic of Moldova Initials: Government of the United States of America Initials:

the American Side's title to the Land and shall register the title in the Register of Immovable Property within ten (10) days of a transfer of title under this paragraph. The Moldovan Side shall ensure that no third-party rights, restrictions, or notations are contained in Chapters A (Land) and B (Structures) of the Register of Immovable Property.

(5) Additionally, the Moldovan Side, by its Public Property Agency, shall, within fifteen (15) days after transfer of ownership of the Land to the American Side has been registered in the Register of Immovable Property, transfer Vacant Possession of the Land to the American Side. Furthermore, the Moldovan Side shall ensure that, at the time of transfer of the Land with Vacant Possession, the Land is free of known environmental contamination, hazards, hidden structures, and other obstacles that could reasonably be expected to impede the American Side's construction and operation of Embassy Facilities and Park Facilities.

(6) Upon transfer of Vacant Possession of the Land to the American Side, the Land and any structures thereon shall be considered inviolable premises for purposes of Art. 22 of the Vienna Convention on Diplomatic Relations and may not be entered by agents of the Republic of Moldova without an express waiver of inviolability from the American Side.

(7) Within 10 (ten) business days after Vacant Possession of the Land has been transferred under Art. 4(5), which period may be extended by mutual written agreement between the Parties in the event that the American Side needs additional time to obtain the necessary confirmations of the regularity of transfer and registration of title, the American Side shall pay to the Moldovan Side the Amount of Money, plus any Reimbursement Costs not already paid, subject to receipt of all supporting documents that certify the amounts of the compensation awarded by the courts to the expropriated persons, as well as the actual payments to the entitled persons in accordance with Art. 3(2).

ARTICLE 5
POST SETTLEMENT ARRANGEMENTS

After Settlement, the following shall apply:

(1) The American Side may utilize the Land for the planning, constructing, and operating on it of the Embassy Facilities and the Park Facilities, and there shall be no usage restrictions preventing demolition, construction, and operation of the Embassy Facilities, as provided in this Agreement.

(2) The American Side:

(a) may start demolition works on the Land after issue of a Demolition Permit. The Moldovan Side shall ensure that the Demolition Permit is issued by the central authority designated by the Moldovan Side;

(b) may start design works after issue of an Urban Planning Certificate for Design Purposes and may start construction works after issue of a Building Permit. The Moldovan Side shall ensure that both permits are issued by the central authority designated by the Moldovan Side.

In order to ensure the rights of the American Side provided for in this Article, the Moldovan Side shall issue such certificates, authorizations, permits, and any other relevant permit or approval, no later than 60 days after application by the American Side for such permits, and the American Side shall cooperate to furnish the Moldovan Side with the designs reasonably

Government of the Republic of Moldova Initials: Government of the United States of America Initials:

required by the Moldovan Side. In issuing such certificates, authorizations, permits, and any other relevant permit or approval, the Moldovan Side may not impose on the American Side requirements that are more stringent than international construction standards. The American Side shall comply with the terms of such certifications, authorizations, permits and any other relevant permit or approval and may apply to the Moldovan Side for relevant adjustments to such permits, and such adjustments shall be approved provided that they are neither unreasonable nor inconsistent with relevant laws or the terms of this Agreement.

(c) may complete the works, launch the operation and use of the structures, and register any completed structures in the Register of Immovable Property under a Protocol of Final Receipt signed by the Acceptance Commission appointed by the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Moldova.

(d) may implement the features delineated in the Exhibit No 2 to this Agreement, subject to final design by the American Side and permit approval.

(e) shall observe and not exceed a maximum building height limit of 35 meters, a maximum exterior perimeter wall height of 3 meters, which shall not enclose the Park Facilities. The perimeter wall and other structures shall be located at least 5 meters inside the property line, except the perimeter wall and other structures along the boundary of the Park Facilities, which shall be located a minimum of 2.65 meters from the Park Facilities property line. The foregoing shall be the only setback requirements applicable to the Land.

(3) The Moldovan Side shall ensure that no later than at Settlement a special regime is applied to the Land and adjacent streets such that:

(a) the zoning of the Land is set to "S" (or its appropriate successor designation, if any) and in any case is appropriate for the American Side's intended use of planning, constructing, and operating on such Land the Embassy Facilities, along with the Park Facilities, including a park area or other open spaces accessible to the general public;

(b) there are no development restrictions preventing construction and operation of the Embassy Facilities, Park Facilities, and renovation and repair of the former stadium's historic gates. There shall be no red line restrictions applicable to the Land.

(c) the American Side is entitled to implement the features of the Embassy Facilities delineated in the Exhibit No 2 to this Agreement;

(d) there are no objections from civil aviation authorities to a building on the Land up to a height of 35 meters above the ground and the Land does not now and will not in the future lie under an established flight path for take-off and landing;

(e) no historical, religious, archeological, cultural, or other such issues or structures shall in any way restrict or prohibit the initiation of demolition or construction works and use of the Land for Embassy Facilities; and

(f) the American Side may construct at its own cost driveway access and associated turn lanes along all four boundaries of the Land and may maintain bi-directional access from the Land to the four surrounding roadways.

Government of the Republic of Moldova Initials: Government of the United States of America Initials:

(4) After Settlement, subject to its receipt of all permits and authorizations to commence the construction of the Embassy Facilities on the Land, the American Side shall, when reasonably practicable and feasible for the American Side:

(a) renovate and repair the stadium's gates, entranceway, and associated spaces, and make them accessible to the public, in tribute to the historic significance of the former stadium located on the Land;

(b) reserve a portion of the Land for Park Facilities, the design for which shall be developed in collaboration with the Moldovan Side and local design professionals;

(c) complete the Park Facilities;

(d) consult with the Moldovan Side to agree on a name for the Park Facilities that captures the relationship between the countries, a shared ideal or goal, or another appropriate name as the Parties decide; and

(e) retain the right to use a portion of the Park Facilities for the display of art, holding of events, placement of a statue or monument, or similar activities.

(5) At any time after the Park Facilities are completed, the American Side may decide to legally separate the land pertaining to the Park Facilities and transfer full title to such land, free of charge, to the Moldovan Side, in which case the Moldovan Side shall take all necessary steps for this transfer to occur within three (3) months of receipt of a notice of transfer, through diplomatic note, from the American Side indicating its intention to effect such a transfer. The Parties shall effect the transfer under a deed of conveyance, and such transfer shall be deemed a transfer done under the auspices of this Agreement. In the event of such a transfer, the American Side shall bear no liability as to the suitability of the Park Facilities for any purpose or their conformity to any laws or rules, and there shall be no implied terms, representations, and warranties in respect of legal title or the condition of the Park Facilities.

ARTICLE 6
MISCELLANEOUS

(1) Nothing in this Agreement or the conduct of investigations and tests in respect to the Land shall be construed as vesting in the American Side any legal interest or factual possession in the Land or any part thereof or any obligation upon the American Side to lease, purchase, or otherwise acquire any interest in the Land, or to expend any funds in connection therewith, except as a result of a decision by the American Side, in its sole discretion, to exercise its right under Art. 1 to acquire the Land.

(2) A reference in this Agreement to any authority of the Moldovan Side includes a reference to any successor or authority replacing it in the relevant function.

(3) This Agreement shall enter into force on the date of the last note, in an exchange of diplomatic notes, confirming that each Party has completed its internal procedures necessary for entry into force of this Agreement.

(4) The Moldovan Side shall ensure that the Option under this Agreement is noted (*notare*) in the Register of Immovable Property immediately after this Agreement enters into force.

(5) If the American Side does not transmit an Exercise Notice to the Moldovan Side prior to expiration of the Term of the Option, including as extended, then this Agreement, and the

Government of the Republic of Moldova Initials: _____ Government of the United States of America Initials: _____

Parties' obligations thereunder, shall terminate the calendar day after such period. If the American Side does transmit an Exercise Notice, this Agreement shall terminate on the date of the last note in an exchange of diplomatic notes confirming that all obligations of the Parties under this Agreement have been discharged or waived.

(6) All representations and warranties of the Moldovan Side shall remain true and in force until Settlement.

(7) Nothing in this Agreement shall be interpreted to waive any privilege or immunity to which either Party may be entitled by virtue of international law, including any applicable treaty such as the Vienna Convention on Diplomatic Relations.

(8) While the Land is owned by the American Side, the Land shall be used exclusively for the construction and operation of the United States of America's Embassy Facilities, to include all of its ancillary or occasional uses, and for creation of a park and other open spaces accessible to the general public.

(9) Upon entry into force of this Agreement, the Agreement between the Government of the United States of America and the Government of the Republic of Moldova on acquiring a land plot for the construction of the Embassy of the United States of America to the Republic of Moldova, effected by exchange of notes at Chisinau July 12, 2019, shall terminate.

Done, in duplicate, at Chisinau this 11th day of July in the year 2024, in both the Romanian and English languages, each being equally authentic.

FOR THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA:

Name: Roman Cojuhari
Title: Director general of the Public Property Agency

FOR THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA:

Name: Nina Maria Fite
Title: Chargé d'affaires a.i. of the Embassy of the United States of America in the Republic of Moldova

Government of the Republic of Moldova Initials: _____ Government of the United States of America Initials: _____

monitorul.gov.md

EXHIBIT NO 1

to Agreement between the Government of the Republic of Moldova and the Government of the United States of America Regarding the Acquisition of Property for the New Location of the Embassy of the United States of America in the Republic of Moldova

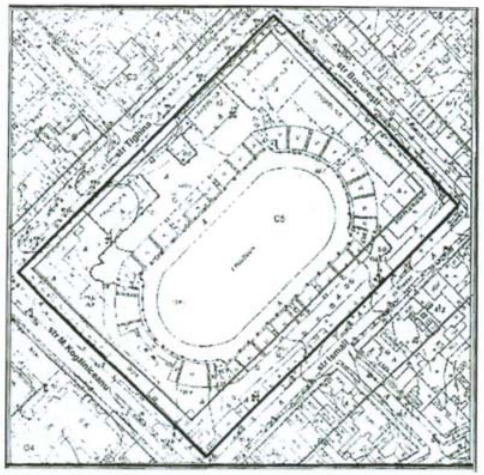
General Directorate for Architecture,
Urban Planning and Land Relations

APPROVED by:
Chief Architect
of Chişinău municipality
/signature/
Sergiu Borozan

Exhibit to Urban Planning Certificate for Information Purposes No 222/18 of March 29, 2018

PROPERTY LAYOUT PLAN

land with cadastral No 0100208.277 and structures with cadastral Nos 0100208.277.01, 0100208.277.02 and 0100208.277.04 - 0100208.277.14 at *12 Tighina* street, sector *Centru*
Applicant *Ministry of Economy and Infrastructure of the Republic of Moldova*
Area_____ drawing No *66, 67 scale 1:2000, No_____ scale 1:500*
Head of Directorate */signature, illegible date/* Alexei Cebanenco

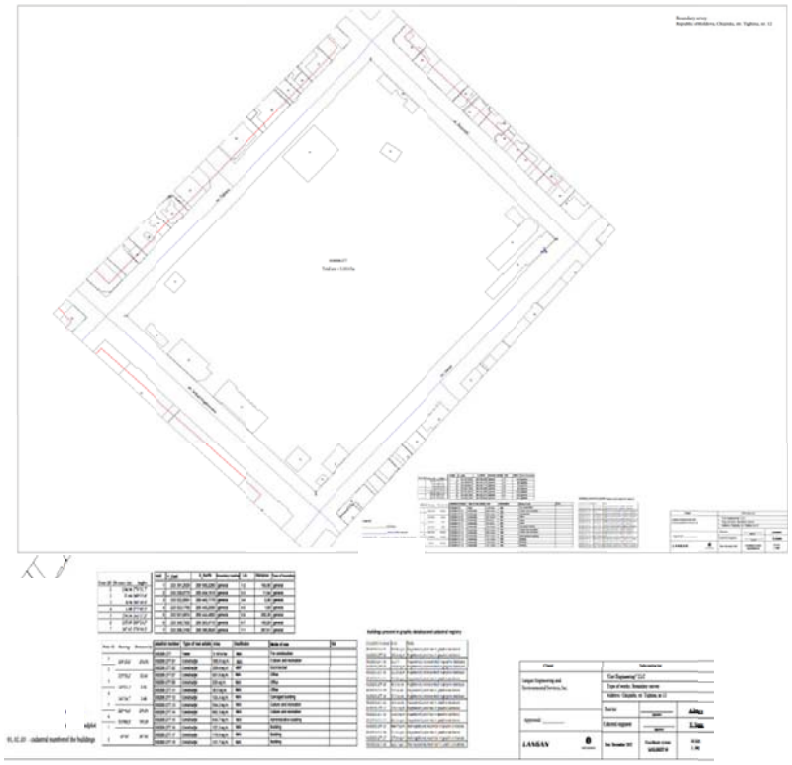

☐ *Land with cadastral No 0100415.332*

Section Head */signature/ Aliona Cazacu* Chief Specialist */signature/ Gheorghii Furtună*

Government of the Republic of Moldova Initials: _____ Government of the United States of America Initials: _____

AGREEMENT BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Survey

Government of the Republic of Moldova Initials: _____ Government of the United States of America Initials: _____

MONITORUL OFICIAL AL REPUBLICII MOLDOVA Nr. 355-357 (9293-9295) PARTEA I 15 august 2024

EXHIBIT No 2

to the Agreement between the Government of the Republic of Moldova and the Government of the United States of America Regarding the Acquisition of Property for the New Location of the Embassy of the United States of America in the Republic of Moldova

Features of the Embassy Facilities:

1. Buildings of up to 35 meters (including rooftop equipment/machinery/facilities). The main building footprint is expected to range between 20 meters and 30.5 meters from the interior face of the perimeter wall.
2. A solid or other perimeter wall up to a height of 3 meters. Concrete/metal poles and/or barriers may be installed outside the property line perimeter with observance of land use and urban planning rules.
3. Three access control facilities (gatehouses) near the property line to ensure that each access control facility has street access, including street access by one such facility on Strada Ismail.
4. A Marine Security Guard Residence. The residence may include a basketball court and an outdoor recreation court.
5. A facility for vehicle maintenance shops and a storage warehouse.
6. A utility facility at the property line. The Government of the United States of America shall coordinate with electricity, water, storm water, sewer, district heating and electronic communications providers to bring the necessary utilities to this demarcation facility.
7. A parking garage to house approximately 150 spaces for Government of the United States of America personnel and invitees.

Government of the Republic of Moldova Initials: Government of the United States of America Initials:

550 DECRET
cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea unor acte normative (administrarea și delimitarea după apartenență și pe domenii a infrastructurii de irigare și desecare proprietate publică)

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 220 din 31 iulie 2024 pentru modificarea unor acte normative (administrarea și delimitarea după apartenență și pe domenii a infrastructurii de irigare și desecare proprietate publică).

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1578-IX. Chișinău, 9 august 2024.

551 L E G E
pentru modificarea unor acte normative (administrarea și delimitarea după apartenență și pe domenii a infrastructurii de irigare și desecare proprietate publică)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 90–93, art. 401), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 7 alineatul (3):

litera f^3) se completează cu textul „ , precum și a terenurilor identificate ca părți componente ale sistemelor de irigare și/sau de desecare și a terenurile aferente altor obiective de infrastructură tehnico-edilitară, necesare pentru a exploata, a întreține și a repara sistemele de irigare și/sau desecare proprietate publică a statului, gestionate de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare și transmise în comodat asociațiilor utilizatorilor de apă pentru irigații";

literele f^4) și f^5) se completează cu textul „ , precum și a terenurilor identificate ca părți componente ale sistemelor de irigare și/sau de desecare menționate la lit. f^3)".

2. La articolul 10, alineatul (4) se completează cu textul: „ , cu excepția bunurilor (infrastructura de irigare și/sau de desecare) identificate ca părți componente ale sistemelor de irigare și/sau de desecare, precum și a altor obiective de infrastructură tehnico-edilitară și a terenurilor aferente acestora, necesare pentru a exploata, a întreține și a repara sistemele de irigare și/sau de desecare, care se transmit în comodat asociațiilor utilizatorilor de apă pentru irigații conform prevederilor Legii nr. 171/2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații".

Art. II. – Legea apelor nr. 272/2011 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 46–49, art. 70), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 8, în partea introductivă, după cuvintele „construcțiilor hidrotehnice proprietate a statului" se introduce textul „ , cu excepția terenurilor din afara fâșiei riverane de protecție a apelor și a construcțiilor hidrotehnice proprietate a statului, identificate ca părți componente ale sistemelor de irigare și/sau de desecare, precum și a terenurilor din afara fâșiei riverane de protecție a apelor aferente altor obiective de infrastructură tehnico-edilitară, necesare pentru a exploata, a întreține și a repara sistemele de irigare și/sau de desecare proprietate publică a statului, gestionate de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare și administrate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare".

2. La articolul 9 alineatul (1), litera b) se completează cu textul „ , cu excepția terenurilor și a construcțiilor hidrotehnice proprietate a statului, identificate ca părți componente ale sistemelor de irigare și/sau desecare, precum și a terenurilor aferente altor obiective de infrastructură tehnico-edilitară, necesare pentru a exploata, a întreține și a repara sistemele de irigare și/sau de desecare proprietate publică a statului, gestionate de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare și transmise în comodat asociațiilor utilizatorilor de apă pentru irigații".

Art. III. – Legea nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 142–148, art. 279), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 9, alineatul (2) se completează cu litera b^1) cu următorul cuprins:

„b^1) bunurile infrastructurii de irigare și/sau desecare identificate ca părți componente ale sistemelor de irigare și/sau desecare, precum și alte obiective de infrastructură tehnico-edilitară și terenurile aferente acestora, necesare pentru a exploata, a întreține și a repara sistemele de irigare și/sau desecare, cu excepția bunurilor care aparțin unităților administrativ-teritoriale;".

2. La articolul 11, alineatul (2) se completează cu litera b^1) cu următorul cuprins:

„b^1) bunurile infrastructurii de irigare și/sau desecare identificate ca părți componente ale sistemelor de irigare și/sau desecare, precum și alte obiective de infrastructură tehnico-edilitară și terenurile aferente acestora, necesare pentru a exploata, a întreține și a repara sistemele de irigare și/sau desecare, cu excepția bunurilor prevăzute la art. 9 alin. (2) lit. b^1);".

Art. IV. – Guvernul, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 220. Chișinău, 31 iulie 2024.

552 D E C R E T
cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 221 din 31 iulie 2024 pentru modificarea Legii nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1579-IX. Chișinău, 9 august 2024.

553 LEGE
pentru modificarea Legii nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 59–65, art. 120), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. În cuprinsul legii, cuvintele „reglementări din domeniul alimentar", „reglementări în domeniul alimentar", „reglementări aplicabile în domeniul alimentar" și „reglementări aplicabile din domeniul alimentar", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „legislația din domeniul alimentar" la forma gramaticală corespunzătoare.

2. La articolul 2:

noțiunea „certificat de calitate" va avea următorul cuprins:

„*certificat de calitate* – document emis de producător, prin care se garantează corespunderea calității și siguranței loturilor livrate de produse alimentare cu cerințele stabilite în legislația din domeniul alimentar;"

la noțiunea „certificat de înregistrare în domeniul siguranței alimentelor", textul „menționate în anexa nr. 3 corespund reglementărilor din domeniul alimentar" se substituie cu cuvintele „corespund legislației din domeniul alimentar";

la noțiunea „identificarea produselor alimentare și a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare", cuvintele „stipulate în reglementările din domeniul alimentar aprobate de către Guvern" se substituie cu cuvintele „prevăzute de legislația din domeniul alimentar";

la noțiunea „plan de autocontrol", cuvintele „reglementările din domeniu" se substituie cu cuvintele „legislația din domeniul alimentar", iar după cuvântul „laborator" se introduc cuvintele „acreditat sau atestat".

3. La articolul 5, partea introductivă va avea următorul cuprins:

„Legislația din domeniul alimentar are drept obiectiv protejarea intereselor consumatorilor și le oferă o bază care le permite să facă alegeri în cunoștință de cauză privind alimentele pe care le consumă; aceasta are drept scop prevenirea:".

4. La articolul 7 alineatul (11), textul „în conformitate cu art. 23^1 din Legea nr. 50/2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor" se substituie cu textul „în conformitate cu art. 31^1 din prezenta lege".

5. La articolul 12 alineatul (4), textul „reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar, aprobate de Guvern" se substituie cu cuvintele „legislației din domeniul alimentar".

6. Articolul 13:

la alineatul (2), al doilea enunț se exclude;

la alineatul (3), cuvintele „reglementărilor în domeniul alimentar aprobate de Guvern" se substituie cu cuvintele „legislației din domeniul alimentar";

la alineatul (5), cuvintele „reglementărilor în domeniul alimentar aprobate de Guvern" se substituie cu cuvintele „legislației din domeniul alimentar", iar cuvintele „și a solului aprobate de Guvern" se substituie cu cuvintele „care corespund legislației din domeniul alimentar".

7. La articolul 13^1:

alineatele (1) și (4) se abrogă;

alineatele (5) și (6) vor avea cu următorul cuprins:

„(5) Fiecare lot de produse alimentare autohtone introdus pe piață este însoțit de certificatul de calitate. Certificatul de calitate este emis pe suport de hârtie sau, la solicitare, în formă electronică.

(6) La introducerea pe piață a produselor alimentare de import, acestea sunt însoțite de documentul care atestă siguranța și calitatea, eliberat de producător/exportator și/sau de autoritatea competentă din domeniul alimentar din țara de origine/țara de export, în limba română și/sau în limba engleză."

articolul se completează cu alineatul (6^1) cu următorul cuprins:

„(6^1) Lotul de produse alimentare livrat de distribuitor trebuie să fie însoțit de copia de pe certificatul de calitate și/sau de copia de pe documentul care atestă siguranța și calitatea acestuia, emise de producător."

la alineatul (7), textul „menționate la alin. (6)" se exclude;

alineatul (8):

la litera a), textul „/importatorului" se exclude;

literele g) și h) se abrogă;

alineatul (10) va avea următorul cuprins:

„(10) Recomandarea privind elaborarea și implementarea planului de autocontrol al operatorilor din domeniul alimentar este aprobată prin ordinul directorului general al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor."

8. La articolul 20 alineatul (2), cuvintele „cerințele reglementărilor în domeniul alimentar aprobate de Guvern" se substituie cu cuvintele „prevederile legislației din domeniul alimentar".

9. La articolul 21 alineatul (1), cuvintele „conținute în reglementările în domeniul alimentar aprobate de către Guvern" se substituie cu cuvintele „prevăzute de legislația din domeniul alimentar".

10. Articolul 22:

la alineatul (1), cuvintele „reglementărilor în domeniul alimentar" se substituie cu cuvintele „prevăzute de legislația din domeniul alimentar";

articolul se completează cu alineatul (2^1) cu următorul cuprins:

„(2^1) Certificatul de sănătate se întocmește, se eliberează, se suspendă, se retrage sau eliberarea acestuia se refuză prin intermediul Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permisive (SIA GEAP), conform art. 6 alin. (2^2) din Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător."

la alineatul (3), cuvintele „reglementărilor din domeniul alimentar aplicabile în Republica Moldova" se substituie cu cuvintele „prevederilor legislației Republicii Moldova din domeniul alimentar";

la alineatul (4), cuvintele „reglementărilor din domeniul alimentar aplicabile în Republica Moldova" se substituie cu cuvintele „prevederilor legislației Republicii Moldova din domeniul alimentar", iar cuvintele „cu aceste reglementări" – cu cuvintele „legislația din domeniul alimentar".

11. La articolul 23 alineatul (1), cuvintele „reglementărilor din domeniul alimentar stabilite de către Guvern" se substituie cu cuvintele „legislației din domeniul alimentar".

12. La articolul 30 alineatul (3), cuvintele „reglementările în domeniul alimentar aprobate de către Guvern" se substituie cu cuvintele „legislația din domeniul alimentar".

13. Articolul 31:

la alineatul (3), cuvintele „reglementările din domeniul alimentar aprobate de către Guvern" se substituie cu cuvintele „legislația din domeniul alimentar";

la alineatele (6) și (7), cuvintele „reglementărilor din domeniul alimentar aplicabile" se substituie cu cuvintele „legislației din domeniul alimentar".

14. La articolul 31^1:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Activitățile din domeniul alimentar, aprobate prin ordinul directorului general al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, se supun înregistrării în domeniul siguranței alimentelor."

la alineatul (4), cuvântul „înregistrează" se substituie cu cuvântul „autorizează".

15. La articolul 31^2 alineatul (1), cuvintele „prin reglementările

din domeniul alimentar" se substituie cu cuvintele „de legislația din domeniul alimentar".

16. La articolul 31[3] alineatul (8), după cuvântul „suspendarea" se introduc cuvintele „și retragerea", iar după cuvântul „suspendare" – cuvintele „sau de retragere".

17. Anexele nr. 1 și nr. 3 se abrogă.

18. La anexa nr. 2, cuvintele „reglementările în domeniul alimentar privind siguranța alimentelor" se substituie cu cuvintele „legislația din domeniul alimentar".

Art. II. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția prevederilor art. I pct. 14, în partea ce ține de modificarea art. 31[1] alin. (1), care se pun în aplicare peste două luni de la data publicării prezentei legi.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 221. Chișinău, 31 iulie 2024.

554 DECRET
privind promulgarea Legii pentru modificarea unor acte normative

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova decretează:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 223 din 31 iulie 2024 pentru modificarea unor acte normative.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1587-IX. Chișinău, 13 august 2024.

555 LEGE
pentru modificarea unor acte normative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Articolul 547 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248–251, art. 699), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„**Articolul 547.** Arestarea persoanei în vederea extrădării

(1) După primirea cererii de extrădare, Procuratura Generală sau, după caz, Ministerul Justiției ia neîntârziat măsuri, în condițiile prezentului cod, pentru arestarea preventivă a persoanei a cărei extrădare se cere. Termenul aflării persoanei sub arest preventiv nu poate depăși 12 luni din momentul reținerii și până la predarea părții solicitante.

(2) Arestul preventiv aplicat persoanei a cărei extrădare se cere poate fi înlocuit cu o altă măsură preventivă de către instanța de judecată, la demersul procurorului sau din oficiu, ori de către procuror în următoarele cazuri:

a) starea de sănătate a persoanei nu-i permite aflarea în arest, confirmată în condițiile art. 195 alin. (3[1]);

b) persoana și familia sa își au domiciliul stabil în Republica Moldova și nu există temeiuri de a considera că aceasta se va eschiva de la procedura de extrădare.

(3) Pentru a asigura evitarea sustragerii de la procedura de extrădare, instanța de judecată sau, după caz, procurorul poate aplica în privința persoanei a cărei extrădare se cere măsurile prevăzute la art. 178, care se aplică în mod corespunzător.

(4) În caz de urgență, persoana a cărei extrădare se cere poate fi arestată înainte de primirea cererii de extrădare, în baza unui mandat de arestare, pe un termen de 18 zile, care poate fi prelungit până la 40 de zile, la demersul Procuraturii Generale în baza solicitării motivate a Ministerului Justiției sau a statului străin ori a instanței internaționale, după caz, dacă solicitarea conține date despre mandatul de arestare ori despre hotărârea definitivă adoptată în privința acestei persoane și asigurarea că cererea de extrădare va fi expediată ulterior. În solicitare se va arăta infracțiunea pentru care se va cere extrădarea, data și locul unde a fost comisă infracțiunea, precum și, în măsura posibilității, semnele caracteristice ale persoanei căutate. Solicitarea arestării poate fi făcută prin poștă, telegraf, telex, fax sau prin orice alt mijloc care lasă urmă scrisă. Autoritatea solicitantă va fi informată în cel mai scurt timp despre cursul dat solicitării sale.

(5) Persoana arestată în condițiile alin. (4) urmează să fie pusă în libertate dacă, în termen de 18 zile de la arestare, instanța care decide asupra admiterii arestării persoanei nu va primi cererea de extrădare și documentele respective. Acest termen poate fi prelungit la solicitarea statului străin sau a instanței internaționale, dar în niciun caz nu poate să depășească 40 de zile de la arestare. Cu toate acestea, punerea în libertate provizorie este oricând posibilă, cu condiția că în privința persoanei solicitate pot fi luate alte măsuri în vederea evitării sustragerii ei de la urmărire.

(6) Decizia cu privire la admiterea extrădării trebuie să fie motivată și să conțină explicații referitoare la modul și termenul de atac al hotărârii. Procurorului General sau, după caz, Ministerului Justiției, persoanei a cărei extrădare se cere și apărătorului acesteia li se expediază câte o copie de pe decizia respectivă.

(7) Punerea în libertate a persoanei arestate în condițiile prezentului articol nu împiedică o nouă arestare și extrădare dacă cererea de extrădare va fi primită ulterior.

(8) Aplicarea măsurilor preventive în privința persoanei a cărei extrădare se cere, prelungirea termenului și atacarea hotărârilor corespunzătoare se efectuează în condițiile prezentului cod."

Art. II. – La articolul 55 alineatul (6) din Legea nr. 371/2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 14–17, art. 42), cu modificările ulterioare, textul „180 de zile" se substituie cu textul „12 luni".

Art. III. – Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 53–54, art. 145), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 62 se completează cu litera d) cu următorul cuprins:

„d) înaintate de persoana care se află în procedură de extrădare."

2. Articolul 64 se completează cu alineatul (1[1]) cu următorul cuprins:

„(1[1]) Prin derogare de la prevederile art. 55 alin. (1) și (2), intervievarea solicitantului de azil este efectuată cât de curând posibil, dar nu mai târziu de 10 zile de la depunerea cererii sau începerea procedurii rapide. În cazul în care este necesară o cercetare suplimentară a informațiilor din țara de origine, precum și a altor circumstanțe pertinente referitoare la cererea de azil, termenul inițial de 10 zile poate fi prelungit suplimentar cu 10 zile."

3. Articolul 65 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 65.** Atacarea deciziei

(1) Prin derogare de la prevederile art. 209 din Codul administrativ nr. 116/2018, decizia de respingere a cererii de azil care face obiectul procedurii rapide poate fi atacată cu acțiune în contencios administrativ, fără procedură prealabilă, în termen de 5 zile lucrătoare de la data deciziei de respingere.

(2) Instanța de judecată soluționează cauza privind atacarea deciziei de respingere a cererii de azil care face obiectul procedurii rapide în termen de 30 de zile de la data recepționării.

(3) Prin derogare de la art. 226 din Codul administrativ nr. 116/2018, hotărârea în fond a instanței de judecată privind menținerea sau anularea deciziei de respingere a cererii de azil care face obiectul procedurii rapide se motivează în scris în termen de 10 zile lucrătoare de la înregistrarea cererii de apel depuse în termen sau în termen de 10 zile lucrătoare de la depunerea unei cereri de motivare a hotărârii. Cererea de motivare a hotărârii se depune în termenul de decădere de 5 zile lucrătoare de la pronunțarea dispozitivului hotărârii. Dacă instanța de apel repune apelantul în termenul de apel, hotărârea în fond se motivează în termen de 5 zile lucrătoare de la primirea încheierii de repunere în termen.

(4) Prin derogare de la prevederile art. 232 din Codul administrativ nr. 116/2018, hotărârea instanței de judecată privind menținerea sau anularea deciziei de respingere a cererii de azil care face obiectul procedurii rapide poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel în termen de 5 zile lucrătoare de la data pronunțării dispozitivului hotărârii. Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 5 zile lucrătoare de la data notificării hotărârii motivate.

(5) Cererile de apel se examinează în procedură scrisă în termen de până la 30 de zile de la data intentării procedurii de apel, în condițiile examinării cauzei în primă instanță. Instanța de apel poate dispune citarea participanților la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar. Deciziile instanței de apel nu se supun recursului, fiind definitive și irevocabile de la data pronunțării.

(6) În cazul în care cererea de azil a fost respinsă în procedură rapidă printr-o decizie irevocabilă, străinul este obligat să plece de pe teritoriul Republicii Moldova în aceeași zi în care i s-a comunicat decizia, cu excepția cazurilor în care în privința persoanei este inițiată o procedură penală sau de extrădare.

(7) În cazul în care nu este atacată în termenul prevăzut la alin. (1), decizia Inspectoratului General pentru Migrație de respingere a cererii de azil care face obiectul procedurii rapide devine irevocabilă."

Art. IV. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 223. Chișinău, 31 iulie 2024.

556 D E C R E T
cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 552/2001 privind evaluarea și acreditarea în sănătate

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 227 din 31 iulie 2024 pentru modificarea Legii nr. 552/2001 privind evaluarea și acreditarea în sănătate.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1581-IX. Chișinău, 9 august 2024.

557 L E G E
pentru modificarea Legii nr. 552/2001 privind evaluarea și acreditarea în sănătate

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 552/2001 privind evaluarea și acreditarea în sănătate (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 155–157, art. 1234), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. În cuprinsul legii, sintagmele „instituție/întreprindere", cu excepția articolului 11^4, și „instituție/întreprindere medico-sanitară sau farmaceutică", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „prestator de servicii medicale" la forma gramaticală corespunzătoare.

2. La articolul 2, noțiunea „acreditare" va avea următorul cuprins:

„*acreditare* – procedură prin care organismul național de evaluare și acreditare în sănătate recunoaște, în mod oficial, că un prestator de servicii medicale și personalul acestuia sunt competenți să execute activitățile specifice profilului lor în conformitate cu standardele și legile din domeniul medicinei și farmaciei;".

3. La articolul 5, alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Baza tehnico-materială a prestatorului de servicii medicale trebuie să corespundă legilor în vigoare."

4. La articolul 6 alineatul (1) și la articolul 7, cuvintele „pasibile de evaluare" se substituie cu cuvintele „pasibili de evaluare".

5. La articolul 9 alineatul (2), litera c) va avea următorul cuprins:

„c) eliberează prestatorului de servicii medicale acreditat certificatul de acreditare."

6. Articolul 10:

la alineatul (4), textul „și timp de cel puțin 2 zile" se exclude;

la alineatul (5), după sintagma „Regulamentului privind realizarea procedurii de evaluare și acreditare în sănătate" se introduce textul „ , aprobat de Ministerul Sănătății".

7. La articolul 11:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Prestatorii de servicii medicale de stat și privați sunt supuși evaluării și acreditării o dată la 5 ani."

la alineatul (3), cuvintele „ce urmează a fi acreditată" se substituie cu cuvintele „ce urmează a fi acreditat";

la alineatul (4), cuvintele „depunerii cererii" se substituie cu cuvintele „acceptării cererii";

la alineatul (5), în primul enunț, cuvintele „a activității acesteia la standardele de evaluare" se substituie cu cuvintele „a activității acestuia cu standardele de evaluare", iar ultimul enunț se exclude;

la alineatul (6), cuvintele „de acreditare condiționată" se substituie cu cuvintele „de prelungire a procesului de acreditare", iar în final alineatul se completează cu următorul enunț: „Detalierea deciziei se efectuează în Regulamentul privind realizarea procedurii de evaluare și acreditare în sănătate."

alineatul (7) va avea următorul cuprins:

„(7) Pentru acordarea asistenței medicale, prestatorul de servicii medicale nou-înființat este obligat să dețină certificatul de acreditare până la finele primului an de activitate."

la alineatul (8), cuvintele „sînt supuse" se substituie cu cuvintele „sunt supuși";

alineatul (9) va avea următorul cuprins:

„(9) Consiliul publică pe pagina sa web oficială și pe pagina web oficială a Ministerului Sănătății listele prestatorilor de servicii medicale care au fost evaluați și acreditați, precum și ale prestatorilor de servicii medicale neacreditați."

8. La articolul 11^1:

alineatul (1) se completează cu următorul enunț: „În cazul în care prestatorul de servicii medicale deține mai multe subdiviziuni și/sau filiale cu adrese fizice diferite, se eliberează certificate de acreditare pentru fiecare subdiviziune și/sau filială acreditată."

la alineatul (3), textul „45 de zile" se substituie cu textul „90 de zile";

alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Dacă deținătorul certificatului de acreditare înființează o nouă subdiviziune și/sau filială separată, el este obligat să depună la Consiliu o cerere de evaluare a acesteia în termenele prevăzute la art. 11 alin. (2), cu anexarea copiilor de pe actele prevăzute la art. 11 alin. (3). În cazul acreditării subdiviziunii și/sau filialei separate se eliberează certificat de acreditare separat."

9. Articolul 11^2:

la alineatul (2):

litera c) se completează cu textul „ , precum și adresele fizice ale subdiviziunilor și/sau filialelor acreditate";

alineatul se completează cu litera c^1) cu următorul cuprins:

„c^1) numărul de identificare de stat (IDNO) și denumirea prestatorului de servicii medicale;"

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Drept anexă la certificatul de acreditare servește însemnul deciziei și scrisoarea de însoțire a acestuia, care conține informația privind experții participanți la evaluare, decizia Consiliului privind genurile de activitate, subdiviziunile și/sau filialele separate acreditate ale deținătorului certificatului de acreditare, precum și recomandările/condițiile înaintate în urma evaluării."

10. La articolul 11^5 alineatul (4), ultimul enunț se exclude.

11. La articolul 11^6, alineatul (4) se abrogă.

12. La articolul 12, alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Metodologia de calculare a taxelor pentru prestarea serviciilor de evaluare și acreditare în sănătate se aprobă de către Guvern, iar taxele – de către Ministerul Sănătății."

13. Anexa la lege se abrogă.

Art. II. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția pct. 13, care intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Metodologiei de calculare a taxelor pentru prestarea serviciilor de evaluare și acreditare în sănătate.

(2) Guvernul, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 227. Chișinău, 31 iulie 2024.

558 DECRET
privind promulgarea Legii pentru modificarea unor acte normative

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 230 din 31 iulie 2024 pentru modificarea unor acte normative.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1582-IX. Chișinău, 9 august 2024.

559 LEGE
pentru modificarea unor acte normative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 78–84, art. 100), cu modificările ulterioare, se modifica după cum urmează:

1. Codul se completează cu articolul 47^1 cu următorul cuprins:

„**Articolul 47^1.** Coruperea electorala pasivă

(1) Pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către un alegător a bunurilor, serviciilor, privilegiilor sau avantajelor sub orice formă, care nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, în scopul exercitării sau al neexercitării unor drepturi electorale în cadrul alegerilor, inclusiv al alegerilor regionale, dacă fapta nu constituie infracțiune,

se sancționează cu amendă de la 500 la 750 de unități convenționale.

(2) Sub incidența prevederilor alin. (1) din prezentul articol nu cad bunurile indicate la art. 181^1 alin. (3) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002.

(3) Persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alin. (1) este liberată de răspundere contravențională dacă s-a autodenunțat și/sau a contribuit activ la descoperirea ori la contracararea săvârșirii faptei de corupere electorală."

2. La articolul 401 alineatul (1), după textul „prevăzute la art." se introduce textul „47^1,".

3. La articolul 441, alineatul (1) se completează cu litera h) cu următorul cuprins:

„h) liberarea de răspundere contravențională este prevăzută la articolul corespunzător din partea specială a cărții întâi."

Art. II. – La articolul III din Legea nr. 136/2024 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și a Codului contravențional) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 245–246, art. 353), punctul 12 se abrogă.

Art. III. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 230. Chișinău, 31 iulie 2024.

560 D E C R E T
privind promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 231 din 31 iulie 2024 pentru modificarea Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1588-IX. Chișinău, 13 august 2024.

561 L E G E
pentru modificarea Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 55–56, art. 178), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Denumirea legii va avea următorul cuprins:

„L E G E
cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie”.

2. La articolul 2:

noțiunile „violență psihologică” și „violență împotriva femeilor” vor avea următorul cuprins:

„*violență psihologică* - provocarea suferinței psihice și/sau a stării de tensiune, impunerea voinței ori a controlului, intimidarea, inclusiv prin utilizarea tehnologiei informației și/sau a comunicațiilor electronice, manifestate prin acte de: înjurare; insultare; luare în derâdere; poreclire; șantajare; distrugere demonstrativă a obiectelor; implicare în viața personală; gelozie; izolare prin detenție, inclusiv în locuința familiei; izolare de prieteni, de comunitate; interzicere a contactării altor membri ai familiei, inclusiv creare de impedimente în întrevederea părinților și copiilor; privare de acces la informație; interzicere, creare de impedimente sau control al accesului la rețelele de socializare; interzicere și/sau creare de impedimente în realizarea profesională ori în urmarea programului de studii/programului de formare profesională; amenințare cu moartea ori cu vătămare a integrității corporale; amenințare cu răspândirea, fără consimțământ, a informației despre viața intimă, privată și/sau de familie; persecutare; deposedare de acte de identitate; afișare ostentativă a armelor sau lovire a animalelor domestice; alte acte cu efect similar;”

„*violență împotriva femeilor* – act/acte de violență bazat/bazate pe gen, care cauzează sau poate/pot cauza femeii/femeilor vătămare sau suferință fizică, sexuală ori psihologică, inclusiv amenințarea cu asemenea acte, forțarea sau privarea arbitrară de libertate, comis/comise în sfera publică ori cea privată;”

după noțiunea „violență împotriva femeilor” se introduce o noțiune nouă cu următorul cuprins:

„*femicid* - act de violență împotriva femeilor, inclusiv fetelor, care presupune decesul victimei, ca urmare a infracțiunii de omor intenționat ori a infracțiunii de vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, ori a infracțiunii de violență în familie, sau sinuciderea victimei, ca urmare a determinării sau înlesnirii acesteia ori ca urmare a violenței în familie, comise din motive de prejudecată bazate pe gen;”

noțiunile „victimă-adult”, „victimă-copil” și „agresor” vor avea următorul cuprins:

„*victimă-adult* – persoană adultă care a fost supusă actelor de violență împotriva femeilor și/sau actelor de violență în familie;

victimă-copil – persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani și care a fost supusă ori a fost martoră la acte de violență împotriva femeilor și/sau la acte de violență în familie;”

„*agresor* – persoană care comite acte de violență împotriva femeilor și/sau de violență în familie. În cazul sesizărilor parvenite din partea mai multor membri ai familiei, care își aduc învinuiri reciproce de comitere a actelor de violență, agresorul este determinat luându-se în considerare următoarele circumstanțe:

– stabilirea persoanelor implicate care au acționat în apărarea lor ori a altei persoane;

– probabilitatea survenirii unor situații critice pentru fiecare persoană;

– modul de acționare în cadrul scenei de violență și gravitatea vătămărilor și/sau suferințelor provocate de fiecare persoană;

– sesizările anterioare cu privire la actele de violență împotriva femeilor și/sau de violență în familie;

– alte circumstanțe care indică inițiatorul actelor de violență;”.

3. La articolul 3:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„**Articolul 3.** Subiecții violenței împotriva femeilor și ai violenței în familie”;

articolul se completează cu alineatul (1^1) cu următorul cuprins:

„(1^1) Subiecții violenței împotriva femeilor sunt agresorul și victima.”

4. La articolul 4:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„**Articolul 4.** Cadrul normativ”;

la alineatul (1), după cuvintele „și combaterea” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și”.

5. Articolul 5 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 5.** Principiile de bază ale prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și violenței în familie

Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței în familie se realizează în temeiul următoarelor principii de bază:

a) legalitate;

b) respectarea drepturilor și libertăților fundamentale;

c) egalitate și nondiscriminare;

d) respectarea demnității umane;

e) confidențialitate;

f) acces la justiție;

g) protecția și securitatea victimei;

h) cooperarea autorităților administrației publice cu societatea civilă și cu organizațiile internaționale;

i) celeritate;

j) intersecționalitate.”

6. Denumirea capitolului II va avea următorul cuprins:

„Capitolul II
AUTORITĂȚILE ȘI INSTITUȚIILE ABILITATE CU FUNCȚII DE PREVENIRE ȘI DE COMBATERE A VIOLENȚEI ÎMPOTRIVA FEMEILOR ȘI VIOLENȚEI ÎN FAMILIE”.

7. La articolul 7:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„**Articolul 7.** Autoritățile și instituțiile abilitate cu funcții de prevenire și de combatere a violenței împotriva femeilor și violenței în familie”;

la alineatul (1), partea introductivă va avea următorul cuprins:

„Autoritățile și instituțiile abilitate cu funcții de prevenire și de combatere a violenței împotriva femeilor și violenței în familie sunt:”;

la alineatul (2), cuvintele „a violenței în familie și” se substituie cu textul „a violenței împotriva femeilor și violenței în familie, precum și”;

la alineatul (4), cuvintele „politicilor de prevenire a violenței în familie și” se substituie cu textul „politicilor de prevenire a violenței împotriva femeilor și violenței în familie, precum și”;

la alineatul (5), după cuvintele „privind prevenirea și combaterea” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și”, iar după cuvintele „în prevenirea și combaterea cazurilor de” – cuvintele „violență împotriva femeilor și de”.

8. Articolul 8:

alineatul (1):

la litera a), după cuvintele „de prevenire și combatere a” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și”;

la litera c), după cuvintele „măsurile de prevenire și combatere a actelor de” se introduc cuvintele „violență împotriva femeilor și”, iar după cuvintele „contribuie la actualizarea paginii web oficiale privind” – cuvintele „violența împotriva femeilor și”;

la litera d), după cuvintele „realizarea cercetărilor privind fenomenul de” se introduc cuvintele „violență împotriva femeilor și de”;

la litera e), după cuvintele „din domeniul prevenirii și combaterii” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și”;

litera f) va avea următorul cuprins:

„f) cooperează cu organizații necomerciale, cu persoane fizice și juridice implicate în activități de prevenire și de combatere a violenței împotriva femeilor și violenței în familie;”

alineatul (1^1):

la litera b), cuvintele „privind prevenirea violenței în familie și” se substituie cu textul „privind prevenirea violenței împotriva femeilor și violenței în familie, precum și”;

la litera d), după cuvintele „prevenirea și combaterea” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și”;

alineatul (1^2) se completează cu litera k^1) cu următorul cuprins:

„k^1) examinează sesizările parvenite de la persoane fizice, persoane juridice și instituții publice, care implică cooperarea interinstituțională privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței în familie;”

alineatul (2):

la litera c), cuvintele „asistență și protecție a victimelor violenței în familie și a copiilor lor și” se substituie cu textul „asistență și protecție a victimelor violenței împotriva femeilor și violenței în familie și a copiilor lor, precum și a”;

la litera c^1), după cuvintele „contribuie la incluziunea socială a victimelor” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și ale”;

literele d) și e) vor avea următorul cuprins:

„d) includ în programele de dezvoltare locală problematica prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și violenței în familie; planifică organizarea studiilor și campaniilor de informare în vederea combaterii violenței împotriva femeilor și violenței în familie, pentru susținerea serviciilor sociale și a altor măsuri de asistență a victimelor violenței împotriva femeilor și ale violenței în familie; cooperează la implementarea sistemului de evidență a cazurilor de violență împotriva femeilor și de violență în familie;

e) dezvoltă parteneriate sociale cu organizațiile necomerciale, inclusiv cu fundații, sindicate, patronate, cu organizații de cult religioase, precum și cu organisme internaționale care să contribuie la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței în familie.”

alineatul (3):

la litera a), după cuvintele „comiterea actelor” se introduc cuvintele „de violență împotriva femeilor și de”;

litera b) va avea următorul cuprins:

„b) actualizează baza de date, la nivel teritorial, ce vizează victimele violenței împotriva femeilor și ale violenței în familie redirecționate pentru acordarea protecției și asistenței;”

la litera d), după cuvintele „în vederea lichidării consecințelor actelor de” se introduc cuvintele „violență împotriva femeilor și de”;

litera g) va avea următorul cuprins:

„g) realizează, în comun cu alte autorități abilitate și în cooperare cu organizațiile necomerciale din domeniu, programe informaționale în vederea prevenirii violenței împotriva femeilor și violenței în familie;”

la litera h), cuvintele „violenței în familie și a copiilor lor și” se substituie cu textul „violenței împotriva femeilor și ale violenței în familie și a copiilor lor, precum și”;

la litera i), textul „violenței în familie,” se substituie cu textul „violenței împotriva femeilor și violenței în familie, precum și”;

la litera j), după cuvintele „activitatea intersectorială în domeniul prevenirii și combaterii” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și”;

alineatul (4):

la litera a), după cuvintele „în vederea calificării actelor de” se introduc cuvintele „violență împotriva femeilor și de”;

litera b) va avea următorul cuprins:

„b) realizează, în comun cu alte autorități abilitate și în cooperare cu organizațiile necomerciale din domeniu, programe educaționale pentru părinți și copii în vederea prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și violenței în familie;”

la alineatul (5), litera b) va avea următorul cuprins:

„b) notifică poliția și autoritatea tutelară, prin intermediul cadrelor medicale, privind cazurile de violență împotriva femeilor și de violență în familie;”

alineatul (6):

la litera a), după textul „raportează cazurile de” se introduc cuvintele „violență împotriva femeilor și de”;

la litera h), după cuvintele „în cazul comiterii actului de” se introduce textul „violență împotriva femeilor și/sau de”;

la litera k), după cuvintele „de asistență și protecție a victimelor” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și ale”;

la litera l), după textul „în comun cu asistenții sociali, cazurile de” se introduc cuvintele „violență împotriva femeilor și de”;

litera m) va avea următorul cuprins:

„m) cooperează cu autoritățile abilitate în domeniu, cu societatea civilă în vederea prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și violenței în familie.”

alineatul (7):

la litera a), după cuvintele „asigură evidența cazurilor de” se introduc cuvintele „violență împotriva femeilor și de”;

litera b) va avea următorul cuprins:

„b) identifică situațiile de criză și redirecționează victimele violenței împotriva femeilor și ale violenței în familie spre serviciile de asistență și protecție a victimelor;”

la litera e), după cuvintele „în procesul de urmărire penală a cazurilor de” se introduc cuvintele „violență împotriva femeilor și de”;

la litera g), după cuvintele „constatărilor pe marginea cazurilor de” se introduc cuvintele „violență împotriva femeilor și de”;

la litera h), după cuvintele „protecției eficiente a victimelor” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și ale”;

alineatul (8) va avea următorul cuprins:

„(8) În vederea asigurării unei abordări sistemice a protecției și asistenței subiecților violenței împotriva femeilor și ai violenței în familie, desfășurării activităților comune de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și violenței în familie, inclusiv a activităților menționate la alin. (7), prin ordinul conducătorului, în calitate de membri ai echipei multidisciplinare teritoriale, se desemnează specialiști abilitați.”

alineatul (10):

la litera a), după cuvintele „în domeniul prevenirii și combaterii” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și”;

la litera c), după textul „integrarea/reintegrarea socială a victimelor” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și ale”;

la litera d), după cuvintele „contribuie la prevenirea și combaterea” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și”.

9. Denumirea capitolului III va avea următorul cuprins:

„Capitolul III
MECANISMUL DE SOLUȚIONARE A ACTELOR DE VIOLENȚĂ ÎMPOTRIVA FEMEILOR ȘI A VIOLENȚEI ÎN FAMILIE”.

10. Articolul 11:

la alineatul (2), după cuvintele „combatere a violenței” se introduc cuvintele „împotriva femeilor și violenței”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Autoritățile abilitate cu funcții de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și violenței în familie sunt obligate să reacționeze prompt la orice sesizare și să informeze victimele: despre drepturile lor; despre autoritățile și instituțiile cu funcții de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și violenței în familie; despre tipul serviciilor și organizațiile la care se pot adresa după asistență; despre asistența disponibilă pentru ele; despre locul și modalitățile în care pot depune o sesizare; despre procedura ce urmează după depunerea sesizării și rolul lor după procedurile respective; despre modalitatea obținerii protecției; despre măsura și condițiile în care au acces la consultanță sau asistență juridică; despre faptul dacă există ori nu vreun pericol pentru viața sau sănătatea lor în cazul eliberării unei persoane reținute sau condamnate; despre faptul anulării ordonanței de protecție.”

la alineatul (4), după cuvântul „Victima” se introduce textul „violenței împotriva femeilor și/sau a”;

la alineatul (4^1), după cuvântul „Victima” se introduce textul „violenței împotriva femeilor și/sau a”.

11. La articolul 12:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„**Articolul 12.** Sesizarea cazurilor de violență împotriva femeilor și de violență în familie”;

la alineatul (1), după cuvintele „orice caz de” se introduc cuvintele „violență împotriva femeilor și de”;

la alineatul (2), după cuvintele „de prevenire și combatere a” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și”;

la alineatul (3), după cuvintele „martoră la acte de” se introduce textul „violență împotriva femeilor și/sau de”, iar după cuvintele „de prevenire și combatere a” – cuvintele „violenței împotriva femeilor și”;

la alineatul (4), după cuvintele „despre actele de” se introduc cuvintele „violență împotriva femeilor și de”;

la alineatul (5), după cuvintele „comunicările despre cazurile de” se introduc cuvintele „violență împotriva femeilor și de”.

12. Legea se completează cu articolul 15^4 cu următorul cuprins:

„**Articolul 15^4.** Mecanismul integrat de colectare a datelor

(1) Mecanismul integrat de colectare a datelor pentru crearea statisticii oficiale în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și violenței în familie include colectarea informației prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect) din sistemele informaționale deținute de către autoritățile și instituțiile abilitate din domeniu.

(2) Informația furnizată are la bază sursele de date administrative, dezagregate după forma și tipul de violență, sex, vârstă, dizabilitate, etnie, relația dintre victimă și agresor, statutul victimei de persoană solicitantă a unei forme de protecție pe teritoriul Republicii Moldova, localizarea geografică, țara de origine a acesteia.

(3) Datele pentru crearea statisticii oficiale în domeniu sunt colectate, înregistrate și stocate într-un sistem informațional dezvoltat și deținut de către Agenția Națională de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie.”

13. Articolul 16 alineatul (3):

în partea introductivă, după cuvintele „de prevenire și combatere a” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și”;

la litera a), după cuvintele „de prevenire și combatere a” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și”;

la litera b), după cuvintele „management al cazurilor de” se introduc cuvintele „violență împotriva femeilor și de”;

la litera c), după cuvintele „privind fenomenul” se introduc cuvintele „violenței împotriva femeilor și cel al”.

14. La articolul 17 alineatul (2), după cuvintele „actelor de” se introduc cuvintele „violență împotriva femeilor și de”.

Art. II. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data de 15 august 2024.

(2) Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta și va asigura elaborarea actelor normative necesare pentru punerea în aplicare a prezentei legi.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 231. Chișinău, 31 iulie 2024.

562 D E C R E T
cu privire la promulgarea Legii pentru interpretarea articolului 3 alineatul (5) din Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative în raport cu prevederile articolului 40 alineatele (5) și (6) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 232 din 31 iulie 2024 pentru interpretarea articolului 3 alineatul (5) din Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative în raport cu prevederile articolului 40 alineatele (5) și (6) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1583-IX. Chișinău, 9 august 2024.

563 L E G E
pentru interpretarea articolului 3 alineatul (5) din Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative în raport cu prevederile articolului 40 alineatele (5) și (6) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură

În temeiul art. 66 lit. c) din Constituția Republicii Moldova și al art. 72 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – În sensul art. 3 alin. (5) din Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 325–327, art. 581), cu modificările ulterioare, al doilea enunț este aplicabil inclusiv în cazul în care cererea de demisie a fost depusă de către un procuror în privința căruia este începută o procedură disciplinară. Cererea de demisie se soluționează de Procurorul General prin ordin de eliberare din funcția de procuror, cu asigurarea garanțiilor prevăzute de Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură.

Eliberarea din funcția de procuror în temeiul cererii de demisie, depuse în baza Legii nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, nu împiedică desfășurarea procedurii disciplinare și, după caz, tragerea la răspundere disciplinară conform art. 36 alin. (1) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură.

Art. II. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 232. Chișinău, 31 iulie 2024.

564 H O T Ă R Â R E
cu privire la Raportul Consiliului Concurenței privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2022

În temeiul art. 128 alin. (3) din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996, și al art. 21 alin. (3) din Legea nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat,

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. – Se ia act de Raportul Consiliului Concurenței privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2022.

Art. 2. – Consiliul Concurenței:

a) va asigura, în limitele atribuțiilor prevăzute de legislația din domeniu, transparența și eficiența acordării ajutoarelor de stat;

b) va monitoriza ajutoarele de stat aflate în derulare pentru a verifica respectarea prevederilor actelor juridice în baza cărora au fost acordate, precum și deciziile de autorizare a acestora;

c) va intensifica eforturile sale de examinare a notificărilor depuse privind ajutoarele de stat și a cazurilor de încălcare a legislației din domeniul ajutorului de stat;

d) va asigura realizarea consecventă a sarcinilor ce derivă din Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024–2027.

Art. 3. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 192. Chișinău, 18 iulie 2024.

565 DECRET

privind eliberarea din serviciul militar în termen și cu termen redus și trecerea în rezervă a militarilor, durata serviciului militar al cărora a expirat, precum și încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen și cu termen redus, în octombrie 2024 - ianuarie 2025

În temeiul art. 25 alin. (2) lit. f) din Legea cu privire la apărarea națională și întru executarea Legii cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Art. 1. - Se eliberează din serviciul militar în termen din rândurile Armatei Naționale și se trec în rezervă, în octombrie 2024 - ianuarie 2025 militarii durata serviciului militar al cărora a expirat.

Art. 2. - Se eliberează din serviciul militar cu termen redus din rândurile Armatei Naționale și se trec în rezervă, în octombrie 2024, militarii durata serviciului militar al cărora a expirat.

Art. 3. - Se încorporează în serviciul militar în termen și cu termen redus în Armata Națională, în octombrie 2024 - ianuarie 2025, bărbații, cetățeni ai Republicii Moldova, care au împlinit vârsta de 18 ani și care nu beneficiază de dreptul de amânare a încorporării sau de scutire de serviciul militar în termen și cu termen redus.

Art. 4. - Guvernul:

a) va stabili numărul de recruți necesar de încorporat în Armata Națională;

b) va elabora măsuri organizatorice în vederea asigurării încorporării cetățenilor în serviciul militar în termen și cu termen redus.

Art. 5. - Prezentul decret intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 1585-IX. Chișinău, 12 august 2024.

Acte ale Curții Constituționale a Republicii Moldova

131 H O T Ă R Â R E

pentru controlul constituționalității unor prevederi din articolul 54 alin. (7) și a articolului 102 alin. (5) lit. f) din Codul electoral

(anularea înregistrării subiecților electorali)

(sesizarea nr. 126a/2024)

În numele Republicii Moldova,

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,

dnei Viorica PUICA,

dlui Nicolae ROȘCA,

dnei Liuba ȘOVA,

dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,

cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 4 iunie 2024,

Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,

Având în vedere actele și lucrările dosarului,

Deliberând la 19 iulie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o sesizare depusă la Curtea Constituțională la 4 iunie 2024, pe baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale de dnele Marina Tauber, Reghina Apostolova și Irina Lozovan și de dnii Denis Ulanov, Vadim Fotescu și Petru Jardan, deputați în Parlament.

2. Autorii sesizării îi solicită Curții să verifice constituționalitatea textului „încălcarea prevederilor alin. (5) și (6) din prezentul articol se constată de organul electoral competent, inclusiv cu suportul organelor de resort și celor de drept" din articolul 54 alin. (7) și a articolului 102 alin. (5) lit. f) din Codul electoral.

3. În procesul soluționării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului și Comisiei Electorale Centrale.

4. La ședința publică a Curții au fost prezenți dna Marina Tauber și dl Vadim Fotescu, deputați în Parlament, autori ai sesizării, care au fost asistați de dl avocat Vadim Banaru. Parlamentul a fost reprezentat de dl Valeriu Kuciuk. Guvernul a fost reprezentat de dl Eduard Serbenco. Comisia Electorală Centrală a fost reprezentată de dl Pavel Postică, vicepreședinte.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

5. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate."

Articolul 5
Democrația și pluralismul politic

„(1) Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.

(2) Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului."

Articolul 21
Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale."

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative."

Articolul 32
Libertatea opiniei și a exprimării

„(1) Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil.

(2) Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

(3) Sunt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional."

Articolul 38
Dreptul de vot și dreptul de a fi ales

„(1) Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcând cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege.

(3) Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii."

Articolul 41
Libertatea partidelor și a altor organizații social-politice

„(1) Cetățenii se pot asocia liber în partide și în alte organizații social-politice. Ele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor și, în condițiile legii, participă la alegeri.

(2) Partidele și alte organizații social-politice sunt egale în fața legii.

(3) Statul asigură respectarea drepturilor și intereselor legitime ale partidelor și ale altor organizații social-politice.

(4) Partidele și alte organizații social-politice care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept, a suveranității și independenței, a integrității teritoriale a Republicii Moldova sunt neconstituționale.

(5) Asociațiile secrete sunt interzise.

(6) Activitatea partidelor constituite din cetățeni străini este interzisă.

(7) Funcțiile publice ai căror titulari nu pot face parte din partide se stabilesc prin lege organică."

Articolul 74
Adoptarea legilor și a hotărârilor

„(1) Legile organice se adoptă cu votul majorității deputaților aleși, după cel puțin două lecturi.

(2) Legile ordinare și hotărârile se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

(3) Proiectele de lege prezentate de Guvern, precum și propunerile legislative ale deputaților acceptate de acesta sînt examinate de Parlament în modul și după prioritățile stabilite de Guvern, inclusiv în procedură de urgență. Alte propuneri legislative se examinează în modul stabilit.

(4) Legile se trimit, spre promulgare, Președintelui Republicii Moldova."

6. Prevederile relevante ale Codului electoral, adoptat prin Legea nr. 325 din 8 decembrie 2022, sunt următoarele:

Articolul 54
Condițiile și modul de susținere financiară a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale

„[...]

(6) Se interzice concurenților electorali, participanților la referendum și grupurilor de inițiativă:

a) să ofere alegătorilor/susținătorilor bani, bunuri, inclusiv produse alimentare, băuturi alcoolice și produse din tutun, să presteze servicii ori să acorde alte foloase, inclusiv din ajutoare umanitare sau din alte acțiuni de binefacere, în scopul determinării alegătorului/susținătorului să își exercite sau să nu își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor;

[...]

(7) **Încălcarea prevederilor alin. (5) și (6) din prezentul articol se constată de organul electoral competent, inclusiv cu suportul organelor de resort și celor de drept**, iar sumele primite/utilizate în condițiile alineatelor menționate se fac venit la bugetul de stat în baza unei hotărâri a Comisiei Electorale Centrale. Actul administrativ de constatare a încălcărilor și, după caz, de aplicare a sancțiunilor prevăzute la art.102 alin.(2) lit.a), c) sau e), emis de organul electoral, din momentul în care rămâne definitiv, se aduce la cunoștința organelor de drept pentru tragerea la răspundere contravențională sau penală, după caz, în condițiile art.103 și 104."

Articolul 102
Răspunderea juridică

„[...]

(5) Anularea înregistrării se aplică prin hotărâre a organului electoral care a înregistrat subiectul electoral în cazul în care se constată:

a) folosirea fondurilor financiare și materiale nedeclarate mai mult de 1% raportat la plafonul mijloacelor ce pot fi transferate în contul fondului electoral sau cel destinat grupului de inițiativă;

b) depășirea plafonului fondului electoral sau al celui destinat grupului de inițiativă;

c) utilizarea mijloacelor financiare din străinătate, cu excepția donațiilor din partea cetățenilor Republicii Moldova cu venituri obținute în afara țării;

d) nesuspendarea din funcție de către candidatul care are această obligație. În acest caz se anulează înregistrarea concurentului electoral, a candidatului independent sau se exclude candidatul respectiv din lista concurentului electoral;

e) nerespectarea restricțiilor stabilite la art.16 alin. (2) lit. c)–f) și nedeclararea acestora de către candidat în condițiile art. 68 alin. (1) lit. f);

f) încălcarea prevederilor art. 54 alin. (6) lit. a);

g) nerespectarea cerințelor stabilite la art. 68, 112, 113 și 139.

[...]"

ÎN DREPT

I. Argumentele autorilor sesizării

7. Cu privire la procedura de adoptare a prevederilor contestate, autorii notează că la 10 iulie 2023 un grup de deputați au înregistrat la Secretariatul Parlamentului proiectul de lege nr. 232 de modificare, între altele, a Codului electoral. La 26 iulie 2023, la Secretariatul Parlamentului a fost înregistrat un amendament la proiectul legii nr. 232 prin care s-a propus completarea proiectului cu normele contestate, care permit anularea înregistrării la alegeri a candidaților care oferă alegătorilor/susținătorilor bani, bunuri, inclusiv produse alimentare, băuturi alcoolice și produse din tutun, prestează servicii ori acordă alte foloase, inclusiv din ajutoare umanitare sau din alte acțiuni de binefacere, în scopul determinării alegătorului/susținătorului să-și exercite sau să nu-și exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor. La 31 iulie 2023 amendamentul a fost acceptat de comisia sesizată în fond și proiectul legii a fost votat în lectura a doua, finală.

8. Autorii notează că acest amendament: a) reprezintă o inițiativă legislativă nouă, deoarece nu are vreo legătură cu obiectul și cu scopul proiectului de lege nr. 232; b) nu a fost supus avizărilor și consultărilor conform procedurilor regulamentare și c) deputații nu au avut timp suficient să examineze amendamentul propus și să facă propuneri. În acest sens, autorii consideră că dispozițiile contestate au fost adoptate cu încălcarea articolelor 1, 5 și 74 alin. (1) din Constituție.

9. Potrivit autorilor, criteriile care permit anularea înregistrării candidaților sunt redactate de o manieră incertă și pot fi interpretate și aplicate abuziv de către organele electorale. De asemenea, normele contestate nu prevăd o procedură obiectivă de constatare a încălcării articolului 54 alin. (6) lit. a) din Codul electoral.

10. Autorii notează că încălcarea obligației stabilite de articolul 54 alin. (6) lit. a) din Codul electoral nu trebuie să conducă la anularea înregistrării candidatului din alegeri, dacă faptele constatate de organele electorale nu au fost confirmate printr-o sentință definitivă pronunțată într-o cauză penală care să constate vinovăția candidatului de corupere a alegătorilor.

11. Prin urmare, autorii consideră că normele contestate contravin articolelor 1, 5, 21, 23, 32, 38, 41, 54 și 74 alin. (1) din Constituție.

II. Argumentele autorităților cărora le-a fost solicitată și care și-au prezentat opinia

12. În opinia sa, Parlamentul a menționat că scopul principal al proceselor electorale este să reflecte voința cetățenilor și să le ofere posibilitatea de a-și alege reprezentanții. Este crucial să se asigure caracterul corect, liber și transparent al alegerilor. Limitarea dreptului de a candida la alegeri poate fi justificată pentru protejarea integrității procesului electoral și pentru prevenirea fraudării alegerilor. Acest lucru este vital pentru a menține încrederea publică în sistemul electoral. Coruperea alegătorilor nu doar contravine legislației electorale, ci subminează integritatea alegerilor democratice, distorsionează conceptul votului liber și erodează încrederea publicului în instituțiile statului și în capacitatea acestora de a asigura alegeri corecte și echitabile. Prevederile contestate urmăresc să stabilească un mecanism eficient de prevenire și de combatere a coruperii alegătorilor.

13. În opinia sa, Guvernul a notat că amendamentul din 26 iulie 2023 se încadrează în obiectul general al proiectului de lege nr. 232, care urmărește să prevină participarea la alegeri a candidaților care au încălcat legislația electorală. Cât privește claritatea comportamentului stabilit de articolul 54 alin. (6) lit. a) din Codul electoral, Guvernul menționează că autorii nu au argumentat care formulări din acest articol sunt lipsite de claritate. De altfel, limbajul folosit de legislator este clar și accesibil. Cu privire la procedura de constatare a încălcării și de aplicare a sancțiunii, Guvernul menționează că activitatea organelor electorale comportă trăsăturile unei activități administrative, iar actele emise de aceste autorități sunt acte administrative individuale. Prin urmare, procedura de constatare a încălcării articolului 54 alin. (6) lit. a) din

Codul electoral este reglementată de prevederile Codului administrativ. Referitor la pretinsa încălcare a principiului prezumției de nevinovăție, Guvernul notează că acest principiu nu este incident, deoarece anularea înregistrării candidaților nu poate fi asimilată unei sancțiuni penale, ci are mai curând un caracter preventiv.

14. În opinia sa, Comisia Electorală Centrală a notat că asigurarea unor alegeri corecte și libere reprezintă un pilon fundamental al democrației. Articolul 54 alin. (6) lit. a) împreună cu articolul 102 alin. (5) lit. f) din Codul electoral stabilesc competența organelor electorale de a anula înregistrarea concurenților electorali care încalcă interdicția de influențare a alegătorilor prin corupere electorală. Organele de drept pot sesiza organele electorale dacă constată asemenea fapte. Sesizările înaintate de entitățile publice au un regim distinct de cel al contestațiilor care se depun doar de competitorii electorali și de alegători. Cât privește argumentul autorilor că anularea înregistrării în asemenea cazuri ar trebui să depindă de pronunțarea unei sentințe penale definitive, Comisia menționează că organele electorale nu se pronunță cu privire la aspectul penal al faptei atunci când anulează înregistrarea concurenților electorali care încalcă interdicția stabilită de articolul 54 alin. (6) lit. a). De asemenea, mecanismul contestat are un caracter preventiv. Dacă acesta ar fi condiționat de o sentință penală definitivă, reacția autorităților electorale în lupta cu corupția electorală ar întârzia. Având în vedere riscurile și pericolul pe care îl prezintă prin sine fenomenul coruperii alegătorilor, anularea înregistrării candidaților constituie o sancțiune proporțională și disuasivă.

III. Aprecierea Curții

A. Admisibilitatea

15. Prin Decizia sa din 11 iulie 2024, Curtea a confirmat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate a unei sesizări stabilite în jurisprudența sa constantă.

16. Curtea a reținut că, în conformitate cu articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, deputații sunt abilitați cu prerogativa sesizării Curții Constituționale.

17. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul electoral, ține de competența Curții Constituționale.

18. Obiectul sesizării îl constituie textul „încălcarea prevederilor alin. (5) și (6) din prezentul articol se constată de organul electoral competent, inclusiv cu suportul organelor de resort și celor de drept" din articolul 54 alin. (7) și articolul 102 alin. (5) lit. f) din Codul electoral. Dispozițiile contestate nu au făcut obiect al controlului de constituționalitate anterior.

19. Autorii sesizării au notat că dispozițiile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 5 (*democrația și pluralismul politic*), 21 (*prezumția nevinovăției*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 32 (*libertatea opiniei și a exprimării*), 38 (*dreptul de vot și dreptul de a fi ales*), 41 (*libertatea partidelor și a altor organizații social-politice*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 74 alin. (1) (*adoptarea legilor și a hotărârilor*) din Constituție. Având în vedere că autorii critică prevederile contestate și din perspectiva dreptului deputaților de a dispune de timp suficient pentru examinarea amendamentelor și pentru formularea propunerilor, Curtea a examinat și incidența articolului 73 (*inițiativa legislativă*) din Constituție.

20. Cu privire la incidența articolului 21 din Constituție, Curtea a reiterat că acest articol este aplicabil doar în cazul procedurilor penale (a se vedea HCC nr. 16 din 3 octombrie 2023, § 29 și jurisprudența citată acolo). În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat că interdicția de a candida la alegeri nu poate fi echivalată cu o sancțiune penală în sensul articolului 7 din Convenție (*Miniscalco v. Italia*, 17 iunie 2021, § 73). Din acest motiv, Curtea nu a constatat incidența articolului 21 din Constituție în prezenta cauză.

21. Referitor la incidența articolelor 23 și 54 din Constituție, Curtea a reținut, în jurisprudența sa, că acestea sunt aplicabile doar în coroborare cu un drept fundamental incident. Mai mult, articolul 54 îi impune Curții un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Astfel, pentru a putea fi invocat acest articol, autorul sesizării trebuie să argumenteze incidența unui drept fundamental (a se vedea HCC nr. 4 din 30 ianuarie 2024, § 28).

22. Cu privire la incidența articolelor 1, 5, 73 și 74 alin. (1) din Constituție, autorii sesizării au invocat că dispozițiile contestate: a) reprezintă o inițiativă legislativă nouă, deoarece nu au vreo legătură cu obiectul și cu scopul proiectului de lege; b) nu au fost supuse avizărilor și consultărilor conform procedurilor regulamentare și c) deputații nu au avut timp suficient să le examineze și să facă propuneri.

23. Curtea a observat că la 10 iulie 2023 un grup de deputați au înregistrat la Secretariatul Parlamentului proiectul de lege nr. 232[1] privind implementarea unor considerente conținute în Hotărârea Curții Constituționale nr. 10/2023 privind controlul constituționalității Partidului Politic „Șor" care viza modificarea, între altele, a Codului electoral. Acest proiect de lege a fost votat în prima lectură la 14 iulie 2023. La 26 iulie 2023, la Secretariatul Parlamentului a fost înregistrat un amendament[2] prin care s-a propus completarea proiectului de lege nr. 232, între altele, cu textul normelor contestate. La 31 iulie 2023, amendamentul a fost acceptat de comisia sesizată în fond[3] și proiectul de lege nr. 232 a fost votat în lectura a doua, finală, devenind astfel Legea nr. 220/2023.

24. Cu referire la argumentul care pretinde că amendamentul din 26 iulie 2023, care a adăugat prevederile contestate la proiectul de lege nr. 232/2023, reprezintă o inițiativă legislativă nouă, Curtea a reținut că prin acest argument autorii pun în discuție nerespectarea elementului procedural din articolul 74 alin. (1) din Constituție. În jurisprudența sa, Curtea a notat că textul „după cel puțin două lecturi" din articolul 74 alin. (1) din Constituție conține atât un element procedural, cât și un element substanțial. Elementul procedural presupune că Parlamentul trebuie să voteze în două lecturi proiectul de lege organică. Elementul substanțial presupune că până la votare Parlamentul trebuie să supună dezbaterilor conținutul proiectului de lege organică (a se vedea HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, § 35). Într-o Hotărâre ulterioară, Curtea a notat că respectarea cerințelor procedurale referitoare la adoptarea legilor este la fel de importantă ca respectarea cerințelor aplicabile față de conținutul legilor. Cele dintâi protejează democrația parlamentară, principiu care trebuie respectat pe tot parcursul procesului de legiferare și care îi asigură pe cetățeni că legile nu au fost adoptate în mod abuziv. Cele din urmă previn limitarea disproporționată a exercițiului drepturilor și libertăților cetățenilor (HCC nr. 17 din 10 iunie 2021, § 52).

[1] https://www.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=8a14fbea-b109-411b-ae4c-d6b29c12ba71
[2] https://www.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=345c97a9-dcf6-44b7-becb-99a22f93e2c7
[3] https://www.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=42cc67c4-08d7-48b3-bc9c-e8a65eb73c6c

25. În jurisprudența sa recentă, Curtea a verificat dacă prevederile contestate introduse printr-un amendament după votarea proiectului de lege în prima lectură corespund standardului constituțional potrivit căruia legile organice trebuie votate în cel puțin două lecturi, așa cum prevede articolul 74 alin. (1) din Constituție. Curtea a reținut că pentru a corespunde acestui standard, amendamentul trebuia să aibă o legătură indispensabilă cu obiectul proiectului de lege votat în prima lectură. Pentru că nu a constatat această legătură, Curtea a declarat neconstituționale prevederile contestate în sesizarea nr. 131a/2024 (a se vedea HCC nr. 14 din 20 iunie 2024, §§ 48-53).

26. În prezenta cauză, Curtea a constatat că proiectul de lege nr. 232 din 10 iulie 2023, votat în prima lectură la 14 iulie 2023, prevedea implementarea unor considerente conținute în Hotărârea Curții Constituționale nr. 10/2023 privind controlul constituționalității Partidului Politic „Șor", care viza modificarea, între altele, a Codului electoral. Pe de altă parte, Curtea a observat că, deși prevederile contestate au fost introduse la 26 iulie 2023 printr-un amendament după votarea proiectului de lege în prima lectură, acestea urmăresc, de asemenea, să modifice Codul electoral și prevăd un mecanism de anulare a înregistrării la alegeri a candidaților care încalcă interdicțiile impuse de autorități în materie electorală. Spre deosebire de Hotărârea nr. 14 din 20 iunie 2024, Curtea a reținut că în prezenta cauză există o legătură indispensabilă între amendament și obiectul proiectului de lege votat în prima lectură. Așadar, Curtea nu a constatat incidența aspectului procedural al textului „după cel puțin două lecturi" din articolul 74 alin. (1) din Constituție.

27. Curtea a mai observat că la data adoptării proiectului de lege în prima lectură[4] și a amendamentului în discuție în a doua lectură[5], autorii sesizării, deputați din opoziția parlamentară, au decis să nu participe la ședința plenară a Parlamentului. În situații similare, Curtea a reținut că în condițiile neparticipării din proprie voință a deputaților la ședințele parlamentare nu se poate vorbi de îngrădirea dreptului lor de a pune întrebări, de a lua cuvântul în cadrul ședinței plenare (a se vedea HCC nr. 16 din 3 octombrie 2023, § 26; DCC nr. 140 din 16 septembrie 2021, §§ 29-30). Având în vedere această jurisprudență, Curtea a considerat că principiul dezbaterii parlamentare nu este incident în prezenta cauză.

28. Referitor la argumentul autorilor că prevederile contestate au fost adoptate fără vreo avizare a proiectului, Curtea a reținut că obligația avizării amendamentelor legislative care nu afectează domeniile stabilite de articolele 109, 111 și 131 alin. (4) din Constituție nu rezultă din nicio normă constituțională. De altfel, în practica sa recentă, Curtea a respins ca inadmisibile critici similare care priveau omisiunea de a obține avize relevante în cazul elaborării proiectelor de legi, menționând că această obligație rezultă din Legea cu privire la actele normative, nu dintr-un principiu constituțional (a se vedea HCC nr. 9 din 26 martie 2024, § 39 și jurisprudența citată acolo). Prin urmare, Curtea a respins acest capăt al sesizării.

29. Referitor la argumentul autorilor că normele contestate au fost adoptate în lipsa unor consultări publice, Curtea a reținut că această exigență nu rezultă din normele constituționale, ci din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017 (a se vedea HCC nr. 9 din 26 martie 2024, § 40 și jurisprudența citată acolo). Prin urmare, argumentul nu vizează chestiuni de rang constituțional.

30. Referitor la argumentul autorilor că deputații nu au avut timp suficient să examineze și să facă propuneri la amendament, în jurisprudența sa Curtea a reținut că articolul 73 din Constituție le garantează deputaților dreptul de a dispune de o perioadă de timp rezonabilă pentru formularea propunerilor și a amendamentelor la proiectele de legi examinate de Parlament. Parlamentul poate limita prerogativa deputaților de a formula propuneri și amendamente la proiectele de legi în baza principiului autonomiei parlamentare. În acest sens, este important ca, în cazul instituirii unor limitări, Parlamentul să asigure un echilibru corect între cele două interese aflate în conflict (HCC nr. 14 din 27 iulie 2021, §§ 64-65).

31. În continuare, Curtea a analizat dacă opoziția a avut timp suficient pentru a studia amendamentul în discuție și pentru a-și susține punctul de vedere cu privire la conținutul amendamentului care a fost inclus în proiectul de Lege nr. 232 pentru votarea ultimului în a doua lectură.

32. În această cauză, Curtea a reținut că amendamentul prin care a fost propus textul prevederilor contestate a fost înregistrat la Secretariatul Parlamentului la 26 iulie 2023, adică cu cinci zile până la votarea proiectului de lege în a doua lectură pe 31 iulie 2023. Amendamentul în discuție este compus, în partea referitoare la articolul 54 alin. (7) din Codul electoral, din două propoziții și stabilește competența organelor electorale să constate încălcarea interdicțiilor aplicate subiecților electorali, precum și comunicarea actelor de constatare către organele de drept după ce acestea devin definitive. Din perspectiva completării articolului 102 alin. (5) cu o nouă literă, autorii amendamentului au propus să completeze Codul electoral cu un nou motiv care conduce la anularea înregistrării candidaților. Curtea a avut în vedere faptul că comportamentul interzis de această prevedere era în vigoare până la adoptarea prevederilor contestate. Astfel, având în vedere aceste circumstanțe, Curtea a considerat că timpul alocat deputaților pentru examinarea conținutului amendamentului în discuție și, eventual, pentru formularea propunerilor era suficient din perspectiva exigențelor articolului 73 din Constituție (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 173 din 13 decembrie 2022, § 54). Prin urmare, Curtea a reținut că acest capăt al sesizării este inadmisibil.

33. Referitor la incidența articolului 38 din Constituție, Curtea Europeană a reținut în mod constant că democrația reprezintă un element fundamental al ordinii publice europene și că dreptul la alegeri libere, care include dreptul de a vota (aspectul „activ") și dreptul de a candida la alegeri (aspectul „pasiv"), este crucial pentru stabilirea și pentru menținerea fundamentelor unei democrații autentice și efective, guvernate de preeminența dreptului (*Karácsony și alții v. Ungaria* [MC], 17 mai 2016, § 141). Deși statele membre la Convenție beneficiază de o marjă de apreciere largă la limitarea exercițiului drepturilor electorale, limitarea nu trebuie să afecteze însăși esența drepturilor și să le priveze de efectivitate. De asemenea, limitarea trebuie să urmărească realizarea unui scop legitim și să utilizeze mijloace care nu sunt disproporționate (a se vedea *Selahattin Demirtaș v. Turcia (nr. 2)* [MC], 22 decembrie 2020, § 387).

34. Curtea a observat că prevederile contestate le permit organelor electorale să anuleze înregistrarea concurenților electorali, a participanților la referendum și a grupurilor de inițiativă dacă constată că aceștia au încălcat interdicția stabilită de articolul 54 alin. (6) lit. a) din Codul electoral. Curtea a reținut că această măsură reprezintă o ingerință în exercitarea dreptului de a fi ales al persoanelor care încalcă interdicția în discuție (a se vedea *Yabloko Russian United Democratic Party și alții v. Rusia*, 8 noiembrie 2016,

[4] https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=PPRgAMcYtHc%3d&tabid=128&mid=506&language=ro-RO
[5] A se vedea min. 52:20 - https://www.youtube.com/watch?v=jaB7uht55rQ

§ 74). Așadar, Curtea a reținut incidența articolelor 23, 38 și 54 din Constituție.

35. Cu privire la incidența articolelor 32 și 41 din Constituție, Curtea a considerat că argumentele autorilor sunt strâns legate de aspectele care vor fi analizate prin prisma articolelor 23, 38 și 54 din Constituție și, din acest motiv, le va examina împreună.

36. Pentru a vedea dacă au fost respectate cerințele articolelor 23, 38 și 54 din Constituție, Curtea va analiza dacă interdicția contestată respectă standardul calității legii, dacă urmărește realizarea unui scop legitim și dacă respectă principiul echilibrului corect între interesele concurente.

B. Fondul cauzei

(i) Principii generale

37. În conformitate cu articolul 38 alin. (3) din Constituție, dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

38. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a reținut că dreptul la alegeri libere, garantat de articolul 3 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, instituie un principiu fundamental într-un regim politic cu adevărat democratic și are o importanță fundamentală în sistemul Convenției. Rolul statului, în calitate de ultim garant al pluralismului, implică adoptarea de măsuri pentru a organiza alegerile democratice în condiții care asigură libera exprimare a opiniei poporului privind alegerea corpului legislativ (*Özgürlük ve Dayanişma Partisi (Ödp) v. Turcia*, 10 mai 2012, § 27; *Bakirdzi și E.C. v. Ungaria*, 10 noiembrie 2022, § 42).

39. Drepturile garantate de articolul 3 nu sunt absolute. Există loc de „limitări implicite", iar statele contractante trebuie să dispună de o marjă largă de apreciere în această materie (*Labita v. Italia* [MC], 6 aprilie 2000, § 201; *Vito Sante Santoro v. Italia*, 1 iulie 2004, § 54). Astfel, deși dreptul de a candida nu este absolut, limitările implicite nu pot aduce atingere esenței sale și nici să-l priveze de efectivitate. Astfel de limitări trebuie să fie conforme cu principiul preeminenței dreptului și să fie însoțite de suficiente garanții pentru a evita arbitrariul (*Ofensiva Tinerilor v. România*, 15 decembrie 2015, § 52).

(ii) Calitatea legii

40. Așa cum prevede articolul 54 alin. (2) din Constituție, exercițiul drepturilor și al libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor „prevăzute de lege". Principiul legalității presupune îndeplinirea standardului calității prevederilor legale aplicabile (a se vedea HCC nr. 9 din 11 aprilie 2023, § 66 și jurisprudența citată acolo). Acest standard presupune că legea trebuie să fie suficient de clară și previzibilă. Principiul previzibilității presupune că o persoană obișnuită trebuie să poată fi conștientă și să prevadă, în orice moment și într-o măsură rezonabilă, consecințele care decurg din acțiunile sale, pentru a-și reglementa astfel conduita.

41. Potrivit autorilor sesizării, criteriile care permit anularea înregistrării candidaților sunt redactate de o manieră incertă și pot fi interpretate și aplicate abuziv de către organele electorale.

42. Articolul 54 alin. (6) lit. a) din Codul electoral prevede că se interzice concurenților electorali, participanților la referendum și grupurilor de inițiativă să ofere alegătorilor/susținătorilor bani, bunuri, inclusiv produse alimentare, băuturi alcoolice și produse din tutun, să presteze servicii ori să acorde alte foloase, inclusiv din ajutoare umanitare sau din alte acțiuni de binefacere, în scopul determinării alegătorului/susținătorului să își exercite sau să nu își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor. În cazul încălcării acestei interdicții, articolul 102 alin. (5) lit. f) din Cod prevede că organele electorale care au înregistrat subiectul electoral trebuie să anuleze înregistrarea respectivă.

43. Din perspectiva exigențelor calității legii, Curtea reține că destinatarul legii poate stabili sensul prevederilor contestate și domeniul lor de aplicare chiar din textul normei juridice din care fac parte prevederile contestate, prin aplicarea simplă a regulilor de interpretare lingvistică, pornind de la sensul uzual al textului criticat. Prin urmare, Curtea reține caracterul nefondat al capătului sesizării care susține încălcarea standardului calității legii.

(iii) Existența unui scop legitim și legătura rațională dintre acesta și prevederea contestată

44. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a notat că conceptul „limitărilor implicite" are o importanță majoră pentru a stabili relevanța scopurilor urmărite de restricții asupra drepturilor garantate de această dispoziție. Având în vedere că articolul 3 din Protocolul nr. 1 nu conține o listă precisă de „scopuri legitime" pentru a căror realizare poate fi limitat exercițiul dreptului pe care îl garantează, statele sunt, prin urmare, libere să se bazeze pe un scop care nu este inclus în acea listă pentru a justifica o restricție, cu condiția ca acest scop să fie compatibil cu principiul statului de drept și cu obiectivele generale ale Convenției (*Yabloko Russian United Democratic Party și alții v. Rusia*, 8 noiembrie 2016, § 68).

45. Curtea observă că, potrivit notei de argumentare[6] a amendamentului, mecanismul stabilit de dispozițiile contestate urmărește un scop preventiv și nu este condiționat de eventualele proceduri contravenționale sau penale de constatare a vinovăției candidaților. Autoarea amendamentului a notat că obligativitatea anulării înregistrării candidaților din alegeri printr-o sentință judecătorească care să stabilească vinovăția candidatului de comiterea infracțiunii de corupere a alegătorilor reprezintă un mecanism de luptă împotriva fenomenului corupției, care devine ineficient atunci când procedurile penale durează mult timp. De vreme ce stabilirea vinovăției persoanei prin sentință judecătorească are loc după finalizarea campaniei electorale, autoarea consideră că autoritățile electorale trebuie să dispună de mecanisme eficiente apte să prevină participarea la alegeri a candidaților care au corupt alegătorii.

46. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea a notat că corupția subminează democrația și statul de drept, conduce la încălcarea drepturilor omului, subminează economia și erodează calitatea vieții. Lupta împotriva corupției, inclusiv împotriva finanțării netransparente a partidelor politice, este parte integrantă a asigurării respectării statului de drept (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 4 din 22 aprilie 2013, § 62; HCC nr. 10 din 19 iunie 2023, § 104). Finanțarea transparentă a partidelor politice și a campaniilor electorale reprezintă un principiu care stă la baza alegerilor democratice. În realizarea unor convenții internaționale Republica Moldova s-a obligat să combată corupția politică și să întreprindă măsuri de sporire a transparenței finanțării candidaturilor la un mandat public electiv și, eventual, a finanțării partidelor politice (a se vedea Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției din 31 octombrie 2003 și Recomandarea (2003) Comitetului Miniștrilor pentru statele membre împotriva corupției în materie de finanțare a partidelor politice și de campanii electorale).

47. Curtea constată că dispozițiile contestate urmăresc să prevină participarea la alegeri a candidaților care au utilizat mijloace ilegale de influențare a voturilor alegătorilor. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că Constituția îi permite legislatorului să utilizeze mecanisme care să prevină parti-

[6] https://www.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=345c97a9-dcf6-44b7-becb-99a22f93e2c7

ciparea la alegeri a candidaților, dacă organele electorale constată în mod independent că aceștia au comis abateri electorale semnificative (a se vedea HCC nr. 9 din 26 martie 2024, § 53). Astfel, Curtea admite că dispozițiile contestate urmăresc realizarea mai multor scopuri legitime menționate de articolul 54 alin. (2) din Constituție (*e.g.*, protecția ordinii publice, a drepturilor, libertăților și demnității altor persoane) și că aceste obiective pot fi realizate prin anularea înregistrării candidaților care au comis aceste abateri.

(iv) Existența unui echilibru corect între principiile concurente

48. În această cauză, autorii sesizării menționează că anularea înregistrării candidaților în baza motivului coruperii alegătorilor nu este condiționată de existența unei sentințe judecătorești definitive care să constate vinovăția persoanei și că această măsură nu este aplicată pe baza unei proceduri obiective, așa cum o cere articolul 38 din Constituție.

49. Astfel, pentru a vedea dacă dispozițiile contestate corespund exigențelor articolului 38 din Constituție, Curtea va analiza: a) dacă anularea înregistrării candidaților la alegeri pe baza motivului coruperii alegătorilor trebuie să depindă de existența unei sentințe judecătorești definitive care să constate vinovăția persoanei și b) dacă procedura de anulare a înregistrării este însoțită de suficiente garanții apte să asigure o protecție împotriva arbitrariului.

a) Dacă anularea înregistrării candidaților la alegeri pe baza motivului coruperii alegătorilor trebuie să depindă de existența unei sentințe judecătorești definitive care să constate vinovăția persoanei

50. Critica autorilor vizează în special faptul că legislatorul a stabilit un remediu penal și unul administrativ pentru încălcarea interdicției stabilite de articolul 54 alin. (6) lit. a) din Codul electoral pentru concurenții electorali, participanții la referendum și pentru grupurile de inițiativă. Din acest motiv, autorii sugerează ideea că pentru încălcarea interdicției menționate ar trebui să existe doar remediul penal.

51. În această privință, Curtea reține că articolul 38 alin. (3) din Constituție nu condiționează limitarea dreptului de a candida la alegeri de existența unei sentințe judecătorești definitive care să stabilească vinovăția candidatului. Astfel, din perspectiva exigențelor constituționale, măsura anulării înregistrării unui subiect electoral poate fi aplicată inclusiv pentru încălcări ale legii constatate prin proceduri non-penale, de exemplu prin acte administrative ale organelor electorale, mai cu seamă în cazurile în care măsurile penale ar dura în timp și nu ar fi în măsură să împiedice subiecții electorali care au comis fapte ilegale să candideze la alegeri.

52. În jurisprudența sa constantă, examinând măsura descalificării unui candidat, Curtea Europeană a acceptat că aceasta poate fi dispusă ca urmare a unei proceduri non-penale (a se vedea *Miniscalco v. Italia*, 17 iunie 2021, § 73), fără a implica stabilirea unei acuzații penale.

53. Curtea reiterează că Constituția nu se opune cumulului răspunderii administrative cu răspunderea penală pentru una și aceeași faptă (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 24 din 14 septembrie 2016, § 81; DCC nr. 41 din 4 aprilie 2023, § 43). Astfel, faptul că anularea înregistrării subiectului electoral pe baza prevederilor contestate ca măsură de prevenție de natură non-penală nu este condiționată de existența unei sentințe definitive, emise în urma unui proces penal, prin care să fie dovedită vinovăția de comitere a coruperii electorale, nu ridică o problemă de constituționalitate, așa cum au pretins autorii sesizării.

b) Dacă procedura de anulare a înregistrării este însoțită de suficiente garanții apte să asigure o protecție împotriva arbitrariului

54. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat că dreptul de a candida la alegeri, garantat de articolul 3 din Protocolul nr. 1, drept inerent conceptului de regim cu adevărat democratic, ar fi iluzoriu dacă persoana ar putea fi privată în mod arbitrar de acesta în orice moment. În consecință, deși este adevărat că statele dispun de o marjă largă de apreciere atunci când stabilesc în mod abstract condițiile de eligibilitate, principiul efectivității drepturilor impune ca constatarea nerespectării acestora de către un candidat sau altul să respecte o serie de criterii concepute să prevină deciziile arbitrare. În special, o astfel de constatare trebuie să fie făcută de un organism care poate oferi un minim de garanții privind imparțialitatea sa. De asemenea, marja de apreciere de care dispune organismul în cauză nu trebuie să fie deosebit de largă; aceasta trebuie să fie delimitată cu suficientă precizie de dispozițiile dreptului național. În fine, procedura de declarare a ineligibilității unui candidat trebuie să garanteze o decizie corectă și obiectivă și să prevină orice abuz de putere din partea autorității competente, iar deciziile cu privire la descalificarea candidaților ar trebui să se bazeze pe dovezi pertinente, relevante și suficiente ale unei astfel de abateri (a se vedea *Podkolzina v. Letonia*, 9 aprilie 2002, § 35, și *Orujov v. Azerbaidjan*, 26 iulie 2011, § 46).

55. De asemenea, până a dispune anularea înregistrării, legea trebuie să prevadă: obligația notificării candidatului despre ședința în cadrul căreia autoritatea electorală va examina această măsură; posibilitatea candidatului de a avea acces la materialele dosarului; termenul adecvat pentru pregătirea apărării; oportunitatea candidatului de a contesta probele utilizate împotriva sa; competența jurisdicțională deplină a autorităților electorale. Totodată, după anularea înregistrării, candidatul trebuie să poată contesta decizia autorității electorale în fața unui judecător cu jurisdicție deplină (a se vedea *Abil v. Azerbaidjan (nr. 2)*, 5 decembrie 2019, §§ 75-79).

56. Curtea notează că competența organelor electorale de a constata încălcarea interdicției stabilite de articolul 54 alin. (6) lit. a) din Codul electoral, inclusiv cu suportul organelor de resort și al celor de drept, este prevăzută de alineatul (7) din același articol. Curtea va examina dacă legislația în materie electorală conține suficiente garanții procedurale apte să prevină orice abuz de putere din partea autorității electorale.

57. Curtea observă că organele electorale și alte autorități implicate în procesul de examinare și soluționare a contestațiilor se conduc de Codul electoral, de Codul administrativ și de alte acte normative, inclusiv de Regulamentul privind procedura de examinare a contestațiilor în perioada electorală[7], aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1128 din 18 iulie 2023 (a se vedea articolul 91 alin. (10) din Codul electoral).

58. Potrivit Codului electoral, Comisia Electorală Centrală reprezintă o autoritate publică independentă și apolitică, înființată pentru realizarea politicii electorale, care are misiunea de a asigura organizarea și desfășurarea alegerilor, supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale. Comisia Electorală Centrală are misiunea să creeze condiții optime pentru exercitarea nestingherită de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului constituțional de a alege și de a fi aleși în cadrul unor alegeri libere și corecte, inclusiv să asigure respectarea legislației cu privire

[7] https://a.cec.md/storage/ckfinder/files/_1128_Reg_procedura_contesta%C8%9Biilor_perioada%20electoral%C4%83.pdf

la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale (articolele 1 și 18 din Cod).

59. Legislatorul a stabilit că autoritățile electorale constată încălcările respective printr-un act administrativ (articolul 54 alin. (7) teza a II-a din Codul electoral). Faptul că în această procedură organul electoral, după caz, este asistat de organele de resort și cele de drept nu ridică o problemă de constituționalitate, iar decizia respectivă este luată în mod independent de organul electoral. În acest sens, Curtea observă că hotărârea pe marginea cazului se adoptă cu votul majorității absolute a membrilor organului electoral, în conformitate cu procedura descrisă în regulamentul de activitate al acestui organ (articolul 101 alin. (1) din Cod).

60. Potrivit Codului electoral, organele electorale care au înregistrat subiectul electoral, din oficiu sau în temeiul cererii formulate de o altă autoritate competentă ori la cererea contestatarilor, pot anula înregistrarea subiecților electorali pentru încălcarea interdicției stabilite de articolul 54 alin. (6) lit. a) (a se vedea articolul 102 alineatele (2) și (5)).

61. În cazul declanșării procedurii, membrul raportor al organului electoral: (i) remite subiectului electoral în privința căruia a fost depusă contestația copia de pe contestație și, după caz, copiile de pe materialele anexate, cu explicarea dreptului de a depune o referință scrisă la contestație; (ii) comunică autorului contestației referința depusă; (iii) asigură întocmirea dosarului administrativ și accesul participanților la acesta în condițiile articolelor 82 și 83 din Codul administrativ; (iv) realizează alte acțiuni necesare pentru examinarea fondului contestației; (v) notifică părților data și ora desfășurării ședinței. În situații motivate care fac imposibilă prezența membrilor sau a părților la sediul sau la ședințele organului electoral, la solicitarea membrilor sau a părților, poate fi organizată participarea acestora la ședințele organului electoral prin mijloace din domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor și/sau prin intermediul platformelor on-line de videoconferință. Organul electoral care examinează contestația este obligat să audieze contestatarul, partea contestată și, după caz, terții. Părțile au dreptul să-și formuleze punctul de vedere asupra cazului și să pună întrebări. Părțile pot participa la procedura de examinare a contestațiilor personal sau prin intermediul reprezentanților împuterniciți (punctele 16, 18 și 21 din Regulament, articolele 44 alin. (3), 83 alin. (1) și 94 alineatele (1) și (3) din Codul administrativ și articolul 94 alin. (3) din Codul electoral).

62. Hotărârea organului electoral asupra contestației trebuie să fie motivată (punctul 26 din Regulament și articolul 118 din Codul administrativ). Hotărârea pe marginea contestațiilor se adoptă cu votul majorității absolute a membrilor organului electoral, în conformitate cu procedura descrisă în regulamentul de activitate al acestui organ (articolul 101 alin. (1) din Codul electoral și punctul 27 din Regulament).

63. Curtea notează că actele organelor electorale pot fi contestate în instanțele de judecată. În mod suplimentar, Curtea reține că o garanție importantă îl reprezintă faptul că în cazul contestării legalității hotărârii organului electoral cu privire la anularea înregistrării subiecților electorali executarea hotărârii în discuție se suspendă de drept din momentul contestării (a se vedea articolul 101 alin. (5) teza a II-a din Codul electoral).

64. Totodată, actele judecătorești pronunțate în condițiile capitolului XIII „Procedurile judiciare" din Codul electoral sunt definitive și executorii din momentul pronunțării, cu excepția cazurilor de suspendare a executării acestora (articolul 101 alineatele (6) și (7) din Cod).

65. Curtea consideră că Codul electoral și Codul administrativ conțin suficiente garanții procedurale apte să prevină abuzul de putere din partea autorității electorale în cazul anulării înregistrării subiecților electorali în baza normelor contestate.

66. Prin urmare, Curtea constată că procedura relevantă de aplicare a măsurii reglementate de dispozițiile contestate este însoțită de suficiente garanții apte să asigure o protecție efectivă împotriva arbitrariului. Având în vedere cele constatate, Curtea conchide că textul „încălcarea prevederilor alin. (5) și (6) din prezentul articol se constată de organul electoral competent, inclusiv cu suportul organelor de resort și celor de drept" din articolul 54 alin. (7) și articolul 102 alin. (5) lit. f) din Codul electoral corespund exigențelor articolelor 23, 38 și 54 din Constituție.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) litera a) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se respinge* sesizarea depusă de dnele Marina Tauber, Reghina Apostolova și Irina Lozovan și de dnii Denis Ulanov, Vadim Fotescu și Petru Jardan, deputați în Parlamentul Republicii Moldova.

2. *Se recunosc constituționale* textul „încălcarea prevederilor alin. (5) și (6) din prezentul articol se constată de organul electoral competent, inclusiv cu suportul organelor de resort și celor de drept" din articolul 54 alin. (7) și articolul 102 alin. (5) lit. f) din Codul electoral.

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTE **Domnica MANOLE**

Nr. 18. Chișinău, 19 iulie 2024.

132 DECIZIE

de inadmisibilitate *a sesizării nr. 129g/2024* privind excepția de neconstituționalitate a articolului 10 din Legea nr. 371 din 1 decembrie 2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală

(computarea duratei arestului efectuat în străinătate)

Curtea Constituțională, judecând în componența:
dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,
Având în vedere sesizarea înregistrată la 6 iunie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 18 iulie 2024, în camera de consiliu,
Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 10 din Legea nr. 371 din 1 decembrie 2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, ridicată de dl avocat Nicu Șendrea, în interesele dlui Pavel Botnaru, parte în dosarul nr. 1-185/2023, pendinte la Judecătoria Criuleni, sediul central.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Veaceslav Suciu de la Judecătoria Criuleni, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Dl Pavel Botnaru este învinuit de comiterea unei tâlhării, faptă incriminată de articolul 188 alin. (2) lit. b), d) și f) din Codul penal.

4. La 9 noiembrie 2021, Judecătoria Criuleni a examinat în contumacie demersul privind aplicarea măsurii preventive în privința dlui Pavel Botnaru și i-a aplicat măsura arestului preventiv pentru 30 de zile. Ca urmare a unei cereri de asistență juridică, dl Pavel Botnaru a fost reținut la 19 mai 2023 de către autoritățile din Cehia. Acesta s-a aflat în custodia autorităților cehe până la 19 iulie 2023, dată la care a fost extrădat și predat autorităților naționale.

5. La 15 august 2023, prin Încheierea Judecătoriei Criuleni, arestul preventiv aplicat dlui Pavel Botnaru a fost prelungit pentru 30 de zile. Începând cu această dată, arestul preventiv aplicat dlui Pavel Botnaru a fost prelungit de nouă ori, cu câte 30 de zile.

6. Până la ridicarea excepției de neconstituționalitate, ultima încheiere privind prelungirea arestului preventiv a fost adoptată la 10 mai 2024 de Judecătoria Criuleni.

7. La 31 mai 2024, în cadrul ședinței de judecată, dl avocat Nicu Șendrea a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 10 din Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală.

8. Printr-o încheiere din aceeași dată, judecătorul cazului a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 22
Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos."

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative."

Articolul 25
Libertatea individuală și siguranța persoanei

„[...]

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult până la 12 luni

[...]"

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 371 din 1 decembrie 2006 cu privire la asistența juridică internațională sunt următoarele:

Articolul 10
Computarea duratei arestului

„Durata arestului efectuat în străinătate în îndeplinirea unei cereri de asistență juridică formulate de autoritatea Republicii Moldova în temeiul Codului de procedură penală și al prezentei legi este luată în calcul în cadrul procedurii penale a Republicii Moldova **și se compută din durata pedepsei aplicate de instanța judecătorească națională**."

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul excepției susține că norma contestată este formulată de o manieră imprecisă și neclară. Astfel, pentru că nu îndeplinește standardul calității legii în materie penală, instanțele de judecată o interpretează în mod diferit și contradictoriu.

12. De asemenea, autorul afirmă că termenul arestului preventiv începe să curgă din momentul reținerii persoanei și până la eliberarea persoanei din arest sau condamnarea acesteia de către instanța de fond. Așadar, autorul afirmă că termenul de 12 luni stabilit de articolul 25 alin. (4) din Constituție începe să curgă de la data reținerii persoanei, indiferent de situație.

13. Totuși, pe baza normei contestate, dacă persoana a fost reținută în străinătate, termenul limită de 12 luni pentru menținerea în arest începe să curgă de la dată extrădării și predării persoanei autorităților naționale. Astfel, norma contestată nu are în vedere perioada aflării în arest în cazul în care persoana a fost reținută în străinătate în îndeplinirea unei cereri de asistență juridică. Această perioadă este computată doar din durata pedepsei aplicate de instanța de judecată. Prin urmare, norma contestată permite menținerea în arest a persoanei care fost reținută în străinătate mai mult de termenul limită de 12 luni prevăzut de Constituție.

14. În fine, autorul excepției afirmă că norma contestată este contrară articolelor 1 alin. (3), 22, 23 și 25 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, ține de competența Curții Constituționale.

17. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

18. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 10 din Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, care stabilește că durata arestului efectuat în străinătate în îndeplinirea unei cereri de asistență juridică se compută din durata pedepsei aplicate de instanța judecătorească națională. Această prevedere nu a constituit obiectul altor sesizări la Curtea Constituțională.

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care persoana a fost reținută în străinătate și apoi extrădată autorităților naționale și care se află în arest preventiv. Astfel, Curtea consideră că norma contestată ar putea fi aplicată în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

20. Autorul sesizării afirmă că norma contestată este contrară articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 22 (*neretroactivitatea legii*), 23 (*claritatea legii*) și 25 (*libertatea individuală și siguranța persoanei*) din Constituție.

21. Cu privire la articolul 22 din Constituție, Curtea reține că acesta garantează, în concordanță cu prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, principiul legalității incriminării și a pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*). Articolul 22 garantează împreună cu articolele 1 alin. (3) și 23 alin. (2) din Constituție standardul calității legii penale substanțiale (a se vedea DCC nr. 13 din 14 martie 2024, § 18).

22. Curtea notează că prevederea contestată stabilește fără echivoc că durata arestului efectuat în străinătate în îndeplinirea unei cereri de asistență juridică se compută din durata pedepsei aplicate de instanța judecătorească națională. Mai mult, Curtea reiterează că condiția previzibilității este îndeplinită inclusiv atunci când justițiabilul poate deduce semnificația noțiunilor în discuție din sensul lor obișnuit, consultând Dicționarul Explicativ al Limbii Române (a se vedea DCC nr. 150 din 7 noiembrie 2023, § 22). Computarea presupune să scazi perioada de închisoare preventivă din durata totală a unei condamnări.

23. Cu referire la incidența articolului 25 alin. (4) din Constituție, autorul consideră, că durata arestului efectuat în străinătate în îndeplinirea unei cereri de asistență juridică trebuie avută în vedere la prelungirea termenului arestului, astfel încât să nu depășească 12 luni.

24. Curtea reține că articolul 25 alin. (4) din Constituție stabilește că persoanele bănuite de comiterea unei infracțiuni pot fi private de libertate pentru un termen maxim de 12 luni (a se vedea DCC nr. 129 din 13 septembrie 2022, § 24). Totodată, articolul 5 § 3 din Convenție prevede garanțiile procedurale care includ regula caracterului rezonabil al detenției preventive, reglementându-i astfel durata. Pe baza articolului 5 § 3 din Convenție, autoritățile judecătorești naționale trebuie să se asigure că detenția preventivă a unei persoane acuzate nu depășește un termen rezonabil (a se vedea DCC nr. 23 din 2 martie 2023, § 22).

25. În jurisprudența sa, Curtea a menționat, făcând trimitere la jurisprudența Curții Europene, că perioada care trebuie luată în considerare pentru a determina durata detenției preventive în sensul articolului 5 §3 din Convenție începe din ziua în care persoana este transferată ca urmare a unei cereri de extrădare și plasată în detenție provizorie în statul solicitant (a se vedea DCC nr. 115 din 11 octombrie 2018, § 14). Mai mult, Curtea Europeană a subliniat că nici articolul 5 § 3, nici o altă prevedere din Convenție nu creează o obligație generală pentru un stat membru să aibă în vedere durata detenției preventive într-un stat terț pentru calcularea duratei totale a detenției preventive (a se vedea *Zandbergs v. Letonia,* 20 decembrie 2011, § 63).

26. Această constatare a fost reiterată de Curtea Europeană în cazul *Gilanov v. Republica Moldova*, 13 septembrie 2022, în care reclamantul s-a plâns, *inter alia*, că detenția de mai mult de 30 de zile în Belarus, ca urmare a cererii de extrădare, nu a fost avută în vedere la calcularea perioadei de valabilitate a ordinului său de arest (§ 51). De asemenea, Curtea Europeană a menționat că doar după ce autoritățile naționale aveau controlul asupra reclamantului, acestea puteau să-și asume un spectru deplin de obligații în privința lui în contextul detenției preventive pe baza articolului 5 § 1 lit.(c) din Convenție, inclusiv obligațiile prevăzute de paragrafele 3 și 4 din articolul 5. În consecință, Curtea Europeană a considerat că practica tribunalelor naționale de a calcula durata „detenției" din momentul în care persoana este privată de libertate de autoritățile naționale – *i.e.* din momentul extrădării în acest caz – corespunde exigențelor articolului 5 § 1 din Convenție (a se vedea *Gilanov v. Republica Moldova*, 13 septembrie 2022, §§ 54-56).

27. Așadar, Curtea nu constată existența unei ingerințe în articolul 25 din Constituție.

28. Prin urmare, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 10 din Legea nr. 371 din 1 decembrie 2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, ridicată de dl avocat Nicu Șendrea, în interesele dlui Pavel Botnaru, parte în dosarul nr. 1-185/2023, pendinte la Judecătoria Criuleni, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTE **Domnica MANOLE**

Nr. 82. Chișinău, 18 iulie 2024.

133 DECIZIE

de inadmisibilitate *a sesizării nr. 26g/2024* privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 85 alin. (1) din Codul penal

(aplicarea pedepsei în cazul unui cumul de sentințe [nr. 4])

Curtea Constituțională, judecând în componența:
dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători,*
cu participarea dnei Ana Florean, *asistent judiciar*,
Având în vedere sesizarea înregistrată la 9 februarie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 25 iulie 2024, în camera de consiliu,
Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „[instanța de judecată] adaugă, în întregime sau parțial [...]" din articolul 85 alin. (1) din Codul penal, ridicată de dl avocat Viorel Chetrușcă, în interesele dlui Denis Grebciuc, în dosarul nr. 1a-820/2022, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea de Apel Bălți, format din dnele Ala

Rotaru și Angela Revenco și dl Dumitru Pușca, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin sentința din 15 septembrie 2022, Judecătoria Edineț, sediul central, i-a găsit vinovați pe dl E.M. și dl Denis Grebciuc de comiterea infracțiunii de huliganism agravat. Dlui E.M. i s-a aplicat pedeapsa cu amendă în mărime de 600 unități convenționale. Dlui Denis Grebciuc i s-a aplicat pedeapsa cu închisoarea pe un termen de doi ani. Totodată, pe baza articolului 85 alin. (1) din Codul penal, la pedeapsa aplicată dlui Denis Grebciuc s-a adăugat o parte din pedeapsa neexecutată stabilită prin sentința Judecătoriei Edineț din 18 iunie 2018, stabilindu-i-se pedeapsa definitivă cu închisoarea pe un termen de patru ani. Executarea acesteia a fost suspendată pe baza articolului 90 din Codul penal.

4. Procurorul cazului și avocații Nicolae Baban și Margarita Fedosenco au contestat cu apel sentința primei instanțe.

5. În cadrul procedurii de apel, dl avocat Viorel Chetrușcă a ridicat, în interesele dlui Denis Grebciuc, excepția de neconstituționalitate a textului „[instanța de judecată] adaugă, în întregime sau parțial [...]" din articolul 85 alin. (1) din Codul penal. Potrivit acestor prevederi, dacă, după pronunțarea sentinței, dar înainte de executarea completă a pedepsei, condamnatul a comis o nouă infracțiune, instanța de judecată adaugă, în întregime sau parțial, la pedeapsa aplicată prin noua sentință partea neexecutată a pedepsei stabilite de sentința anterioară.

6. Printr-o încheiere din 17 ianuarie 2024, Curtea de Apel Bălți a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate."

Articolul 16
Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială."

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție."

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative."

Articolul 54
Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății."

8. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 85
Aplicarea pedepsei în cazul unui cumul de sentințe

„(1) Dacă, după pronunțarea sentinței, dar înainte de executarea completă a pedepsei, condamnatul a săvârșit o nouă infracțiune, instanța de judecată **adaugă, în întregime sau parțial**, la pedeapsa aplicată prin noua sentință partea neexecutată a pedepsei stabilite de sentința anterioară. În acest caz, pedeapsa definitivă nu poate depăși termenul de 30 de ani de închisoare, iar în privința persoanelor care nu au atins vîrsta de 18 ani și a persoanelor care au atins vîrsta de 18 ani, dar nu au atins vîrsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate − termenul de 15 ani.

(2) Cumularea pedepselor complementare în cazul unui cumul de sentințe se efectuează în condițiile art. 84 alin. (2).

(3) Pedeapsa definitivă în cazul unui cumul de sentințe trebuie să fie mai mare decît pedeapsa stabilită pentru săvîrșirea unei noi infracțiuni și decît partea neexecutată a pedepsei pronunțate prin sentința anterioară a instanței de judecată.

(4) La cumularea pedepselor, dacă prin una din sentințe este stabilită pedeapsa detențiunii pe viață, pedeapsa definitivă va fi detențiunea pe viață."

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției

9. Autorul excepției afirmă că în cazul unui cumul de sentințe judecătorul urmează să aplice o pedeapsă pe baza articolului 85 alin. (1) din Codul penal. Acesta consideră că textul „adaugă, în întregime sau parțial" din norma contestată nu conține criterii clare, obiective și previzibile pentru a aplica pedeapsa în cazul unui cumul de sentințe. Judecătorul posedă o marjă discreționară nelimitată, fapt care încalcă dreptul inculpatului la un proces echitabil.

10. Prin urmare, autorul excepției consideră că prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 16, 20, 23 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de subiectul căreia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „[instanța de judecată] adaugă, în întregime sau parțial [...]" din articolul 85 alin. (1) din Codul penal (a se vedea § 5 *supra*).

15. Curtea constată că prevederile contestate au fost examinate prin Deciziile nr. 93 din 23 septembrie 2019 (sesizarea nr. 108a/2019), nr. 88 din 20 iulie 2020 (sesizarea nr. 89g/2020) și nr. 73 din 6 iulie 2023 (sesizarea nr. 97g/2023). De principiu, această situație nu reprezintă

un impediment pentru un nou control de constituționalitate al prevederilor contestate (DCC nr. 163 din 30 noiembrie 2023, § 20) din perspectiva unor critici noi de neconstituționalitate.

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect un apel formulat împotriva unei sentințe de condamnare prin care au fost aplicate prevederile contestate. Așadar, Curtea admite că instanța de apel ar putea aplica sau ține cont de aceste prevederi la soluționarea cauzei.

17. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența a cel puțin unui drept garantat de Constituție (a se vedea DCC nr. 78 din 3 iunie 2021, § 17).

18. Autorul excepției a susținut pretinsa contrarietate a textului contestat cu articolele 1 alin. (3) *(preeminența dreptului)*, 16 *(egalitatea)*, 20 *(accesul liber la justiție)*, 23 *(dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle)* și 54 *(restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți)* din Constituție.

19. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că articolele 1 alin. (3) și 23 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unei ingerințe în drepturile garantate de Constituție. Cu privire la articolul 54 din Constituție, Curtea reiterează că acesta îi impune un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Pentru a putea fi aplicat, de asemenea, trebuie să se constate incidența unui drept fundamental (HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26; HCC nr. 21 din 6 decembrie 2022, § 34; DCC nr. 90 din 25 iulie 2023, § 19).

20. Referitor la articolul 16 din Constituție, Curtea a reținut că o condiție primordială pentru existența tratamentului diferențiat o reprezintă caracterul comparabil al situațiilor. În această cauză, autorul excepției nu a motivat care sunt situațiile comparabile. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizării formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională l-ar înlocui pe autor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (a se vedea DCC nr. 109 din 13 iulie 2021, § 24).

21. Cu referire la incidența articolului 20 din Constituție, autorul susține că prevederile contestate nu stabilesc criterii de individualizare a sancțiunii penale în cazul unui cumul de sentințe, iar această omisiune oferă judecătorului o marjă de discreție nelimitată la stabilirea pedepsei.

22. Curtea observă că criticile avansate de autor sunt similare cu cele examinate prin Decizia nr. 73 din 6 iulie 2023. În acea decizie, Curtea a verificat dacă competența instanței de judecată de a cumula parțial sau total pedepsele neexecutate în cazul existenței mai multor sentințe este compatibilă cu principiul individualizării sancțiunii, garantat de articolul 20 din Constituție. Curtea a notat că în situația în care după pronunțarea unei sentințe de condamnare, dar înainte de executarea completă a pedepsei, condamnatul a comis o nouă infracțiune, instanța de judecată adaugă la pedeapsa aplicată prin noua sentință, în întregime sau parțial, partea neexecutată a pedepsei aplicate prin sentința anterioară. Articolul 85 alin. (1) din Codul penal stabilește două metode alternative de aplicare a pedepsei în cazul existenței mai multor sentințe: 1) prin cumulul parțial al pedepselor neexecutate; 2) prin cumulul total al pedepselor neexecutate. Curtea nu a identificat în ce măsură este afectat articolul 20 din Constituție prin oferirea unei marje discreționare mai largi judecătorilor cu privire la aplicarea cumulului parțial sau total al pedepselor neexecutate în cazul existenței mai multor sentințe. Dimpotrivă, prevederile în discuție asigură aplicarea unor pedepse individualizate, având în vedere circumstanțele fiecărui caz particular (a se vedea §§ 23-24).

23. Mai mult, Curtea notează că criteriile generale de individualizare a pedepselor reprezintă principiile de care instanța de judecata trebuie să țină seama la stabilirea și la aplicarea pedepsei în cadrul operațiunii de individualizare judiciară a pedepsei. Curtea subliniază că sistemul național de drept penal reglementează principiul individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale și, prin urmare, obligă instanța de judecată să individualizeze pedeapsa penală (a se vedea articolul 7 din Codul penal).

24. Astfel, la stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată va ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia (a se vedea articolul 75 alin. (1) din Cod). În afară de criteriile generale de individualizare a pedepsei stabilite de articolul 75 din Cod, legislatorul a reglementat și circumstanțele care se consideră atenuante sau agravante, efectele acestor circumstanțe la stabilirea pedepsei, aplicarea pedepsei mai blânde decât cea prevăzută de lege, modalitatea de aplicare a pedepsei penale în cazul încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției pentru infracțiunea neconsumată etc. (a se vedea articolele 76 – 88 din Codul penal).

25. Curtea notează că prevederile contestate nu exclud aplicarea criteriilor generale de individualizare menționate mai sus. Dimpotrivă, instanța de judecată este obligată să individualizeze pedeapsa penală în funcție de circumstanțele prevăzute la articolele 75 – 77 din Codul penal și ulterior să aplice o pedeapsă unică pentru cumul de sentințe, așa cum este stabilit la articolul 85 din Cod.

26. Curtea reiterează că prevederile contestate îi acordă instanței de judecată o marjă discreționară prin faptul că aceasta poate adăuga, în întregime sau parțial, la pedeapsa aplicată prin noua sentință partea neexecutată a pedepsei stabilite de sentința anterioară, ținând cont de gravitatea concretă a infracțiunilor și persoana infractorului, astfel încât pedeapsa să-și poată realiza scopul.

27. Pentru că nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, Curtea reține că atât considerentele, cât și soluția din decizia menționată își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

28. Pentru că nu s-a demonstrat incidența drepturilor fundamentale invocate de autorul sesizării, Curtea subliniază că nici articolele 1 alin. (3), 16, 23 și 54 din Constituție nu sunt incidente în prezenta cauză.

29. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în discuție nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „[instanța de judecată] adaugă, în întregime sau parțial [...]” din articolul 85 alin. (1) din Codul penal, ridicată de dl avocat Viorel Chetrușcă, în interesele dlui Denis Grebciuc, în dosarul nr. 1a-820/2022, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTE DE ȘEDINȚĂ **Liuba ȘOVA**

Nr. 85. Chișinău, 25 iulie 2024.

134 DECIZIE

de inadmisibilitate *a sesizării nr. 46g/2024* privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești

(dreptul la repararea prejudiciului)

Curtea Constituțională, judecând în componența:
dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Sorina Munteanu, *asistent judiciar*,
Având în vedere sesizarea înregistrată la 27 februarie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 25 iulie 2024, în camera de consiliu,
Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textelor „sentinței de achitare” și „pe temeiuri de reabilitare” din articolul 6 lit. a) și, respectiv, lit. b) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, ridicată de dna Ala Gherman, în interesele sale și ale „Gordincom” SRL, părți în dosarul nr. 2-22947/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de doamna judecător Eugenia Culinca, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 17 octombrie 2022, dna Ala Gherman a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, avându-i ca intervenienți accesorii pe Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General al Poliției și Procuratura Generală a Republicii Moldova, pentru repararea prejudiciului provocat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

4. În motivarea cererii sale, reclamanta a indicat procesul-verbal din 4 aprilie 2022 de constatare a dispariției documentelor din dosarul penal, emis de către Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Râșcani, și ordonanța Procuraturii Anticorupție din 6 septembrie 2022, prin care s-a stabilit că există o bănuială rezonabilă de comitere a infracțiunii de neglijență în serviciu de către reprezentanții organelor de urmărire penală, sancționată de articolul 329 din Codul penal, în cadrul procesului penal în care reclamanta avea calitate procesuală, în legătură cu desfășurarea percheziției din 25 martie 2009 și ulterior pierderea mai multor acte și bunuri ridicate, iar din cauza intervenirii prescripției s-a refuzat începerea urmăririi penale și s-a dispus clasarea procesului penal.

5. Anterior, prin ordonanța Procuraturii Anticorupție din 28 decembrie 2010, a fost dispusă încetarea urmăririi penale, cu scoaterea de sub urmărirea penală a dnei Ala Gherman, deoarece fapta nu întrunește elementele infracțiunilor incriminate. La 23 octombrie 2012, în baza Legii nr.1545 din 25 februarie 1998, dna Ala Gherman a formulat o cerere de chemare în judecată privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 noiembrie 2014, menținută ulterior de Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 13 mai 2015, s-a admis parțial acțiunea civilă și s-a dispus încasarea prejudiciilor materiale, morale și cheltuieli de judecată în beneficiul dnei Ala Gherman.

6. Prin încheierea judecătorului de instrucție din 24 mai 2012, s-a declarat nulă ordonanța din 28 decembrie 2010 și s-a dispus reluarea urmăririi penale. Prin ordonanța Procuraturii Râșcani, mun. Chișinău, din 30 septembrie 2015, procesul penal a fost clasat, dna Ala Gherman fiind scoasă de sub urmărirea penală. Ulterior, dna Ala Gherman a solicitat în instanța de judecată repararea prejudiciilor cauzate de organele de urmărire penală, pentru perioada reluării urmăririi penale. Instanțele de judecată au respins pretențiile dnei Ala Gherman pe motiv că aceasta a obținut repararea prejudiciilor potrivit Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 în cadrul procesului civil intentat anterior.

7. În cadrul examinării cauzei civile intentate la 17 octombrie 2022, dna Ala Gherman a ridicat, în interesele sale și ale „Gordincom” SRL, excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 6 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

8. Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 7
Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 9
Principiile fundamentale privind proprietatea

„(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

[...]”

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

[...]”

Articolul 46
Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Averea dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infrac-

țiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

[...]"

Articolul 53
Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvîrșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești."

Articolul 54
Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

[...]"

Articolul 127
Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

[...]"

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești sunt următoarele:

Articolul 6

„Dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul:

a) devenirii definitive și irevocabile a **sentinței de achitare**;

b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale **pe temeiuri de reabilitare;**

[...]."

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei excepției de neconstituționalitate

11. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autoarea pretinde că dispozițiile legale criticate în redactarea lor actuală fac imposibilă, în cazul său, repararea prejudiciului material și moral care i-a fost provocat prin erorile organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

12. Autoarea sesizării menționează că prevederile contestate o împiedică să obțină compensarea prejudiciilor suportate în legătură cu nereturnarea în termen și distrugerea ulterioară necorespunzătoare a actelor contabile, a altor bunuri, ridicate de la sediul persoanei juridice și de la ea, în cadrul unui proces penal intentat împotriva sa de către organele de urmărire penală. Potrivit acesteia, ordonanța procurorului prin care s-a constatat o bănuială rezonabilă de comitere a infracțiunii de neglijență în serviciu de către organele de urmărire penală nu îi acordă dreptul de a solicita repararea prejudiciului în mărimea și modul stabilit de Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998.

13. Astfel, autoarea consideră că Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 trebuie să prevadă temeiuri de reparare a prejudiciului pentru erorile săvârșite de autorități, cu precădere a celor prevăzute de lege, de exemplu, și în cazurile de condamnare sau încetare a urmăririi penale pe temeiuri de nereabilitare dacă au fost comise infracțiuni de către agenții statului în timpul urmăririi penale sau în legătură cu judecarea cauzei.

14. Prin urmare, autoarea sesizării susține că prevederile contestate de la articolul 6 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 contravin articolelor 7, 9, 20, 46, 53, 54 alin. (1) - (3) și 127 din Constituție și articolelor 6, 13 și 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, precum și articolului 1 din Protocolul nr. 1 și articolului 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, ține de competența Curții Constituționale.

17. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, Curtea constată că ea este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

18. Cu referire la obiectul excepției de neconstituționalitate, Curtea observă că autoarea excepției indică textele „sentinței de achitare" și „pe temeiuri de reabilitare" de la articolul 6 lit. a) și, respectiv, lit. b) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Curtea notează că autoarea sesizării s-a referit, de fapt, la omisiunea legislatorului de a include alte temeiuri de apariție a dreptului la repararea prejudiciului pe baza Legii în discuție. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental (DCC nr. 53 din 19 aprilie 2022, § 19).

19. Curtea observă că normele din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 contestată au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate, însă din perspectiva altor critici de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 108 din 25 septembrie 2018, DCC nr. 20 din 17 februarie 2020 și DCC nr. 185 din 20 decembrie 2022).

20. Curtea reiterează că o altă condiție pentru formularea unei excepții de neconstituționalitate o constituie aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția.

21. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă privind repararea prejudiciului cauzat persoanei, invocându-se acțiunile ilicite comise în procesul penal de organele de urmărire penală și de procuratură. În aceste condiții, Curtea constată că prevederile contestate invocate de autoare ar putea fi avute în vedere de judecător în cauza în care a fost ridicată excepția.

22. În continuare, Curtea va examina dacă problema de drept ridicată de autoarea sesizării face incidente dispozițiile constituționale invocate (a se vedea DCC nr.159 din 24 noiembrie 2022, § 42).

23. Autoarea excepției a menționat că prevederile contestate contravin articolelor 7 (*Constituția, Lege Supremă*), 9 (*principiile fundamentale privind proprietatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 46 (*dreptul la proprietate privată*

și protecția acesteia), 53 (*dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție.

24. Cu privire la pretinsa încălcare a articolului 7 din Constituție, Curtea subliniază că acest articol comportă un caracter general și nu poate constitui un reper individual și separat (a se vedea HCC nr. 4 din 21 ianuarie 2021, § 20). Referitor la articolul 54 din Constituție, Curtea reiterează că acesta îi impune un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Pentru a putea fi aplicat, trebuie să se constate incidența unui drept fundamental (a se vedea DCC nr. 119 din 28 septembrie 2023, § 25).

25. Cu referire la articolele 9, 46 și 127 din Constituție, precum și articolele 13 și 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, articolul 1 din Protocolul nr. 1, articolul 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție, Curtea reține că autoarea excepției nu a motivat în ce măsură textele contestate afectează normele constituționale menționate și ar contraveni prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului și prevederilor Protocoalelor invocate *supra*. Astfel, Curtea reține că simpla enumerare a unor articole din Constituție nu reprezintă o veritabilă critică de neconstituționalitate. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorilor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate și ar efectua un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 116 din 8 septembrie 2022, § 24; DCC nr. 195 din 21 decembrie 2023, § 26).

26. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, care este corespondentul articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, și a articolului 53 din Constituție, Curtea a notat în jurisprudența sa că reglementarea cazurilor și a condițiilor de reparare a prejudiciului pentru erorile săvârșite de către organele de urmărire penală, procuratură și instanțele judecătorești ține de competența Parlamentului, care este împuternicit, prin dispozițiile articolului 53 alin. (2) din Constituție, să reglementeze prin lege mecanismul răspunderii patrimoniale a statului pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale (a se vedea DCC nr. 108 din 25 septembrie 2018, § 23; DCC nr. 20 din 17 februarie 2020, § 21).

27. În această cauză, autoarea excepției pretinde că dispozițiile contestate, așa cum sunt formulate, o împiedică să obțină compensarea prejudiciilor suportate în legătură cu nereturnarea în termen și distrugerea ulterioară necorespunzătoare a actelor contabile ridicate de către responsabilii organelor de urmărire penală, omisiuni și acțiuni săvârșite în cadrul procesului penal intentat împotriva sa. Totodată, autoarea sesizării consideră că constatările procurorului din ordonanța din 6 septembrie 2022 referitor la comiterea infracțiunii de neglijență în serviciu de către responsabilii organului de urmărire penală îi conferă dreptul la repararea prejudiciului pe baza Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998. Sub acest aspect, Curtea observă că sub aparența unor critici referitoare la afectarea normelor constituționale, autoarea excepției ridică, în acest caz, o problemă de aplicare și interpretare a normelor contestate, care nu ține de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 97 din 12 iulie 2022, § 32; DCC nr. 89 din 25 iulie 2023, § 25).

28. Prin urmare, Curtea nu constată existența vreunei ingerințe în articolele 20 și 53 din Constituție. Așadar, aceste articole nu sunt incidente în prezenta cauză.

29. În concluzie, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textelor „sentinței de achitare” și „pe temeiuri de reabilitare” din articolul 6 lit. a) și, respectiv, lit. b) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, ridicată de dna Ala Gherman, în interesele sale și ale „Gordincom” SRL, părți în dosarul nr. 2-22947/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTE DE ȘEDINȚĂ **Liuba ȘOVA**

Nr. 86. Chișinău, 25 iulie 2024.

OPINIE CONCORDANTĂ, formulată în temeiul articolelor 27 alineatul (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 67 din Codul jurisdicției constituționale

Împărtășesc opinia majorității exprimată în raționamentele și concluzia enunțată în Decizia nr.86 din 25 iulie 2024. Totodată, referitor la capătul sesizării care, prin raportare la articolul 53 alin. (2) din Constituție, pretinde că prevederile contestate omit să reglementeze și alte cazuri în care să intervină dreptul la repararea prejudiciului pe baza Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, consider oportun să reiterez unele considerente din DCC nr. 185 din 20 decembrie 2022.

Așadar, în Decizia nr. 185 din 20 decembrie 2022 Curtea a reținut că, potrivit articolului 53 alin. (2) din Constituție, răspunderea patrimonială a statului pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești survine doar în condițiile prevăzute de lege. De asemenea, Curtea a constatat că Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 nu reprezintă singurul mecanism care reglementează răspunderea patrimonială a autorităților statului în acest sens. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică poate fi exercitat, *inter alia*, și pe baza normelor generale privind răspunderea delictuală cuprinse în Capitolul XXXIII din Codul civil. Sub acest aspect, Curtea a reținut că textul „potrivit legii” de la articolul 53 din Constituție nu reclamă în mod expres ca răspunderea patrimonială a statului pentru erorile provocate de către organele de anchetă și instanțele judecătorești să fie reglementată doar de Legea nr.1545 din 25 februarie 1998. Dispozițiile legale trebuie citite în coroborare cu celelalte dispoziții incidente ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent (a se vedea §§ 24, 27, 29 și 30 din Decizia nr. 185 din 20 decembrie 2022).

JUDECĂTOR CONSTITUȚIONAL **Liuba ȘOVA**

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova

34 H O T Ă R Â R E
cu privire la Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale în anul 2023

Curtea de Conturi, cu participarea dnei Tatiana Fondos, șefă a Direcției monitorizare și control, Cancelaria de Stat; dlui Ghenadie Șmulschi, viceprimar al municipiului Bălți; dlui Constantin Cojocaru, primar al municipiului Edineț; dlui Victor Ambroci, primar al orașului Călărași; dnei Stela Onuțu, primăriță a orașului Glodeni; dlui Sergiu Moraru, viceprimar al municipiului Orhei; dlui Sergiu Andronachi, primar al orașului Cimișlia; dnei Alina Curzac, primăriță a comunei Scumpia, raionul Fălești; dlui Valentin Munteanu, administrator interimar al Î.M. SCL Orhei; dlui Veaceslav Badrajan, administrator interimar al Î.M. SC Glodeni, precum și a altor persoane cu funcții de răspundere, în cadrul ședinței video, călăuzindu-se de art.3 alin.(1), art.5 alin.(1) lit.a) și art.31 alin.(1) lit.b) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova[1], a examinat Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale în anul 2023.

Misiunea de audit public extern a fost realizată în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2024[2], având drept scop evaluarea conformității gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale în anul 2023, în raport cu criteriile de reglementare de ordin normativ.

Auditul public extern a fost planificat și s-a desfășurat în conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit aplicate de Curtea de Conturi, în special, ISSAI 100, ISSAI 400 și ISSAI 4000[3].

Examinând Raportul de audit, Curtea de Conturi

A CONSTATAT:

Întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale sunt entități fondate de către Consiliile locale ale unităților administrativ-teritoriale pentru realizarea activităților de interes local în domeniile: locuințe, protecția mediului și gestiunea deșeurilor, amenajarea și salubrizarea teritoriului, prestarea serviciilor comunale și relațiile cu furnizorii.

Conform datelor din Registrul patrimoniului public, la situația din 01.01.2023 au fost înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova cca 308 entități din domeniul gospodăriei comunale.

Bugetul executat de către APL de nivelul I pentru implementarea Programului 75 „Dezvoltarea gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale" în anul 2023 a constituit 3.518,50 mil. lei, din care 1.462,20 mil. lei, sau 41,6%, au fost executate de către APL mun. Chișinău.

Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale supuse auditului relevă că fondatorii și conducătorii întreprinderilor municipale nu au manifestat responsabilitatea corespunzătoare în procesul dat, situație condiționată de insuficiența controalelor interne. Astfel, în cadrul acestui proces au fost constatate deficiențe, vulnerabilități și neconformități, exprimate prin următoarele:

✓ transmiterea neconformă în gestiune economică a bunurilor publice din domeniul public în valoare de 611,74 mil. lei;

✓ neînregistrarea conformă a patrimoniului public din domeniul public utilizat în activitatea de producere în valoare de cca 143,64 mil.lei;

✓ nevalorificarea bunurilor primite în gestiune în valoare de 5,48 mil. lei în scopul obținerii avantajelor economice suplimentare;

✓ utilizarea abuzivă a proprietății municipale din gestiunea Î.M. GLC Bălți și neîntreprinderea măsurilor legale asupra integrității patrimoniului;

✓ neîntreprinderea măsurilor suficiente în gestionarea conformă a creanțelor și datoriilor, având impact asupra încasării și recuperării creanțelor aferente serviciilor prestate (20,77 mil. lei) și reflectării conforme a datoriilor (225,0 mil. lei);

✓ administrarea neconformă a patrimoniului, fapt ce a dus la ratarea veniturilor din activitatea economică în sumă de minimum 626,84 mii lei;

✓ neconformitatea planificării și executării investițiilor și reparațiilor capitale, ceea ce a determinat acceptarea unor volume exagerate și/sau neexecutate în sumă totală de 778,50 mii lei, precum și executarea necalitativă a acestora;

✓ majorarea neregulamentară a cheltuielilor de salarizare cu 1,38 mil. lei etc.

Deficiențele și neconformitățile menționate au fost condiționate de lipsa activităților de control eficiente aferente procesului de gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public, de responsabilitatea insuficientă a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale, precum și de neconformarea responsabililor din cadrul entității la prevederile cadrului normativ.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.14 alin.(2), art.15 lit. d) și art.37 alin.(2) din Legea nr.260/2017, Curtea de Conturi

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale în anul 2023, anexat la prezenta Hotărâre.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul de audit se remit:

2.1. **Parlamentului Republicii Moldova**, pentru informare și examinare, după caz, în cadrul Comisiei parlamentare de control al finanțelor publice;

2.2. **Președintelui Republicii Moldova**, pentru informare;

2.3. **Guvernului Republicii Moldova**, pentru informare și luare de atitudine în vederea monitorizării asigurării implementării recomandărilor de audit;

2.4. **Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale**, pentru informare și implementarea recomandării din Raportul de audit;

2.5. **Serviciului Fiscal de Stat**, pentru informare și implementarea recomandării din Raportul de audit;

2.6. **Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică**, pentru informare și implementarea recomandării din Raportul de audit;

2.7. **Primarilor și Consiliilor locale din mun. Bălți, mun. Edineț, mun. Orhei, or. Călărași, or. Cimișlia, or. Glodeni și com. Scumpia,** pentru informare și implementarea recomandărilor din Raportul de audit;

2.8. **Î.M. DRCD Bălți, Î.M. GLC Bălți, Î.M. SP Cimișlia, Î.M. GCL Călărași, Î.M. DPGL-C Edineț, Î.M. SCL Orhei, Î.M. SC Glodeni și Î.M. Susținătorul,** pentru informare și implementarea recomandărilor din Raportul de audit;

2.9. **Autorității Naționale de Integritate**, în temeiul prevederilor art.7 alin. (2), art.15 lit. i[1]) din Legea nr. 260/2017, pentru

[1]Legea nr.260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova (în continuare – Legea nr.260/2017).
[2]Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2024, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.55 din 15.12.2023.
[3]Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI".

examinarea, conform competențelor, a constatărilor din pct. 4.3.4. al Raportului de audit;

2.10. **Procuraturii Generale a Republicii Moldova**, în temeiul prevederilor art.7 alin. (2), art.15 lit. i[1]) din Legea nr. 260/2017, pentru examinarea, conform competențelor, a constatărilor din pct. 4.5.5. și pct. 4.8. ale Raportului de audit.

3. Se ia act că, pe parcursul misiunii de audit, **Î.M. SCL Orhei:** a evaluat cantitatea de 29,1 t de material antiderapant și a înregistrat-o în evidența contabilă în sumă de 5,60 mii lei; a efectuat înregistrările contabile de corectare a valorii de 5,20 mii lei aferente licenței retrase pentru producerea, distribuirea și furnizarea energiei termice.

4. Prezenta Hotărâre intră în vigoare din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și poate fi contestată cu o cerere prealabilă la autoritatea emitentă în termen de 30 de zile de la data publicării. În ordine de contencios administrativ, Hotărârea poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3), în termen de 30 de zile din data comunicării răspunsului cu privire la cererea prealabilă sau din data expirării termenului prevăzut pentru soluționarea acesteia.

5. Curtea de Conturi va fi informată trimestrial, în termen de 12 luni din data intrării în vigoare a prezentei Hotărâri, despre acțiunile întreprinse pentru executarea subpunctelor 2.4.–2.8. din prezenta Hotărâre.

6. Hotărârea și Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale în anul 2023 se plasează pe site-ul oficial al Curții de Conturi (https://www.ccrm.md/ro/decisions).

PREȘEDINTĂ **Tatiana ȘEVCIUC**

Nr. 41. Chișinău, 26 iulie 2024.

35 H O T Ă R Â R E
cu privire la Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime” în anul 2023

Curtea de Conturi, cu participarea dnei Mariana Zadnipru, șefă interimară a Direcției politici de buget și asigurări medicale a Ministerului Sănătății; dnei Tatiana Fondos, șefă a Direcției monitorizare și control a Cancelariei de Stat; dlui Ion Dodon, director general al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină; dlui Dragoș Guțu, director general al Agenției Medicamentului și Dispozitivelor Medicale; dlui Vladimir Bolocan, șef adjunct al Direcției generale asistență medicală și socială a Primăriei mun. Chișinău; dlui Oleg Crudu, director al IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”, precum și a altor persoane cu funcții de răspundere, în cadrul ședinței video, călăuzindu-se de art.3 alin.(1), art.5 alin.(1) lit.a) și art.31 alin.(1) lit.b) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova[1], a examinat Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime” în anul 2023.

Misiunea de audit public extern a fost realizată în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2024[2], având drept scop evaluarea conformității gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare deținute de către IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime” în anul 2023, în raport cu prevederile cadrului normativ aplicabil.

Auditul public extern a fost planificat și s-a desfășurat în conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit aplicate de Curtea de Conturi, în special, ISSAI 100, ISSAI 400 și ISSAI 4000[3].

Examinând Raportul de audit, Curtea de Conturi

A CONSTATAT:

Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime” (în continuare - IMSP SCM „Sfânta Treime”, IMSP) este cea mai complexă instituție medico-sanitară din municipiul Chișinău și una din cele 5 instituții din țară care are amenajat un Departament de Primiri Urgente de nivelul III, fiind și principalul prestator de servicii de înaltă performanță la nivel municipal. Prin urmare, IMSP SCM „Sfânta Treime” acordă servicii medicale în diferite domenii și asigură cel mai larg spectru de urgențe medico-chirurgicale, având drept scop ameliorarea sănătății populației prin dezvoltarea și fortificarea continuă a medicinii primare și celei specializate de ambulator, cu prioritizarea măsurilor de prevenire a maladiilor în rândul populației din municipiul Chișinău.

Patrimoniul gestionat de IMSP SCM „Sfânta Treime” la finele anului 2023 a constituit 257,39 mil. lei, majorându-se față de anul precedent cu 764,36 mii lei, datorită creșterii în mare parte a creanțelor comerciale.

Veniturile și cheltuielile înregistrate și raportate de IMSP SCM „Sfânta Treime” au constituit 481,84 mil. lei și, respectiv, 464,22 mil. lei. Ponderea cea mai mare în componența veniturilor IMSP SCM „Sfânta Treime” o dețin veniturile din prestarea serviciilor medicale acoperite de CNAM în sumă de 444,87 mil. lei (92,33%), iar în componența cheltuielilor IMSP SCM „Sfânta Treime” – cheltuielile aferente retribuirii muncii în sumă de 253,84 mil. lei (54,68%).

Evaluarea conformității gestionării patrimoniului și a resurselor financiare de către IMSP SCM „Sfânta Treime” relevă faptul că fondatorul și conducătorul instituției nu au manifestat responsabilitatea corespunzătoare în realizarea procesului dat, situație condiționată de insuficiența controalelor interne. Astfel, în cadrul acestui proces au fost constatate deficiențe, vulnerabilități și neconformități, exprimate prin următoarele:

✓ deciziile fondatorului cu privire la înregistrarea și majorarea capitalului social al IMSP SCM „Sfânta Treime” contravin prevederilor cadrului normativ[4], ceea ce a dus la înregistrarea neconformă a patrimoniului public primit în gestiune economică în sumă de 152,77 mil. lei. Totodată, fondatorul nu a asigurat constituirea Consiliului de administrare și coordonarea în termen a Regulamentului privind organizarea și funcționarea IMSP;

✓ majorarea cheltuielilor în perioada 2018-2023 cu 35,78 mil. lei, datorită stabilirii neconforme a duratei de funcționare utilă a mijloacelor fixe;

✓ majorarea cheltuielilor perioadei de gestiune cu 502,23 mii lei, din cauza înregistrării neconforme a mijloacelor fixe în componența obiectelor de mică valoare și scurtă durată (474,47 mii lei), dar și a neevaluării și neînregistrării conforme a sistemelor informaționale (27,76 mii lei);

✓ necapitalizarea lucrărilor de reparații capitale în valoare de 946,04 mii lei;

✓ neînregistrarea activelor utilizabile obținute în urma lichidării/casării imobilizărilor corporale și, respectiv, diminuarea veniturilor proprii cu 6,38 mii lei;

✓ neevaluarea necesităților instituțiilor de către comisia interdepartamentală, fapt care a dus la repartizarea ineficientă

[1]Legea nr.260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova (în continuare – Legea nr.260/2017).
[2]Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2024, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.55 din 15.12.2023.
[3]Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI”.

a medicamentelor din donații, cu suportarea cheltuielilor suplimentare de nimicire inofensivă a acestora în valoare de 7,0 mii lei;

✓ neasigurarea prestării integrale a serviciilor de înaltă performanță, ceea ce a determinat diminuarea veniturilor instituției cu 1,89 mil. lei;

✓ neasigurarea înregistrării conforme a numerarului primit sub formă de donații în sumă de 386,71 mii lei etc.

Deficiențele și neconformitățile menționate au fost condiționate de lipsa activităților de control eficiente aferente procesului de gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public, de responsabilitatea insuficientă a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale, precum și de neconformarea responsabililor din cadrul entității la prevederile cadrului normativ.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.6 alin.(1) lit. d), art.10 lit. a), a[1]), b), art.14 alin.(2), art.15 lit. d), art. 34 alin. (2[1]) și art.37 alin.(2) din Legea nr.260/2017, Curtea de Conturi

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime" în anul 2023, anexat la prezenta Hotărâre.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul de audit se remit:

2.1. **Parlamentului Republicii Moldova**, pentru informare și examinare, după caz, în cadrul Comisiei parlamentare de control al finanțelor publice;

2.2. **Președintelui Republicii Moldova**, pentru informare;

2.3.**Guvernului Republicii Moldova**, pentru informare și luare de atitudine în vederea monitorizării asigurării implementării recomandărilor de audit;

2.4. **Ministerului Sănătății**, pentru informare;

2.5. **Companiei Naționale de Asigurări în Medicină**, pentru informare;

2.6. **Agenției Medicamentului și Dispozitivelor Medicale,** pentru informare și implementarea recomandării din Raportul de audit;

2.7. **Primarului general al municipiului Chișinău și Consiliului Municipal Chișinău**, pentru informare și implementarea recomandării din Raportul de audit;

2.8. **IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime"**, pentru informare și implementarea recomandărilor din Raportul de audit.

3. Se ia act că, pe parcursul misiunii de audit, IMSP SCM „Sfânta Treime":

✓ a capitalizat lucrările de reparații înregistrate inițial ca obiect de evidență separat, cu includerea și repartizarea acestora pe bunurile imobile deținute conform Registrului bunurilor imobile, în sumă de 160,20 mil. lei;

✓ a transferat în componența mijloacelor fixe bunurile înregistrate ca obiecte de mică valoare și scurtă durată în sumă de 542,97 mii lei și a ajustat uzura acestora cu 287,55 mii lei;

✓ a corectat durata de utilizare la un utilaj medical, precum și amortizarea calculată în sumă de 1,56 mil. lei;

✓ a majorat valoarea clădirii cu valoarea lucrărilor de reparații în sumă de 946,04 mii lei;

✓ a înregistrat în evidența contabilă 4 Sisteme Informaționale în valoare de 27,76 mii lei;

✓ a înregistrat în evidența contabilă bunuri primite din donații în valoare de 1,1 mii lei;

✓ a efectuat verificarea periodică a 282 de dispozitive medicale;

✓ a înregistrat în componența veniturilor anticipate curente donațiile de mijloace bănești în sumă de 386,71 mii lei, primite pentru procurarea utilajului medical.

4. Prezenta Hotărâre intră în vigoare din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și poate fi contestată cu o cerere prealabilă la autoritatea emitentă în termen de 30 de zile de la data publicării. În ordine de contencios administrativ, Hotărârea poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3), în termen de 30 de zile din data comunicării răspunsului cu privire la cererea prealabilă sau din data expirării termenului prevăzut pentru soluționarea acesteia.

5. Curtea de Conturi va fi informată trimestrial, în termen de 12 luni din data intrării în vigoare a prezentei Hotărâri, despre acțiunile întreprinse pentru executarea subpunctelor 2.6. – 2.8. din prezenta Hotărâre.

6. Hotărârea și Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime" în anul 2023 se plasează pe site-ul oficial al Curții de Conturi (https://www.ccrm.md/ro/decisions).

VICEPREȘEDINTE **Viorel CHETRARU**

Nr. 44. Chișinău, 31 iulie 2024.

[4]Art. 5 din Legea nr.29/2018 și art. 10 din Legea nr.121/2007.

36 HOTĂRÂRE
cu privire la Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail" în anul 2023

Curtea de Conturi, cu participarea dnei Mariana Zadnipru, șefă interimară a Direcției politici de buget și asigurări medicale a Ministerului Sănătății; dnei Tatiana Fondos, șefă a Direcției monitorizare și control a Cancelariei de Stat; dlui Ion Dodon, director general al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină; dlui Dragoș Guțu, director general al Agenției Medicamentului și Dispozitivelor Medicale; dlui Vladimir Bolocan, șef adjunct al Direcției generale asistență medicală și socială a Primăriei mun. Chișinău; dnei Svetlana Chișlaru, vicedirectoare medicală a IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail"; dnei Veronica Țugulschi, șefă a Unității de primiri urgente a IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail", precum și a altor persoane cu funcții de răspundere, în cadrul ședinței video, călăuzindu-se de art.3 alin.(1), art.5 alin.(1) lit. a) si art.31 alin.(1) lit. b) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova[1], a examinat Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail" în anul 2023.

Misiunea de audit public extern a fost realizată în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2024[2], având drept scop evaluarea conformității gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel

[1]Legea nr.260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova (în continuare – Legea nr.260/2017).
[2]Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2024, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.55 din 15.12.2023.

Mihail", în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.

Auditul public extern a fost planificat și s-a desfășurat în conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit aplicate de Curtea de Conturi, în special, ISSAI 100, ISSAI 400 și ISSAI 4000[3].

Examinând Raportul de audit, Curtea de Conturi

A CONSTATAT:

Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail" (în continuare - IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail", IMSP) este o unitate sanitară de utilitate publică, care exercită atribuții de instituție municipală, al cărei scop este fortificarea sănătății populației prin prestarea serviciilor medicale calitative și cost-eficiente, bazate pe tehnologii medicale moderne de performanță înaltă.

IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail" acordă servicii medicale spitalicești conform profilului de paturi aprobat de Ministerul Sănătății, cu subdiviziunile auxiliare necesare pentru desfășurarea activității, reabilitare medicală, examinări și diagnosticări de laborator.

Patrimoniul gestionat de IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail" la finele anului 2023 a constituit 136,9 mil. lei, majorându-se față de anul precedent cu 7,6 mii lei.

Veniturile și cheltuielile înregistrate și raportate de IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail" la finele anului 2023 au constituit 165,4 mil. lei și, respectiv, 153,1 mil. lei. Ponderea cea mai mare în componența veniturilor IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail" o dețin veniturile din prestarea serviciilor medicale acoperite de CNAM în sumă de 154,0 mil. lei (93,1%), iar în componența cheltuielilor IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail" – cheltuielile aferente retribuirii muncii în sumă de 81,7 mil. lei (53,4 %).

Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail" relevă faptul că fondatorul și conducătorul instituției nu au manifestat responsabilitatea corespunzătoare în realizarea procesului dat, situație condiționată de insuficiența controalelor interne. Astfel, în cadrul acestui proces au fost constatate deficiențe, vulnerabilități și neconformități, exprimate prin următoarele:

✓ deciziile fondatorului cu privire la înregistrarea și majorarea capitalului social al IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail" sunt contrare prevederilor art. 5 din Legea nr.29/2018 și ale art. 10 din Legea nr.121/2007, ceea ce a dus la înregistrarea neconformă a patrimoniului public primit în gestiune economică în sumă de 96,2 mil. lei. Totodată, fondatorul nu a asigurat constituirea Consiliului de administrare și coordonarea în termen a Regulamentului de organizare și funcționare a IMSP;

✓ Ministerul Sănătății și fondatorul IMSP (Consiliul Municipal Chișinău) nu au pus în aplicare prevederile cadrului normativ, în scopul anunțării și desfășurării concursului de selectare a candidaților pentru ocuparea funcției de conducător al IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail";

✓ procesul de planificare și organizare a achizițiilor de bunuri, servicii și lucrări în cadrul IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail" este unul necorespunzător și necesită îmbunătățiri, fapt care se datorează planificării contractelor de achiziții publice fără a se cunoaște exact necesitățile de bunuri, lucrări și servicii, necoordonării planului de achiziții cu bugetul entității, precum și divizării achizițiilor prin încheierea de contracte separate;

✓ neasigurarea verificării periodice a unor dispozitive medicale și înregistrării conforme în Sistemul Informațional de Management al Dispozitivelor Medicale, ceea ce poate influența asupra rezultatelor investigațiilor efectuate și tratamentului prescris, afectând calitatea serviciilor medicale prestate cetățenilor;

✓ nerespectarea cantității de produse alimentare aprobate în meniurile-model, ceea ce a condiționat majorarea cheltuielilor pentru alimentarea pacienților cu cel puțin 360,53 mii lei;

✓ neînregistrarea drepturilor de proprietate și de gestiune asupra 8 clădiri/construcții cu suprafața de 17,24 mii m^2 , în valoare totală de 77,25 mil. lei;

✓ nedelimitarea unei construcții cu suprafața de 161 m^2;

✓ nerecunoașterea și nereflectarea în evidența contabilă a 2 construcții/încăperi cu suprafața de cel puțin 64 m^2;

✓ necapitalizarea lucrărilor de reparație capitală a bunurilor imobile și a mașinilor în sumă de 1,42 mil. lei; etc.

Deficiențele și neconformitățile menționate au fost condiționate de lipsa activităților de control eficiente aferente procesului de gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public, de responsabilitatea insuficientă a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale, precum și de neconformarea responsabililor din cadrul entității la prevederile cadrului normativ.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.6 alin.(1) lit. d), art.10 lit. a), a^1), b), art.14 alin.(2), art.15 lit. d), art. 34 alin. (2^1) și art.37 alin.(2) din Legea nr.260/2017, Curtea de Conturi

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail" în anul 2023, anexat la prezenta Hotărâre.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul de audit se remit:

2.1. **Parlamentului Republicii Moldova**, pentru informare și examinare, după caz, în cadrul Comisiei parlamentare de control al finanțelor publice;

2.2. **Președintelui Republicii Moldova**, pentru informare;

2.3. **Guvernului Republicii Moldova**, pentru informare și luare de atitudine în vederea monitorizării asigurării implementării recomandărilor de audit;

2.4. **Companiei Naționale de Asigurări în Medicină**, pentru informare;

2.5. **Ministerului Sănătății**, pentru informare și implementarea recomandărilor din Raportul de audit;

2.6. **Primarului general al municipiului Chișinău și Consiliului Municipal Chișinău**, pentru informare și implementarea recomandărilor din Raportul de audit;

2.7. **IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail"**, pentru informare și implementarea recomandărilor din Raportul de audit.

3. Se ia act că, pe parcursul misiunii de audit, IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail" a efectuat corectările de rigoare, cu capitalizarea valorii reparațiilor capitale și corectarea rezultatului anilor precedenți cu suma de 1,4 mil. lei.

4. Prezenta Hotărâre intră în vigoare din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și poate fi contestată cu o cerere prealabilă la autoritatea emitentă în termen de 30 de zile de la data publicării. În ordine de contencios administrativ, Hotărârea poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3), în termen de 30 de zile din data comunicării răspunsului cu privire la cererea prealabilă sau din data expirării termenului prevăzut pentru soluționarea acesteia.

5. Curtea de Conturi va fi informată trimestrial, în termen de 12 luni din data intrării în vigoare a prezentei Hotărâri, despre acțiunile întreprinse pentru executarea subpunctelor 2.5. – 2.7. din prezenta Hotărâre.

6. Hotărârea și Raportul de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail" în anul 2023 se plasează pe site-ul oficial al Curții de Conturi (https://www.ccrm.md/ro/decisions).

VICEPREȘEDINTE **Viorel CHETRARU**

Nr. 45. Chișinău, 31 iulie 2024.

[3]Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI".

PARTEA III

Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei
Acte ale Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova

642 O R D I N
cu privire la aprobarea standardului ocupațional „Specialist/specialistă în lucrul cu tinerii”

În conformitate cu prevederile Legii nr.92/2004 privind procedura publicării și republicării actelor normative și a rectificărilor operate în ele, în temeiul pct.10 subpct.2) lit. a), b) și pct.19 din Metodologia de elaborare a standardelor ocupaționale, aprobată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.678/2020 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020, 241-245, art.818), pct.9 subpct.11 din Hotărârea Guvernului nr.146/2021 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării,

ORDON:

1. Se aprobă standardul ocupațional pentru ocupația 235924: „Specialist/specialistă în lucrul cu tinerii”, conform anexei.

2. Direcția politici în domeniul tineretului asigură publicarea prezentului ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

3. Controlul asupra executării prevederilor prezentului ordin se pune în sarcina dlui Sergiu GURIN, secretar de stat.

4. Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

MINISTRU **Dan PERCIUN**

Nr. 851. Chișinău, 14 iunie 2024.

COORDONAT:
Ministerul Muncii și Protecției Sociale
_____
“___” _____ 2024

APROBAT:
Ministerul Educației și Cercetării
_____
“___” _____ 2024

DECIZIA:
Agenției Naționale pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret
_____
“___” _____ 2024

STANDARD OCUPAȚIONAL

SPECIALIST/SPECIALISTĂ ÎN LUCRUL CU TINERII

Codul CORM: 235924
Nivelul de calificare: 4 CNC

Coordonator: Condruc Viorica, coordonatoare, expertă în elaborarea standardelor ocupaționale
Rusu Olesea: șefă Direcție Servicii și lucrul de tineret, Agenția Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret.

Grupul de lucru pentru elaborarea profilului ocupațional:

1. **Butnaru Alina**, directoare, Centrul Raional de Tineret Ungheni
2. **Mihalcean Nonna**, directoare, Centrul de Resurse pentru Adolescenți și Tineret „CRAT”, manager proiect „Anticafenea” Bălți
3. **Chicuș Rodica,** directoare, Centrul de Tineret, Orhei
4. **Morari Milena**, secretară general, Rețeaua Națională a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova
5. **Dragomir Ana-Maria,** manageră Program de participare a tinerilor, Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA Moldova).

Grupul de lucru pentru elaborarea standardului ocupațional:

1. **Cîrhană Vitalie**, director Institutul de Instruire în Dezvoltare „MilleniuM”, coordonator proiecte de tineret și voluntariat
2. **Iațco Mariana**, doctor, conferentiară universitară, Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea Relații internaționale, științe politice și administrative, Departamentul Științe Politice și Administrative
3. **Mihalcean Nonna**, directoare, Centrul de Resurse pentru Adolescenți și Tineret „CRAT”, manager proiect „Anticafenea” Bălți.

Comisia de evaluare și validare a standardului ocupațional:

1. **Donea Ion**, director, Agenția Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret
2. **Dumbrăveanu Aliona**, șefă, Direcția Implementare politici și programe de tineret, Agenția Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret
3. **Macarenco Larisa**, consultantă principală, Direcția Tineret, Ministerul Educației și Cercetării.

DESCRIEREA OCUPAȚIEI

Definiția ocupației: *Specialistul/specialista în lucrul cu tinerii* este persoana care, prin intermediul activității de tineret, oferă suport tinerilor în dezvoltarea personală, socială, civică și educațională pentru a le asigura tinerilor o mai bună integrare în societate.

Scopul activității: desfășurarea proceselor/practicilor educaționale distincte, flexibile și adaptabile, centrate pe dezvoltarea personală, socială și civică a tinerilor.

Atribuțiile de bază:

- implementarea programelor, serviciilor și activităților de tineret;
- organizarea activităților de educație non-formală pentru capacitarea tinerilor/tinerelor;
- consilierea tinerilor/tinerelor privind provocările personale, sociale sau de comportament care afectează educația, dezvoltarea personală și implicarea civică a tinerilor;
- facilitarea participării tinerilor/tinerelor în procese decizionale și civice, încurajându-i să exploreze oportunitățile de învățare și dezvoltare personală și profesională;
- monitorizarea și evaluarea activității proprii din perspectiva politicilor de tineret.

Cadrul normativ relevant activității *Specialistului/specialistei în lucrul cu tinerii:*

- Hotărârea Guvernului nr. 168/2023 pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a sectorului de tineret „Tineret 2030” și a Programului privind implementarea acesteia pentru anii 2023-2026.
- Legea nr. 215/2016 cu privire la tineret
- Legea voluntariatului nr. 121/2010
- Hotărârea Guvernului nr. 158/2012 cu privire la implementarea Legii voluntariatului nr. 121 din 18 iunie 2010
- Hotărârea Guvernului nr. 951/2023 pentru aprobarea Regulamentului-Cadru de activitate al Centrului de Tineret
- Recomandarea CM/Rec (2017) a Comitetului de Miniștri a Statelor membre a Consiliului Europei privind lucrul de tineret
- Strategia pentru Tineret a Uniunii Europene (2019-2027
- Rezoluția Consiliului Uniunii Europene și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind un cadru pentru cooperarea europeană în domeniul tineretului: Strategia Uniunii Europene pentru tineret pe perioada 2019-2027
- Strategia Sectorului de Tineret 2030 a Consiliului Europei
- Rezoluția UE privind educația și formarea lucrătorilor de tineret -2019/C 412/03
- Rezoluția UE privind cadrul pentru instituirea unui program european pentru activitățile pentru tineret – (2020/C 415/01)
- Declarația finală a celei de-a 3-ea Convenție Europeană privind lucrul de tineret (Signposts for the Future)

În procesul de lucru *Specialistul/specialista în lucrul cu tinerii* utilizează următoarele echipamente, software și materiale:

Echipamente: PC, proiector, copiator, tablă digitală, boxe, dictafon, camera foto/video, tabletă;

Software: MS Office, Adobe, rețele de socializare; aplicații și platforme de elaborare a conținutului, machetare, design (Canva, Prezzi, Menti etc.)

Materiale tipărite (pliante, fluturași, afișe); materiale de training; rechizite de birou.

Calități personale: flexibilitate, adaptabilitate la mediu și context, manifestarea inițiativei și asumarea responsabilității, angajabilitate, corectitudine, integritate, creativitate și gândire critică, empatie și acceptarea diversității, demnității umane și drepturilor omului.

Cunoștințe: psihologia/psihosociologia vârstelor, cadrul normativ metodologic pentru organizarea activităților de tineret, tehnici de comunicare, tehnici de management și leadership, cadrul legal privind politicile de tineret și voluntariat, metode și tehnici de cercetare sociologică a necesităților tinerilor, drepturilor omului, managementul și gestionarea proiectelor, dezvoltarea parteneriatelor și mobilizarea resurselor, tehnici de intervenție în situații de criză.

Capacități profesionale: adaptabilitate la riscuri/schimbare; capacitate de planificare/analiză/sinteză; relaționare și atitudine prietenoasă cu tinerii, capacități de comunicare interpersonală, negociere și gestionare a conflictelor cu aplicarea diferitor stiluri de comunicare; capacitate de ascultare activă, capacitate de lucru în echipă, capacități de mobilizare; capacități de formulare/exprimare/scriere a corespondenței formale; capacități de coordonare și/sau delegare; facilitare/organizare/monitorizare/evaluare/raportare; utilizarea avansată a TIC, relații cu publicul (PR), promovarea/comunicare în mediu online (marketing digital).

Condiții de muncă (mediul fizic, socio-organizațional):

Mediul fizic de muncă este în entități publice/private, program flexibil, uneori peste orele programului reglementat, cu activități inclusiv în weekend, precum și deplasare la locul desfășurării activităților/serviciilor în lucrul cu tinerii.

Mediul socio-organizațional este determinat de relațiile interpersonale în cadrul grupurilor de tineri/tinere, relaționarea cu actorii comunitari care lucrează cu și pentru tineri (APL, instituții educaționale, instituții medico-sanitare, societatea civilă, parteneri sociali etc.). Se remarcă fluctuația mare a cadrelor și oportunități limitate de scalare a creșterii profesionale.

Riscuri profesionale:

riscuri generale: traume la locul de muncă, microclimă specifică, zgomot;

riscuri psihosociale și de stres: ardere profesională, oboseală, stres acumulat, necesitatea frecventă de comutare a atenției de la o categorie de informații la alta, suprasolicitarea fizico-emoțională;

riscuri specifice: manifestări de agresiune din parte beneficiarilor, contaminarea cu boli transmisibile din contactul direct cu beneficiarii, pericol de siguranță personală la deplasare la/de la locul de muncă/activități în orele de peste program;

afecțiuni profesionale: afectarea vederii, afectarea aparatului locomotor, poziție statică, supra solicitarea coardelor vocale.

Perspective pe piața muncii:

Specialistul/specialista în lucrul cu tinerii este solicitat/ă pe piața muncă în cadrul APL, ONG, APC, Centrelor de tineret, Centrelor de sănătate prietenoase tinerilor, Centrelor de creație, instituțiilor culturale, Centrelor comunitare, taberelor de odihnă, școlilor de vară, instituțiilor de învățământ de diferite nivele (general, profesional-tehnic, superior).

Specialistul/specialista în lucrul cu tinerii poate asigura servicii de voluntariat, animare, organizare și petrecere a timpului liber, organizare/moderare a evenimentelor, oferă suport în dezvoltarea gândirii critice, de lucru în echipă, contribuie la dezvoltarea competențelor soft necesare pentru dezvoltarea

personal și profesională, dezvoltare comunitară, participare și implicare civică, voluntariat, pregătire pentru viață.

Tendințele de viitor:

- informarea privind securitatea cibernetică inclusiv prevenirea riscurilor violenței digitale
- digitalizarea activităților cu tinerii și utilizarea inteligenței artificiale,
- securizarea interacțiunilor interpersonale și prevenirea delicvențelor juvenile.

Date specifice: cunoașterea a cel puțin o limbă de circulație internațională sau a limbii minorității naționale de pe teritoriul de intervenție, reputație ireproșabilă, nu se află la evidența medicului narcolog sau psihiatru, nu are antecedente penale nestinse.

FONDUL STANDARDULUI OCUPAȚIONAL

Competențe generice (transversale) (CG):

CG1. Aplicarea normelor de securitate și sănătate în muncă (SSM), de protecție a mediului și de promovare a principiilor economiei circulare
CG 2. Dezvoltarea încrederii partenerilor prin valori personale și competențe profesionale
CG 3. Utilizarea TIC, a software-urilor și hardware-urilor specializate
CG4. Dezvoltarea personală și profesională prin accesarea, procesarea și asimilarea de noi competențe
CG 5. Utilizarea, conform destinației, a echipamentelor, utilajelor și materialelor specifice activităților profesionale
CG 6. Aplicarea inteligenței emoționale

Atribuții și sarcini de lucru	Competențe profesionale (CP) și corelarea lor cu sarcinile de lucru	Criterii de realizare a activităților asociate competențelor profesionale
ATRIBUȚIA 1. Identificarea necesităților/intereselor tinerilor **Sarcina 1.a.** Aplicarea instrumentelor de evaluare a nevoilor tinerilor **Sarcina 1.b.** Colectarea datelor și evidențelor **Sarcina 1.c.** Analiza datelor privind nevoile tinerilor **Sarcina 1.d.** Elaborarea raportului cu constatări și recomandări **Sarcina 1.e.** Informarea privind necesitățile/interesele identificate prin activitatea cu grupurile țintă	**CP 1. Aplicarea instrumentelor de colectare și analiză a datelor** (1.a; 1.b; 1.c; 1.d; 1.e; 1.f; 10.a)	1.1. Analizează spectrul de metode și instrumente disponibile: chestionare, ghiduri de interviu, ghiduri de moderare pentru colectarea de date cu privire la nevoile tinerilor/tinerelor 1.2. Identifică instrumentele de colectare și evaluare a nevoilor tinerilor disponibile și relevante scopului propus 1.3. Ajustează instrumentele de colectare și evaluare a nevoilor tinerilor în funcție de grupul/grupurile țintă 1.4. Consultă, după caz, instrumente elaborate cu actorii cheie 1.5. Aplică instrumentele selectate pentru colectarea datelor și evidențelor longitudinal (în timp) și transversal asupra unui grup reprezentativ de tineri/tinere, luînd în calcul posibile condiții specific în cazul tinerilor cu oportunități reduse 1.6. Evaluează critic și, în baza dovezilor, rezultatele obținute de identificare a nevoilor tinerilor 1.7. Interpretează rezultatele obținute în vederea elaborării raportului conform scopului prestabilit 1.8. Prezintă rezultatele obținute grupului-țintă utilizând instrumentele și canalele disponibile (online, offline, etc.) 1.9. Ajustează raportul de identificare a necesităților/nevoilor tinerilor, după caz 1.10. Folosește tehnicile, metodele și tehnologiile de comunicare pentru identificarea intereselor/nevoilor tinerilor și în cadrul rețelelor profesionale și de socializare
Sarcina 1.f. Utilizarea tehnicilor, metodelor și tehnologiilor de comunicare în cadrul rețelelor profesionale și de socializare		
ATRIBUȚIA 2. Participarea la procesul de dezvoltare a programelor și activității de tineret **Sarcina 2.a.** Analiza programelor activității de tineret existente și a bunelor practici la nivel național/internațional **Sarcina 2.b.** Corelarea activităților de tineret cu programele și politicile de tineret **Sarcina 2.c.** Preluarea bunelor practici de lucru cu tinerii **Sarcina 2.d.** Elaborarea planului de acțiuni pentru desfășurarea activităților **Sarcina 2.e.** Estimarea necesităților de resurse umane, materiale și financiare **Sarcina 2.f.** Consultarea programului activității cu tinerii cu superiorul/membrii echipei/grupurile țintă (asigurarea participării) **Sarcina 2.g.** Participarea la definitivarea programului activității cu tinerii (scrierea proiectului).	**CP 2. Conceptualizarea programelor și activității de tineret** (1.f; 2.a; 2.b; 2.c; 2.d; 2.e; 2.f; 2.g)	2.1. Analizează programele și politicile de tineret la nivel local, regional, național și / sau internațional 2.2. Identifică programele curente pentru preluarea bunelor practici aplicând diverse instrumente de cercetare și căutare, inclusiv TIC 2.3. Adaptează programele și bunele practici din activitatea de tineret la politicile de tineret naționale și/sau internaționale 2.4. Dezvoltă planul de acțiuni pentru desfășurarea activității de tineret și a bugetului aferent 2.5. Atrage în activități tinerii din grupurile vulnerabile și a celor cu oportunități reduse 2.6. Identifică disponibilitatea resurselor umane, materiale, financiare, etc. 2.7. Mobilizează resursele necesare pentru desfășurarea activităților de tineret inclusive cele realizate în teritoriu 2.8. Consultă programul activității de tineret cu superiorul/membrii echipei/grupurile țintă (asigurarea participării) 2.9. Se implică de comun cu superiorii la procesul de scriere a proiectelor pentru organizarea/dezvoltarea activităților de tineret.

ATRIBUȚIA 3. Implementarea programului și activității de tineret **Sarcina 3.a.** Pregătirea materialelor **Sarcina 3.b.** Promovarea programului și activității de tineret **Sarcina 3.c.** Formarea grupurilor de beneficiari **Sarcina 3.d.** Desfășurarea programului și activității de tineret **Sarcina 3.e.** Aprecierea programului și activității de tineret.	**CP 3. Organizarea programului și activității de tineret** (1.f; 3.a; 3.b; 3.c; 3.d; 3.e;)	3.1. Colectează/achiziționează, după caz, materialele necesare pentru buna desfășurare a programului și activității de tineret 3.2. Identifică canalele și metodele de promovare a programului și activității de tineret, adaptat la grupul țintă 3.3. Formulează conținutul și identitatea vizuală a programului și activității de tineret (mesajele cheie, imaginile, disclaimer, apel public, etc) 3.4. Adaptează conținutul și identitatea vizuală a programului și activității de tineret la nevoile tinerilor cu nevoi speciale și alte grupuri cu oportunități reduse 3.5. Desfășoară acțiunile de promovare prin canalele identificate pentru a asigura implicarea tinerilor cu nevoi special și alte grupuri cu oportunități reduse 3.6. Selectează participanții/beneficiarii din cadrul grupului țintă 3.7. Colectează feedback-ul din partea participanților/beneficiarilor 3.8. Identifică concordanța rezultatelor obținute cu scopul și obiectivele planificate ale programului și activității de tineret.
ATRIBUȚIA 4. Facilitarea dezvoltării competențelor la tineri în contextul învățării pe tot parcursul vieții[1] **Sarcina 4.a.** Planificarea activităților de învățare non-formală **Sarcina 4.b.** Adaptarea metodelor de lucru la necesitățile identificate **Sarcina 4.c.** Asigurarea condițiilor/aspectelor logistice **Sarcina 4.d.** Identificarea partenerilor/formatorilor **Sarcina 4.e.** Realizarea activităților de învățare non-formală	**CP 4. Organizarea procesului de învățare pe tot parcursul vieții individuală și de grup** (1.b; 1.c; 1.f; 4.a; 4.b; 4.c; 4.d; 4.e; 4.f; 4.g; 7e)	4.1. Identifică necesitățile de învățare a tinerilor în baza nevoilor identificate, având în vedere nevoile diferitor grupuri de tineri 4.2. Identifică competențele necesare a fi dezvoltate la tineri prin învățare pe tot parcursul vieții 4.3. Formulează obiectivele de învățare 4.4. Analizează resursele necesare pentru organizarea activităților de învățare non-formală (umane, materiale, financiare, etc.) valorificând cele disponibile 4.5. Mobilizează resursele necesare pentru activitatea de tineret 4.6. Selectează și/sau ajustează metodele de învățare non-formală 4.7. Desfășoară activități de învățare non-formală axate pe

[1] Articol din Codul Educației, art 123 și Recommendation Rec(2003) on the promotion and recognition of non-formal education/learning of young people;

Sarcina 4.f. Aprecierea activităților de capacitare a tinerilor **Sarcina 4.g.** Comunicarea internă și externă a rezultatelor și activităților realizate		dezvoltarea competențelor identificate 4.8. Aplică instrumente relevante de apreciere a activității de învățare pe tot parcursul vieții 4.9. Raportează superiorului rezultatele obținute 4.10. Prezintă rezultatele obținute în dezvoltarea competențelor la tineri, utilizând instrumentele și canalele disponibile.
ATRIBUȚIA 5. Realizarea activităților de facilitare a participării tinerilor **Sarcina 5.a.** Identificarea necesităților și formelor de participare **Sarcina 5.b.** Identificarea structurilor de tineret neformale din comunitate **Sarcina 5.c.** Stabilirea parteneriatelor necesare în facilitarea procesului de participare a tinerilor **Sarcina 5.d.** Planificarea activităților de capacitare a tinerilor în participare (Youth participation) **Sarcina 5.e.** Desfășurarea activităților ce contribuie la dezvoltarea serviciilor și/sau programului de participare existente **Sarcina 5.f.** Evaluarea activităților de capacitare a tinerilor **Sarcina 5.g.** Comunicarea rezultatelor și activităților realizate.	**CP 5. Organizarea activităților de capacitare a tinerilor în procesul de participare semnificativă** (1.f; 4.g; 5.a; 5.b, 5.c; 5.d; 5.e; 5.f; 5.g; 7e)	5.1. Determină gradul existent de participare a tinerilor: activități civice, politice, consultanță, comunitare, în procesul de luare a deciziilor, etc. 5.2. Se documentează privind formele și structurile neformale existente de participare a tinerilor în comunitate 5.3. Identifică necesitatea de capacitare a tinerilor în procesul de participare semnificativă 5.4. Identifică actorii-cheie vizați/implicați în participarea tinerilor și necesitatea de capacitare a acestora în procesul de participare semnificativă 5.5. Propune spre aprobare superiorului planul de activități privind capacitarea tinerilor în participare semnificativă în conformitate cu serviciile și/sau programul de participare existente 5.6. Organizează activități ce contribuie la împuternicirea tinerilor pentru o participare semnificativă, inclusiv prin lucrul mobil de tineret[2] 5.7. Aplică instrumente relevante de evaluare a activității de capacitare a tinerilor în procesul de participare semnificativă care răspund la nevoile diferitor grupuri de tineret 5.8. Prezintă rezultatele obținute utilizând instrumentele și canalele disponibile.
ATRIBUȚIA 6. Informarea tinerilor	**CP 6. Aplicarea tehnicilor și metodelor**	6.1 Identifică serviciile, programele, entitățile și oportunitățile existente pentru informarea tinerilor

[2] conform scării de participare a tinerilor a lui Rodger Hart

Sarcina 6.a. Cartografierea serviciilor, programelor, entităților și oportunităților existente **Sarcina 6.b.** Identificarea instrumentelor, partenerilor și formelor de informare a tinerilor **Sarcina 6.c.** Elaborarea planului de informare a grupurilor țintă **Sarcina 6.d.** Implementarea activităților de informare **Sarcina 6.e.** Evaluarea activităților de informare a tinerilor **Sarcina 6.f.** Comunicarea rezultatelor și activităților realizate.	**de informare a tinerilor** (1.f; 4.g; 6.a; 6.b; 6.c; 6.d; 6.e, 6.f;)	6.2 Determină instrumente, parteneri și forme de informare a tinerilor 6.3 Identifică formele și canalele de informare a tinerilor (online și offline) 6.4 Dezvoltă planul de informare a grupurilor țintă inclusiv a tinerilor din grupurile vulnerabile și celor cu posibilități reduse de implicare 6.5 Coordonează cu superiorul planul de informare a grupului țintă 6.6 Informează tinerii privind serviciile, programele, entitățile și oportunitățile existente 6.7 Aplică instrumente relevante de evaluare a activității de capacitare a tinerilor în procesul de informare 6.8 Asigură vizibilitatea activităților realizate prin prezentarea rezultatelor obținute în informarea tinerilor, utilizând instrumentele și canalele disponibile (online, offline, etc.)
ATRIBUȚIA 7. Coordonarea activității de voluntariat **Sarcina 7.a.** Aplicarea cadrului normativ referitor la voluntariat **Sarcina 7.b.** Analiza necesităților entității în activitatea de voluntariat și profilul voluntarilor **Sarcina 7.c.** Elaborarea programului/regulamentului /contractului/fișei de post pentru activități de voluntariat **Sarcina 7.d.** Recrutarea voluntarilor **Sarcina 7.e.** Instruirea voluntarilor **Sarcina 7.f.** Ghidarea activității voluntarilor (în elaborarea planului individual și implementarea acestora) **Sarcina 7.g.** Comunicarea rezultatelor activităților	**CP 7. Organizarea activității de voluntariat** (1.f; 4.g; 7.a; 7.b; 7.c; 7.d; 7.e; 7.f; 7.g;)	7.1. Pune în aplicare prevederile cadrului normativ care reglementează activitatea de voluntariat și cele conexe 7.2. Identifică necesitatea entității (centrul de tineret, organizație de tineret, etc) în activitatea de voluntariat și profilul voluntarilor 7.3. Elaborează planul de acțiuni în concordanță cu programul de voluntariat existent 7.4. Ajustează programul/regulamentul/contractual/fișa de post pentru activități de voluntariat 7.5. Coordonează cu superiorul planul de acțiuni elaborat și documentele ajustate 7.6. Promovează activitatea de voluntariat prin mijloacele și canalele disponibile cu scopul recrutării potențialilor voluntari 7.7. Selectează voluntarii în baza profilului entității și voluntarilor (stabilit anterior)
de voluntariat.		7.8. Facilitează implicarea tinerilor în activități de voluntariat cu oportunități reduse de participare, celor cu nevoi special și celor din grupurile social vulnerabile. 7.9. Repartizează sarcini și activități conform profilului/intereselor voluntarului 7.10. Monitorizează activitățile voluntarilor pentru evaluarea rezultatelor și respectării planului/programului aprobat 7.11. Aplică instrumente de motivare și recunoaștere a meritelor voluntarilor 7.12. Diseminează rezultatele activității de voluntariat prin mijloacele și canalele disponibile cu scopul recunoașterii meritelor voluntarilor
ATRIBUȚIA 8. Organizarea timpului liber și activităților pe interese **Sarcina 8.a.** Identificarea oportunităților de organizare a timpului liber și activităților pe interese **Sarcina 8.b.** Participă la stabilirea parteneriatelor **Sarcina 8.c.** Planificarea activităților **Sarcina 8.d.** Promovarea activităților **Sarcina 8.e.** Diversificarea tipului/formelor de organizare a timpului liber și a activităților pe interese **Sarcina 8.f.** Monitorizarea activităților pe interese și de organizare a timpului liber **Sarcina 8.f.** Evaluarea rezultatelor activităților pe interese și de organizare a timpului liber **Sarcina 8.f.** Comunicarea rezultatelor activităților pe interese și de organizare a timpului liber.	**CP 8. Facilitarea activităților de petrecere a timpului liber și activităților pe interese ale tinerilor** (1.f; 4.g; 8.a; 8.b; 8.c; 8.d; 8.e; 8.f;)	8.1. Identifică necesitățile și oportunitățile de organizare a timpului liber a tinerilor 8.2. Identifică resursele necesare pentru organizarea timpului liber și activităților pe interese 8.3. Identifică potențialii parteneri în organizarea timpului liber și activităților pe interese 8.4. Elaborează planul de acțiuni în organizarea timpului liber și activităților pe interese, coordonându-l obligatoriu cu superiorul 8.5. Promovează activitatea de organizare a timpului liber și activităților pe interese prin mijloacele și canalele disponibile cu scopul recrutării potențialilor voluntari 8.6. Implementează activitățile pe interese inclusiv prin activități realizate în teritoriu 8.7. Colectează feedback din partea beneficiarilor în vederea diversificării tipurilor și formelor de activitate 8.8. Aplică instrumente relevante de evaluare a activității de organizare a timpului liber și activităților pe interese pentru a raporta superiorului rezultatele obținute 8.9. Prezintă rezultatele obținute în organizarea timpului liber și

		activităților pe interese, utilizând instrumentele și canalele disponibile (online, offline, etc.)
ATRIBUȚIA 9. Gestionarea documentelor **Sarcina 10.a.** Colectarea datelor primare **Sarcina 10.b.** Îndosarierea documentelor/dovezilor privind desfășurarea activităților de tineret **Sarcina 10.c.** Ținerea registrelor și bazelor de date **Sarcina 10.d.** Elaborarea rapoartelor	**CP 9. Prelucrarea informației** (1.a; 1,f; 4.g; 10.a; 10.b; 10.c; 10.d;)	9.1. Identică sursele și instrumentele de colectare a datelor primare 9.2. Ajustează instrumentele de colectare a datelor primare la grupul țintă 9.3. Consultă, după caz, instrumentele elaborate cu actorii-cheie 9.4. Aplică instrumentele selectate pentru colectarea datelor și evidențelor longitudinal (în timp) și transversal asupra unui grup reprezentativ de tineri 9.5. Completează formularele și rapoartele pentru toate activitățile realizate conform prevederilor interne ale entității 9.6. Realizează procesul de îndosariere a documentelor, conform prevederilor interne ale entității 9.7. Actualizează registrele și baza de date conform prevederilor interne ale entității 9.8. Elaborează la necesitate rapoarte în baza datelor existente și le prezintă superiorului spre aprobare.

Surse comparative:

1. Setul European de Competențe a Lucrătorilor de Tineret https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47262208/CompetencemodelForYoutworker.pdf/d23b55f2-ac35-7bbd-718a-a01d58e1b613
2. Portofoliul Consiliului Europei pentru Lucrătorii de Tineret - https://rm.coe.int/1680699d85
3. Setul de Competențe EURYCA pentru Youth Information Officer https://www.eryica.org/publications/youthinfocomp

Acte ale Ministerului Sănătății al Republicii Moldova și ale Companiei Naționale de Asigurări în Medicină

643 ORDIN

cu privire la instituirea Consiliului coordonator pentru stabilirea priorităților de utilizare a mijloacelor financiare din fondul măsurilor de profilaxie și aprobarea Regulamentului privind modalitatea de finanțare din fondul măsurilor de profilaxie în bază de proiecte a activităților de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire

În temeiul pct. 15 alineatul șase din Regulamentul cu privire la modul de constituire și administrare a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 594/2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.66-68, art.691), cu modificările ulterioare, în conformitate cu pct. 9 subpct. 11) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 148/2021 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr. 206-208, art. 346) și pct. 29 lit. e) din Statutul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 156/2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 27-28, art. 232),

ORDONĂM:

1. Se instituie Consiliul coordonator pentru stabilirea priorităților de utilizare a mijloacelor financiare din fondul măsurilor de profilaxie (în continuare – Consiliul coordonator), din componența căruia fac parte 4 reprezentanți ai Ministerului Sănătății, 1 reprezentant al Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, 2 reprezentanți ai Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și 1 reprezentant al societății civile cu drept de vot consultativ.

2. Se aprobă:

1) Componența nominală a Consiliului coordonator, conform anexei nr. 1;

2) Regulamentul privind modalitatea de finanțare din fondul măsurilor de profilaxie în bază de proiecte a activităților de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire, conform anexei nr. 2.

3. Ministerul Sănătății va solicita, până la data 30 iunie a fiecărui an, instituțiilor desemnate responsabile de planificarea, implementarea și monitorizarea Programelor Naționale de Sănătate Publică și a altor acte normative din domeniului sănătății, prioritățile de finanțare pentru următorul an și le va prezenta Consiliului coordonator spre aprobare până la data de 31 iulie.

4. Consiliul coordonator stabilește prioritățile pentru anul următor. Pe parcursul anului, Consiliul coordonator poate modifica prioritățile de finanțare în cazul aprobării/modificării documentelor de politici din domeniul sănătății sau majorării/micșorării mijloacelor financiare pentru fondul măsurilor de profilaxie.

5. Prioritățile de finanțare din fondul măsurilor de profilaxie se aprobă prin ordinul al ministrului sănătății și directorului general al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină în termen de 10 zile lucrătoare de la stabilirea acestora de către Consiliul coordonator și se publică pe pagina web oficială a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină în termen de 10 zile de la aprobare.

6. La baza planificării cheltuielilor din fondul măsurilor de

profilaxie pentru următorul an de gestiune vor sta priorităţile de finanţare din fondul măsurilor de profilaxie, aprobate conform punctului 5.

7. Se stabileşte că, în caz de eliberare din funcţiile publice deţinute a unor membri ai Consiliului coordonator, atribuţiile lor în cadrul acestuia vor fi exercitate de persoanele nou-desemnate în funcţiile respective, fără a fi emis un alt ordin.

8. Se abrogă Ordinul ministrului sănătăţii şi directorului general al Companiei Naţionale de Asigurări în Medicină nr. 286/154-A/2017 cu privire la instituirea Consiliului coordonator pentru stabilirea priorităţilor de utilizare a mijloacelor financiare din fondul măsurilor de profilaxie al Companiei Naţionale de Asigurări în Medicină pentru activităţi de profilaxie şi prevenire a riscurilor de îmbolnăvire finanţate în bază de proiecte şi aprobarea Regulamentului privind modalitatea de finanţare din fondul măsurilor de profilaxie în bază de proiecte a activităţilor de profilaxie şi prevenire a riscurilor de îmbolnăvire (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 149-154, art. 865), înregistrat la Ministerul Justiţiei cu nr. 125 din 5 mai 2017.

9. Controlul asupra executării prezentului ordin ni-l asumăm.

MINISTRU **Ala NEMERENCO**
DIRECTOR GENERAL **Ion DODON**

Nr. 666/167-A. Chişinău, 8 august 2024.

Anexa nr.1
la Ordinul ministrului sănătăţii şi directorului
general al Companiei Naţionale de Asigurări
în Medicină nr. 666/167-A din 8 august 2024

COMPONENŢA NOMINALĂ
a Consiliului coordonator pentru stabilirea priorităţilor de utilizare a mijloacelor financiare din fondul măsurilor de profilaxie

Nr./o	Numele, prenumele	Funcţia
1.	Paraschiv Angela	Secretar de stat, Ministerul Sănătăţii
2.	Aftene Vadim	Şef al Direcţiei generale politici în domeniul serviciilor medicale integrate, Ministerul Sănătăţii
3.	Gudumac Anatol	Şef al Direcţiei financiar-administrativă, Ministerul Sănătăţii
4.	Gîncu Mariana	Şefă a Direcţiei politici în domeniul sănătăţii publice şi urgenţe în sănătatea publică, Ministerul Sănătăţii
5.	Jelamschi Nicolae	Director, Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică
6.	Dodon Ion	Director general, Compania Naţională de Asigurări în Medicină
7.	Rotaru Doina-Maria	Director general adjunct, Compania Naţională de Asigurări în Medicină
8.	Ţurcanu Ghenadie	Coordonator de programe, Centrul pentru Politici şi Analize în Sănătate

Anexa nr.2
la Ordinul ministrului sănătății și directorului
general al Companiei Naționale de Asigurări
în Medicină nr. 666/167-A din 8 august 2024

REGULAMENT
cu privire la modalitatea de finanțare din fondul măsurilor de profilaxie în bază de proiecte a activităților de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire

I. Dispoziții generale

1. Regulamentul cu privire la modalitatea de finanțare din fondul măsurilor de profilaxie în bază de proiecte a activităților de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire (în continuare - *Regulament*) are drept scop stabilirea unui mecanism transparent și eficient de planificare, administrare și monitorizare a realizării proiectelor finanțate din mijloacele financiare ale fondului măsurilor de profilaxie al asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare - *FMP*), gestionat de Compania Națională de Asigurări în Medicină (în continuare - *CNAM*).

2. În sensul prezentului Regulament se definesc următoarele noțiuni:

concurs – procedura de selectare a celor mai avantajoase și cost-eficiente proiecte de realizare a măsurilor de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire, care urmează a fi finanțate din contul mijloacelor financiare din FMP;

proiect - ansamblu de activități nonprofit, ce țin de realizarea măsurilor de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire, precum și de realizarea priorităților stabilite în documentele de politici în sănătate, care au ca scop de a produce, într-o perioadă de timp determinată, un rezultat specific la nivel local, regional sau național;

solicitant – persoană juridică care are drept scop altul decât obținerea de venit (asociația, fundația, instituția), constituită conform legislației, care aplică pentru primirea finanțării;

beneficiar al finanțării – solicitantul, proiectul căruia a fost selectat pentru a fi finanțat din contul mijloacelor financiare din FMP;

contract de finanțare – contract cu termeni specifici, încheiat între CNAM și beneficiarul finanțării pentru acoperirea integrală sau parțială a cheltuielilor necesare pentru implementarea proiectului.

3. În conformitate cu prezentul Regulament se acordă finanțare pentru acoperirea cheltuielilor prevăzute la punctul 15 al Regulamentului privind modul de constituire și administrare a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 594/2002, după cum urmează:

1) finanțarea manifestărilor și activităților cu menirea de a promova un mod de viață sănătos;

2) alte activități de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire, acceptate pentru finanțare în bază de proiecte.

4. Sub incidența prezentului Regulament nu cad cheltuielile prevăzute la punctul 15 din Regulamentul privind modul de constituire și administrare a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 594/2002, privind:

1) realizarea măsurilor de reducere a riscurilor de îmbolnăvire, inclusiv prin imunizări și alte metode de profilaxie primară și secundară;

2) efectuarea examinărilor profilactice (screening) în scopul depistării precoce a îmbolnăvirilor;

3) achiziționarea, în baza hotărârii de Guvern, a dispozitivelor medicale, echipamentului, medicamentelor și consumabilelor pentru realizarea măsurilor de reducere a riscului de îmbolnăvire și de tratament în caz de urgențe de sănătate publică.

5. Finanțarea activităților prevăzute la punctul 4 se realizează din FMP conform legislației privind achizițiile publice, cu excepția activităților desfășurate de instituțiile medico-sanitare publice desemnate responsabile de planificarea, implementarea și monitorizarea Programelor Naționale de Sănătate Publică și a altor acte normative din domeniul sănătății, coordonate și acceptate de Ministerul Sănătății și CNAM.

II. Principiile de atribuire a contractelor de finanțare

6. Proiectele finanțate din FMP pentru activitățile de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire se planifică, se selectează și se gestionează în conformitate cu următoarele principii:

1) conformității, ce presupune corespunderea cu politicile și Programele Naționale de Sănătate Publică și cu alte acte normative din domeniul sănătății;

2) acoperirii financiare, conform căruia la planificarea proiectului se ține cont de disponibilitatea resurselor FMP și de capacitatea de implementare a proiectului;

3) excluderii finanțării duble, potrivit căruia aceeași activitate de realizare a unui interes național, regional sau local nu poate beneficia de atribuirea mai multor contracte de finanțare de la CNAM în decursul unui an;

4) principiul celor trei „e", conform căruia beneficiarii de proiect trebuie să asigure utilizarea resurselor publice în mod econom, eficient și eficace, asigurând un nivel înalt al raportului cost-calitate;

5) liberei concurențe și tratamentului egal al solicitanților, respectiv, asigurării condițiilor egale și nediscriminatorii la depunerea proiectelor pentru primirea finanțării din FMP, la selecția proiectelor între diferiți solicitanți, la finanțarea și prezentarea rapoartelor privind implementarea proiectelor;

6) transparenței, ce prevede punerea la dispoziția tuturor părților interesate a informațiilor referitoare la procedura de aplicare, selectare și atribuire a finanțării;

7) neretroactivității, ce presupune excluderea posibilității direcționării mijloacelor financiare din FMP pentru finanțarea unei activități a cărei executare a fost inițiată sau finalizată până la data încheierii contractului de finanțare;

8) finanțării multianuale, ce prevede finanțarea în baza concursului de proiecte, conform priorităților de utilizare a mijloacelor financiare din FMP, pentru proiectele a căror durată nu poate depăși 3 ani. Finanțarea proiectelor se face în limita

alocațiilor aprobate în acest scop în legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală anuală.

III. Modul de prezentare a propunerilor de proiect

7. CNAM asigură anual procesul de organizare a concursului pentru selectarea proiectelor finanțate din mijloacele financiare ale FMP, cu respectarea principiilor transparenței și al tratamentului egal, conform următoarelor etape:

1) anunțarea/publicarea condițiilor de participare la concurs;
2) aplicarea la concurs (depunerea dosarului de solicitare a finanțării);
3) evaluarea și selectarea proiectelor;
4) comunicarea rezultatelor concursului;
5) soluționarea contestațiilor;
6) publicarea rezultatelor;
7) negocierea/încheierea contractelor de finanțare.

8. Anunțul și condițiile de desfășurare a concursului se publică pe pagina web oficială a CNAM și în alte mijloace de informare în masă cu cel puțin două luni înainte de data-limită pentru depunerea propunerilor de proiecte.

9. Anunțul privind desfășurarea concursului conține informații cu privire la:

1) cuantumul total al alocațiilor financiare nerambursabile pentru anul respectiv și suma maximă per prioritate sau per proiect;
2) criteriile de acordare a finanțării;
3) condițiile de participare;
4) conținutul dosarului pentru solicitarea de finanțare;
5) data-limită de depunere a dosarelor;
6) grilele de evaluare;
7) în caz de necesitate, condițiile specifice per prioritate (aria de acoperire, populația țintă, grup de risc, etc.).

10. Dosarele de proiecte cuprind următoarele documente:

1) cererea de participare, ce conține informații generale despre solicitant și proiect, propunerea de proiect, conform modelului stabilit de către Comisia de selectare și evaluare a proiectelor finanțate din FMP (în continuare – Comisie);
2) bugetul estimativ al proiectului însoțit de o notă informativă;
3) copia actului de constituire a solicitantului;
4) copia certificatului de înregistrare a solicitantului;
5) copia certificatului de utilitate publică;
6) curriculum vitae al directorului de proiect;
7) copiile ultimelor 3 rapoarte financiare anuale, depuse la organele competente;
8) declarația pe propria răspundere, precum că instituția nu are datorii atât la bugetul public național, cât și datorii creditoare cu termenul de achitare expirat față de furnizorii de bunuri, servicii și lucrări, conform modelului aprobat de către Comisie.

11. Pentru participare la concurs, solicitantul prezintă dosarul de proiect în plic sigilat cu scrisoare de însoțire sau electronic, la adresa și în termenul indicat în anunțul publicat de către CNAM. Dosarul de proiect transmis în formă electronică trebuie să corespundă cerințelor legale privind documentul electronic.

Dosarul de proiect care nu a fost depus în termenul stabilit conform anunțului nu va fi înregistrat și evaluat.

12. Toate documentele din dosar se prezintă în limba română. Copiile documentelor trebuie să conțină mențiunea „conform cu originalul” și semnătura solicitantului.

13. Se califică pentru concursul de proiecte și intră în procesul de evaluare și selecție numai dosarele de proiecte depuse a căror documentație este completă în conformitate cu punctul 10. Dosarele de proiecte prezentate fără respectarea cerințelor obligatorii nu se examinează.

14. Proiectele vor conține scopul și obiectivele, importanța socială, rezultatele scontate, impactul și indicatorii de evaluare a costurilor financiare, precum și alte informații relevante.

15. Costurile proiectelor se estimează, se justifică și se prezintă în mod detaliat pe tipuri de cheltuieli necesare implementării proiectului. Costurile proiectelor se exprimă în lei moldovenești, cu TVA inclus.

16. Cheltuielile totale pentru implementarea activităților proiectului sunt formate din cheltuieli de personal implicat direct și indirect în activitățile proiectului, bunuri și servicii, alte cheltuieli specifice legate nemijlocit de implementarea activităților proiectului, cu excepția procurării de mijloace fixe.

17. În cazul contractelor de finanțare anuale bugetul proiectului nu poate fi modificat în sensul majorării acestuia. Orice modificare între liniile bugetare se face cu condiția că aceste modificări să nu influențeze bugetul total al proiectului și să fie coordonate în prealabil cu CNAM.

18. În cazul contractelor de finanțare multianuale părțile contractante pot conveni la majorarea bugetului proiectului, cu condiția disponibilității de mijloace financiare în FMP sau modificării cadrului normativ din domeniul respectiv.

19. În termen de până la 5 zile după data-limită de prezentare a propunerilor de proiecte, CNAM publică pe pagina sa web oficială informația privind solicitările parvenite, cu indicarea solicitanților, a denumirii proiectelor și a sumei mijloacelor financiare nerambursabile solicitate din FMP.

IV. Evaluarea și selectarea propunerilor de proiecte

20. Finanțarea proiectelor din FMP se realizează în bază de contract de finanțare încheiat cu CNAM, având ca bază decizia Comisiei.

21. Comisia se instituie prin ordin al directorului general al CNAM și este formată din 5 reprezentanți ai CNAM - membri cu drept de vot și 2 reprezentanți ai Ministerului Sănătății - membri fără drept de vot. În cadrul Comisiei pot fi cooptați specialiști cu rol consultativ din diferite domenii.

22. Activitatea Comisiei este asigurată de către președinte care exercită următoarele atribuții:

1) conduce activitatea Comisiei;
2) convoacă și conduce ședințele Comisiei;
3) aprobă ordinea de zi a ședințelor Comisiei;
4) asigură lansarea concursurilor de selectare a proiectelor;

5) semnează deciziile Comisiei, procesele-verbale şi alte documente ce vizează activitatea acesteia;

6) reprezintă Comisia în relaţiile cu autorităţile publice.

23. În absenţa preşedintelui Comisiei atribuţiile acestuia sunt exercitate de vicepreşedintele Comisiei.

24. Activitatea Comisiei în perioada dintre şedinţele de lucru este asigurată de către secretar, angajat al Direcţiei asigurări în sănătate din cadrul CNAM, care exercită următoarele atribuţii:

1) asigură exercitarea lucrărilor de secretariat;

2) elaborează documentaţia de concurs şi o prezintă spre examinare şi aprobare Comisiei;

3) recepţionează dosarele propunerilor de concurs şi asigură păstrarea acestora;

4) pregăteşte materialele pentru şedinţele Comisiei;

5) întocmeşte procesele-verbale ale şedinţelor Comisiei şi deciziile acesteia şi asigură publicarea deciziilor pe pagina web oficială a CNAM, în termen de 5 zile lucrătoare.

25. În cazurile în care doar un singur solicitant a depus dosarul pentru participare la concurs, Comisia decide desfăşurarea concursului, fără a anunţa concurs repetat.

26. La şedinţa Comisiei de deschidere a plicurilor cu dosarele depuse, fiecare membru al Comisiei semnează declaraţiile de confidenţialitate, imparţialitate şi neadmitere a conflictului de interese.

27. Şedinţele Comisiei sunt deliberative dacă la ele participă cel puţin 2/3 din membri. Deciziile se adoptă prin vot deschis, cu simpla majoritate de voturi şi se consemnează în procese-verbale semnate de toţi membrii cu drept de vot prezenţi la şedinţă.

28. Propunerile de proiect depuse sunt evaluate de către membrii Comisiei, în conformitate cu priorităţile de finanţare stabilite de Consiliul coordonator, în baza următoarelor criterii de evaluare:

1) importanţa proiectului – în contextul realizării priorităţilor stabilite în condiţiile de desfăşurare a concursului de selectare a proiectelor;

2) calitatea şi relevanţa – descrierea problemei şi măsurile de soluţionare a acesteia, gradul de corelare dintre scop, obiective, activităţi şi rezultatele aşteptate;

3) calitatea întocmirii bugetului (buget întocmit realist, în conformitate cu liniile de buget şi articolele de cheltuieli, în baza clasificaţiei bugetare care reflectă toate activităţile planificate, inclusiv cu justificarea cheltuielilor);

4) mecanismul propus de monitorizare, evaluare şi prezentare a rezultatelor proiectului;

5) vizibilitatea proiectului şi metodele de promovare;

6) sustenabilitatea proiectului şi măsurile de gestionare a riscurilor interne/externe;

7) experienţa profesională pentru asigurarea managementului proiectului, experienţa solicitantului şi a echipei în realizarea acţiunilor propuse;

8) experienţa privind colaborarea, parteneriatul cu autorităţile publice şi organizaţiile necomerciale din ţară şi din străinătate, după caz;

9) alte criterii de evaluare în funcţie de specificul domeniului de finanţare.

29. Nu pot fi finanţate proiectele ce ţin de:

1) ajutorul umanitar sau activităţile de caritate;

2) activităţile politice şi de partid;

3) cercetările academice;

4) activităţile comerciale (activităţile de profit).

30. Algoritmul de calcul se stabileşte prin cumularea punctajului obţinut în urma evaluării dosarului de proiect, conform criteriilor de evaluare a propunerii de proiect stabilite în punctul 28 şi indicate în anunţul de concurs.

31. Rezultatele evaluării fiecărui proiect sunt introduse în fişa de evaluare, conform modelului din anexa la prezentul Regulament, care este semnată de către toţi membrii Comisiei.

32. Nu sunt supuse evaluării şi selecţiei dosarele de proiecte ale solicitanţilor care:

1) nu sunt eligibili conform prevederilor prezentului Regulament;

2) au conturile bancare blocate;

3) nu au respectat cadrul normativ şi nu au executat în mod esenţial un contract de finanţare în procesul de implementare/realizare a proiectelor finanţate anterior din FMP;

4) nu şi-au îndeplinit obligaţiile de plată exigibile a impozitelor, taxelor şi contribuţiilor către bugetul public naţional;

5) furnizează informaţii false în documentele prezentate în dosar;

6) fac obiectul unei proceduri de dizolvare sau de lichidare, în conformitate cu prevederile legale.

33. Ca rezultat al concursului se întocmeşte un tabel centralizator cu indicarea în descreştere a punctajului total obţinut de către participanţii la concurs, în baza fişelor de evaluare. Se califică pentru obţinerea finanţării acele proiecte care au acumulat un punctaj de minimum 65 de puncte dintr-un total de 100 de puncte posibile.

34. Selectarea proiectelor câştigătoare se efectuează de către Comisie în conformitate cu condiţiile concursului, ţinând cont de punctajul obţinut de participant, începând cu punctajul maxim şi în descreştere, în limita mijloacelor financiare planificate.

35. În situaţia în care mai multe proiecte obţin acelaşi punctaj, dar nu se încadrează toate în limita mijloacelor financiare disponibile, proiectele vor fi acceptate spre finanţare în baza deciziei motivate a Comisiei, cu votul majorităţii.

36. Lista proiectelor selectate pentru finanţare din FMP se plasează pe pagina web oficială a CNAM în termen de 5 zile lucrătoare de la publicarea legii anuale a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

37. Solicitanţii ale căror proiecte nu sunt acceptate spre finanţare sunt informaţi, în scris, despre cauzele neselectării proiectelor depuse.

38. Solicitanţii care au depus proiecte pentru finanţare au dreptul să formuleze contestaţii timp de 5 zile de la data publicării rezultatelor finale ale concursului de selectare.

39. Contestația este trimisă pentru examinare în adresa CNAM. Termenul de soluționare a contestațiilor este de 5 zile de la expirarea termenului de depunere a acestora.

40. După expirarea termenului de contestare și de soluționare a contestațiilor, CNAM aprobă în 5 zile, prin ordin al directorului general al CNAM, lista proiectelor selectate de Comisie.

V. Finanţarea proiectelor

41. Finanţarea proiectelor se efectuează în temeiul contractelor de finanţare încheiate cu CNAM în limita mijloacelor FMP pe anul curent.

42. La contract se anexează: proiectul, bugetul de cheltuieli aprobat, graficul tranşelor şi prezentării rapoartelor, declarația privind neadmiterea conflictului de interese și formularele de raportare.

43. Solicitanţii sunt obligaţi să se prezinte la CNAM pentru încheierea contractului de finanțare în termen de maximum 15 zile lucrătoare de la data publicării pe pagina web oficială a CNAM a rezultatelor concursului. În cazul neprezentării în termenul stabilit, solicitantul respectiv se elimină de la finanţare, mijloacele eliberate fiind distribuite altor solicitanţi, participanţi la concurs conform prevederilor prezentului Regulament.

44. Durata contractului de finanțare multianuală se stabilește de către CNAM doar în cazul proiectelor pentru care scopul, obiectivele și activitățile de implementare rămân neschimbate și corespund termenilor de realizare, aprobate în Programele Naționale aferente domeniului sănătății.

45. În cazul rezoluțiunii unor contracte sau imposibilității valorificării complete a mijloacelor contractate de către beneficiarul finanțării, Comisia va decide dacă vor fi încheiate contracte de finanțare cu următorii solicitanți din lista de așteptare, conform punctajului obținut, proiectele cărora ar putea fi realizabile, ținând cont de suma solicitată în raport cu soldul creat și obligativitatea realizării acțiunilor propuse în propunerea de proiect până la sfârșitul anului de gestiune.

46. Alocaţiile financiare nerambursabile se acordă în tranşe aferente realizării proiectului, potrivit contractului de finanţare.

47. Sumele neutilizate, nejustificate sau utilizate contrar destinației după finalizarea proiectului se returnează CNAM, în termen de maximum 15 de zile de la data expirării contractului de finanțare.

VI. Evidenţa şi controlul utilizării mijloacelor financiare nerambursabile

48. Pe parcursul îndeplinirii contractului de finanţare, beneficiarii finanțării au obligaţia să prezinte CNAM următoarele rapoarte:

1) raportări intermediare – vor fi depuse înainte de solicitarea oricărei tranşe intermediare, în vederea justificării tranşei anterioare;

2) raportul final – va fi depus în termenul indicat în contractul de finanţare şi va cuprinde obligatoriu justificarea cheltuielilor la nivelul întregului proiect cuprinzând atât finanţarea nerambursabilă, cât şi contribuţia proprie.

49. Beneficiarii finanţării sunt obligaţi să promoveze CNAM în calitatea sa de finanţator în toate materialele de promovare distribuite pe parcursul proiectului (materiale tipărite, spoturi audio/video, pagini web, fotografii etc.). Raportul de activitate final va fi însoţit de materiale din categoria celor menţionate, prin intermediul căruia finanţatorul a fost promovat de către beneficiarul de finanţare.

50. Rapoartele vor fi depuse pe suport de hârtie sau electronic, cu aplicarea semnăturii electronice, fiind însoţite de documentele justificative pentru cheltuielile efectuate.

51. Documentele justificative vor fi prezentate în copie autentificată de beneficiarul de finanţare prin semnătură, cu menţiunea „conform cu originalul”.

52. Proiectele pentru care nu s-au depus rapoartele finale în termenul stabilit prin contractul de finanţare nu vor obţine decontarea tranşei finale.

53. CNAM are dreptul de a face verificări, atât în perioada derulării contractului de finanțare, cât și ulterior validării raportului final, în termen de până la 1 an de la data prezentării raportului final.

54. Contractele de finanţare vor prevedea calitatea Curţii de Conturi de a exercita controlul financiar asupra derulării activității nonprofit finanțate din mijloacele FMP.

55. Regimul de gestionare a sumelor finanţate şi controlul financiar se realizează în condiţiile legii. Dosarul complet conţinând raportul final al proiectului trebuie păstrat timp de 5 ani în arhiva beneficiarului finanţării pentru un eventual audit ulterior.

56. Părțile pot iniția rezoluțiunea contractului de finanțare în caz de nerespectare a clauzelor contractuale de către cealaltă parte.

57. În cazul rezoluțiunii contractului de finanţare ca urmare a neîndeplinirii clauzelor contractuale, beneficiarul finanțării este obligat să returneze CNAM, în termen de maximum 15 zile, sumele cheltuielilor care nu sunt justificate.

58. În cazul utilizării neconforme a mijloacelor financiare alocate, beneficiarul finanțării nu va fi eligibil pentru participare la alte concursuri de proiecte finanțate din contul mijloacelor financiare din FMP timp 3 ani.

În cazul nerespectării termenelor prevăzute în contract, beneficiarul finanțării pierde dreptul la decontarea tranșei finale.

VII. Monitorizarea și evaluarea proiectelor

59. Monitorizarea executării condiţiilor contractuale şi a etapelor de implementare a proiectelor se efectuează de către CNAM, prin analiza și evaluarea informaţiilor/documentelor referitoare la toate aspectele unui proiect; urmărirea desfăşurării activităţilor incluse în proiect; observarea operativă și sistematică a proceselor în desfăşurare; verificarea documentelor sub aspectul activităților desfăşurate, a progresului înregistrat etc.

60. Procesul de monitorizare începe din momentul semnării contractului de finanţare şi se termină după finalizarea proiectului (achitarea tranşei finale).

61. Procesul de evaluare se realizează în procesul de implementare a proiectelor (evaluarea intermediară) și după expirarea termenului de implementare a proiectelor (evaluarea finală) în scopul prezentării unei imagini obiective în conformitate cu următoarele criterii: relevanța proiectului, gradul de realizare a obiectivelor (efectivitatea), modul de utilizare a mijloacelor financiare alocate (eficiența).

62. Vizita în teren are loc în baza dispoziției cu privire la efectuarea vizitei de monitorizare/evaluare şi se finalizează cu un act de verificare a implementării proiectului, în care sunt indicate constatările echipei, propunerile de redresare a situației și termenele de înlăturare a iregularităților, care va fi prezentată directorului general al CNAM.

Anexă
la Regulamentul cu privire la modalitatea de finanțare
din fondul măsurilor de profilaxie în bază de proiecte
a activităților de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire

FIȘA DE EVALUARE

Titlul proiectului _____
Numărul de înregistrare _____
Denumirea solicitantului _____

Nr. crt.	Criteriul de evaluare și punctajul maxim*	Punctaj acordat	Comentarii
1.	**Importanța proiectului** propus în contextul realizării priorităților stabilite în condițiile de desfășurare a concursului de selectare a proiectelor (15 p)		
2.	**Calitatea și relevanța** propunerii de proiect: descrierea problemei și strategia propusă de soluționare a acesteia; gradul de corelare dintre scop, obiective, activități și rezultatele așteptate (25 p)		
3.	**Calitatea întocmirii bugetului**: buget întocmit realist, corect în conformitate cu liniile de buget și articolele de cheltuieli, care reflectă toate activitățile planificate, inclusiv cu justificarea cheltuielilor (15 p)		
4.	**Mecanismul propus de monitorizare, evaluare** și prezentare a rezultatelor proiectului (10 p)		
5.	**Vizibilitatea** proiectului și metodele de promovare (5 p)		
6.	**Sustenabilitatea** proiectului și măsuri de gestionare a riscurilor interne/externe (10 p)		
7.	**Experiența profesională** pentru asigurarea managementului proiectului; experiența solicitantului și a echipei în realizarea acțiunilor propuse (15 p)		
8.	**Experiență în colaborare**, parteneriat cu autoritățile publice și organizațiile necomerciale din țară și din străinătate, după caz (5 p)		
	Punctaj total obținut		
	Recomandat spre finanțare (Da/Nu)		

*Lista criteriilor de evaluare poate fi completată în funcție de specificul domeniului de finanțare, cu revizuirea punctajului pentru toate criteriile.

Data_____

Semnăturile membrilor Comisiei

_____

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare

644 H O T Ă R Â R E
cu privire la înregistrarea în Registrul emitenților de valori mobiliare a valorilor mobiliare conform dării de seamă privind rezultatele emisiunii de obligațiuni de clasa a VI-a, emise de Banca Comercială „MOLDOVA-AGROINDBANK" SA

Urmare a examinării cererii Băncii Comerciale „MOLDOVA-AGROINDBANK" SA (31.07.2024), precum și a documentelor prezentate, aferente înregistrării în Registrul emitenților de valori mobiliare a valorilor mobiliare conform dării de seamă privind rezultatele emisiuni de obligațiuni,

în temeiul Legii nr. 171/2012 privind piața de capital, art. 8 lit. m) și lit. o), art. 20 alin. (1) și art. 22 alin. (3) din Legea nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare, Instrucțiunii privind etapele, termenele, modul și procedurile de înregistrare a valorilor mobiliare (Hotărârea CNPF nr. 13/10/2018), pct. 16, pct. 19 și pct. 21 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei Naționale a Pieței Financiare (Hotărârea CNPF nr. 57/11/2022),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE HOTĂRĂȘTE:

1. Se înregistrează în Registrul emitenților de valori mobiliare valorile mobiliare conform dării de seamă privind rezultatele emisiunii a VI-a de obligațiuni, din cadrul Programului de ofertă, ale Băncii Comerciale „MOLDOVA-AGROINDBANK" SA (IDNO 1002600003778, MD-2012, mun. Chișinău, str. 31 August 1989, nr. 127) în sumă de 71 180 000 lei, în număr de 3 559 de obligațiuni nominative de clasa a VI-a, cu valoarea nominală de 20 000 lei per obligațiune, cu termenul de circulație de 3 ani, cu rata dobânzii flotantă, conectată la rata medie ponderată a dobânzilor la depozitele noi atrase total pe sectorul bancar (în monedă națională), cu termenul de la 6 până la 12 luni, publicată pe pagina web oficială a Băncii Naționale a Moldovei (www.bnm.md) la data primei zile a perioadei de derulare a ofertei publice, ce constituie 4,46% și care se modifică anual la aceeași dată (lună și zi) când a început perioada de derulare a ofertei + marja fixă de 1%, fiind achitată lunar, cu codul ISIN MD1004000102.

2. Prezenta Hotărâre poate fi contestată prin depunerea unei cereri prealabile pe adresa CNPF (MD-2012, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 77), în termen de 30 de zile de la data comunicării.

3. Prezenta Hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se comunică destinatarului conform legislației, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a CNPF (www.cnpf.md).

PREȘEDINTE **Dumitru BUDIANSCHI**

Nr. 37/5. Chișinău, 6 august 2024.

645 H O T Ă R Â R E
cu privire la înregistrarea în Registrul emitenților de valori mobiliare, aferentă Centrului de Știință și Inginerie „Informinstrument" S.A.

Urmare a examinării cererii Centrului de Știință și Inginerie „Informinstrument" S.A. (07.06.2024) privind înregistrarea în Registrul emitenților de valori mobiliare a restructurării emisiunilor anterioare de valori mobiliare și a majorării capitalului social, precum și a documentelor aferente acesteia, prezentate în volum complet în data de 01.08.2024,

în temeiul Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni, art. 8 lit. m) și lit. o), art. 20 alin. (1) și art. 22 alin. (3) din Legea nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare, Instrucțiunii privind etapele, termenele, modul și procedurile de înregistrare a valorilor mobiliare (Hotărârea CNPF nr. 13/10/2018), pct. 16, pct. 19 și pct. 21 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei Naționale a Pieței Financiare (Hotărârea CNPF nr. 57/11/2022),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE HOTĂRĂȘTE:

1. Se înregistrează în Registrul emitenților de valori mobiliare restructurarea emisiunilor anterioare de valori mobiliare, plasate de Centrul de Știință și Inginerie „Informinstrument" S.A. (IDNO 1003600084921, MD-2009, mun. Chișinău, str. A. Pușkin 6), prin majorarea valorii nominale a unei acțiuni ordinare nominative de la 30 lei la 55 lei, și majorarea capitalului social cu 274 250 lei, din contul capitalului propriu. Capitalul social al societății, după restructurare și majorare, va constitui 603 350 lei, divizat în 10 970 de acțiuni ordinare nominative, cu valoarea nominală a unei acțiuni de 55 lei și cu numărul de identificare MD14INST1009.

2. Prezenta Hotărâre poate fi contestată prin depunerea unei cereri prealabile pe adresa CNPF (MD-2012, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 77), în termen de 30 de zile de la data comunicării.

3. Prezenta Hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se comunică destinatarului conform legislației, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a CNPF (www.cnpf.md).

PREȘEDINTE **Dumitru BUDIANSCHI**

Nr. 37/6. Chișinău, 6 august 2024.

Acte ale Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova

646 H O T Ă R Â R E
pentru aprobarea Instrucțiunii privind identificarea alegătorilor de la distanță prin mijloace digitale

În temeiul art. 25 lit. c) și 32 din Codul electoral nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426-427, art. 770), art. 11 alin. (1) lit. a), 17 și 35 alin. (7) lit. a) din Legea nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 202-204 art. 289), Comisia Electorală Centrală **h o t ă r ă ș t e:**

1. Se aprobă Instrucțiunea privind identificarea alegătorilor de la distanță prin mijloace digitale (se anexează).

2. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

SECRETARA COMISIEI ELECTORALE CENTRALE **Dana MUNTEANU**

Nr. 2688. Chișinău, 8 august 2024.

Anexă
la hotărârea Comisiei
Electorale Centrale
nr. 2688 din 8 august 2024

INSTRUCȚIUNEA
privind identificarea alegătorilor de la distanță prin mijloace digitale

Capitolul I. Dispoziții generale

1. Prezenta instrucțiune stabilește procedura privind identificarea alegătorilor de la distanță prin mijloace digitale (în continuare – *identificarea alegătorilor*).

2. Scopul prezentei instrucțiuni este de a asigura identificarea alegătorilor care s-au înregistrat în prealabil on-line pentru votul prin corespondență.

3. Identificarea alegătorilor se efectuează în contextul verificării și confirmării cererii de înregistrare pentru votul prin corespondență. În cazul în care alegătorul nu poate fi identificat de la distanță prin mijloace digitale, cererea de înregistrare pentru votul prin corespondență este respinsă, în conformitate cu art. 17 alin. (6) lit. a) din Legea nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență.

4. În sensul prezentei instrucțiuni, termenii și expresiile de mai jos semnifică după cum urmează:

înregistrarea prealabilă pentru votul prin corespondență – procedură prin care alegătorii cetățeni ai Republicii Moldova își exprimă intenția de a-și exercita dreptul de vot prin corespondență;

operator uman – persoană autorizată din cadrul organului electoral responsabilă de identificarea alegătorilor care s-au înregistrat pentru votul prin corespondență.

5. Identificarea alegătorilor se efectuează prin verificarea identității acestora utilizând mijloace de verificare automatizate fără operator uman și mijloace de verificare cu operator uman.

6. Identificarea alegătorilor prin mijloace de verificare cu operator uman este efectuată doar de către persoane autorizate, instruite în acest sens.

7. Verificarea identității alegătorului se efectuează în baza actului de identitate prezentat în fotografia atașată, a comparării de imagini și a informațiilor comunicate de persoana fizică și/sau a celor preluate din Registrul de stat al alegătorilor și Registrul de stat al populației.

8. Prin finalizarea procedurii de înregistrare prealabilă pentru votul prin corespondență și confirmarea declarației de înregistrare, alegătorul își asumă răspunderea pentru corectitudinea și veridicitatea datelor pe care le-a indicat și își exprimă consimțământul ca acestea să fie prelucrate, de către operatorul uman, în scopul organizării și desfășurării alegerilor și/sau referendumurilor.

9. Informațiile referitoare la cetățeni, colectate în subsistemul de evidență a alegătorilor pentru votul prin corespondență, prin procedura înregistrării prealabile pentru votul prin corespondență în aplicația „Înregistrarea Prealabilă”, reprezintă date cu caracter personal și se prelucrează doar de către persoanele autorizate din cadrul organelor electorale, în conformitate cu legislația privind protecția datelor cu caracter personal.

10. Datele colectate prin procedura înregistrării prealabile se prelucrează exclusiv în scop de organizare și desfășurare a alegerilor. Acestea se protejează și nu se dezvăluie niciunei instituții de stat din țară sau de peste hotare, cu excepția cazurilor stipulate expres de legislație.

11. Din motive de claritate și fluiditate a textului, precum și pentru a nu încărca textul cu dublete masculin/feminin, termenii folosiți în instrucțiune care denumesc funcții au forma de masculin generic și poartă un caracter incluziv/nonsexist.

Capitolul II. Procedura de identificare a alegătorilor

12. Procedura de identificare a alegătorilor parcurge succesiv următoarele etape:

12.1 colectarea datelor de identificare;

12.2 verificarea datelor de identificare;

12.3 constituirea dosarului de evidență;

12.4 generarea rezultatului verificării identității de la distanță.

13. Colectarea datelor de identificare se realizează în subsistemul de evidență a alegătorilor pentru votul prin corespondență, prin intermediul formularului electronic, completat pentru o singură persoană. Procedura înregistrării prealabile pentru votul prin corespondență este descrisă în Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale.

14. Perioada de colectare a datelor de identificare este aceeași cu perioada în care alegătorii se pot înregistra în prealabil on-line pentru votul prin corespondență. Această perioadă începe la data adoptării actului de stabilire a alegerilor și se termină cu 45 de zile înainte de data acestora.

15. În cazul anulării înregistrării anterioare și înregistrării repetate pentru votul prin corespondență, în termenul prevăzut la punctul 14, identificarea alegătorului se realizează în baza ultimelor date de identificare colectate.

16. În procesul de verificare a identității, organul

electoral poate să notifice alegătorul să actualizeze parțial sau în întregime datele, pentru a face posibilă identificarea. Actualizarea datelor poate fi efectuată cel târziu cu 25 de zile înainte de ziua alegerilor.

17. În scopul identificării alegătorului, în procesul de înregistrare prealabilă pentru votul prin corespondență de la acesta se solicită:

17.1. numărul de identificare de stat al persoanei fizice (IDNP);

17.2. data nașterii;

17.3. fotografia cu fața alegătorului efectuată simultan cu actul de identitate care confirmă dreptul de vot (buletinul de identitate al cetățeanului Republicii Moldova, pașaportul cetățeanului Republicii Moldova).

18. La deschiderea formularului electronic de înregistrare prealabilă pentru votul prin corespondență, în baza numărului de identificare de stat al persoanei fizice (IDNP-ului) și a datei de naștere, alegătorul este identificat prin mijloace de verificare automatizate în Registrul de stat al alegătorilor și doar după această identificare pot fi parcurși pașii de înregistrare.

19. Fotografia atașată trebuie să conțină fața și actul de identitate al alegătorului la pagina cu datele personale. Fața trebuie să fie clară, complet vizibilă, fără a fi acoperită de accesorii, să se distingă clar de fundal și alte obiecte, iar datele din actul de identitate trebuie să fie citite cu ușurință.

20. În procesul de identificare a alegătorilor sunt acceptate doar actele de identitate prevăzute la art. 78 alin. (6) din Codul electoral nr. 325/2022.

21. Adresa electronică și numărul de telefon indicate de alegător la înregistrarea prealabilă pentru votul prin corespondență sunt folosite ca mijloace de comunicare. La adresa electronică indicată, alegătorul primește mesajul de confirmare a înregistrării și informații cu caracter electoral legate de votul prin corespondență.

22. Perioada de identificare a alegătorilor prin verificarea cu operator uman începe cel târziu la data încheierii termenului de înregistrare pentru votul prin corespondență și se termină cu 25 de zile înainte de data alegerilor.

23. Operatorii din cadrul organelor electorale accesează datele de identificare ale alegătorilor în subsistemul de evidență a alegătorilor pentru votul prin corespondență. Pentru aceasta, ei semnează declarația de confidențialitate, conform modelului prezentat în anexă.

24. Operatorul verifică identitatea alegătorului în modul următor:

24.1. se asigură că fața și actul de identitate din fotografia atașată coincid cu cele din Registrul de stat al populației;

24.2. se asigură că datele conținute în fotografia cu actul de identitate sunt corecte și valabile;

24.3. dacă este cazul, notifică alegătorul să-și actualizeze informația pentru a face posibilă identificarea.

25. Fotografia alegătorului cu actul de identitate nu este acceptată dacă actul nu permite identificarea titularului, actul conține semne de modificare, în act lipsesc datele reglementate legal sau care nu corespund datelor oficiale, actul este de o vechime care nu permite compararea feței, iar în cazul buletinului de identitate are termenul de valabilitate expirat.

26. Verificarea identității este efectuată pe baza comparării/potrivirii semnalmentelor faciale de pe fotografia atașată de alegător cu poza de pe actul de identitate din fotografia atașată și cu cea mai recentă fotografie a alegătorului din Registrul de stat al populației.

27. Identificarea alegătorului este efectuată într-o sesiune unică și fără întrerupere. Dacă este nevoie să fie actualizată informația, verificarea se reia după ce alegătorul va furniza informația actualizată, dar în interiorul termenului prevăzut la punctul 16.

28. Actualizarea informației pentru identificarea alegătorilor poate fi solicitată de către organul electoral, prin intermediul operatorului uman, în cazul în care datele furnizate sunt eronate sau incomplete sau ori de câte ori există îndoieli cu privire la autenticitatea, actualitatea sau exactitatea acestora, în următoarele situații:

28.1. fotografia atașată nu conține fața și actul de identitate;

28.2. fața este acoperită și nu permite identificarea;

28.3. fața persoanei nu coincide cu cea din actul de identitate și/sau cea din Registrul de stat al populației;

28.4. datele din actul de identitate nu sunt lizibile;

28.5. actul de identitate nu este din cele prevăzute la art. 78 alin. (6) din Codul electoral nr. 325/2022.

29. Solicitarea de actualizare a informației este realizată prin mesaj expediat la adresa electronică indicată de alegător, cu link de acces direct către pagina de actualizare.

30. Dacă alegătorului i se solicită actualizarea datelor după expirarea termenului de actualizare a informației prevăzut la punctul 16, rezultatul verificării identității este generat în baza informației existente.

31. Datele colectate de la fiecare alegător prin procedura înregistrării prealabile pentru votul prin corespondență, prin procedura de actualizare a informației și rezultatele identificării migrează în dosarul de evidență al alegătorului din subsistemul de evidență a alegătorilor pentru votul prin corespondență.

32. Rezultatul verificării va fi obținut după colectarea și verificarea datelor și este calificat drept „reușit” sau „nereușit”.

33. Identificarea alegătorului este reușită dacă se întrunesc cumulativ următoarele condiții:

33.1. actul de identitate din fotografia atașată este dintre cele acceptate, iar alegătorul este titularul acestuia;

33.2. fața și actul de identitate din fotografia atașată coincid cu cele din Registrul de stat al populației.

34. Identificarea este nereușită dacă nu au fost întrunite condițiile de la punctul 33 sau alegătorul nu a actualizat informația pentru a înlătura erorile enumerate în punctul 28 la solicitarea organului electoral, în termenul prevăzut la punctul 16.

35. Despre rezultatul verificării, alegătorul va fi notificat prin mesaj expediat la adresa electronică indicată, cu explicarea, după caz, a condițiilor ce nu au făcut posibilă identificarea.

Anexă
la Instrucţiunea privind identificarea alegătorilor de la distanţă prin mijloace digitale,
aprobată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2688 din 8 august 2024

_____ / ____ _____ 20____
(tipul scrutinului)

DECLARAŢIE DE CONFIDENŢIALITATE
a operatorului uman

Subsemnatul (a) _____, născut(ă) la data de_____, IDNP_____, având domiciliul în _____, telefon_____, adresă electronică_____,

confirm că, în baza Dispoziției președintelui Comisiei Electorale Centrale nr._____ din _____, dețin calitatea de operator uman, fiind autorizat pentru identificarea alegătorilor de la distanță prin mijloace digitale, în vederea organizării votului prin corespondenţă.

Declar că îmi sunt cunoscute prevederile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal și ale Hotărârii Guvernului nr. 1123/2010 privind aprobarea cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal.
În sensul acestora:

1) date cu caracter personal reprezintă orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă;

2) prelucrarea datelor cu caracter personal înseamnă orice operațiune sau serie de operațiuni care se efectuează asupra datelor, prin mijloace automate sau neautomate, cum ar fi colectarea, înregistrarea, organizarea, stocarea, adaptarea sau modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, dezvăluirea prin transmitere, diseminare sau în orice alt mod, alăturarea ori combinarea, blocarea, ștergerea sau distrugerea;

3) datele trebuie să fie prelucrate doar în scopul identificării alegătorilor de la distanță prin mijloace digitale, în mod corect, acestea să fie exacte, adecvate, pertinente și neexcesive și conform prevederilor legii;

4) în calitate de operator sunt obligat(ă) să asigur confidențialitatea datelor, să nu le dezvălui terților, să nu extrag datele și să nu efectuez copii de pe acestea în alt scop, decât cel stabilit;

5) la prelucrarea datelor cu caracter personal, sunt obligat(ă) să întreprind măsuri necesare pentru protecția datelor cu caracter personal împotriva accesului neautorizat la acestea, distrugerii, modificării, blocării, copierii, răspândirii, precum și împotriva altor acțiuni ilicite.

Mă angajez ca, după confirmarea în calitate de operator, să-mi îndeplinesc obligațiile cu obiectivitate și corectitudine, să păstrez în deplină confidențialitate informațiile pe care le voi primi și prelucra, să le utilizez doar în scopul stabilit de lege și de Instrucțiunea privind identificarea alegătorilor de la distanță prin mijloace digitale, aprobată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale și să nu divulg aceste informații terților, inclusiv după încetarea activității de operator.

Sunt conştient(ă) că, în cazul în care voi încălca prevederile prezentei declarații și ale legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal, voi purta răspunderea prevăzută de art. 74[1] „Prelucrarea datelor cu caracter personal cu încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal” din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008.

_____
(semnătura)

Acte ale Serviciului Fiscal de Stat

647 O R D I N

cu privire la modificarea Instrucțiunii privind evidența obligațiilor față de buget, aprobată prin Ordinul IFPS nr. 400/2014

În temeiul prevederilor art. 133 alin. (1) pct. 8) și alin. (2) pct. 2) din Codul fiscal nr. 1163/1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007),

ORDON:

1. Instrucțiunea privind evidența obligațiilor față de buget, aprobată prin Ordinul IFPS nr. 400/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 72-77, art. 399), se modifică după cum urmează:

1) pct. 14 se completează cu litera i) cu următorul cuprins:

„i) documentele privind obligațiile aferente încasărilor de la vânzarea averii și valutei confiscate încasate în bugetul de stat după realizarea mărfurilor.";

2) după pct. 46, se completează cu punctele 46^1, 46^2 și 46^3 cu următorul cuprins:

„46^1. Recalcularea majorării de întârziere în cazurile prevăzute de art. 228 alin. (5) lit. a), a^1) și a^2) din Codul fiscal, se efectuează la solicitarea contribuabilului, întocmită în formă liberă, la care se anexează copia cererii de stingere a obligației fiscale prin compensare, care se prezintă după efectuarea transferului efectiv.

46^2. În cazul prevăzut la art. 228 alin. (5) lit. b) din Codul fiscal, recalcularea majorării de întârziere se efectuează în baza cererii contribuabilului, întocmită în formă liberă, la care se anexează actul de verificare întocmit de comun cu instituția finanțată de la buget, conform modelului expus în anexa nr. 14 la Instrucțiune, care se va întocmi și se va examina după cum urmează:

1) actele de verificare se vor întocmi în 3 exemplare (câte un exemplar pentru fiecare parte și pentru subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat) și vor reflecta numai date referitoare la obligațiile fiscale administrate de Serviciul Fiscal de Stat;

2) responsabilitatea pentru veridicitatea informației indicate la rândul 1 revine contribuabilului și instituției finanțate de la buget, celei indicate la rândul 2 - instituției finanțate de la buget, iar celei indicate la rândurile 3, 4, 5 și 6 - subdiviziunilor Serviciului Fiscal de Stat;

3) media zilnică a restanțelor pe parcursul trimestrului se apreciază ca sumă a restanțelor în fiecare zi a trimestrului în raport cu numărul de zile în acest trimestru. În cazul, în care raportul din rândul 4 este mai mare decât 1, calculul în rândul 6 se va efectua după formula rândul 6 = rândul 5 x 1;

4) actele de verificare se perfectează pe trimestre și servesc temei pentru determinarea majorării de întârziere calculate în trimestrul respectiv pasibile anulării;

5) în scopul protejării bugetului de pierderi neîntemeiate în urma anulării majorării de întârziere, Inspectoratul Control Financiar de Stat în cadrul controalelor efectuate la instituțiile finanțate de la buget va supune controlului corectitudinea completării rândurilor 1 și 2 din actele de verificare întocmite cu contribuabilii în scopul anulării majorării de întârziere;

6) în cazul depistării necorespunderii între informația prezentată în actul de verificare și limitele reale ale alocațiilor bugetare aprobate în aceste scopuri, Inspectoratul Control Financiar de Stat va aplica măsuri de sancționare conform legislației în vigoare;

7) informația despre încălcare se va remite Serviciului Fiscal de Stat, în scopul restabilirii în contul contribuabilului a majorării de întârziere anulate neîntemeiat;

8) Serviciul Fiscal de Stat va prezenta la solicitarea Inspectoratului Control Financiar de Stat, informația privind anularea majorării de întârziere contribuabililor conform actelor de verificare întocmite cu instituțiile bugetare.

46^3. Reflectarea tranzacțiilor de recalculare a majorării de întârziere conform pct. 46^1 și 46^2 se efectuează în baza documentelor fiscale de uz intern, întocmite în modul reglementat de SFS.";

4) se completează cu anexa nr. 14 conform anexei la prezentul ordin.

2. Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

DIRECTOR **Olga GOLBAN**

Nr. 375. Chișinău, 6 august 2024.

Anexă
la Ordinul SFS nr. 375 din 06.08.2024

Anexa nr. 14 la Instrucțiunea
aprobată prin Ordinul IFPS
nr.400 din 14 martie 2014

ACT DE VERIFICARE
pentru trimestrul ____ al anului 20__ ,
întocmit pentru anularea majorării de întârziere conform
_____

Contribuabilul _____, codul fiscal_____,
(denumirea)

adresa_____

subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat la care se deservește _____
(denumirea)

și instituția bugetară _____
(denumirea instituției bugetare)

codul fiscal_____, adresa_____

finanțată de la bugetul _____
(denumirea bugetului)

clasificația bugetară: grupa principală _____ grupa funcțională _____
tipul instituției _____ codul ordonatorului principal de credite _____
codul instituției bugetare _____
confirmă informația prezentată la rândul 1 și 2 din tabel:

Nr. d/o	Indicatorii	La situația din:			Media lunară (c.3+c.4+c.5):3
		01.__.__	01.__.__	01.__.__	
1	2	3	4	5	6
1	Datoria instituției finanțate de la buget față de contribuabil pentru mărfurile livrate, lucrările și serviciile prestate, total				
2	inclusiv în limitele alocațiilor bugetare aprobate pentru aceste scopuri				
Rândurile 3, 4, 5 și 6 se completează de subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat					
3	Suma decontărilor întârziate cu bugetul de stat și bugetul UAT (conform datelor SFS –media zilnică a restanțelor pe parcursul trimestrului)				
4	Ponderea datoriei față de contribuabil, în limitele alocațiilor bugetare, în suma decontărilor întârziate cu bugetul de stat și bugetul UAT (r.2 : r.3)				
5	Suma majorării de întârziere calculate pentru decontările întârziate cu bugetul de stat și bugetul UAT pe parcursul trimestrului gestionar (conform datelor SFS)				
6	Suma majorării de întârziere calculate pentru decontările întârziate cu bugetul de stat și bugetul UAT pe parcursul trimestrului gestionar, pasibile anulării (r.5 x r.4)				

Conducătorul contribuabilului _____ Contabil-șef al contribuabilului_____	Conducătorul instituției bugetare_____ Contabil-șef al instituției bugetare_____
Subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat_____	

Acte ale Serviciului Vamal al Republicii Moldova

648 O R D I N

cu privire la modificarea anexei nr.16 la Ordinul directorului Serviciului Vamal nr.563-O/2023 cu privire la aprobarea Normelor tehnice privind cerințele în materie de date pentru completarea declarației vamale

În temeiul art.6 alin.(1), alin.(3) și art.162 din Codul Vamal nr.95/2021 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr.219-225, art 238), cu modificările ulterioare, precum și întru executarea Ordonanței Provizorii din 29.07.2024 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, dosarul nr.3-80/2024, PIGD 2-24080795-15-3-22072024-1,

ORDON:

1. Anexa nr.16 la compartimentul „CODURILE facilităților fiscale și vamale acordate confom legislației în cadrul procedurii vamale „42" din Normele tehnice privind cerințele în materie de date pentru completarea declarației vamale", aprobate prin Ordinul directorului Serviciului Vamal nr.563-O/2023 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr.527-531, art.1324), cu modificările ulterioare, se completează cu codul scutirii „378" cu următorul cuprins:

TV; PV-se percepe		
378	Odonanța Provizorie din 29.07.2024 a Judecătorului Judecătoriei Cahul, sediul Central, Aliona Sârbu, Dosarul nr. 3-80/2024, PIGD 2-24080795-15-3-22072024-1, Legea nr.1380/1997 cu privire la tariful vamal, art.28 lit.l) și l^2).	Scutiri aplicate mărfurilor importate/introduse pe restul teritoriului vamal al Republicii Moldova de către orice agent economic de la rezidenții ZEL „Tvardița" inclusiv Î.C.S Fabrica de Vinuri si Divinuri „Moldavskii Standart" SRL /IDNO 1003600015769. Î.C.S „Zolotoi Aist" SRL /IDNO 1003600093017, „Natural Product" SRL/IDNO 1007611003483, „Luxfarmol" SRL/IDNO 1008611001268, „Vinsnabtrest" SRL/IDNO 1004601001694.

2. Direcția dezvoltare și securitate informațională va opera modificările corespunzătoare în Sistemul Informațional „Asycuda World", precum și va efectua remiterea unui mesaj informativ, prin intermediul SI „Asycuda World", despre modificările operate la facilitățile vamale prevăzute în prezentul ordin.

3. Responsabilitatea pentru executarea prezentului ordin se pune în sarcina șefului Biroului vamal Sud.

4. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina Departamentului venituri și control vamal.

5. Prezentul ordin intră în vigoare din data semnării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

6. Prezentul ordin se aplică cu titlu provizoriu până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ.

DIRECTOR ADJUNCT **Lidia ABABII**

Nr. 284-O. Chișinău, 2 august 2024.

Acte ale Băncii Naționale a Moldovei

649 H O T Ă R Â R E
cu privire la menținerea ratei amortizorului anticiclic pentru expunerile din credite situate în Republica Moldova

În temeiul art.5 alin.(1) lit.d), art.11 alin.(1), din Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, art.63 din Legea nr.202/2017 privind activitatea băncilor și cap. III secțiunea 4-a din Regulamentul cu privire la amortizoarele de capital ale băncilor, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.110/2018,

luând în considerare particularitățile economiei Republicii Moldova, reieșind din indicatorii ciclului de creditare corespunzătoare perioadei T1 2024 - deviația indicatorului Credite /PIB (inclusiv credite acordate sectorului privat din Republica Moldova) trimestrial ajustat sezonier de la tendința pe termen lung constituie -11,2%, raportul Credite/PIB trimestrial ajustat sezonier constituie 85,1%, prin urmare referențialul pentru amortizor calculat în baza acestora constituind 0% - valoare ce denotă absența creșterii excesive a creditării,

atestându-se lipsa necesității de a stabili o rată a amortizorului anticiclic la un nivel mai mare de zero, urmare a deliberărilor în cadrul ședinței, Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei

HOTĂRĂȘTE:

1. Se menține rata amortizorului anticiclic pentru expunerile din credite situate în Republica Moldova în mărime de 0% din cuantumul expunerii la risc, care se aplică începând cu data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

2. Prezenta hotărâre se comunică băncilor. Actele Băncii Naționale pot fi contestate la Comitetul executiv al Băncii Naționale (mun. Chișinău, bd. Grigore Vieru 1, MD-2005, e-mail: official@bnm.md) prin depunerea unei cereri prealabile în termen de 30 de zile de la data comunicării actului și ulterior, prin depunerea cererii de chemare în judecată la Curtea de Apel Chișinău (mun. Chișinău, str. Teilor, nr. 4, MD-2043, e-mail: cac@justice.md) în termen de 30 de zile de la data comunicării hotărârii cu privire la cererea prealabilă sau de la data expirării termenului pentru soluționarea ei. Contestarea hotărârii nu suspendă executarea acesteia.

VICEPREȘEDINTELE COMITETULUI EXECUTIV **Vladimir MUNTEANU**

Nr. 205. Chișinău, 8 august 2024.

650 O R D O N A N Ț Ă
cu privire la înlocuirea temporară a lichidatorului BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. în proces de lichidare și B.C. „UNIBANK” S.A. în proces de lichidare

În legătură cu plecarea în concediu de odihnă anual, în perioada 19.08.2024 - 06.09.2024, a dlui Iulian Țurcan, lichidator al BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. în proces de lichidare și B.C. „UNIBANK” S.A. în proces de lichidare, în conformitate cu prevederile art.11 alin.(1) din Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, art. 38/1 alin.(3) și (4), art.38/2 din Legea nr.550/1995 cu privire la lichidarea băncilor,

ORDON:

1. Pe durata concediului de odihnă anual (19.08.2024 - 06.09.2024) a dlui Iulian Țurcan, lichidator al BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. în proces de lichidare și B.C. „UNIBANK” S.A. în proces de lichidare, funcția de lichidator al BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. în proces de lichidare și B.C. „UNIBANK” S.A. în proces de lichidare va fi exercitată conform legislației de către dna Silvia Marcu.

2. Dl Iulian Țurcan va preda, iar dna Silvia Marcu va prelua gestiunea și controlul asupra BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. în proces de lichidare și B.C. „UNIBANK” S.A. în proces de lichidare, precum și asupra bunurilor, documentelor și ștampilelor BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. în proces de lichidare și B.C. „UNIBANK” S.A. în proces de lichidare.

3. La expirarea termenului de înlocuire temporară a lichidatorului, dna Silvia Marcu va preda, iar dl Iulian Țurcan va prelua în continuare gestiunea și controlul asupra BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. în proces de lichidare și B.C. „UNIBANK” S.A. în proces de lichidare, precum și asupra bunurilor, documentelor și ștampilelor BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. în proces de lichidare și B.C. „UNIBANK” S.A. în proces de lichidare.

4. Prezenta Ordonanță intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 7 zile de la data adoptării.

PRIM - VICEGUVERNATOR **Vladimir MUNTEANU**

Nr. 23-01009/2/3998. Chișinău, 8 august 2024.

Stimați abonați!

Instituția Publică Agenția Informațională de Stat „Moldpres” continuă abonarea la revista „Monitorul Oficial al Republicii Moldova” în format de tipar

În Republica Moldova actele oficiale ale statului intră în vigoare doar după publicarea acestora în revista **„Monitorul Oficial al Republicii Moldova”**, editată de Instituția Publică Agenția Informațională de Stat „Moldpres”.

Totodată, **în părțile IV și V** ale revistei sunt publicate **avize și alte informații cu caracter juridic**, utile pentru toți cetățenii Republicii Moldova. Dintre acestea enumerăm:

- ✓ cu privire la organizarea licitațiilor publice;
- ✓ cu privire la funcțiile vacante;
- ✓ decizii ale consiliilor locale;
- ✓ cu privire la reorganizarea, lichidarea și schimbarea denumirii sau adresei juridice a persoanelor juridice;
- ✓ alte informații.

Astfel, revista „Monitorul Oficial al Republicii Moldova” reprezintă prima sursă rapidă și credibilă de informare a cetățenilor despre cadrul normativ în vigoare al țării și oferă informații utile de interes public major.

Pentru a beneficia de toate cele menționate mai sus, vă puteți abona la revista „Monitorul Oficial al Republicii Moldova” la un preț de **460 de lei lunar**.

Acest preț de abonament este valabil indiferent de volumul și numărul de ediții lunare recepționate de dvs. Or, în ultima perioadă, **actele oficiale și informațiile** din revista „Monitorul Oficial al Republicii Moldova” **sunt într-o continuă creștere.**

Doritorii se pot abona la versiunea tipărită a revistei „Monitorul Oficial al Republicii Moldova” la distribuitorii autorizați: „Poșta Moldovei”, „Presinform-Curier” S.R.L. și „Max-Expres” S.R.L.

Indicii de abonament sunt următorii:
- pentru versiunea în limba română - **21128**;
- pentru versiunea în limba rusă - **21137**.

Cu respect,
echipa „Moldpres”

ISSN 2587-389X
E-ISSN 2587-3903

moldpres
Agenția Informațională de Stat